

UCHWAŁA Nr LXIV/542/2018
Rady Miasta Szczecinek
z dnia 1 października 2018 roku

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek
na lata 2019 – 2026**

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1508, z późn.zm.) Rada Miasta Szczecinek uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019 – 2026 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Szczecinek.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta

Katarzyna Dudź

Fundusze
Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

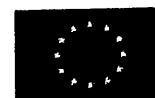
Załącznik do uchwały Nr LXIV/542/2018
Rady Miasta Szczecinek
z dnia 1 października 2018 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026

Spis treści

1. Podstawy prawne Strategii.	2
2. Korelacja Strategii z innymi strategicznymi dokumentami unijnymi, krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi.	3
3. Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz diagnoza problemów społecznych Szczecinka. ...	8
4. Wyzwania strategiczne dla polityki społecznej Miasta Szczecinek mające swoje źródło w zmieniających się uwarunkowaniach demograficznych, społecznych, ekonomicznych i gospodarczych.	15
5. Misja i wizja Strategii oraz cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.	19
6. Sposoby oraz wskaźniki monitorowania stopnia realizacji Strategii.	26
7. Ramy finansowe i zasady wdrażania Strategii.	30
8. Spis rysunków, tabel i wykresów i załączników.....	33

1. Podstawy prawne Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym założeniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców miasta dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów w obszarze polityki społecznej. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026** to uporządkowany plan na rzecz pozytywnych zmian społecznych zachodzących w przestrzeni miasta. Bazuje na wiedzy pozyskanej z diagnozy i jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy (słabe strony). Bazuje również na potencjale służb pomocy społecznej miasta (mocne strony) i uwzględnia otoczenie zewnętrzne (szanse i zagrożenia). Strategia jest także spójna z polityką rozwoju miasta.

W pracach nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych wzięli udział liczni przedstawiciele instytucji oraz organizacji działających w sferze pomocy społecznej. Projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym. Wiedza pozyskana w ten sposób stanowiła istotny wkład w ostateczny kształt dokumentu.

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, należy do zadań własnych miasta o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej; Dz.U. 2018 poz. 1508 z późn. zm.). Na treść i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne, np.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2018 poz. 994),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2018 poz. 998 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2017 poz. 1952 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2018 poz. 554 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2018 poz. 1030 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2018 poz. 1265 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2018 poz. 511 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2018 poz. 450 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2018 poz. 603 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2017 poz. 882 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. 2018 poz. 755 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. 2017 poz. 2092),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. 2017 poz. 1851 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r., poz. 1860 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. Korelacja Strategii z innymi strategicznymi dokumentami unijnymi, krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Strategia Europa 2020 przyjęta została 3 marca 2010 roku przez Komisję Europejską w celu stymulowania rozwoju gospodarki Unii Europejskiej.

Strategia identyfikuje pięć nadrzędnych celów, do jakich Unia Europejska powinna dążyć w celu pobudzenia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia:

- Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia w grupie wiekowej 20-64 do co najmniej 75%.
- Osiągnięcie poziomu 3% PKB inwestowanego w badania i rozwój, w szczególności poprzez poprawę warunków dla inwestycji w B+R przez sektor prywatny oraz wypracowanie nowego wskaźnika do śledzenia innowacyjności.
- Redukcja emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20% w porównaniu do poziomów z roku 1990 lub nawet o 30% przy sprzyjających warunkach, wzrost udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii do 20%, oraz osiągnięcie 20% wzrostu w efektywnym wykorzystaniu energii.
- Redukcja liczby uczniów przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10% oraz wzrost liczby osób w grupie wiekowej 30-34 z wykształceniem wyższym do co najmniej 40%.
- Redukcja liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowych granic ubóstwa o 25%, skutkujące wyciągnięciem z ubóstwa 20 mln ludzi.

W kontekście polityki społecznej Szczecinka szczególnie istotna spójność dot. kwestii zwiększenia zatrudnienia w grupie wiekowej 20-64 (ze względu na wyczerpywanie się zasobów na rynku pracy, co skutkować będzie zahamowaniem wzrostu gospodarczego i bogacenia się społeczeństwa), redukcji liczby uczniów przedwcześnie kończących naukę (co wpływa niekorzystnie na szereg zjawisk społecznych), jak również redukcję liczby osób żyjących poniżej granic ubóstwa.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR).

Rada Ministrów 14 lutego 2017 r. przyjęła Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – w skrócie SOR. SOR stanowi aktualizację średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

W SOR zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Strategia stanowi też podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów).

W SOR zdefiniowano **cel główny**, którym jest **tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.**

Do tak zdefiniowanego celu głównego przypisano trzy **cele szczegółowe**:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.
- Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Sposób prowadzenia polityki społecznej opisany został szerzej w Celu szczegółowym II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony i obejmuje następujące obszary:

1. Obszar Spójność społeczna – cel: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.
2. Obszar Rozwój zrównoważony terytorialnie – cel: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.

W kontekście polityki społecznej Szczecinka istotne jest podkreślenie w SOR kwestii działań będących odpowiedzią na wyzwania demograficzne oraz wzmocnienia potencjału kapitału ludzkiego. Ponadto SOR zwraca uwagę na potencjał endogenne poszczególnych lokalizacji w kraju.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 – projekt (SRWZ 2030).

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 – projekt identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego, wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie do roku 2030.

Wizja przyjęta w SRWZ 2030 określa, że „Województwo zachodniopomorskie w 2030 roku to region o nowoczesnej i zróżnicowanej gospodarce wykorzystującej swe walory geograficzne i środowiskowe, oferujący doskonałe warunki do życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców. Jest regionem konkurencyjnym, stwarzającym możliwości rozwoju zarówno mieszkańcom, jak i podmiotom gospodarczym.”¹

W SRWZ 2030, biorąc pod uwagę potencjał i sytuację regionu oraz jego możliwości rozwojowe, sformułowano także następującą misję dla województwa zachodniopomorskiego:

Pomorze Zachodnie – Lider „Niebieskiego” i „Zielonego” Wzrostu Zapewniającego Wysoką Jakość Życia Mieszkańców

Do tak zdefiniowanej wizji i misji wypracowano cztery cele strategiczne oraz 13 celów kierunkowych:

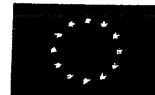
I Cel strategiczny: Wzmocnienie roli województwa w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych.

- Cel kierunkowy 1.1. Wzmocnienie bałtyckiego wymiaru polskiej polityki regionalnej i europejskiej.
- Cel kierunkowy 1.2. Rozwój relacji społeczno–ekonomicznych z landami niemieckimi i aglomeracją berlińską.
- Cel kierunkowy 1.3. Nadanie pełnego wymiaru współpracy województwa w ramach Polski Zachodniej.

II Cel strategiczny: Zwiększenie konkurencyjności i efektywności gospodarki Pomorza Zachodniego.

- Cel kierunkowy 2.1. Rozwój inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego.
- Cel kierunkowy 2.2. Budowa potencjału innowacyjnego i internacjonalizacji dużych i średnich przedsiębiorstw w regionie.
- Cel kierunkowy 2.3. Zwiększenie zaangażowania inwestycyjnego w regionie oraz poziomu przedsiębiorczości społeczności województwa.

¹ Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 – projekt, Wydział Zarządzania Strategicznego, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, kwiecień 2017.

III Cel strategiczny: Integracja obszarów funkcjonalnych oraz ich powiązań w obrębie województwa.

- Cel kierunkowy 3.1. Wzmocnienie pozycji i warunków zrównoważonego rozwoju głównych ośrodków miejskich.
- Cel kierunkowy 3.2. Rozwój regionalnych systemów infrastrukturalnych.
- Cel kierunkowy 3.3. Upowszechnianie i podnoszenie poziomu usług publicznych.
- Cel kierunkowy 3.4 Wzmocnienie systemów planowania i zarządzania rozwojem obszarów funkcjonalnych.
- Cel kierunkowy 3.5. Poprawa sytuacji demograficznej województwa.

IV Cel strategiczny: Dostosowanie funkcjonowania samorządów do zmieniających się trendów społeczno-gospodarczych.

- Cel kierunkowy 4.1. Optymalizacja wykorzystania zasobów i kompetencji.
- Cel kierunkowy 4.2. Wzmocnienie zdolności do współpracy.

W kontekście polityki społecznej Szczecinka szczególny wymiar mają cele kierunkowe SRWZ 2030 dot. poprawy sytuacji demograficznej (3.5) oraz upowszechnienia i wzmocnienia poziomu usług publicznych (3.3). Nie bez znaczenia dla skuteczności polityki społecznej w mieście będzie „wzmocnienie zdolności do współpracy” (4.2).

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szczecineckim na lata 2016-2023

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Szczecineckim na lata 2016-2023 przyjęta została uchwałą Rady Powiatu nr XX/157/2017 z 28.04.2016 roku.

Dokument wyznacza cele w odniesieniu do pomocy społecznej na terenie powiatu szczecineckiego:

Cel strategiczny 1. Stworzenie sprawnego systemu pomocy społecznej pomagającego osobom i rodzinom przezwyciężyć trudności życiowe, których nie są w stanie pokonać samodzielnie.

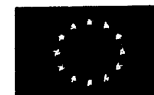
Cele operacyjne:

- ✓ Zidentyfikowanie zagrożeń z negatywnymi zjawiskami społecznymi m.in. bezrobocia, ubóstwa, uzależnień.
- ✓ Rozszerzenie oferty usług na rzecz osób starszych, bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych i zagrożonych ubóstwem oraz innych grup społecznych zgodnie z występującymi potrzebami.
- ✓ Zintegrowanie działań samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych w zakresie pomocy społecznej i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.
- ✓ Wsparcie usamodzielnianych wychowanków zastępczych form opieki – rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, schronisk dla nieletnich i innych.
- ✓ Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy.

Cel strategiczny 2. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

- ✓ Inicjowanie działań edukacyjnych w społeczności lokalnej na rzecz rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
- ✓ Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych i pomocowych.
- ✓ Stworzenie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej warunków sprzyjających społecznej integracji i edukacji.
- ✓ Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
- ✓ Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu publicznym.

- ✓ Przystosowanie środowiska materialnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- ✓ Integracja działań w środowisku lokalnym na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel 3. Stworzenie sprawnego systemu opieki dla dzieci pozbawionych czasowo lub trwale opieki rodziców naturalnych poprzez rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą.

Cele operacyjne:

- ✓ Stworzenie sprawnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem.
- ✓ Zapewnienie wsparcia i opieki dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodziców.
- ✓ Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej.
- ✓ Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej i profesjonalizm rodzicielstwa zastępczego.
- ✓ Tworzenie wystandaryzowanych placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym specjalistycznych.

W ramach ww. celów wskazano do realizacji szereg kierunków działań oraz zadań w sferze pomocy społecznej. Partnerami realizacji założeń tego dokumentu są instytucje publiczne oraz prywatne z terenu powiatu szczecineckiego. Założenia dokumentu wykazują się dużą spójnością i stycznością z polityką społeczną Miasta Szczecinek. Integracja działań tej sfery na terenie powiatu może przyczynić się do efektywniejszego wdrażania założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Szczecinek.

Strategia Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018 – 2026.

Strategia Rozwoju przyjęta została 18.12.2017 roku przez Miasto Szczecinek jako dokument stanowiący podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe długookresowej polityki rozwoju miasta.

Misją Miasta jest „Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniem przyszłości.”

Obraz przyszłości, czyli wizja, określa w 2026 roku Szczecinek jako: nowoczesne, bezpieczne miasto, rozwijające się gospodarczo i turystycznie w poszanowaniu tradycji oraz zasad solidarności społecznej – miejsce do pracy i odpoczynku dla aktywnych i przedsiębiorczych ludzi.

W ramach Strategii wyróżniono 5 priorytetów strategicznych, którym przypisano cele strategiczne.

Priorytet strategiczny	Cele strategiczne
I. Gospodarka i przedsiębiorczość	I.1 Miasto otwarte na firmy i inwestorów I.2 Lokalna przedsiębiorczość I.3 Innowacyjność i współpraca sieciowa
II. Środowisko i przestrzeń miasta	II.1 Środowisko do życia II.2 Przestrzeń do życia II.3 Infrastruktura do życia
III. Edukacja i wykształcenie	III.1 Profesjonaliści dla gospodarki lokalnej III.2 Szkoła nowej generacji III.3 Studia wyższe w Szczecinku
IV. Społeczeństwo solidarne i obywatelskie	IV.1 Miasto wrażliwe na potrzeby mieszkańców IV.2 Miasto aktywnych, witalnych ludzi IV.3 Miasto sprawnie i partnersko zarządzane
V. Turystyka, sport i rekreacja	V.1 Atrakcje w mieście Szczecinek V.2 Atrakcje w okolicach Szczecinka

Konstrukcja celów strategicznych rozwoju miasta wskazuje, że kwestie społeczne ujęte zostały w priorytecie IV. Społeczeństwo solidarne i obywatelskie. Brzmienie celów strategicznych wskazuje na konieczność prowadzenia polityki społecznej wrażliwej na

potrzeby mieszkańców oraz polityki wspierającej ich aktywność. Istotne jest również sprawne zarządzanie we współpracy z mieszkańcami. Dla polityki społecznej nie bez znaczenia są również pozostałe cele strategiczne, w szczególności związane z gospodarką i przedsiębiorczością oraz jakością życia i edukacją.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Szczecinek

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Szczecinek przyjęty został w 2017 r. jako odpowiedź na potrzebę kompleksowej przemiany wybranych obszarów miasta, w których zdiagnozowano koncentrację negatywnych zjawisk, w tym o charakterze społecznym. Wskazanie obszaru rewitalizacji jako miejsca, w którym m. in. koncentrują się problemy społeczne oznacza istotną spójność z polityką społeczną prowadzoną w mieście.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Szczecinek zawiera listę projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których horyzont realizacji przewidziano na 2023 rok.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Szczecinku zasięgiem przestrzennym obejmuje historyczne centrum miasta wraz z przylegającą do niego zabudową, rozwijającą się w latach późniejszych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji będzie wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Będzie to możliwe dzięki realizacji celów i kierunków działań:

1. Społeczeństwo obywatelskie:

- 1.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych.
- 1.2. Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców.
- 1.3. Działania na rzecz integracji społecznej.
- 1.4. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i seniorów.

2. Rozwój infrastruktury i poprawa estetyki przestrzeni miejskiej:

- 2.1. Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych.
- 2.2. Modernizacja infrastruktury drogowej.
- 2.3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych.
- 2.4. Likwidacja barier architektonicznych.
- 2.5. Rewaloryzacja terenów zielonych.

3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

- 3.1. Tworzenie i rozwijanie podmiotów ekonomii społecznej.
- 3.2. Przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie.
- 3.3. Podnoszenie kompetencji społecznych mieszkańców.
- 3.4. Rozwijanie oferty usług społecznych skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych.
- 3.5. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej.
- 3.6. Podejmowanie działań na rzecz poprawy wyników w nauce uczniów.

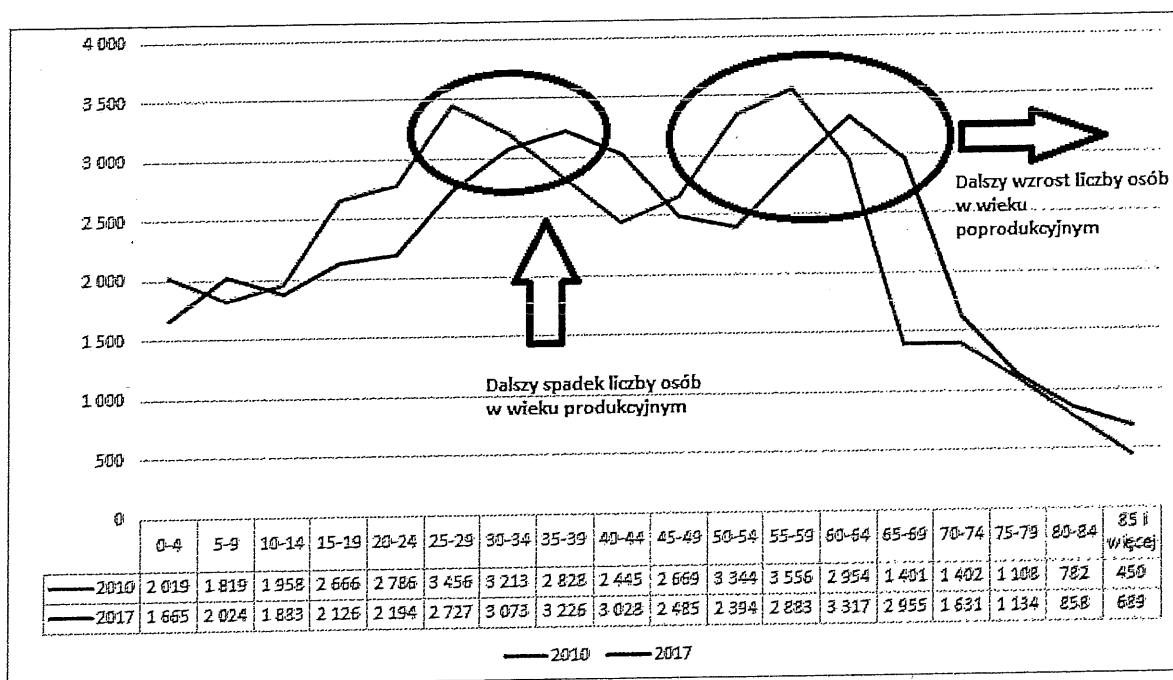
Cele oraz kierunki działań, które wypełniają Lokalny Program Rewitalizacji zawierają działania miękkie, które w całości wpisują się w politykę społeczną miasta. Działania te związane są z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu oraz rozwojem społeczeństwa obywatelskiego. Pozostałe projekty inwestycyjne w mniejszym lub większym stopniu przyczyniają się do „wdrażania polityki społecznej miasta”, poprawiając funkcjonalność i estetykę miasta.

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz diagnoza problemów społecznych Szczecinka.

Miasto Szczecinek dotknięte jest kryzysem demograficznym, którego przejawem jest dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost liczebności tej grupy, związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego. Prognozowany jest ponadto istotny wzrost liczby osób w wieku 70+. Niekorzystna sytuacja demograficzna wynika również z braku „zasilania” grupy w wieku produkcyjnym przez młodsze roczniki. Obok zwiększającej się populacji osób w wieku poprodukcyjnym obserwowany jest spadek liczebności osób w wieku produkcyjnym. Na bardzo niskim poziomie są również wskaźniki urodzeń. W Szczecinku w ciągu ostatnich lat notowano również istotną przewagę wymeldowań nad zameldowaniami.

Rysunek 1. Zmiany demograficzne w Szczecinku na podstawie piramid wieku ludności Szczecinka w latach 2010 i 2017 w przedziałach 5 lat (źródło: GUS)

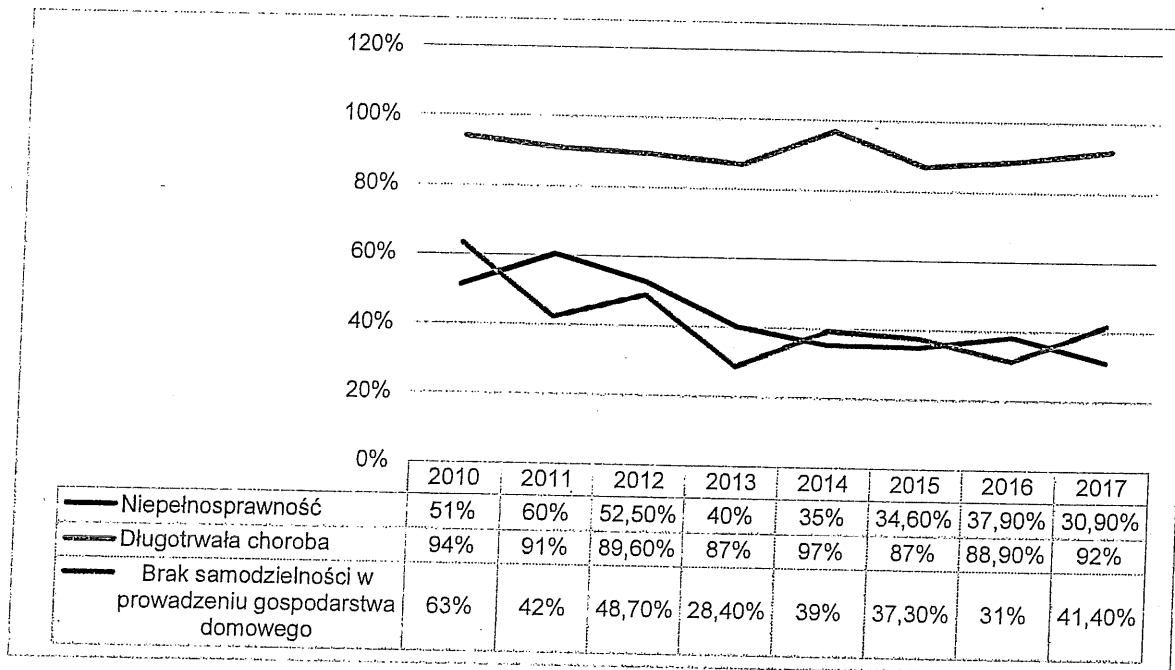

Powyższe zjawiska demograficzne w istotny sposób wpływają i wpływać będą na szereg aspektów funkcjonowania miasta. Do istotnych problemów należy zaliczyć samotność osób starszych, która pogłębiana jest m.in. przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin. W mieście widoczny jest brak mieszkań chronionych/wspomaganych. Podstawowe bariery w funkcjonowaniu systemu pomocy społecznej na rzecz osób starszych związane są z jego finansowaniem, czyli są w dużym stopniu niezależne od Miasta i służb pomocy społecznej w Szczecinku. Deficyt w finansowaniu usług opiekuńczych, pogłębiany jest przez deficyt firm i pracowników świadczących usługi na rzecz seniorów.

Do głównych problemów osób starszych należy zaliczyć długotrwałą chorobę, niepełnosprawność oraz trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zjawiska te na pewno będą nadal stanowić jeden z punktów ciężkości działalności pomocy społecznej w Szczecinku w ciągu najbliższych lat. Istotną barierą ograniczającą skuteczność pomocy społecznej może być natomiast brak systemowych rozwiązań, w tym dot. wsparcia rehabilitacji osób dorosłych oraz świadczeń reintegracyjnych, dostatecznego wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną. W samym mieście widoczne są natomiast deficyty w rozwoju infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

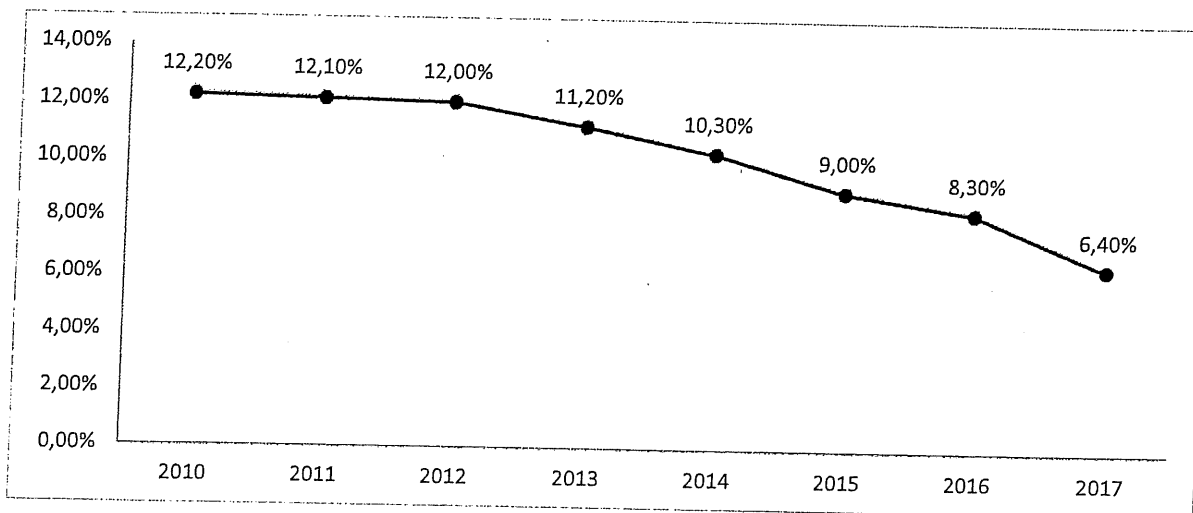
Rysunek 2. Główne przyczyny udzielania pomocy społecznej osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2010-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

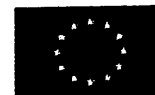

Z drugiej strony należy podkreślić, że system pomocy społecznej w Szczecinku jest zasadniczo przygotowany na nowe wyzwania, które w dużym stopniu pojawiają się w związku z sytuacją demograficzną. Miasto dysponuje infrastrukturą społeczną opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówkami wsparcia dziennego dla seniorów, choć warto podkreślić, że są jeszcze istotne deficyty w tej sferze. Brakuje przede wszystkim dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne. Miasto posiada sprawdzony i dobrze funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz może pochwalić się realizacją licznych projektów, realizowanych przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy.

Pozytywnie należy ocenić sytuację na lokalnym rynku pracy, czego potwierdzeniem są bardzo niskie wskaźniki bezrobocia oraz rosnąca atrakcyjność inwestycyjna miasta. Istotny dla dalszego wzrostu gospodarczego może być również potencjał specjalizacji związanej z ochroną zdrowia i turystyką.

Rysunek 3. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w Szczecinku w latach 2010-2017 (dane dotyczą wartości w grudniu każdego roku) (źródło: PUP w Szczecinku)

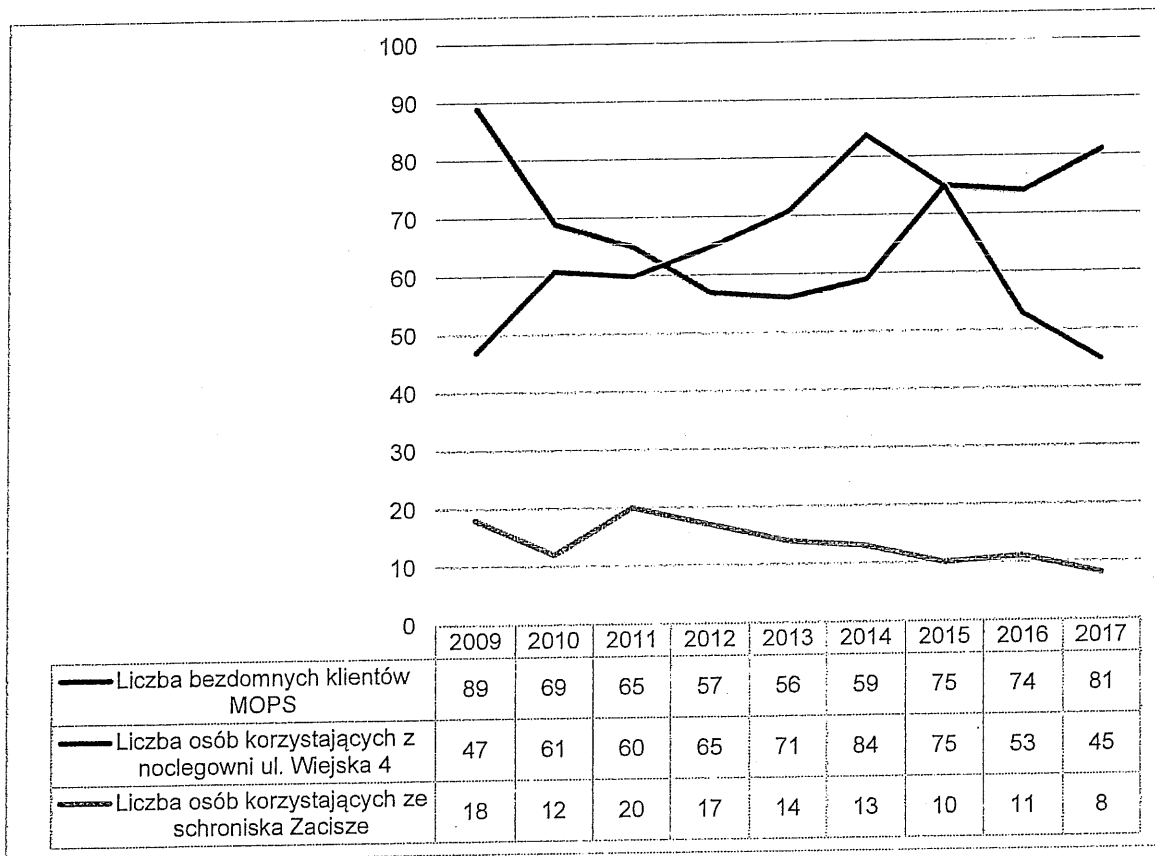

Jednocześnie, pomimo bardzo niskich wskaźników bezrobocia, widoczna jest bardzo niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (w tym m. in. w efekcie świadczenia 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia). W tych realiach istotną barierą dalszego wzrostu gospodarczego i sukcesu lokalnych firm może być deficyt pracowników. Niższa od średniej krajowej „atrakcyjność zatrudnienia” może być nadal jedną z przyczyn odpływu ludności z miasta.

Problemy ekonomiczne są jedną z przyczyn szeregu problemów społecznych, w tym rodzinnych. W Szczecinku występuje znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać m. in. ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne. Widoczna jest m. in. znaczna i rosnąca skala bezdomności, pomimo dobrze rozwiniętej infrastruktury i różnorodnych form pomocy dla osób bezdomnych. W najbliższym czasie infrastruktura służąca bezdomnym wymagać będzie dostosowania do wprowadzanych systemowo nowych krajowych standardów w zakresie dostosowania obiektów tj. noclegowni, schronisk oraz ogrzewalni dla osób bezdomnych.

Rysunek 4. Liczba bezdomnych klientów MOPS w Szczecinku oraz liczby osób korzystających z Noclegowni oraz Schroniska dla osób bezdomnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

Istotnym problemem jest znaczna skala i różnorodność uzależnień, potęgowana przez łatwość dostępu do środków psychoaktywnych oraz niedostatki w funkcjonującym w mieście systemie pomocy osobom uzależnionym. Za słabą stronę należy uznać brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków oraz pojawianie się nowych form uzależnień, np. od hazardu czy sieci. Występuje również zjawisko agresji wśród młodzieży oraz problemy psychiczne, a deficytem jest brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku (np. brak streetworkerów).

Dobrze należy ocenić zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, który przełożył się na wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. Z drugiej strony widoczne są deficyty w finansowaniu poradnictwa dla osób uzależnionych, w porównaniu do skali potrzeb na terenie miasta oraz brak systemowej ciągłości wsparcia osób

uzależnionych. Kolejna istotna grupa problemów społecznych związana jest z przemocą w rodzinie. W mieście brak jest interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Należy przy tym podkreślić, że w Szczecinku bardzo sprawnie funkcjonuje system wspierania rodziny, w tym pomocy dot. przemocy w rodzinie. Rośnie także świadomość dot. problemów w rodzinie oraz skuteczność działań profilaktycznych.

W Szczecinku w ciągu zaledwie kilku lat nastąpiło imponujące zmniejszenie skali przestępczości. Swój wkład w to miał m. in. monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta. Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta wpływa jednak na obniżenie poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.

„System pomocy społecznej” w Szczecinku, który opiera się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników pomocy społecznej należy uznać za zdecydowany atut miasta w kontekście kreowania polityki rozwoju. Liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządczy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych potencjałów tego systemu. Istotnym partnerem publicznych służb pomocy społecznej są organizacje pozarządowe, które aktywnie działają na terenie miasta oraz realizują zlecane przez Miasto zadania z zakresu pomocy społecznej. Mocną stroną jest także zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów oraz zwiększająca się empatia mieszkańców na problemy społeczne. Podkreślić jednak należy, że w kwestii aktywności społecznej daleko jeszcze jest do dobrych wzorców rozwiniętych społeczeństw obywatelskich i w tej materii Miasto ma jeszcze wiele do nadrobienia.

Analizując wyzwania związane z polityką społeczną w mieście należy podkreślić, że nie wszystko zależy od rozwiązań i potencjałów lokalnych. Istotną barierą w prowadzeniu skutecznej pomocy społecznej w Szczecinku może być sposób funkcjonowania systemu pomocy społecznej w kraju. Niemniej jednak miasto posiada istotne atuty, którymi są m. in. dobrze funkcjonujące służby pomocy społecznej oraz rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej. Bardzo dobrze rozwinięta jest także infrastruktura edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku. Te potencjały mogą wspierać rozwój lokalnej specjalizacji związanej ze zdrowiem, turystyką i rekreacją, ukierunkowanej w szczególności na osoby starsze. W tym kontekście za szansę należy uznać zmianę orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowaną w przyszłości na pomoc osobom z niepełnosprawnościami, samotnym i starszym, co wydaje się w polskich realiach tylko kwestią czasu. Oczekiwać należy wzrostu zainteresowania kompleksową ofertą opieki nad seniorami w kraju i za granicą. Szansą będą także inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmacniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

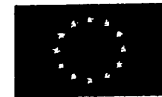
Szans na zwiększenie skuteczności prowadzonych działań pomocy społecznej należy poszukiwać w środkach dostępnych za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dostępnych dla organizacji pozarządowych.

Wyzwania stojące przed systemem pomocy społecznej w Szczecinku wymagają zapewnienia ciągłości „instytucjonalnej”, która opiera się na potencjale kadrowym. Widoczne jest m. in. przeciążenie pracowników pomocy społecznej ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia. W powyższym kontekście nie bez znaczenia pozostaje bariera związana z przepływem informacji o działaniach, potrzebach i potencjałach między instytucjami, organizacjami i środowiskami realizującymi działania na rzecz społeczności lokalnej, która ściśle jest powiązana z istotnym w systemie pomocy społecznej aspektem zarządzania wiedzą/informacją.

Powyżej opisane uwarunkowania wewnętrzne oraz zewnętrzne polityki pomocy społecznej w Szczecinku przedstawione zostały za pomocą klasycznej analizy SWOT.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- ✓ Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jego przyszłego rozwoju.
- ✓ Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze.

- ✓ Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem Miasta lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jego obszarze.
- ✓ Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój.

ANALIZA SWOT

MOCNE I SŁABE STRONY

Mocne Strony

- „System pomocy społecznej” w Szczecinku, opierający się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników pomocy społecznej. Duża liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządczy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych atutów miasta w sferze społecznej.
- Zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów, zwiększająca się empatia na problemy społeczne.
- Duża liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta oraz zlecenie im zadań z zakresu pomocy społecznej.
- Rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej, której struktura opiera się na publicznej służbie zdrowia. Miasto wspiera osoby niepełnosprawne oraz chore, udzielając różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej.
- Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, dostosowana do aktualnych potrzeb.
- Infrastruktura społeczna opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówki wsparcia dziennego dla seniorów.
- Sprawdzony i dobrze funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz liczne projekty realizowane przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy na rzecz osób starszych, np. karta seniora, Uniwersytet III wieku.
- Korzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy, bardzo niskie wskaźniki bezrobocia, atrakcyjność inwestycyjna miasta oraz potencjał wzrostu gospodarczego, w szczególności w oparciu o specjalizację ochrony zdrowia i turystyki.
- Funkcjonujący system wspierania rodziny, w tym pomocy dot. przemocy w rodzinie oraz rosnąca świadomość dot. problemów w rodzinie, skuteczność działań profilaktycznych, funkcjonujący punkt konsultacyjny dot. przemocy w rodzinie.
- Funkcjonująca profilaktyka dla osób uzależnionych, duża świadomość istnienia problemów na poziomie szkół oraz rosnąca świadomość rodziców.
- Dobrze zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
- Funkcjonujące placówki wsparcia osób bezdomnych (noclegownie) oraz system pomocy osobom bezdomnym, ukierunkowany na wychodzenie z bezdomności.
- Zmniejszenie skali przestępczości, funkcjonujący monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta.

Słabe Strony

- Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego, prognozowany wzrost liczby osób w wieku 70+.
- Występujący oraz prognozowany wzrost problemu samotności osób starszych, który pogłębiany jest przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin.
- Niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (w tym m.in. w efekcie świadczenia 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia), brak centrum integracji społecznej.
- Deficyty w zakresie infrastruktury społecznej dot. opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego. Brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne.

- Brak mieszkań chronionych/wspomaganych na terenie miasta w stosunku do oczekiwanych potrzeb.
- Niepełne dostosowanie istniejącej infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym hali sportowej, brak placu zabaw dostosowanych do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.
- Znaczna skala i różnorodność problemów uzależnień, w tym łatwość dostępu do środków psychoaktywnych, niedostatki w funkcjonowaniu systemu pomocy uzależnień w mieście, w tym brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków, nowe formy uzależnień, np. hazard, uzależnienie od sieci.
- Występujące zjawisko agresji wśród młodzieży oraz problemy psychiczne, brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku (np. brak streetworkerów), niewystarczająca opieka psychiatryczna (słaba dostępność, brak specjalistów).
- Znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne.
- Znaczna i rosnąca skala bezdomności, w tym przyciąganie osób bezdomnych z okolicznych terenów.
- Brak interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, deficyt lokali socjalnych.
- Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta, skutkująca m. in. obniżeniem poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.
- Umiarkowana aktywność społeczna mieszkańców, która w odniesieniu do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym ogranicza się do liderów lokalnych społeczności.
- Bariery dot. komunikacji wewnętrznej w sferze pomocy społecznej związane z przepływem informacji o działaniach, potrzebach, potencjałach, w tym m. in. brak rady pożytku publicznego.
- Przeciążenie pracowników pomocy społecznej ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia.

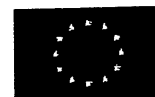
SZANSE I ZAGROŻENIA

Szanse

- Wzrastające zainteresowanie kompleksową ofertą opieki nad seniorami (wzrost popytu na ofertę) w kraju i za granicą.
- Zmiana orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowana w szczególności na pomoc osobom z niepełnosprawnościami, samotnym i starszym.
- Środki finansowe przeznaczone na projekty z zakresu pomocy społecznej, aktywności społecznej, dostępne za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dla organizacji pozarządowych.
- Inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmacniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

Zagrożenia

- Deficyt w finansowaniu usług opiekuńczych, który może się pogłębić w związku z dalszymi zmianami demograficznymi, pogłębiany przez deficyt firm i pracowników świadczących usługi na rzecz seniorów.
- Brak systemowego wsparcia dot. rehabilitacji osób dorosłych oraz świadczeń reintegracyjnych oraz dostatecznego wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną, osób autystycznych.
- Deficyty w finansowaniu poradnictwa dla osób uzależnionych w porównaniu do skali potrzeb na terenie miasta oraz brak ciągłości wsparcia.
- Wolniejsze tempo wzrostu atrakcyjności zatrudnienia na terenie miasta w porównaniu do wybranych przestrzeni kraju, powiązane ze wzrostem mobilności zawodowej i geograficznej ludności, co stwarza ryzyko dalszego odpływu ludności z miasta.

ANALIZA SWOT/TOWS

Identyfikacja sytuacji strategicznej związana jest z oceną siły powiązań czynników zewnętrznych i wewnętrznych. W zależności od powiązań szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami możemy wyróżnić kilka typów sytuacji strategicznej:

- ✓ Strategia zachowawcza – Miasto działa w niekorzystnym otoczeniu zewnętrznym, ale posiada silnie powiązany z zagrożeniami zewnętrznymi zespół mocnych stron, jest więc w stanie zdecydowanie odpowiedzieć na zagrożenia. W istniejącym otoczeniu nie jest się w stanie intensywnie rozwijać, gdyż zespół mocnych stron nie koresponduje z szansami otoczenia, niemniej jednak jest w stanie skutecznie przewycięzać zagrożenia w oczekiwaniu na poprawę warunków zewnętrznych.
- ✓ Strategia defensywna – słabe strony Miasta są silnie powiązane z zewnętrznymi zagrożeniami. Strategia defensywna jest strategią nastawioną na przetrwanie.
- ✓ Strategia agresywna – w Mieście przeważają mocne strony, a w jego otoczeniu silnie powiązane z nimi szanse. Strategia agresywna jest strategią silnej ekspansji oraz rozwoju wykorzystującego obydwaj czynniki.
- ✓ Strategia konkurencyjna – Miasto posiada przewagę słabych stron nad mocnymi, ale funkcjonuje w przyjaznym dla siebie otoczeniu, co pozwala mu utrzymywać swoją pozycję. Niemniej jednak słabość wewnętrzna uniemożliwia skuteczne wykorzystanie szans, które daje otoczenie zewnętrzne. Strategia konkurencyjna powinna koncentrować się na takim eliminowaniu wewnętrznych słabości, aby w przyszłości lepiej wykorzystać szanse otoczenia.

W wyniku przeprowadzonych analiz można przedstawić następujące wnioski:

Relacje uwarunkowań wewnętrznych z otoczeniem sugerują, że początkowo strategia Miasta Szczecinek powinna mieć charakter defensywny, jednak powinna ona „być przygotowana” na możliwość wykorzystania atutów miasta, czyli w pewnym zakresie powinna realizować strategię agresywną. Słabe strony miasta, które w dużym stopniu związane są z kryzysem demograficznym, bardzo silnie korespondują z zagrożeniami. Skala zmian demograficznych i ich nieuchronność w ciągu najbliższych lat wskazują na konieczność radzenia sobie z bardzo trudną sytuacją społeczną. Z drugiej strony Miasto dysponuje mocnymi stronami, które w pewnym zakresie niwelować będą negatywne zjawiska, a docelowo mogą mieć swój wkład w rozwój społeczno-gospodarczy. Nie bez znaczenia dla sukcesu będzie wykorzystanie szans, wynikających w szczególności z popytu na usługi opieki nad osobami starszymi oraz być może ze zmiany orientacji finansowania pomocy społecznej, w której większy nacisk zostanie położony na problemy osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. W tym kontekście Miasto powinno rozwijać swój system pomocy społecznej, tworząc konkurencyjną ofertę skierowaną na zewnątrz (wzmacniając potencjał ekonomiczny miasta) oraz do wewnątrz (realizując usługi na rzecz mieszkańców na możliwie najwyższym poziomie).

W przypadku niesprzyjających okoliczności zewnętrznych Miasto nie uniknie najprawdopodobniej nastawienia defensywnego – ukierunkowanego na przetrwanie, które rozumieć należy jako „konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu pomocy społecznej”, pomimo występujących problemów związanych m.in. z finansowaniem pomocy społecznej, brakami kadrowymi, organizacyjnymi oraz wzrostem skali wybranych problemów społecznych.

Pełny tekst „Diagnozy społecznej Szczecinka 2018” stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

4. Wyzwania strategiczne dla polityki społecznej Miasta Szczecinek mające swoje źródło w zmieniających się uwarunkowaniach demograficznych, społecznych, ekonomicznych i gospodarczych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz diagnoza problemów społecznych Szczecinka wskazuje na wyzwania strategiczne dla polityki społecznej Szczecinka. Wynikają one w dużym stopniu ze zmian demograficznych, szybkiego tempa przemian społeczno-gospodarczych i ekonomicznych.

Nadrzędne wyzwanie określone zostało w Misji samorządu terytorialnego Szczecinka, zdefiniowanej w Strategii Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018 – 2026, która brzmi:

„Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniami przyszłości.”

Powyższy tekst wskazuje na dążenie do podnoszenie jakości życia mieszkańców, skupianie uwagi na potrzeby mieszkańców miasta, uspołecznienie „procesów rozwojowych” w szczególny sposób kierując się na wyzwania przyszłości, wśród których za najważniejsze należy uznać zjawiska związane ze starzeniem się społeczeństwa.

W powyższym kontekście oraz biorąc pod uwagę diagnozę społeczno-gospodarczą i diagnozę problemów społecznych Szczecinka zdefiniowano 3 wyzwania strategiczne polityki społecznej.

Dalej przedstawiono rozwinięcie zapisów dot. wyzwań strategicznych. Poszczególnym wyzwaniom przypisano listę problemów, które konieczne są do rozwiązania oraz listę potencjałów na jakich opierać się będzie przyszła interwencja strategiczna.

Wyzwanie 1

Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku.

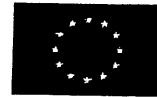
Rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku realizowane będzie w oparciu o sprawnie działający system pomocy społecznej oraz obywatelskie zaangażowanie.

Jakie problemy towarzyszą wyzwaniu?

- Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost związany z przechodzeniem wyżej demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego, prognozowany wzrost liczby osób w wieku 70+.
- Deficyty w zakresie infrastruktury społecznej dot. opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego. Brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne. Brak placówki świadczącej opiekę wytchnieniową.
- Występujący oraz prognozowany wzrost problemu samotności osób starszych, który pogłębiany jest przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin.
- Brak mieszkań chronionych/wspomaganych na terenie miasta.
- Deficyt lokali socjalnych w mieście.
- Brak interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Brak oferty wypoczynku i spędzania czasu wolnego dla dzieci z niepełnosprawnościami (fizycznymi i psychicznymi).
- Brak placu zabaw dostosowanego do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.
- Znaczna skala i różnorodność problemów uzależnień, w tym łatwość dostępu do środków psychoaktywnych, niedostatki w funkcjonującym w mieście systemie pomocy osobom uzależnionym, w tym brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków, nowe formy uzależnień, np. hazard, uzależnienie od sieci.
- Występujące zjawisko agresji oraz problemy psychiczne dzieci i młodzieży, brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku, niewystarczająca opieka psychiatryczna (słaba dostępność, brak specjalistów).
- Znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne.
- Znaczna i rosnąca skala bezdomności, w tym przyciąganie osób bezdomnych z okolicznych terenów.
- Wyczerpanie potencjału istniejącej bazy lokalowej przeznaczonej do realizacji zadań pomocy społecznej, powodujące brak możliwości realizacji nowych przedsięwzięć.

Na jakich potencjałach będzie się opierać?

- Funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz liczne projekty realizowane przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy na rzecz osób starszych, np. karta seniora, Uniwersytet III wieku.
- Zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów, zwiększająca się empatia na problemy społeczne.
- Infrastruktura społeczna opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówki wsparcia dziennego dla seniorów.
- Funkcjonujący system wspierania rodziny, w tym pomocy rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz rosnąca świadomość dot. problemów w rodzinie, skuteczność działań profilaktycznych, funkcjonujący punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie.
- Funkcjonująca profilaktyka dla osób uzależnionych, duża świadomość istnienia problemów na poziomie szkół oraz rosnąca świadomość rodziców.
- Zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu.
- Wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
- Funkcjonujące placówki wsparcia osób bezdomnych oraz system pomocy osobom bezdomnym, ukierunkowany na wychodzenie z bezdomności.
- Funkcjonowanie organizacji pozarządowej specjalizującej się w działalności na rzecz osób bezdomnych.

Wyzwanie 2

Wzmocnienie i rozwijanie „systemu pomocy społecznej w Szczecinku”

System pomocy społecznej ukierunkowany będzie na rozwiązywanie problemów społecznych miasta, dostosowanie się do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, związanej głównie ze zmianami demograficznymi. System pomocy społecznej stanie się elementem lokalnej specjalizacji opartej na usługach opiekuńczych i rekreacji.

Jakie problemy towarzyszą wyzwaniu?

- Umiarkowana aktywność społeczna mieszkańców, która w odniesieniu do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym ogranicza się do liderów lokalnych społeczności.
- Bariery dot. komunikacji wewnętrznej w sferze pomocy społecznej związane z przepływem informacji o działaniach, potrzebach, potencjałach.
- Brak rady pożytku publicznego.
- Przeciążenie pracowników pomocy społecznej ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia.
- Zbyt mała powierzchnia biurowa i użytkowa służąca obsłudze rosnącej liczby interesariuszy MOPS (m.in. wąskie korytarze, brak miejsca dla wózków dziecięcych, mały metraż stanowisk obsługi interesantów, brak pomieszczeń do archiwizacji dokumentów).

Na jakich potencjałach będzie się opierać?

- „System pomocy społecznej” w Szczecinku, opierający się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników pomocy społecznej. Duża liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządczy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych atutów miasta w sferze społecznej.
- Duża liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta oraz zlecenie im zadań z zakresu pomocy społecznej.
- Środki finansowe przeznaczone na projekty z zakresu pomocy społecznej, aktywności społecznej, dostępne za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dla organizacji pozarządowych.
- Rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej, której struktura opiera się na publicznej służbie zdrowia. Miasto wspiera osoby niepełnosprawne oraz chore, udzielając różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej.

Wyzwanie 3. Zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

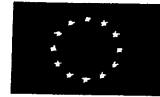
Zwiększenie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście stanowić będzie odpowiedź na „zmiany demograficzne” oraz ubytek ludności miasta. Szczecinek powinien przyciągać nowych mieszkańców, a obecnym oferować wysoką jakość życia, w ten sposób możliwe będzie „zmniejszenie negatywnych skutków zmian demograficznych”.

Jakie problemy towarzyszą wyzwaniu?

- Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego, prognozowany wzrost liczby osób w wieku 70+.
- Niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (w tym m. in. w efekcie świadczenia 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia), brak centrum integracji społecznej.
- Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta, skutkująca m. in. obniżeniem poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.

Na jakich potencjałach będzie się opierać?

- Korzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy, bardzo niskie wskaźniki bezrobocia, atrakcyjność inwestycyjna miasta oraz potencjał wzrostu gospodarczego, w szczególności w oparciu o specjalizację ochrony zdrowia i turystyki.
- Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura edukacji i kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, dostosowana do aktualnych potrzeb.
- Zmniejszenie skali przestępczości, funkcjonujący monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta.
- Wzrastające zainteresowanie kompleksową ofertą opieki nad seniorami (wzrost popytu na ofertę) w kraju i za granicą.
- Zmiana orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowana w szczególności na pomoc osobom z niepełnosprawnościami, samotnym i starszym.
- Inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmacniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

5. Misja i wizja Strategii oraz cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

MISJA

Misja jako nadrzędny cel funkcjonowania jest krótkim, syntetycznym określeniem docelowego kierunku rozwoju ze sprecyzowaniem nadrzędnych wartości, które będą przestrzegane. Misja przybiera postać rozwiniętego zdania zapowiadającego ogólny trend rozwojowy, zgodny z oczekiwaniami wszystkich zainteresowanych podmiotów, a zwłaszcza mieszkańców.

Misją samorządu lokalnego Szczecinka w odniesieniu do polityki rozwoju miasta jest: **„Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniem przyszłości.”**

W tym brzmieniu docelowym kierunkiem (nadrzędnym celem, jaki przyświeca samorządowi lokalnemu) jest „tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego”, a nadrzędne wartości, które będą przestrzegane to: potrzeby społeczności lokalnej, zasady demokracji oraz wyzwania przyszłości.

Zasadniczo misja raz przyjęta powinna być niezmienna w czasie. Misja w odniesieniu do systemu pomocy społecznej określona została w **poprzedniej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych** i brzmiała:

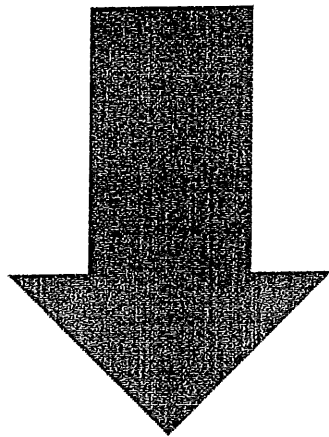
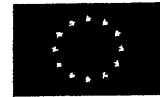
- Celem głównym (generalnym) wprowadzania i realizowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Mieszkańców Szczecinka, jest tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i materialnych warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu najsłabszych grup jego mieszkańców.

W trakcie dyskusji z Zespołem ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stwierdzono konieczność skrócenia ww. zapisu, przy zachowaniu jego zasadniczej treści. Zaproponowano następujące brzmienie misji „polityki społecznej Szczecinka”:

- **Tworzenie warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.**

Zapis misji został uzupełniony o „nadrzędne wartości”, które powinny być postrzegane w kontekście realizacji polityki społecznej. Wartości te są tożsame z wartościami misji przyjętej w Strategii Rozwoju Miasta. Tym samym misja polityki społecznej Szczecinka przyjmuje następujące brzmienie:

- **Tworzenie warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniem przyszłości.**

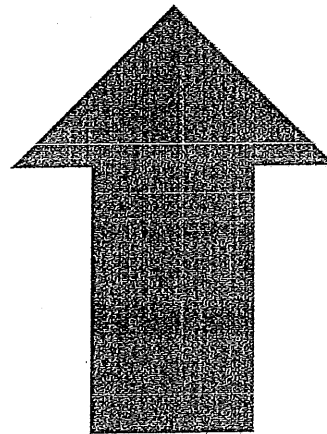

Misja samorządu lokalnego w odniesieniu do strategii rozwoju miasta:

Tworzenie warunków do inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniami przyszłości.

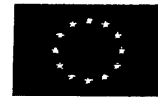
Misja polityki społecznej Miasta Szczecinek:

Tworzenie warunków do rozwoju społecznego miasta oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w zgodzie z potrzebami społeczności lokalnej, zasadami demokracji i wyzwaniami przyszłości.

Nadrzędnymi wartościami będą:

- **Potrzeby społeczności lokalnej** – co oznacza konieczność ciągłego pomiaru „potrzeb”, ich identyfikację, słuchanie społeczności lokalnej, etc.
- **Zasady demokracji** – co oznacza konieczność uspołecznienia procesu realizacji Strategii, włączenie w jej realizację osób prywatnych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców oraz pozostałych interesariuszy.
- **Wyzwania przyszłości** – które zostały określone w diagnozie, co nie oznacza ich niezmienności w czasie. Konieczne jest prowadzenie działań ewaluacyjnych, które stanowiąc będą podstawę do stwierdzenia konieczności zmian w strukturze operacyjnej dokumentu.

WIZJA

Wizja wskazuje, kim chcemy się stać, co chcemy stworzyć i osiągnąć. Wizja stanowi więc oczekiwany obraz przyszłości. Jest on przedstawiany w formie opisowej. Oczekiwana przyszłość determinować będzie działania.

Strategia Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018-2026 określiła następujący oczekiwany obraz miasta:

- **Szczecinek to nowoczesne, bezpieczne miasto, rozwijające się gospodarczo i turystycznie w poszanowaniu tradycji oraz zasad solidarności społecznej – miejsce do pracy i odpoczynku dla aktywnych i przedsiębiorczych ludzi.**

Z ww. obrazu miasta można „wyciągnąć” treści odnoszące się bezpośrednio do sfery społecznej:

- Zasada solidarności społecznej,
- Aktywni i przedsiębiorczy mieszkańcy.

W tym miejscu warto przypomnieć, że do wyzwań strategicznych miasta dla polityki społecznej należy zaliczyć:

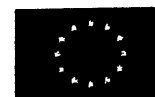
1. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku.
2. Wzmocnienie i rozwijanie „systemu pomocy społecznej w Szczecinku”.
3. Zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

Powyższe w zestawieniu z wyzwaniami strategicznymi oznacza, że miasto będzie skutecznie rozwiązywać problemy społeczne, w myśl zasady solidarności społecznej, w oparciu o dobrze funkcjonujący system pomocy społecznej, którego jednym z filarów będą aktywni i przedsiębiorczy mieszkańcy. Istotny wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych będzie miało zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

Mając na uwadze logikę uwzględniającą obraz miasta zdefiniowany w Strategii Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018-2026, wyzwania strategiczne dla polityki społecznej, uzgodniono następujący oczekiwany obraz miasta w sferze społecznej:

Wizja społeczna Szczecinka w 2026 roku:

Miasto skutecznie rozwiązujące problemy społeczne, przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu, z dobrze funkcjonującym systemem pomocy społecznej, zamieszkałe przez aktywnych i przedsiębiorczych mieszkańców.

Nawiązując do wyzwań strategicznych zdefiniowano cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań:

- Cele stanowią podstawową strukturę części strategicznej dokumentu.
- Cele porządkują spojrzenie na Strategię.
- Cele strategiczne odpowiadają głównym wyzwaniom strategicznym.
- Cele operacyjne stanowią rozwinięcie celów strategicznych.
- Struktura Strategii ma charakter hierarchiczny (celom przypisano kierunki działań).

Zestaw kierunków działań stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy miasta i zbudowany został w oparciu o jego atuty oraz szanse pojawiające się w otoczeniu. Jednocześnie należy dodać, że struktura operacyjna dokumentu wypracowana została w sposób partycypacyjny w trakcie konsultacji społecznych. W ramach konsultacji społecznych na etapie tworzenia planu strategicznego zrealizowano następujące działania:

- ✓ spotkanie warsztatowe z Poszerzonym zespołem ds. strategii rozwiązywania problemów społecznych. W trakcie spotkania wypracowano schemat struktury strategicznej dokumentu oraz poddano dyskusji i ocenie zestaw kierunków działań,
- ✓ nabór pomysłów projektów i przedsięwzięć realizacyjnych oraz działań dot. rozwiązywania problemów społecznych od instytucji i partnerów realizujących zadania pomocy społecznej w mieście. Nabór realizowano za pośrednictwem formularza karty projektu/przedsięwzięcia umieszczonego na stronie internetowej MOPS w Szczecinku. W okresie trzech tygodni, do 25.07.2018 r., wpłynęło kilkanaście kart projektów, z których 16 zostało wskazanych jako spełniające kryteria spójności z założeniami Strategii (jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy). Projekty te uwzględniono w dokumencie zapisując w kierunkach działań.

Poniżej zaprezentowano pełną strukturę Strategii w postaci zdefiniowanych wyzwań strategicznych dla polityki społecznej i przypisanych im celów strategicznych, operacyjnych oraz kierunków działań.

Wyzwanie 1. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku.

Rozwiązywanie problemów społecznych w Szczecinku realizowane będzie w oparciu o sprawnie działający system pomocy społecznej oraz obywatelskie zaangażowanie.

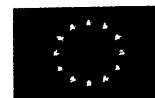

1. Cel strategiczny. Skuteczna pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cele operacyjne	Kierunki działań
1.1. Budowa systemu spójnej polityki senioralnej w mieście oraz pomoc osobom z niepełnosprawnościami.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przeciwdziałanie samotności osób starszych, np. poprzez wsparcie w formie klubu seniora. ➤ Rozwój usług opiekuńczych ➤ Wspieranie aktywności społecznej seniorów, w tym w formie organizacyjnej oraz infrastrukturalnej.

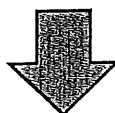

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dalszy rozwój infrastruktury społecznej dot. opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego. ➤ Utworzenie dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne. ➤ Utworzenie placówki/miejsc opieki wytchnieniowej. ➤ Tworzenie mieszkań chronionych/wspomaganych. ➤ Podniesienie poziomu bezpieczeństwa funkcjonowania w środowisku zamieszkania osób, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia wymagają stałego monitoringu i pomocy innych. ➤ Zwiększenie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego dla osób niepełnosprawnych i sędziwych oraz ich opiekunów. ➤ Tworzenie narzędzia interaktywnego wsparcia osób niesamodzielnych i ich opiekunów. ➤ Wspieranie osób niepełnosprawnych oraz chorych, w ramach świadczeń pomocy społecznej.
<p>1.2 Przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diagnozowanie problemów uzależnień. ➤ Ograniczanie dostępu do środków psychoaktywnych. ➤ Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych nt. problemów uzależnień. ➤ Rozwój form wsparcia osób wychodzących z uzależnień. ➤ Poprawa skuteczności przepływu informacji pomiędzy instytucjami w odniesieniu do funkcjonującego systemu pomocy w zakresie uzależnień. ➤ Wspieranie profilaktyki dla osób uzależnionych. ➤ Zmniejszanie skali problemów wynikających z uzależnień oraz pomoc w ich rozwiązywaniu. ➤ Prowadzenie systemu pomocy osobom uzależnionym.
<p>1.3 Przeciwdziałanie i pomoc w zakresie problemów rodzinnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diagnozowanie zjawiska agresji oraz problemów psychicznych dzieci i młodzieży. ➤ Rozwijanie narzędzi przeciwdziałania zjawiskom agresji oraz problemów psychicznych dzieci i młodzieży. ➤ Utworzenie placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej ➤ Wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej. ➤ Podnoszenie świadomości społecznej dot. problemów w rodzinie. ➤ Prowadzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie ➤ Utworzenie interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
<p>1.4 Przeciwdziałanie ubóstwu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwój systemu pomocy osobom bezdomnym opartego na diagnozowanych potrzebach oraz kierunkach wynikających z obowiązujących standardów. ➤ Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością, ukierunkowana na wychodzenie z bezdomności i poprawę sytuacji materialnej. ➤ Prowadzenie placówek wsparcia osób bezdomnych (noclegownia, schronisko, ogrzewalnia). ➤ Pomoc społeczna osobom w trudnej sytuacji materialnej. ➤ Wsparcie na rzecz utworzenia i działania podmiotu ekonomii społecznej przy wykorzystaniu partnerstwa samorządu z podmiotem tworzącym. ➤ Rozwój form wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym w formie streetworkingu. ➤ Zwiększenie dostępności do mieszkań socjalnych.

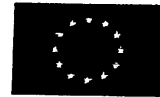
Wyzwanie 2. Wzmocnienie i rozwijanie „systemu pomocy społecznej w Szczecinku”

System pomocy społecznej ukierunkowany będzie na rozwiązywanie problemów społecznych miasta, dostosowanie się do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, związanej głównie ze zmianami demograficznymi. System pomocy społecznej stanie się elementem lokalnej specjalizacji opartej na usługach opiekuńczych i rekreacji.

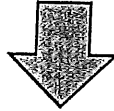
2. Cel strategiczny. Dobrze funkcjonujące system pomocy społecznej

Cele operacyjne	Kierunki działań
2.1. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego systemu pomocy społecznej w Szczecinku.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poprawa komunikacji pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w sferze pomocy społecznej. ➤ Rozwój potencjału kadrowego instytucji pomocy społecznej oraz współpracy interdyscyplinarnej. ➤ Podnoszenie kompetencji i profesjonalizacja zawodowa pracowników pomocy społecznej, w tym m.in. poprzez superwizję, rozwój pracy socjalnej, specjalizację. ➤ Wspieranie zaangażowania społecznego oraz systemu motywacyjnego publicznych służb pomocy społecznej. ➤ Wspieranie aktywności oraz potencjału organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta w sferze pomocy społecznej. ➤ Profesjonalizacja kadr zatrudnionych przez organizacje pozarządowe, podmioty prywatne, instytucje inne niż MOPS realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej.
2.2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Szczecinka.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie efektywności pozyskiwania wsparcia zewnętrznego na projekty z zakresu pomocy społecznej oraz dot. aktywności społecznej, w szczególności realizowane przez organizacje pozarządowe. ➤ Powołanie rady pożytku publicznego. ➤ Dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. ➤ Wspieranie rozwoju infrastruktury społecznej wspierających aktywność społeczną, w tym utworzenie miejsca aktywności lokalnej. ➤ Wspieranie oraz prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i organizacyjnym wspierających aktywność społeczną mieszkańców. ➤ Wspieranie rozwoju wolontariatu, w tym na rzecz organizacji pozarządowych i placówek wspierających osoby chore, niepełnosprawne, starsze. ➤ Powołanie rady senioralnej.

Wyzwanie 3. Zwiększanie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście.

Zwiększenie atrakcyjności życia i zatrudnienia w mieście stanowić będzie odpowiedź na „zmiany demograficzne” oraz ubytek ludności miasta. Szczecinek powinien przyciągać nowych mieszkańców, a obecnie oferować wysoką jakość życia, w ten sposób możliwe będzie „zmniejszenie „negatywnych skutków zmian demograficznych”

3. Cel strategiczny. Zwiększona atrakcyjność życia i zatrudnienia w mieście.

Cele operacyjne	Kierunki działań
3.1. Podnoszenie jakości życia w mieście.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego dzieci, młodzieży i seniorów. ➤ Adaptacja obiektów zabytkowych do pełnienia funkcji społecznych. ➤ Umożliwienie mieszkańcom zgłaszania występujących w przestrzeni publicznej barier architektonicznych i podejmowanie działań zmierzających do ich likwidacji. ➤ Rewaloryzacja terenów zieleni, poprawa dostępności i jakości terenów zielonych. ➤ Poprawa stanu zasobów mieszkaniowych. ➤ Rozbudowa infrastruktury oraz oferty dla spędzania wolnego czasu. ➤ Dostosowanie infrastruktury i przestrzeni publicznych do potrzeb osób w wieku senioralnym przy współpracy ze społecznością miasta.
3.2. Zwiększanie aktywności zawodowej mieszkańców Szczecinka.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wspomaganie mieszkańców w adoptowaniu się do wyzwań rynku pracy. ➤ Wspieranie kształcenia zawodowego zgodnie z zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. ➤ Wspieranie aktywności zawodowej wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet, osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych. ➤ Rozwijanie i promocja kompleksowej oferty opieki nad seniorami jako lokalnej specjalizacji, wspierającej rozwój gospodarczy miasta. ➤ Wspieranie inwestycji prywatnych w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki na osobami starszymi, jako element lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

6. Sposoby oraz wskaźniki monitorowania stopnia realizacji Strategii.

Stała obserwacja procesu wdrażania Strategii oraz efektów podejmowanych działań stanowi jeden z kluczowych elementów dla powodzenia całego procesu realizacji zamierzeń zdefiniowanych w misji i wizji. Odpowiednio zaplanowany, właściwie wdrożony i sprawnie funkcjonujący system monitoringu jest podstawowym narzędziem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie oceny stopnia zaimplementowania zapisów Strategii oraz warunkującym skuteczne zarządzanie procesem jej wdrażania.

Proces monitorowania powinien polegać na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w odniesieniu do celów wytyczonych w Strategii. W niniejszym dokumencie przyjęto, że monitoring prowadzony będzie jednocześnie na kilku płaszczyznach. Dzięki takiemu podejściu monitoring będzie dostarczał informacji na temat postępów w osiągnięciu przyjętych celów oraz umożliwi kwantyfikację efektów zrealizowanych działań i projektów.

Monitoring Strategii będzie realizowany w dwóch etapach, na które składają się:

- Etap I – ustalenie stanu wyjściowego dla przyjętych wskaźników, coroczne sprawozdania z realizacji Strategii, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów i ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Etap II - analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi Miasta Szczecinek wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów.

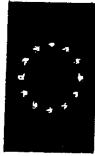
Do szczegółowych etapów monitoringu Strategii należy zaliczyć:

- zbieranie danych i informacji (materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen),
- analizę danych i informacji – uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja,
- przygotowywanie raportów - zestawienie otrzymanych danych w raporty roczne,
- ocenę wyników – ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami, określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów Strategii,
- identyfikację odchyłeń – ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami,
- analizę przyczyn odchyłeń – poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji,
- planowanie korekty.

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników progresji osiągnięcia celów Strategii. Wymusza to opracowanie szeregu wskaźników agregujących na poziomie strategicznym wyniki działań podejmowanych w ramach opracowanej Strategii.

Dobór właściwych wskaźników, mierzalnych i dostępnych w statystyce publicznej lub w wewnętrznym systemie sprawozdawczości Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, umożliwić będzie efektywne monitorowanie procesu wdrażania Strategii. Zdefiniowane wskaźniki monitoringu odnoszące się do każdego celu strategicznego mają charakter ilościowy odnosząc się do rezultatów realizacji. Ich uzupełnieniem będą informacje na temat bezpośrednich produktów powstałych podczas realizacji Strategii.

Zadania związane z monitorowaniem stopnia realizacji Strategii realizowane będą przez Zespół ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026, powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Szczecinek.

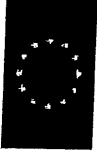

WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

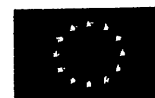
Cel operacyjny	Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwany rezultat w 2026
1. Cel strategiczny: Skuteczna pomoc społeczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.					
1.1. Budowa systemu spójnej polityki senioralnej w mieście oraz pomoc osobom z niepełnosprawnościami.					
	Liczba seniorów uczestniczących w działalności DDP i klubów seniora	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba miejsc opieki długoterminowej oraz placówek wsparcia dziennego dla osób starszych	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba osób korzystających z „karty seniora”	Osoba	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba mieszkańców chronionych	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba mieszkań wspomaganych	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury społecznej pod kątem potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
1.2 Przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym.					
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Spadek
	Funkcjonujący system opieki dla osób uzależnionych na terenie miasta	System	UM	1 raz/rok	Wzrost
1.3 Przeciwdziałanie i pomoc w zakresie problemów rodzinnych.					
	Liczba interwencyjnych miejsc noclegowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba placówek wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej działających na terenie miasta	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
1.4 Przeciwdziałanie ubóstwu.					
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej	Szt.	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba osób wykonujących prace społecznie użyteczne	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba streetworkerów	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost

	Liczba Klientów MOPS, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pomocy społecznej	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Spadek
	Liczba mieszkańców socjalnych	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
2. Cel strategiczny: Dobre funkcjonujące systemy pomocy społecznej					
2.1. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego systemu pomocy społecznej w Szczecinku.	Liczba osób zatrudnionych w MOPS	Etat	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Poziom wynagrodzeń w MOPS	Średnie wynagrodzenie %	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Udział osób zatrudnionych w MOPS z wyższym wykształceniem	%	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
2.2. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Szczecinka.	Funkcjonująca rada pożytku publicznego	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Wartość projektów realizowanych przez NGO w zakresie pomocy społecznej ze środków budżetu miasta	zł	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba osób uczestniczących w projektach i przedsięwzięciach pomocy społecznej jako wolontariusz działający w ramach MOPS i podmiotów realizujących zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej	Osoba	MOPS	1 raz/rok	Wzrost
	Funkcjonująca rada senioralna	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
3. Cel strategiczny: Zwiększona atrakcyjność życia i zatrudnienia w mieście					
3.1. Podnoszenie jakości życia w mieście.	Liczba zmodernizowanej infrastruktury „czasu wolnego”	Szt.	UM	1 raz/rok	Wzrost
	Powierzchnia zrewaloryzowanych terenów zieleni w mieście	Ha	UM	1 raz/rok	Wzrost

3.2. Zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców Szczecinka.	Liczba zgłoszeń od mieszkańców w sprawie występujących barier architektonicznych	Szt.	Powiatowy Rzecznik Osób Niepełnosprawnych	1 raz/rok	Spadek
	Liczba podjętych działań zmierzających do likwidacji zgłoszonych barier architektonicznych	Szt.	Powiatowy Rzecznik Osób Niepełnosprawnych	1 raz/rok	Wzrost
	Liczba osób bezrobotnych w wieku 50+	Osoba	PUP	1 raz/rok	Spadek
	Liczba bezrobotnych kobiet	Osoba	PUP	1 raz/rok	Spadek
	Liczba osób pracujących w Szczecinku	Osoba	GUS	1 raz/rok	Wzrost

7. Ramy finansowe i zasady wdrażania Strategii.

Przyjęcie Strategii z jednej strony zamyka proces jej opracowywania, z drugiej zaś rozpoczyna proces jej wdrażania. Skuteczność wdrażania zapisów Strategii uzależniona będzie od podejmowanych działań implementacyjnych, od trzymania się procedur usprawniających jej realizację oraz od organizacji prac nad Strategią, czyli podziału obszarów odpowiedzialności za realizację Strategii pomiędzy struktury organizacyjne Miasta.

Za proces wdrażania Strategii odpowiedzialność ponosić będzie Miasto Szczecinek. Bezpośredni nadzór nad realizacją Strategii pełnić będzie **Burmistrz Miasta Szczecinek**.

Dla powodzenia procesu wdrażania Strategii należy przyjąć **tzw. zasadę partnerstwa**, czyli współpracę poszczególnych aktorów rozwoju (instytucji samorządowych, organizacji społecznych, przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców) oraz zasadę partycypacji społecznej, czyli prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi podmiotami na terenie miasta.

Współpraca podmiotów powinna dotyczyć w szczególności zbudowania modelu partycypacji społecznej i współzarządzania realizacją Strategii, który uwzględniałby następujące elementy:

- prowadzenie dialogu społecznego pomiędzy różnymi interesariuszami w zakresie przedsięwzięć i projektów realizujących Strategię,
- budowę trwałej sieci partnerstwa na rzecz „polityki społecznej”, a tym samym zapewnienia kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w Strategii,
- kojarzenie partnerów do realizacji wspólnych przedsięwzięć oraz projektów, poprzez tworzenie płaszczyzny i podstaw wymiany pomysłów, potencjału i potrzeb oraz poprawę skuteczności ich działania poprzez wymianę doświadczeń i informacji o trendach/pomysłach rozwojowych,
- prowadzenie badań i analiz w zakresie zmian społecznych na obszarze miasta, które będą rezultatem realizowanych działań i projektów wynikających ze Strategii,
- współdziałanie w zakresie doboru rozwiązań zapobiegających sytuacjom kryzysowym o charakterze społecznym,
- kreowanie warunków sprzyjających wdrażaniu zapisów Strategii,
- aktywny udział w procesie wdrażania Strategii.

Prace nad wdrożeniem Strategii powinny rozpocząć się natychmiast po jej przyjęciu. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie Strategii wymagać będzie szeregu działań koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

Skuteczność realizacji Strategii i jej celów zapewnić będzie sprawny system oceny postępów wdrożeniowych, obejmujący:

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Monitoring procesu wdrażania Strategii i ewaluacji jej efektów jest odpowiedzialnym i ważnym zadaniem, warunkującym efektywne planowanie działań, właściwą alokację środków, właściwe prowadzenie okresowej oceny i odpowiednie reagowanie na zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze.

Należy przyjąć, że głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Strategii powinny być cele strategiczne i operacyjne.

Koordinacja działań wynikających z realizacji Strategii będzie zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku, co wynika z ustawy o pomocy społecznej.

Oprócz monitoringu do istnych zadań związanych z zarządzaniem realizacją Strategii należeć będzie ewaluacja. **W szerokim aspekcie ewaluacja** dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społecznego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy miasta i jego mieszkańców.

Ewaluacja Strategii będzie opierać się na trzech rodzajach ocen:

- ocena przed realizacją działań (ex-ante) – odpowiada na pytanie: Czy i w jaki sposób Strategia przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej na terenie gminy?
- ocena w trakcie realizacji działań (on-going) – odpowiada na pytanie: Czy przyjęte cele i podjęte w ich następstwie działania zmierzają we właściwym kierunku?
- ocena po realizacji działań (ex post) – ocena długoterminowego wpływu Strategii odpowiada na pytanie: Czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe?

W wyniku prowadzonych działań ewaluacyjnych może okazać się, że Strategia wymaga aktualizacji. Aktualizacja obowiązującej strategii powinna zostać przeprowadzona w przypadku zasadniczej zmiany uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, wpływających na rozwój społeczny. **Sugeruje się, aby ocena zasadności przeprowadzenia aktualizacji strategii przeprowadzana była minimum co 3 lata.**

Realizacja projektów i przedsięwzięć wynikających ze Strategii finansowana będzie ze środków publicznych oraz prywatnych, w części będzie możliwa przy wsparciu finansowym UE. Jednym ze źródeł finansowania strategii będą Programy Operacyjne realizowane w latach 2014-2020 oraz inne środki zewnętrzne.

W konsekwencji potencjalne źródła finansowania strategii obejmują:

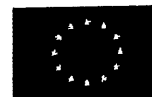
- środki Unii Europejskiej,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, gminnych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych.

Środki przeznaczone przez Miasto Szczecinek na zadania pomocy społecznej w 2018 roku wg szacunków wynosić będą 46,80 mln zł. Największe wydatki pomocy społecznej w Szczecinku dotyczą świadczeń systemu wsparcia rodzin, wśród których znajduje się Program 500+. Należy przewidzieć, że wydatki na pomoc społeczną w kolejnych latach będą rosły. Prognozuje się, że w 2025 roku wynosić będą około 59,51 mln zł. Wzrost wydatków wynika m. in. z inflacji, wzrostu kosztów życia, wzrostu wynagrodzeń oraz wzrostu potrzeb pomocy społecznej wynikających ze zmian sytuacji społecznej, w szczególności demograficznej miasta.

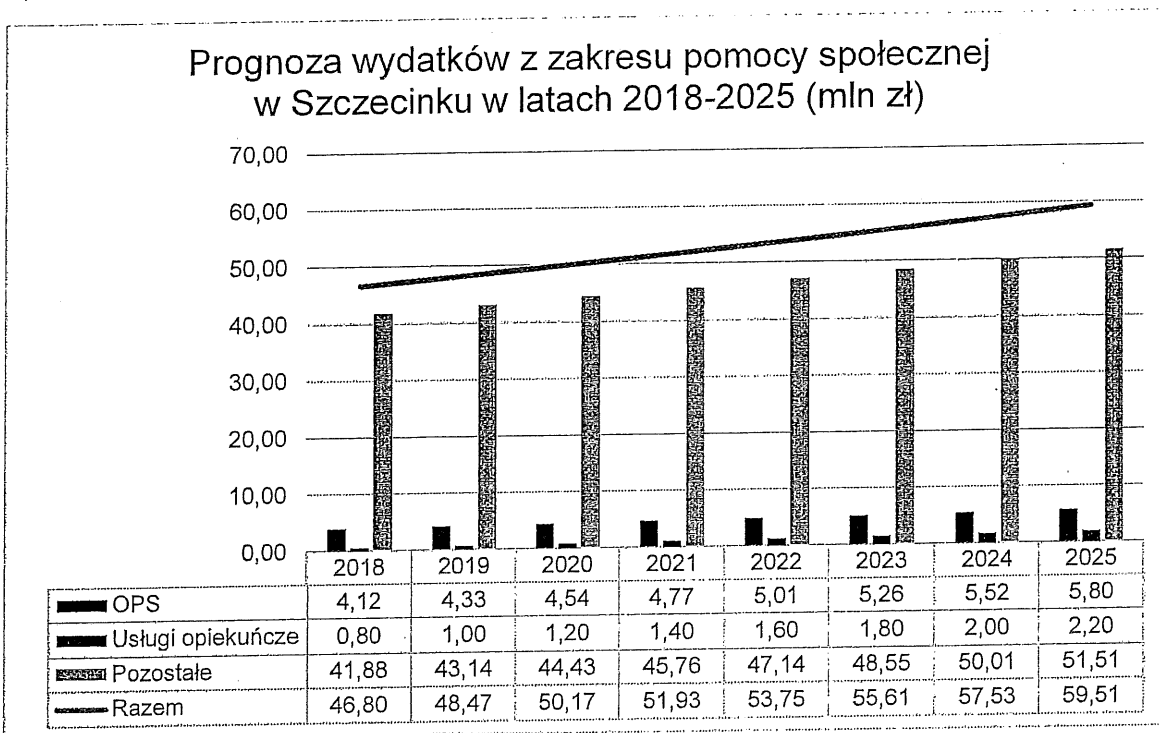
Poniżej na wykresie przedstawiono projekcję wydatków pomocy społecznej z budżetu miasta w oparciu o następujące założenia:

- ✓ Wzrost kosztów funkcjonowania systemu pomocy społecznej (wydatki w kategorii Ośrodki Pomocy Społecznej) w skali 5% rocznie. Skala wzrostu jest tożsama z notowanym w skali kraju wzrostem wynagrodzeń oraz prognozowanym wzrostem gospodarczym,
- ✓ Wzrost wydatków związanych z usługami opiekuńczymi o 150% w przedziale czasu od 2018 do 2025 roku. Związane jest to ze szczególnymi zmianami demograficznymi, w tym prognozowanym wzrostem liczby osób w wieku 70+,
- ✓ Wzrost pozostałych wydatków pomocy społecznej w skali 3% rocznie. Skala wzrostu uwzględnia głównie zmiany inflacyjne.

Prognozuje się, że wydatki na pomoc społeczną rosnąć będą w tempie ok. 4% w skali roku. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że prognozuje się również wzrost dochodów budżetu miasta. W ciągu okresu 2012-2017 dochody własne Miasta Szczecinek rosły w skali 11,5%. Tempo wzrostu gospodarczego w kraju w tym czasie wynosiło około 5%.

Rysunek 5. Prognoza wydatków z zakresu pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2018-2025

Wyjaśnienie:

Prognoza wydatków opiera się na środkach wydatkowanych na pomoc społeczną i wspieranie rodziny z budżetu Miasta Szczecinek w odniesieniu do wydatków w Dziale 851, 852, 853 i 855 w zakresie zadań realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz wydatków w Dziale 852 w zakresie zadań zleconych przez Miasto Szczecinek do realizacji innym podmiotom w zakresie pomocy społecznej (poz. Razem). Z całkowitej kwoty wydatków wydzielono wydatki w rozdziale 85219 Ośrodki Pomocy Społecznej (poz. OPS) oraz wydatki w rozdziale 85228 zadania własne – usługi opiekuńcze. Pozycja „Pozostałe” obejmuje wydatki w pozostałych rozdziałach ujętych w działach 851, 852, 853 i 855 dot. pomocy społecznej i wspierania rodziny.

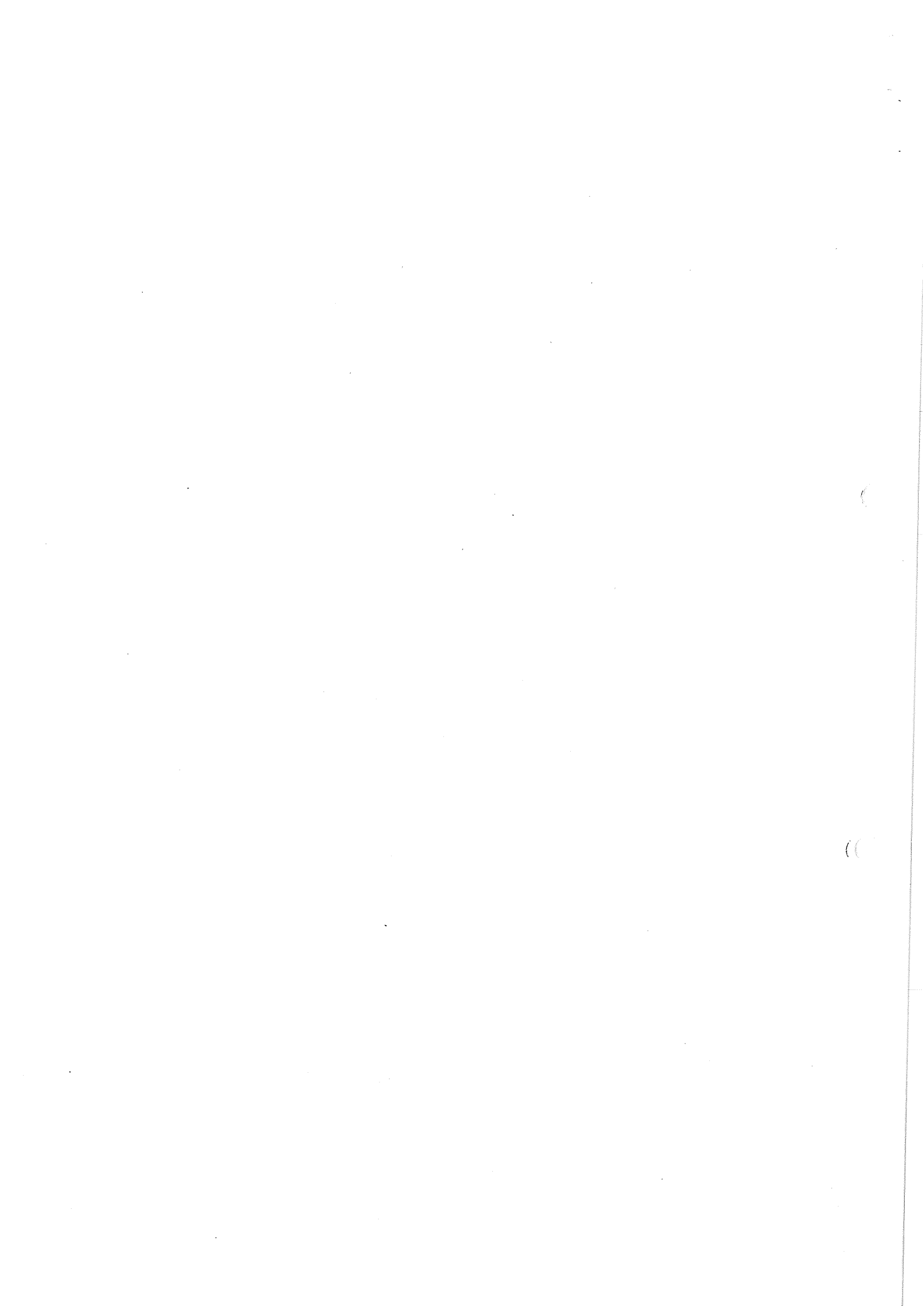
W związku z powyższym w prognozie nie ujęto całości wydatków związanych z realizacją zadań objętych programem profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Miasta Szczecinek, jak również wszystkich zadań wynikających z realizacji rocznych programów współpracy Miasta Szczecinek z organizacjami pozarządowymi (poza zadaniami: DDP „Złota Jesień”, ŚDS „Walentynka”, usługi specjalistyczne, usługi opiekuńcze). Pamiętać zatem należy, że przedsięwzięcia objęte niniejszą strategią finansowane również będą w ramach środków działu 854, którego plan wydatków za rok 2017 wyniósł w zaokrągleniu 840 tys. zł i zakłada się, że będzie rósł o wskaźnik inflacji przyjęty powyżej dla wydatków pomocy społecznej tj. 3% rocznie.

Przedsięwzięcia objęte niniejszą strategią w zakresie w jakim finansowane będą ze środków budżetu miasta, ujmowane będą w rocznych planach budżetowych, a jeżeli tego wymagają również w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Miasta. Dla uszczegółowienia kosztów przedsięwzięcia poprzedzone będą szczegółowym opracowaniem kosztów, obejmującym ich koszty tworzenia, realizacji i utrzymania.

8. Spis rysunków, tabel i wykresów i załączników

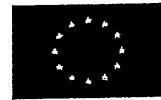
1. Rysunek 1. Zmiany demograficzne w Szczecinku na podstawie piramid wieku ludności Szczecinka w latach 2010 i 2017 w przedziałach 5 lat (źródło: GUS)	8
2. Rysunek 2. Główne przyczyny udzielania pomocy społecznej osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2010-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)	9
3. Rysunek 3. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w Szczecinku w latach 2010-2017 (dane dotyczą wartości w grudniu każdego roku) (źródło: PUP w Szczecinku)	9
4. Rysunek 4. Liczba bezdomnych klientów MOPS w Szczecinku oraz liczby osób korzystających z Noclegowni oraz Schroniska dla osób bezdomnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)	10
5. Rysunek 5. Prognoza wydatków z zakresu pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2018-2025	32
6. Załącznik - Diagnoza społeczna Szczecinka 2018	

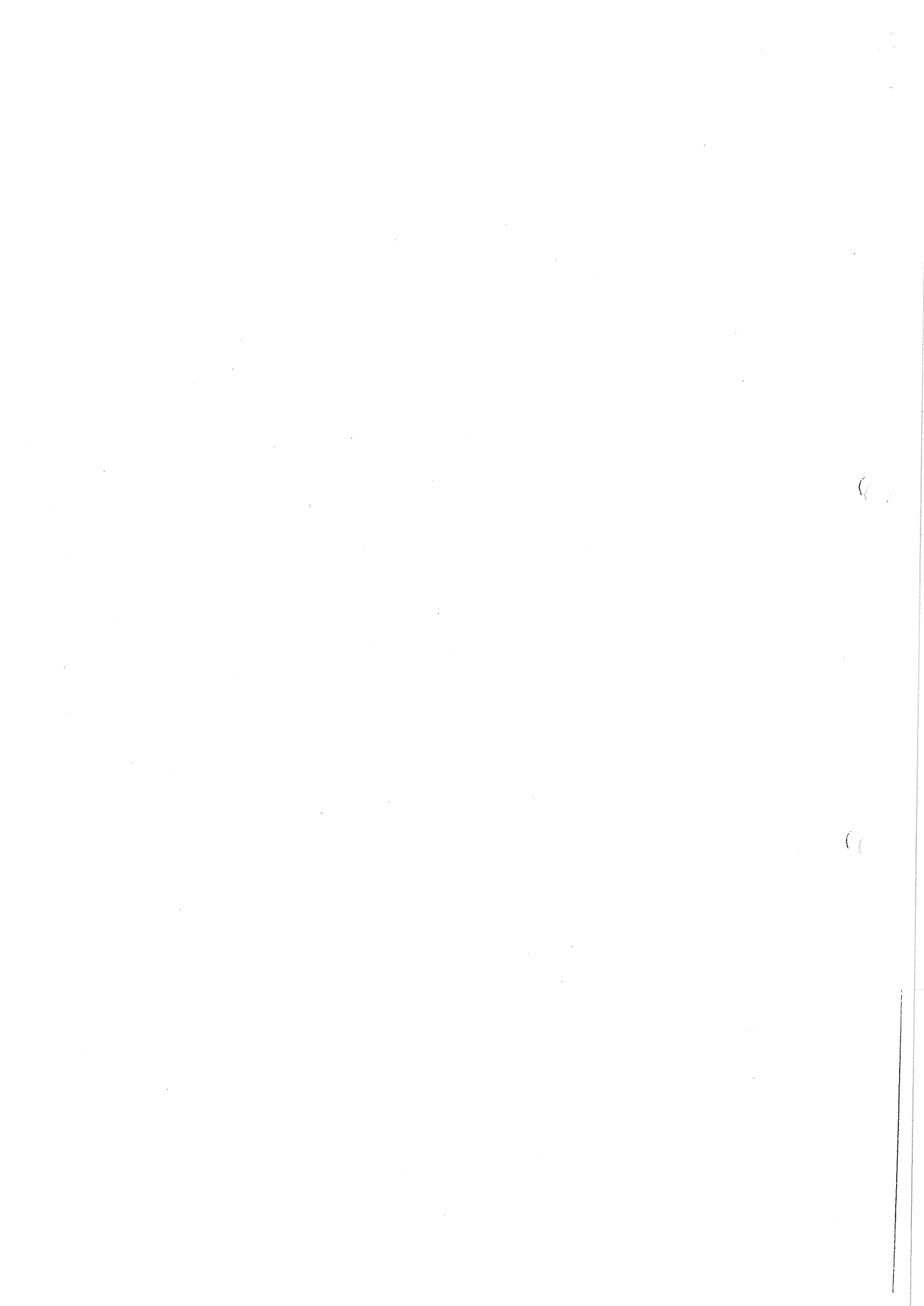
**Fundusze
Europejskie**
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Załącznik do Strategii
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta Szczecinek na lata 2019-2026

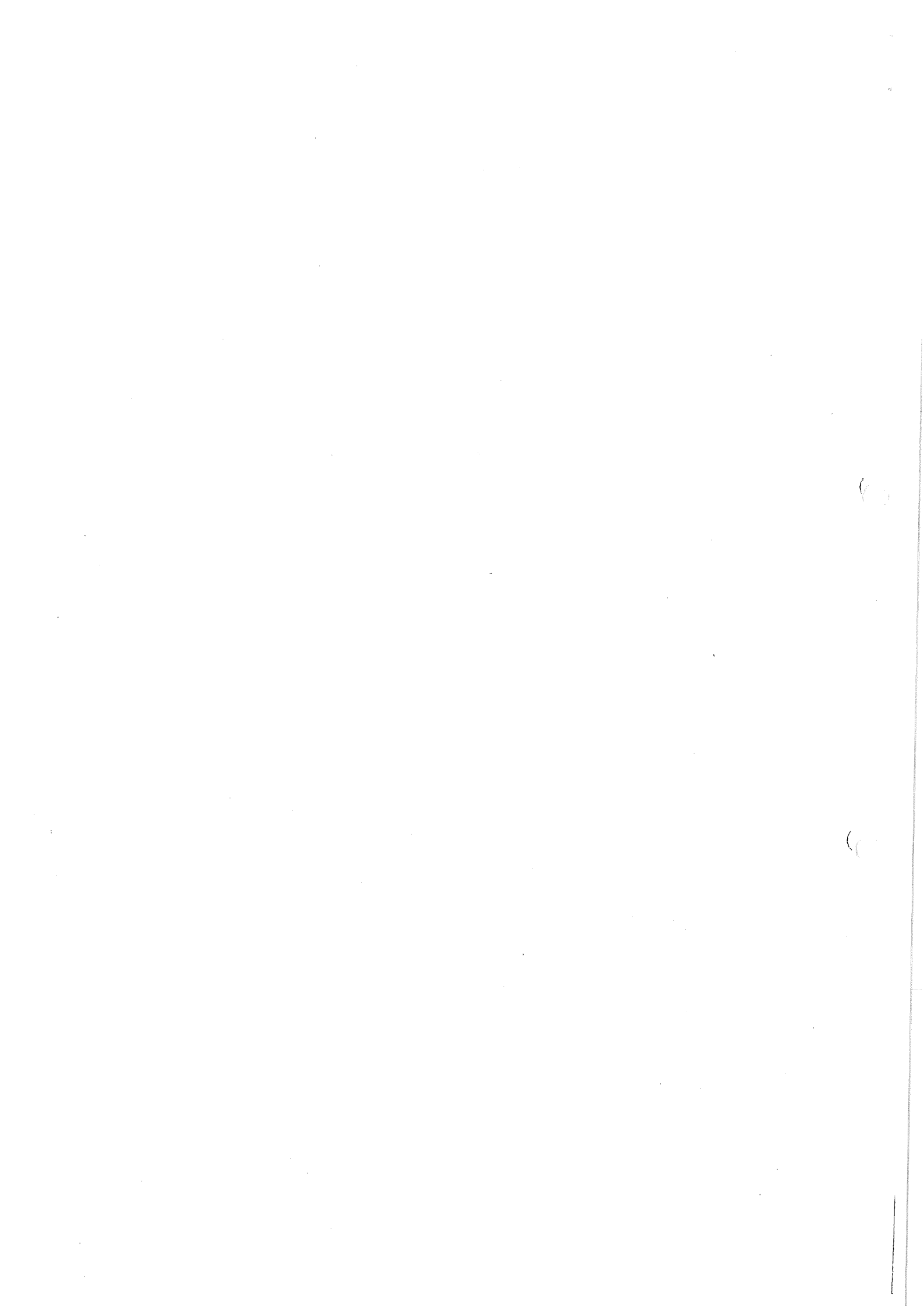
Diagnoza społeczna Szczecinka 2018

Spis treści

Wstęp.....	2
1. Demografia	3
1.1 Sytuacja demograficzna	3
1.2 Wsparcie osób w wieku senioralnym	10
2. Zdrowie, choroba, niepełnosprawność	18
2.1 Zdrowie	18
2.2 Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz chorych	23
3. Uzależnienia – alkoholizm, narkomania	35
4. Gospodarka i rynek pracy.....	44
5. Ubóstwo i bezdomność	56
5.1 Ubóstwo.....	56
5.2 Bezdomność.....	58
6. Rodzina.....	64
7. Mieszkalnictwo	79
8. Bezpieczeństwo.....	81
9. Aktywność społeczna	82
10. Edukacja publiczna i kultura	87
11. Potencjał instytucjonalny i organizacyjny pomocy społecznej	93
12. Podsumowanie diagnozy.....	101
12.1 Analiza SWOT	101
12.2 Analiza SWOT/TOWS	105
13. Spis rysunków, tabel i wykresów	108

Wstęp

Diagnoza społeczna miasta Szczecinka sporządzona została na potrzeby opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2019-2026. Nadrzędnym celem diagnozy jest określenie sytuacji w szeroko rozumianej sferze społecznej oraz w sferach ściśle z nią powiązanych, która służyć będzie zdefiniowaniu wizji, celów rozwojowych oraz zadań z zakresu polityki społecznej w Szczecinku.

Zakłada się, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2026 realizowana będzie na rzecz poprawy sytuacji społecznej w mieście, jest więc jedną z polityk rozwoju miasta. Strategii nie należy utożsamiać tylko i wyłącznie z zestawem działań instytucji publicznych działających na rzecz pomocy społecznej. Nie jest to dokument jednego lub kilku podmiotów. Takie podejście rzutuje na sposób prowadzenia analiz i badań, które pozwolą określić istotne wyzwania w polityce społecznej. Diagnoza jest dokumentem przekrojowym ukazującym sytuację społeczną, gospodarczą, zagadnienia funkcjonalne i organizacyjne, które wpływają na szeroko rozumianą jakość życia w mieście.

Diagnoza w szczególny sposób opisuje i analizuje zjawiska społeczne i gospodarcze oraz politykę pomocy społecznej w minionych latach. Jest to istotne dla oceny skuteczności prowadzonych już działań i rekomendowanie ich do dalszej realizacji lub korekty. Jest to również istotne z punktu widzenia trwałości instytucjonalnej, organizacyjnej oraz skuteczności realizowanych działań, projektów i przedsięwzięć przez „system pomocy społecznej” w Szczecinku.

Diagnoza wykorzystuje ustalenia i wnioski poczynione w trakcie ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2009-2018.

W diagnozie wykorzystano szerokie spektrum danych, w tym dane ujęte w sprawozdaniach MOPS w Szczecinku z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2009-2018, dane GUS, szereg danych dostępnych na stronach i w statystkach instytucji publicznych oraz pozarządowych.

Ponadto w diagnozie ujęto wyniki badań zrealizowanych z mieszkańcami miasta w maju 2018 roku. W badaniu udział wzięło 591 respondentów – dorosłych mieszkańców Szczecinka. Badanie ilościowe zrealizowane zostało z zastosowaniem techniki wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (CATI) oraz techniki wywiadów wspomaganych komputerowo przy pomocy strony WWW (CAWI).

Diagnoza zawiera również dane o charakterze jakościowym, pozyskane w trakcie badań fokusowych z Zespołem ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz ustalenia poczynione w trakcie spotkania warsztatowego z Poszerzonym Zespołem ds. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Struktura diagnozy oparta została o obszary tematyczne szczególnie istotne dla prowadzenia polityki pomocy społecznej. Pierwszą część dokumentu stanowi prezentacja oraz analiza zjawisk społecznych, takich jak: demografia i zdrowie, uzależnienia, ubóstwo i rynek pracy, problemy w funkcjonowaniu w rodzinie i społeczeństwie, bezpieczeństwo oraz aktywność społeczna. Końcowa część dokumentu poświęcona jest sferze funkcjonalnej i organizacyjnej systemu pomocy społecznej. W tej części analizowany i oceniany jest potencjał instytucjonalny i organizacyjny „pomocy społecznej” w mieście.

Podsumowaniem diagnozy jest klasyczna analiza SWOT, w której przyjęto, że mocne i słabe strony to cechy wewnętrzne miasta, natomiast szanse i zagrożenia to zjawiska zewnętrzne. Uzupełnieniem analizy SWOT jest analiza SWOT/TOWS, czyli analiza wzajemnych relacji pomiędzy cechami wewnętrznymi miasta oraz zjawiskami zewnętrznymi. Analiza SWOT/TOWS pozwala określić sytuację strategiczną miasta w sferze społecznej i wskazać największe potencjały oraz problemy i zagrożenia.

1. Demografia

1.1 Sytuacja demograficzna

Jak pokazują dane GUS sytuacja demograficzna kraju ulega dynamicznym przeobrażeniom. Zjawisko starzenia się społeczeństwa w kraju jest bardzo szybkie i nakłada się na nie szereg innych procesów, do których należy zaliczyć m. in. migracje wewnątrz krajowe, migracje zagraniczne, zmiany na rynku pracy związane z sytuacją gospodarczą.

Szczecinek jest średnim miastem, położonym we wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, przy granicy z województwami pomorskim oraz wielkopolskim. Położenie miasta z punktu widzenia realizacji polityk rozwoju należy uznać za mocno niekorzystne. Przede wszystkim miasto położone jest w przestrzeni kraju, która wykazuje się jedną z gorszych dostępności transportowych i komunikacyjnych. Decyduje o tym nie tylko geograficzna lokalizacja miasta, z dala od większych aglomeracji i skupisk ludności, ale także brak przebiegu dróg ekspresowych i autostrad. Otoczenie miasta stanowią rozległe i słabo zaludnione obszary wiejskie. Większe miasta, takie jak Koszalin i Piła, położone są w znacznej odległości od Szczecinka, a przy tym są to miasta, które mogą stanowić bezpośrednią konkurencję o zasoby, w szczególności kapitału ludzkiego.

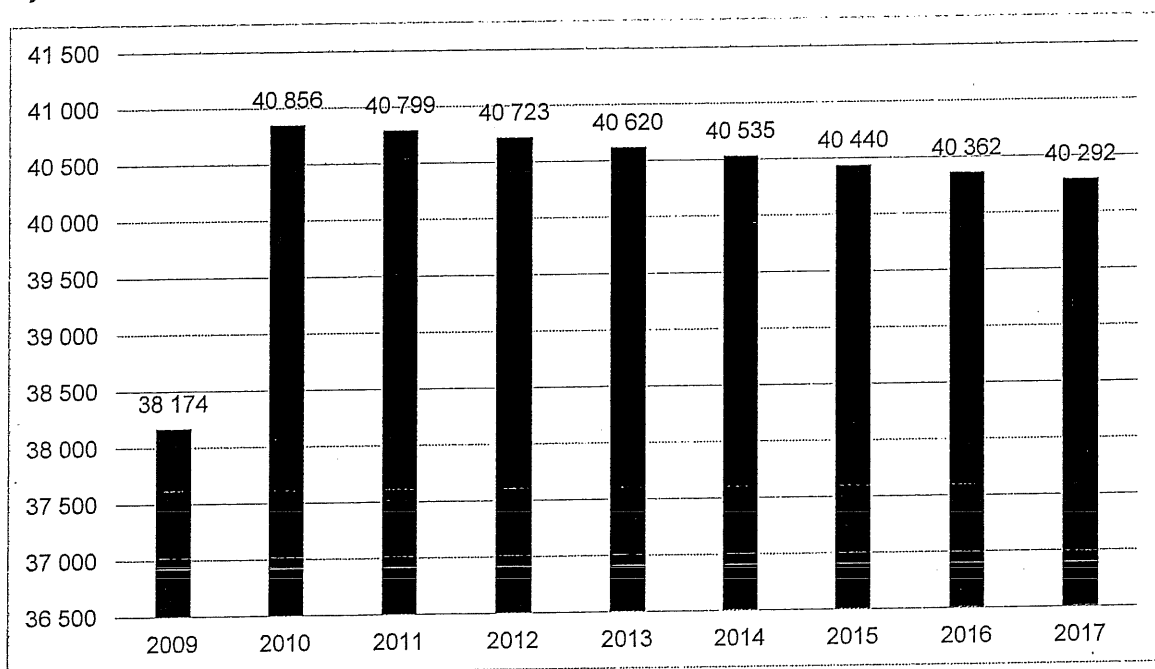
Mocno niekorzystne położenie Szczecinka determinuje politykę rozwoju, co widoczne jest m. in. w Strategii Rozwoju Miasta Szczecinek na lata 2018-2026. Miasto w dużo większym stopniu musi bazować na potencjale endogennym (wewnętrznym), rozwijając się przy dużej presji konkurencyjnej większych i silniejszych ośrodków miejskich. Ta presja konkurencyjna dotyczy w szczególności sposób zasobów demograficznych.

W 2017 r. wg danych GUS Szczecinek zamieszkały był przez 40292 osoby. Od 2010 roku widoczny był stały spadek liczby mieszkańców miasta. W ciągu tego okresu populacja miasta zmniejszyła się o ponad 500 osób. Szczególnie niepokojące są fakty, że spadek dotyczył przede wszystkim ludności w wieku produkcyjnym. W okresie od 2010 do 2017 roku z miasta ubyło około 2,5 tysiąca osób w wieku produkcyjnym. Spadek dotyczył także ludności w wieku przedprodukcyjnym. W okresie od 2010 do 2017 roku liczba mieszkańców miasta tej kategorii wiekowej zmniejszyła się o prawie 500 osób. Jednocześnie odnotowano wzrost liczby ludności miasta w wieku poprodukcyjnym. W ciągu zaledwie 8 lat, tj. od 2010 roku ich liczba wzrosła o ponad 2300 osób.

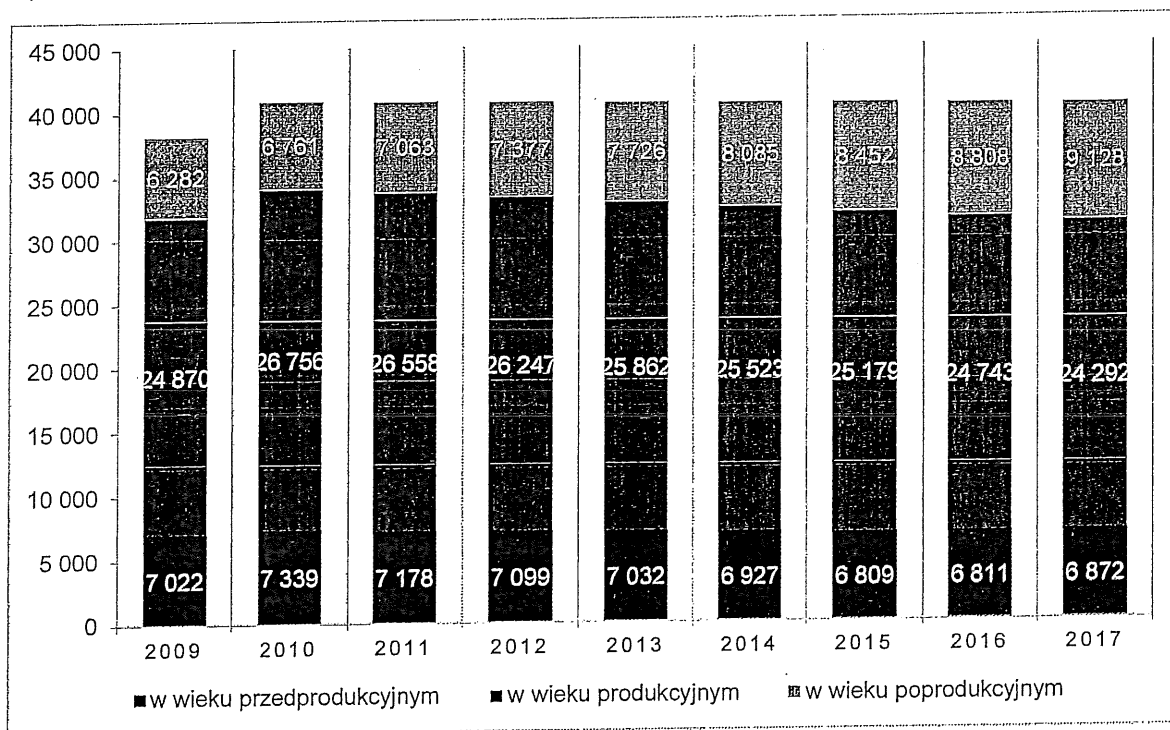
Powyższe dane wskazują na dużą dynamikę przemian demograficznych w mieście. Szczególnie niepokojące jest zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym, czyli mieszkańców, którzy stanowią o sile kapitału demograficznego miasta w przyszłości oraz stanowią podstawę dla rozwoju gospodarczego.

Rysunek 1. Ludność Szczecinka w latach 2009-2017 (źródło: GUS)¹

Rysunek 2. Ludność Szczecinka wg ekonomicznych grup ludności w latach 2009-2017 (źródło: GUS)

¹ Komentarz do rysunku nr 1: w 2010 roku wzrost liczby mieszkańców miasta związany był z włączeniem w jego granice administracyjne miejscowości Świątki i Trzesieka.

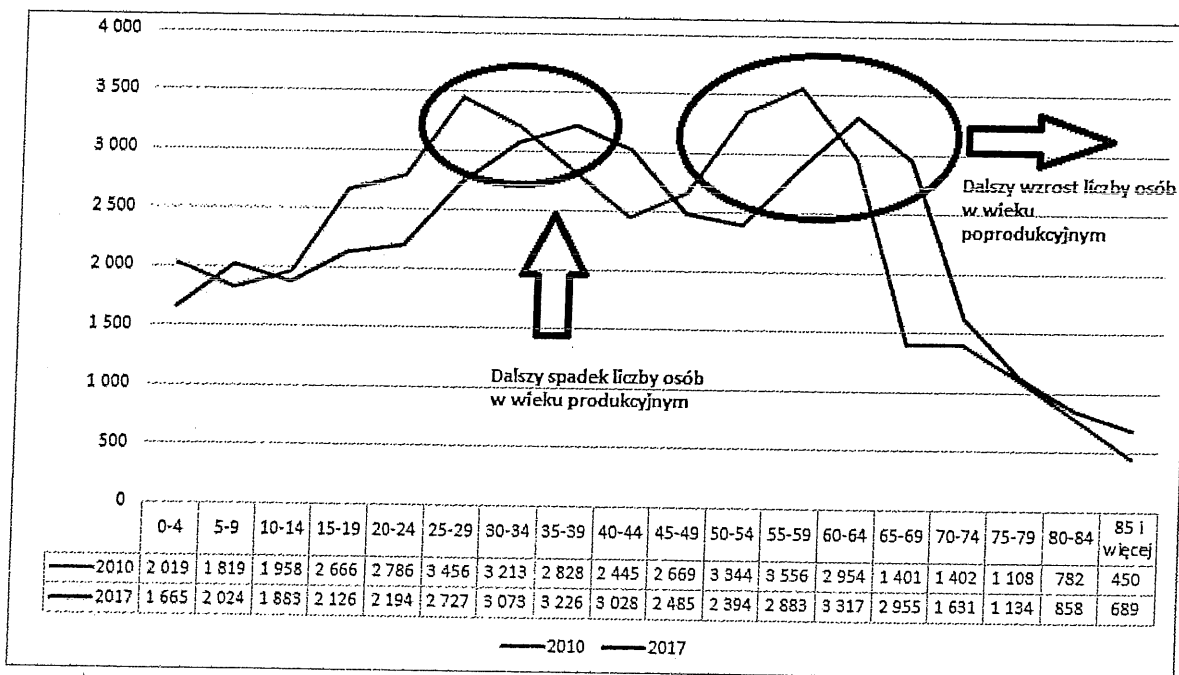
Poniżej na wykresie zaprezentowano strukturę wieku ludności Szczecinka, porównując dane dla 2010 i 2017 roku. Na wykresie zaprezentowano liczbę ludności w poszczególnych kategoriach wiekowych, podawanych co 5 lat (0-4; 5-9, etc.). Z poniższych danych wynika, że w Szczecinku występują dwa wyższe demograficzne. Pierwszy wg stanu z 2017 r. to ludność w wieku od 55-69 roku życia. To właśnie ta kategoria wieku odpowiedzialna była za dużą dynamikę wzrostu ludności w wieku poprodukcyjnym w ostatnich latach. Poniższe dane wskazują również, że przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym osiąga właśnie maksimum. Należy oczekiwać, że ludności w wieku poprodukcyjnym w Szczecinku będzie ciągle przybywać. Przybywać będzie także bardzo dynamicznie ludności w kategoriach wieku powyżej 70 lat.

Drugi wyż demograficzny obejmuje osoby będące obecnie w wieku od 30 do 44 roku życia (osoby urodzone na przełomie lat 70-80 tych XX wieku). Co ciekawe dane dot. liczby osób urodzonych w tym okresie wykazują znaczne różnice dla wartości z 2017 i 2010 roku. W 2010 roku osób będących w kategorii wieku 25-29 lat było wyraźnie więcej niż 8 lat później w kategorii 35-39 lat. Oznacza to, że właśnie ta grupa osób najliczniej opuściła miasto w ciągu ostatnich lat.

Jest to zjawisko bardzo niekorzystne, nie tylko ze względu na „brak rąk do pracy” w lokalnej gospodarce, ale również w kontekście zastępowalności pokoleń. W demografii miasta Szczecinka przytoczone wcześniej dwa wyższe demograficzne są ściśle ze sobą powiązane. Wyż demograficzny osób urodzonych w latach 50-tych przyczynił się 20 lat później do wyższego demograficznego lat 70 i 80-tych. Natomiast brak jest kolejnego wyższego, za który odpowiadałyby osoby urodzone właśnie w latach 70 i 80-tych XX wieku. Niekorzystną sytuację zastępowalności pokoleń w przyszłości mogą częściowo zrehabilitować programy wspierające dzietność, jak np. 500+, choć wydaje się, że w przypadku Szczecinka dla znacznej grupy osób w wieku produkcyjnym takie programy są spóźnione co najmniej o jedną dekadę.

Powyższe zjawiska oznaczają, że w perspektywie kolejnych 10 lat nadal kurczyć się będzie liczba ludności w wieku produkcyjnym oraz rosnąć będzie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, co w konsekwencji oznacza dalszy spadek ludności miasta.

Rysunek 3. Zmiany demograficzne w Szczecinku na podstawie piramid wieku ludności Szczecinka w latach 2010 i 2017 w przedziałach 5 lat (źródło: GUS)

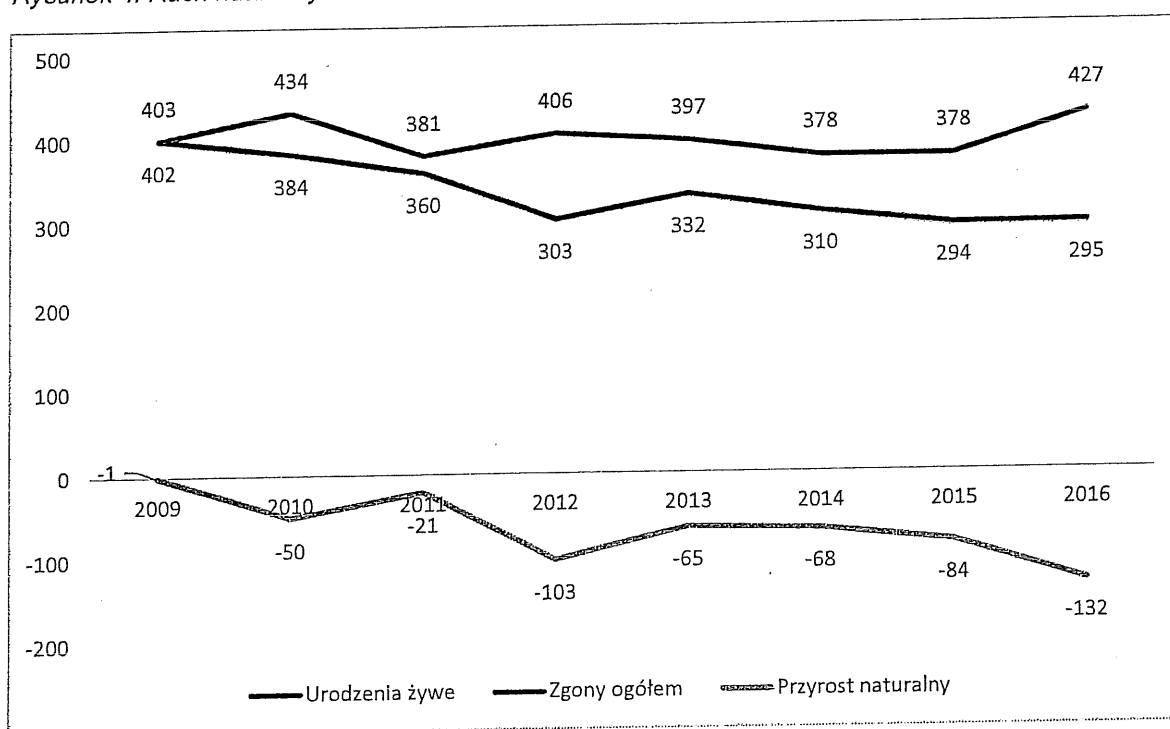

W poszukiwaniu przyczyn spadku ludności miasta przeanalizowano dane dot. ruchu naturalnego ludności oraz dane nt. migracji.

Wg danych GUS dla lat 2009-2016 w Szczecinku występował ujemny przyrost naturalny. W całym analizowanym okresie występowała przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych. W każdym analizowanym roku liczba ludności miasta zmniejszała się wskutek ruchu naturalnego. Największy spadek ludności miasta z powodu przewagi zgonów nad urodzeniami zaobserwowano w 2016 roku. Co ciekawe niskie wskaźniki urodzeń nie pokrywały się z liczebnością osób w wieku produkcyjnych, w kategoriach wieku, które odpowiedzialne są za powiększanie populacji. Jak już wcześniej opisano, w tej grupie wiekowej odnotowano znaczny ubytek liczebności populacji (migracje osób młodych). Może to jednak tylko częściowo tłumaczyć niskie wskaźniki urodzeń. Osoby w wieku od 20 do 40 lat nie decydowały się w takim samym stopniu na powiększanie rodziny jak ich rodzice. Liczba zgonów w latach 2009-2016 utrzymywała się względnie na stałym poziomie, natomiast liczba urodzeń wykazywała się tendencją spadkową, szczególnie w okresie od 2012 roku.

Rysunek 4. Ruch naturalny w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)

Analizując przyczyny niskiej dzietności warto przyjrzeć się danym dot. liczby zawieranych małżeństw. W Szczecinku w latach 2009-2016 widoczny był trend spadkowy liczby zawieranych małżeństw. Był to trend, który widoczny był w całym kraju. Od lat 2008-2009 obserwowany był systematyczny spadek zawieranych małżeństw, lata 2015-2016 charakteryzowały się natomiast wzrostem.

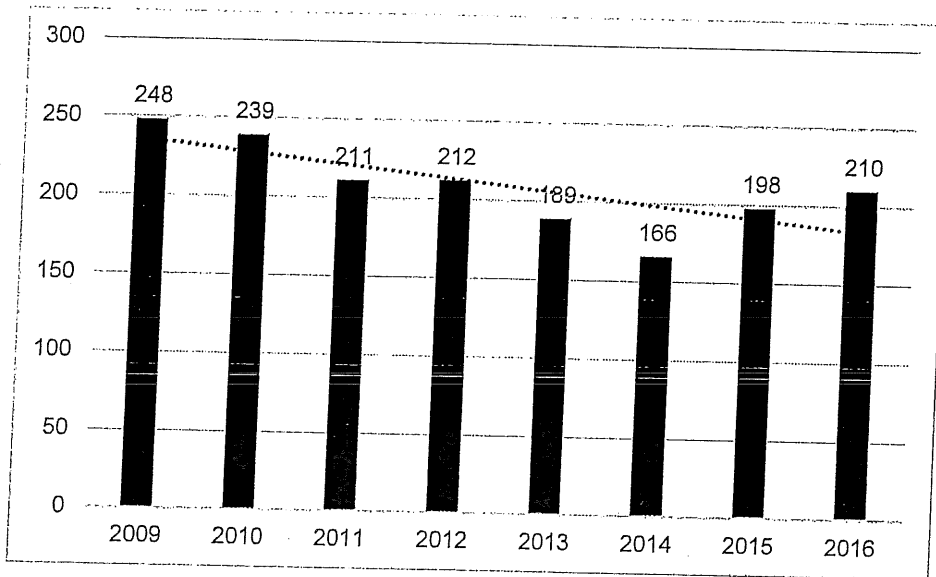
Jednocześnie warto zauważyć, że rośnie średnia wieku osób zawierających małżeństwa. W tym miejscu warto ponownie spojrzeć na piramidę wieku ludności Szczecinka. Widoczny w Szczecinku wzrost liczby zawieranych małżeństw w latach 2015-2016 związany był z wyżem demograficznym w wieku 30-44. Niestety grupy wiekowe poniżej 30 roku życia są w Szczecinku dużo mniej liczebne. Oczekiwać można, że wzrost liczby zawieranych małżeństw w latach 2015-2016 nie wpłynie na zmianę trendu spadkowego w dłuższym okresie czasu. Grupa wiekowa 30-34 jest liczniejsza od grupy wiekowej 20-24 o około 1000 osób.

Powyższe dane potwierdzają „skalę” kryzysu demograficznego miasta Szczecinek i prawdopodobnie trwałość „zmian” struktury wieku mieszkańców miasta w ciągu najbliższych dekad. Wyż demograficzny, czyli osoby urodzone w latach 70-80 XX wieku, nie przyczynił się do powstania kolejnego wyżu

demograficznego. Na to zjawisko nakładało się również niekorzystne saldo migracji. Tym samym należy stwierdzić, że liczba ludności miasta nadal będzie maleć, za 10 do 20 lat osiągając maksimum spadków. W tym to czasie „pierwszy wyż demograficzny” osiągnie wiek powyżej 80 roku życia, co oznacza wzrost liczby zgonów. Jednocześnie za powiększanie się liczby ludności miasta odpowiedzialny będzie niż demograficzny osób urodzonych już w XXI wieku.

Rysunek 5. Liczba zawieranych małżeństw w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)

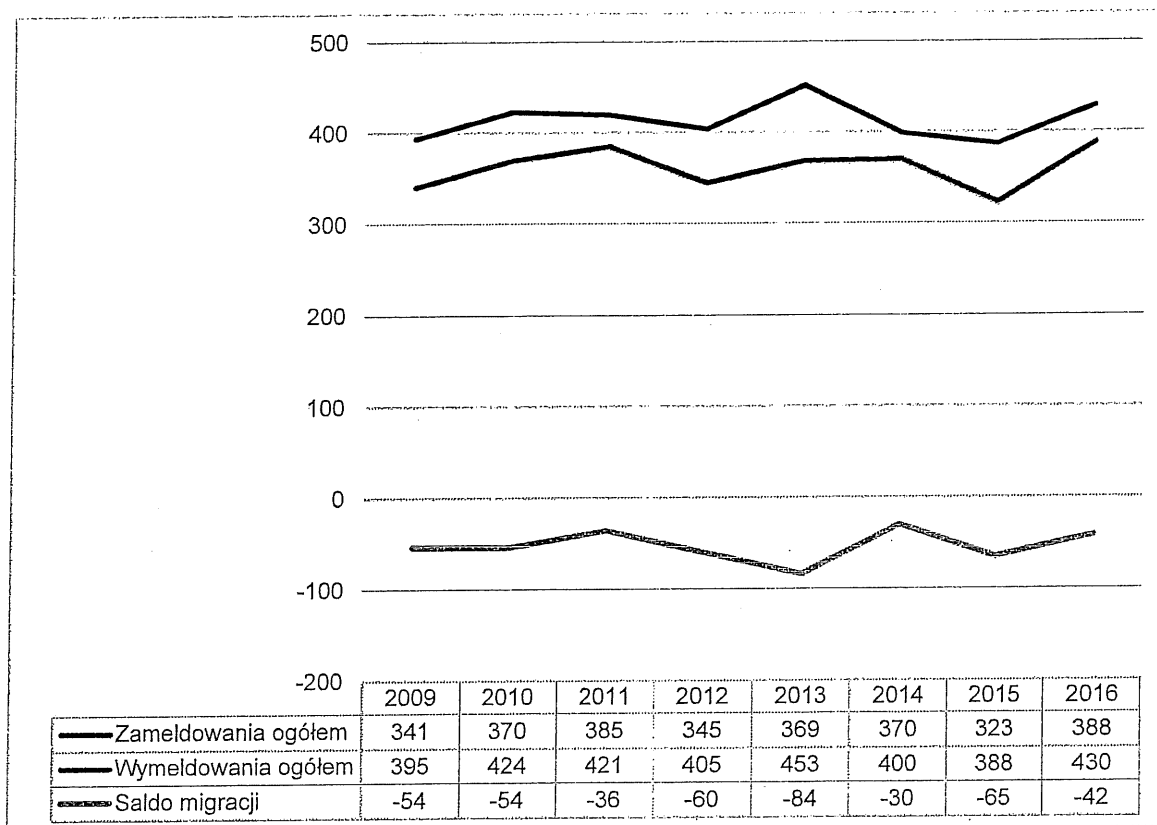
Oprócz niskich wskaźników urodzeń za zmiany liczebności ludności miasta odpowiadał ruch migracyjny. Z danych GUS za lata 2009-2016 wynika, że wskutek migracji liczba ludności miasta systematycznie malała. W ciągu analizowanego okresu maksimum wymeldowań zaobserwowano w 2013 roku. W tym okresie miasto opuściły 453 osoby, a przybyło 369 osób. Dane wskazują, że w wyniku migracji liczba mieszkańców zmniejszała się corocznie o kilkadziesiąt osób.

W przypadku migracji istotne było także ustalenie czy osoby migrujące z miasta, nadal pozostawały w otoczeniu funkcjonalnym miasta, tj. przeprowadzały się np. na teren podmiejski lub wiejski w sąsiedztwie ośrodka miejskiego. Taka osoba wraz z rodziną nadal jest związana z miastem, stanowiąc jego potencjalny kapitał społeczny i ludzki. Najbliższe otoczenie miasta Szczecinek stanowi gmina wiejska Szczecinek. Dane dot. liczby ludności gminy Szczecinek wskazują na większą stabilność demograficzną. Od 2010 roku można mówić o stałej liczbie ludności tej gminy. W 2010 roku gminę Szczecinek zamieszkiwało 9363 osoby, w 2016 roku 9377 osób. W gminie Szczecinek obserwowano dodatni przyrost naturalny. Niemniej jednak w okresie od 2009 roku w gminie Szczecinek widoczne było ujemne saldo migracji, rzędu 30-40 osób w skali roku.

Powyższe dane wskazują, że gmina wiejska Szczecinek nie stanowi istotnej rezerwy demograficznej dla miasta Szczecinek i pomimo korzystniejszej sytuacji demograficznej nie będzie istotnie wpływać na zjawiska demograficzne zachodzące w samym mieście.

Rysunek 6. Zameldowania i wymeldowania w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)

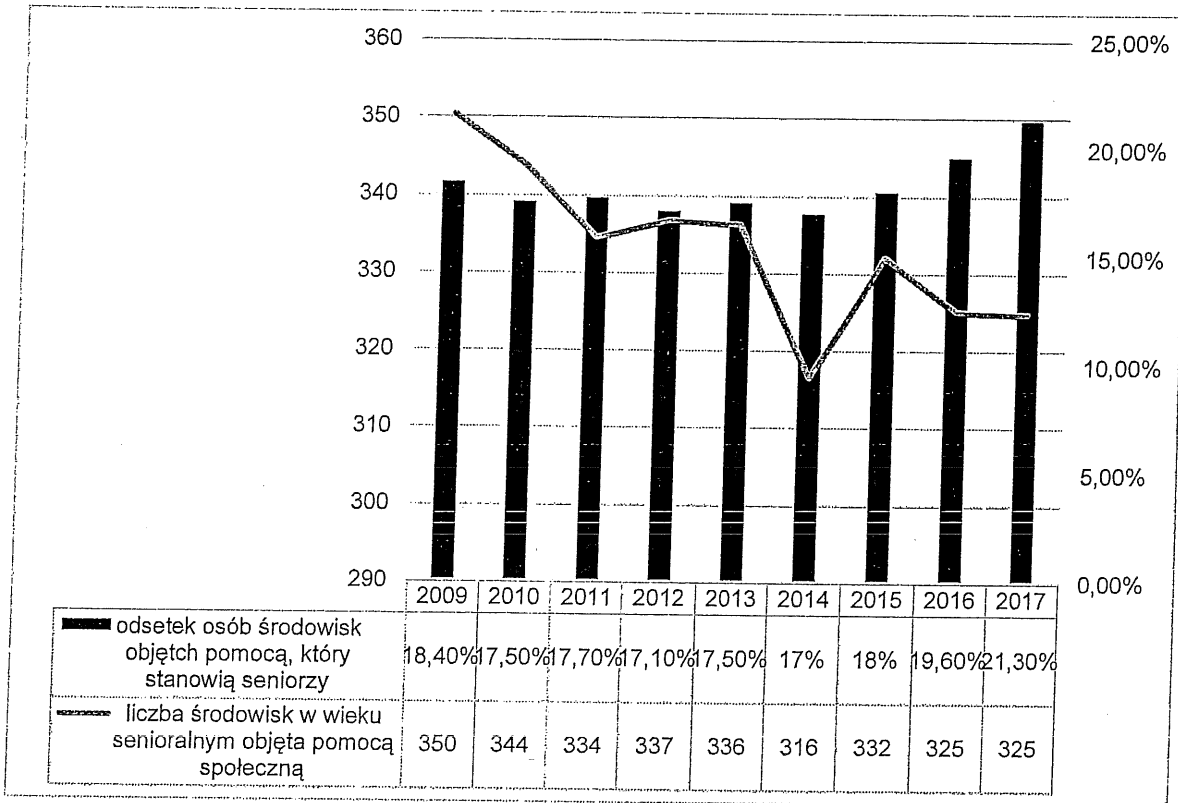
Wzrastająca liczba seniorów w mieście wpływa w istotny sposób na prowadzenie polityki społecznej w mieście. W okresie od 2010 do 2017 roku odnotowano w Szczecinku spadającą liczbę środowisk, którym udzielano pomocy społecznej. W 2017 roku MOPS w Szczecinku objął pomocą społeczną 1524 środowiska, w tym 325 seniorów. Oznacza to, że ponad jedna piąta środowisk objętych pomocą społeczną w Szczecinku to osoby w wieku senioralnym (dokładnie 21,3%). W okresie od 2010 do 2017 roku widoczny był spadek środowisk objętych pomocą społeczną o 20%. W tym samym czasie spadek liczby środowisk seniorskich objętych pomocą społeczną wyniósł niecałe 7,5%. Należy przy tym zauważyć, że jeden z wyzów demograficznych w ciągu najbliższych kilku lat osiągnie wiek powyżej 70 roku życia. Prognozować należy utrzymanie lub zwiększenie liczby środowisk seniorskich objętych pomocą społeczną.

Wg danych MOPS w Szczecinku dominującym problemem osób w wieku senioralnym na przestrzeni lat 2010-2017 była długotrwała choroba, a następnie niepełnosprawność i brak samodzielności w wprowadzeniu gospodarstwa domowego. Priorytetem pracy socjalnej w tej grupie jest zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych różnych typów, umożliwienie leczenia oraz w przypadkach koniecznych zapewnienie całodobowej, kompleksowej opieki poprzez umieszczanie na oddziałach opiekuńczo-pielęgnacyjnych, hospicjach lub ostatecznie w domach pomocy społecznej. Zaznaczyć należy, że duża ilość osób w wieku sędziwym mieszka samotnie z tego zdecydowaną większość stanowią kobiety. Znaczna część seniorów nie posiada rodziny lub nie posiada jej na terenie miasta (około 50%), dlatego zależna jest od wsparcia służb pomocowych oraz pomocy sąsiedzkiej. Migracja zarobkowa członków rodziny sprzyja osłabieniu więzów rodzinnych i mniejszemu zaangażowaniu w opiekę nad osobami starszymi.²

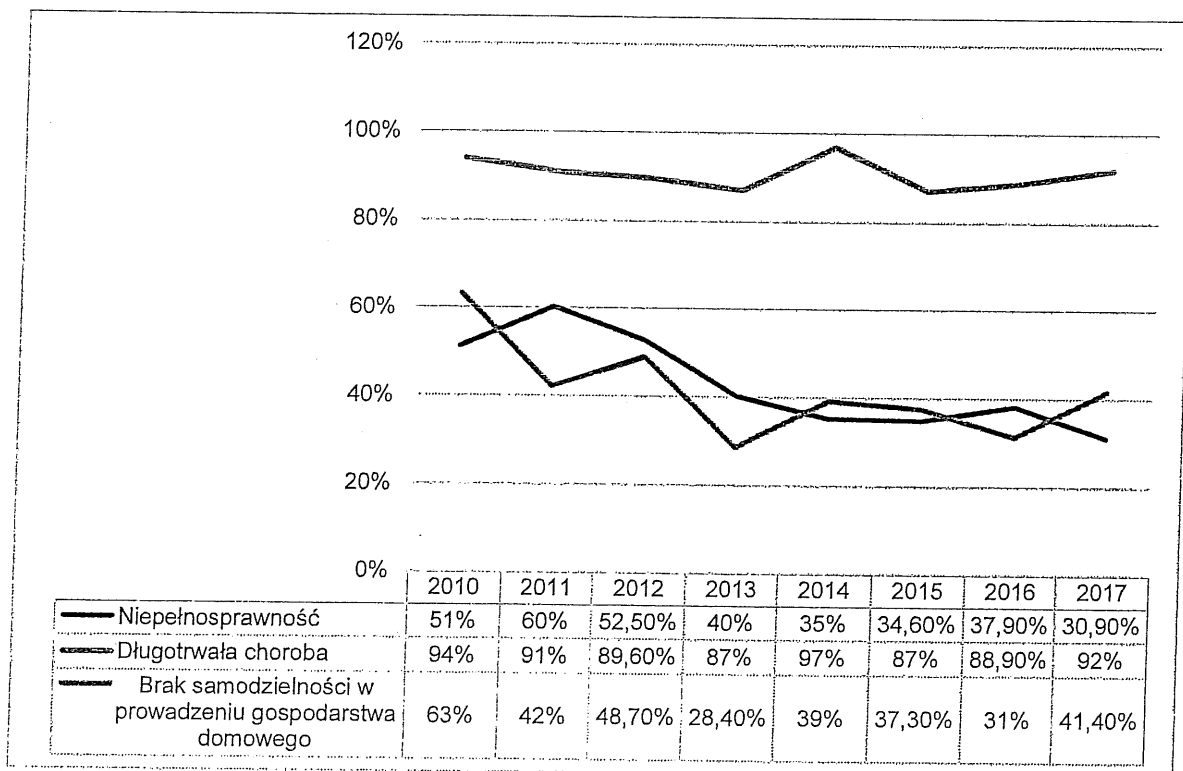
² Na podstawie: dane MOPS z Szczecinku

Rysunek 7. Pomoc społeczna udzielana osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2009-2017 (opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Szczecinku)

Rysunek 8. Główne przyczyny udzielania pomocy społecznej osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2010-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

1.2 Wsparcie osób w wieku senioralnym

Polityka senioralna w Szczecinku wydaje się być jednym z najistotniejszych wyzwań nadchodzących lat. Potwierdzają to dane dot. liczby osób w wieku senioralnym oraz dalsze prognozy zwiększania się tej liczby.

Główne zidentyfikowane wyzwania dla polityki senioralnej, które określone zostały w dokumencie pod nazwą „Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020”, przyjętego 24 grudnia 2013 r. uchwałą nr 238 Rady Ministrów i opublikowanego w Monitorze Polskim 4 lutego 2014 r. (Poz. 118) to:

- zwiększający się udział osób starszych w populacji i przygotowanie się na wiele społecznych i ekonomicznych konsekwencji tego zjawiska,
- wydłużenie okresu aktywności zawodowej,
- włączenie potencjału osób starszych w obszar aktywności społecznej i obywatelskiej,
- zapotrzebowanie na rozwiązania pozwalające osobom pracującym w wieku 50+ na godzenie życia zawodowego z rodzinnym (konieczność sprawowania opieki nad rodzicami lub innymi osobami zależnymi).

Celem polityki senioralnej w Polsce będzie wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych.³

Wsparcie osób w wieku senioralnym widoczne jest w szeregu działań i przedsięwzięć realizowanych w Szczecinku. Działania na rzecz środowisk seniorskich realizowane są zarówno przez sektor publiczny, prywatny jak i pozarządowy. Widoczny jest również wzrost aktywności i samoorganizacji środowisk seniorskich.

Za możliwość aktywnego starzenia się w dużym stopniu odpowiada stan zdrowia. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni po 50-tym roku życia doświadczają różnego rodzaju chorób, ale w większym stopniu dotyczy to kobiet niż mężczyzn. Najwyższy odsetek osób w Polsce cierpi na nadciśnienie tętnicze (odpowiednio: ponad 50% kobiet i ponad 35% mężczyzn w wieku 50 lat), zapalenie stawów (odpowiednio około 40%, ponad 25%) oraz doświadczyło zawału serca (około 1/5 kobiet i mężczyzn). Jednak warto zaznaczyć, iż mężczyźni w Polsce mają ciągle o kilka lat krótszą oczekiwaną długość życia niż kobiety, szczególnie dotyczy to osób zagrożonych ubóstwem. Ubóstwo pozostaje nadal najważniejszą determinantą długości życia i życia w zdrowiu. Polska negatywnie prezentuje się na tle innych krajów europejskich pod względem zawałów serca, zapalenia stawów i wrzodów żołądka. Udar mózgu jest także zjawiskiem częstszym w Polsce niż w innych krajach. Z kolei odsetek osób z zdiagnozowanym nowotworem złośliwym jest w Polsce niższy niż w pozostałych krajach Europy. Polacy wyróżniają się na tle krajów Unii Europejskiej także pod względem negatywnej samooceny własnego stanu zdrowia. Aż 61,7% mężczyzn i 62,5% kobiet ocenia go jako „poniżej dobrego” (por. badanie SHARE). Negatywna ocena zdrowia Polaków ma też odzwierciedlenie w obiektywnych wskaźnikach, takich jak trudności z przejściem 100 m (ponad 15% mężczyzn i 18% kobiet w porównaniu z 8–13% w innych krajach). Zdrowy styl życia nie jest cechą wyróżniającą osoby 50+ w Polsce. Polacy nie prowadzą aktywnego pod względem ruchowym stylu życia. Około 60% kobiet i 53% mężczyzn zadeklarowało brak intensywnej aktywności fizycznej, a brak umiarkowanej aktywności odpowiednio 25% i 21%. Niska aktywność ruchowa przekłada się na problemy z nadwagą wśród osób starszych, a w konsekwencji na postępujący rozwój chorób układu krwionośnego i ruchowego. Aż 63% osób starszych uskarża się na trzy lub więcej dolegliwości, głównie ze strony narządu ruchu, krążenia, zaburzeń równowagi, nietrzymanie moczu, zaburzenia pamięci. Wielochorobowość, otępienie, cukrzyca, pogorszenie funkcji narządów zmysłów, upośledzenie zdolności poznawczej i osłabienie siły mięśniowej prowadzą do uznania osoby w wieku 65+ jako wymagającej odmiennego podejścia. Przekłada się to na konieczność organizacji zintegrowanej opieki, opartej na specjalistycznym podejściu geriatrycznym, a więc uwzględniającym trudności w zapamiętywaniu, dezorientację przestrzenną i czasową, niedosłuch, zaburzenia wzroku oraz obniżoną sprawność fizyczną i niewydolność

³ Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020.

krążeniową. Zdolność do samzarządzania procesem leczniczym przez osoby starsze jest ograniczona i wymaga wsparcia instytucjonalnego. Zmniejsza się w ten sposób ryzyko powikłań i zaniechania terapii, głównych czynników odpowiedzialnych za zwiększenie odsetka hospitalizacji w chorobach przewlekłych niezakaźnych.⁴

Zwiększająca się corocznie bardzo dynamicznie liczba osób w wieku senioralnym w Szczecinku powodować będzie wzrost popytu na usługi opiekuńcze oraz zdrowotne.

Na terenie Miasta Szczecinek organizowane i świadczone były usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania klienta. Zadania zlecane były przez MOPS i realizowane przez Stowarzyszenie „ATUT” z siedzibą w Szczecinku przy ul. Polczyńskiej 2a.⁵

W 2017 r. łącznie wykonano 34 873 godz. usług. Usługi przyznano 154 osobom, z czego dwie decyzje uchylono. Faktycznie z usług skorzystało 145 podopiecznych. Całkowity koszt świadczenia usług wyniósł 786 500 zł, z czego 785 000 zł to kwota pochodząca z dotacji Miasta Szczecinek, a 1 500 zł to środki własne Stowarzyszenia. Do realizacji zadania Stowarzyszenie zatrudniało 24 opiekunów, pracę opiekunów wspierały 2 osoby bezrobotne w ramach prac społecznie użytecznych. Odpłatność za jedną godz. usług wynosiła 14 zł i była zróżnicowana ze względu na dochód i sytuację życiową klienta.⁶

Liczba oraz wartość usług, jak również liczba osób, którym udzielono wsparcia rosła systematycznie. W 2013 roku wartość usług opiekuńczych wynosiła 600 tys. zł, w 2017 roku 785 tys. zł. Jednocześnie rosła liczba świadczonych usług z 31,5 tys. w 2013 roku do 34,8 tys. w 2017 roku. Liczba osób, które korzystały usług opiekuńczych wahała się od 133 w 2015 roku do 154 w 2016 roku.

⁴ Źródło: Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020.

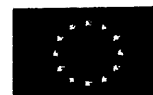
⁵ Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

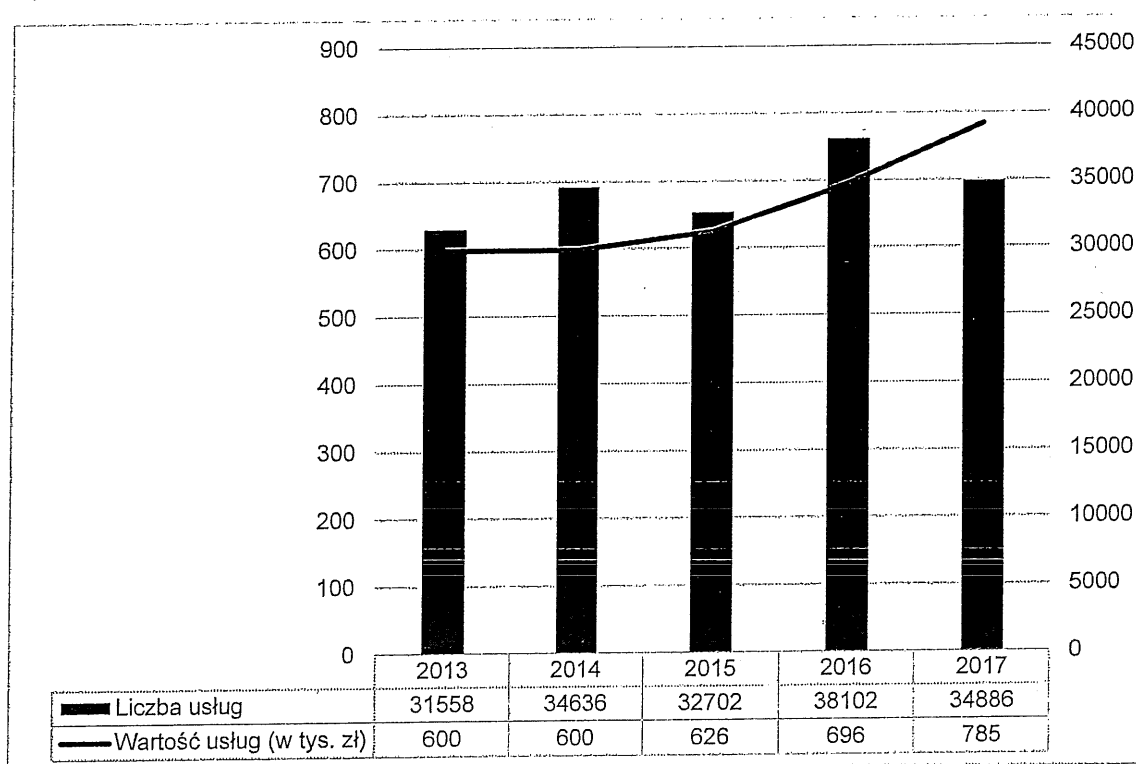
Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Źródło: <https://www.mpips.gov.pl>

⁶ Źródło: MOPS w Szczecinku

Rysunek 9. Liczba oraz wartość usług opiekuńczych (źródło: MOPS w Szczecinku)

W Szczecinku realizowane było świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Miasta Szczecinek. Usługi te również realizowane były za pośrednictwem Stowarzyszenia „ATUT”. W 2017 r. łączna liczba usług zrealizowanych wyniosła 6443 godz., w tym: 132 godziny usług psychologa. Usługi świadczone 20 osobom. Usługi świadczone były przez 5 opiekunek i 2 psychologów. Usługi obejmowały m.in. uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb, pielęgnację, wspieranie i pomoc w załatwieniu spraw urzędowych oraz usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 165 000 zł i finansowany był z dotacji Wojewody Zachodniopomorskiego.⁷

Dane demograficzne wskazują na to, że w ciągu najbliższych lat można oczekiwać wzrostu popytu na usługi opiekuńcze w Szczecinku. Problem stanowi dynamika przyrostu liczby osób w wieku senioralnym, w tym również występowanie wyżu demograficznego w przedziale wieku 60-69 lat. Za 10 lat będzie to grupa w wieku 70-79 lat. Ponadto należy oczekiwać wzrostu liczby osób samotnych, właśnie w grupie senioralnej. Odpowiedzialne za ten stan są i będą brak zastępowalności pokoleń oraz w znacznym stopniu migracje osób w wieku produkcyjnym, których rodzice nadal mieszkać będą w Szczecinku.

W ramach realizacji powierzonych zadań Stowarzyszenie ATUT realizowało ponadto przedsięwzięcia wspierające osoby starsze:

- Projekt „MOST” skierowany był do młodzieży oraz klientów usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Celem projektu była integracja międzypokoleniowa i towarzyszenie młodym ludziom osobom starszym w codziennym życiu. W projekcie wzięło udział 35 klientów usług,
- Projekt „Nie jesteś sam – mobilna usługa dla seniora”, w którym w 2017 roku 22 klientów usług skorzystało z porad i usług pielęgnacyjno - kosmetycznych, fryzjerskich i rehabilitacyjnych oraz w indywidualnych spotkaniach z terapeutą zajęciowym,

⁷ Źródło: MOPS w Szczecinku

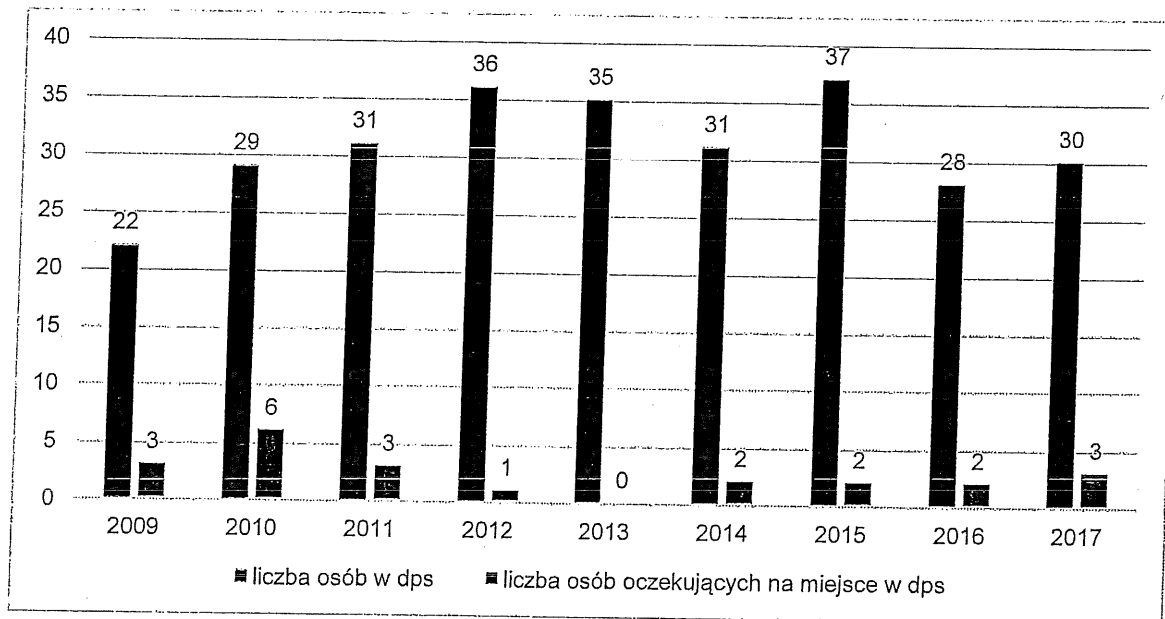
- Wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego – w 2017 roku na rzecz 9 klientów usług,
- Zbiórka pościeli i odzieży – w 2017 roku na rzecz 16 klientów usług.

Ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa związana była konieczność kierowania i umieszczania niektórych osób – mieszkańców gminy, na ich wniosek, w domach pomocy społecznej. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przypadku osób samotnych, długotrwale chorych, w tym cierpiących na zaburzenia psychiczne, wymagających całodobowej, profesjonalnej pomocy i opieki osób drugich.

W latach 2009-2017 rokrocznie w domach pomocy społecznej przebywało około 20-30 mieszkańców Szczecinka. Najwięcej w roku 2012 – 36 osób, najmniej w roku 2009 – 22 osoby. Według najnowszych danych na dzień 31 grudnia 2017 roku w dps przebywało 30 mieszkańców miasta.

Każdego roku składanych było kilkanaście wniosków o pobyt w dps (najwięcej w roku 2010 i 2014 – po 22 wnioski, a najmniej w roku 2017 – 9 wniosków. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku każdego roku na miejsce w domu pomocy społecznej oczekuje kilka osób (najwięcej – 6 – w roku 2010, najmniej – 0 – w roku 2013).

Rysunek 10. Osoby przebywające w domach pomocy społecznej i oczekujące na nie w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

W Polsce wśród osób starszych oprócz złego stanu zdrowia obserwuje się zjawisko e-wykluczenia, zmniejszenia więzi rodzinnych, osłabienia relacji międzyludzkich, nienadążania seniorów za rozwojem technologicznym w ich życiu codziennym, co z kolei sprzyja występowaniu poczucia alienacji i w konsekwencji prowadzi do zwiększonego odsetka stanów depresyjnych. Pod względem zdrowia psychicznego starsi Polacy różnią się od osób z innych krajów europejskich: częściej mówią o braku nadziei na przyszłość, smutku, utracie przyjemności, kłopotach ze snem, zmęczeniu i drażliwości. Prawie 60% kobiet po 50-tym roku życia w Polsce deklaruje odczuwanie przynajmniej czterech objawów depresji. Subiektywne odczucia depresyjne występują częściej wśród Polaków i Polek niż wśród mieszkańców innych krajów. Najczęściej deklarują je osoby niepełnosprawne oraz osoby na emeryturze.⁸

⁸ Źródło: Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020

W Szczecinku obserwuje się coraz większe zainteresowanie seniorów aktywnym spędzaniem czasu. Przejawem tego jest uczestnictwo seniorów w zorganizowanych przedsięwzięciach, np. realizowanych w ramach działalności Domu Dziennego Pobytu, Uniwersytetu III Wieku oraz działaniach innych aktywnych organizacji pozarządowych, np. Stowarzyszenia Aktywnych Kobiet, Ligi Kobiet Polskich, Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, Fundacji Miłosierdzie i Wiedza, działalności Caritas.

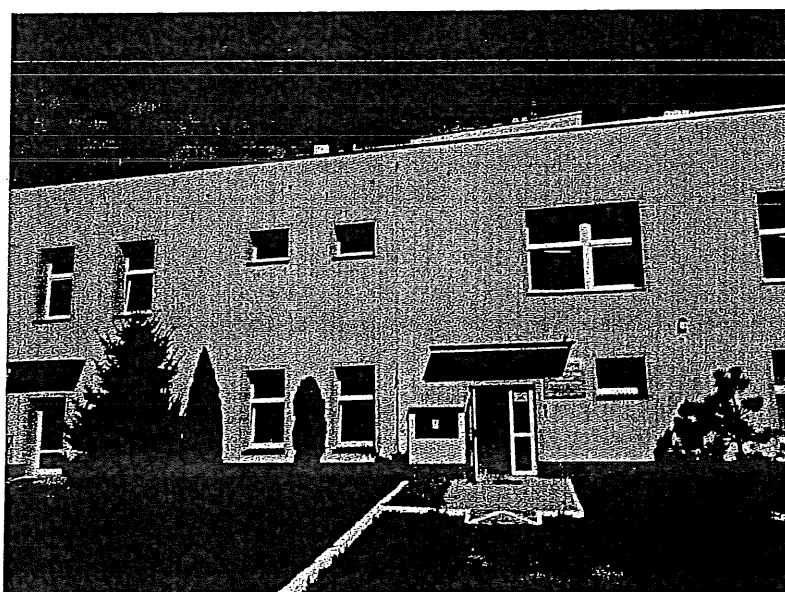
Dom Dziennego Pobytu "Złota Jesień" prowadzony jest przez Fundację PRZYSTAŃ jako zadanie powierzone i finansowane do realizacji przez Miasto Szczecinek. Obiekt zlokalizowany jest przy ul. Połczyńskiej 2a w Szczecinku i czynny w dni robocze w godzinach od 8:00 do 16:00.

Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień” jest ośrodkiem wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych. Przeznaczony jest dla osób od 60 roku życia. Miejsce w DDP oraz usługi świadczone przez placówkę przyznaje się decyzją administracyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzedzonej wywiadem środowiskowym przeprowadzonym przez pracownika socjalnego. Pobyt w ośrodku jest nieodpłatny, natomiast odpłatność za posiłek oraz stacjonarną usługę opiekuńczą ustalana jest wg kryteriów zawartych w Uchwale Rady Miasta. W ramach pobytu w DDP seniorzy mogą korzystać z posiłku a dodatkowo realizowany jest dowóz posiłku do miejsca zamieszkania klienta. Osoby chore na Alzheimera mogą korzystać raz w tygodniu z pięciogodzinnej stacjonarnej usługi opiekuńczej.

Misją realizowaną przez DDP jest stwarzanie warunków do poprawy jakości życia seniorów i osób niepełnosprawnych. Celem jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwości prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego i satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych ograniczeniach funkcjonalnych. Cel ten realizowany jest poprzez prowadzenie zajęć z terapii zajęciowej, treningów umiejętności społecznej, zajęć ruchowych i rekreacyjnych oraz organizowanie spotkań okolicznościowych, imprez i uroczystości o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym, organizowanie wycieczek i wyjazdów. Ponadto realizowane są programy aktywizujące środowisko seniorów, takie jak: prowadzenie klubów seniora, programy z edukacji cyfrowej i obywatelskiej.

Spółeczność DDP ma swoje cykliczne spotkania, na których omawiane są ważne sprawy dotyczące działalności Domu. Reprezentantem i przedstawicielem społeczności jest Rada Domu, która ma duży wpływ na planowanie i realizację zadań placówki.⁹

Rysunek 11. Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień” (źródło: Fundacja Przyszań)

⁹ Źródło: Fundacja „Przyszań”

Fundacja Przyszań prowadzi Kluby Aktywnego Seniora jako alternatywą dla Domu Dziennego Pobytu "Złota Jesień" ofertę skierowaną do seniorów z terenu Miasta Szczecinek. Kluby są miejscem integracji i aktywizacji seniorów, otwartymi na potrzeby osób starszych, niezależnie od ich wykształcenia, statusu społecznego, przekonań politycznych oraz religijnych. Klubowiczem może zostać osoba z terenu Miasta Szczecinek, która ukończyła 55 rok życia.

Przy DDP "Złota Jesień" działają trzy Kluby Aktywnego Seniora, które spotykają się raz w tygodniu:

1. Klub Aktywnego Seniora "As",
2. Klub Aktywnego Seniora "As II",
3. Klub Aktywnego Seniora „Megabajty”.¹⁰

W Szczecinku od 2013 roku funkcjonuje Karta Seniora. Urząd Miasta Szczecinek wspólnie z instytucjami miejskimi oraz wieloma firmami prywatnymi przystąpił do realizacji programu „Szczecinek-Aktywni 60 plus”. Stworzono listę około 100 restauracji, kawiarni, punktów handlowych, usługowych oraz kulturalnych i rekreacyjnych, w których wszystkim mieszkańcom miasta powyżej 60 roku życia przysługują różnego rodzaju rabaty i ulgi.

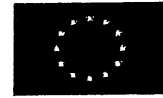
Rysunek 12. Wizualizacja Karty Seniora w Szczecinku (źródło: www.60plus.szczecinek.pl/)

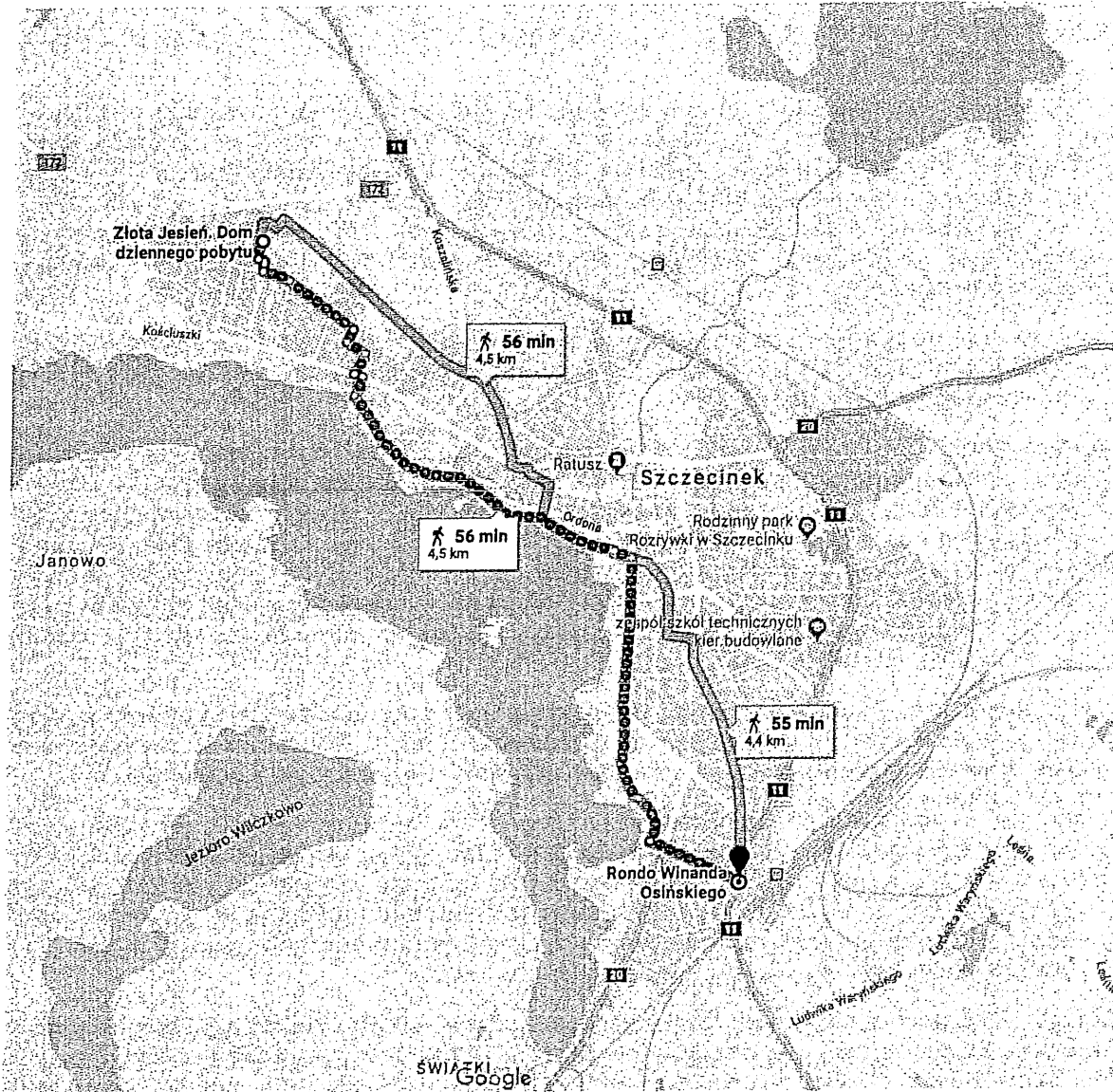
Przejawem aktywności seniorów oraz dużego popytu na ofertę dla starszych osób jest działalność Uniwersytetu III Wieku. W ciągu kilkunastu lat działalności nastąpił bardzo duży wzrost zainteresowania uczestnictwem w ofercie Uniwersytetu. W ramach działalności Uniwersytetu organizowane są wykłady, spotkania i sympozja o różnej tematyce, w których licznie uczestniczą seniorzy ze Szczecinka. Wykłady odbywają się w regularnych odstępach czasu, z reguły co tydzień. Słuchacze mają do wyboru szereg zajęć – np. lektoraty (po 2 godziny tygodniowo) języka niemieckiego i angielskiego (odpłatność: po 15 zł miesięcznie), zajęcia z obsługi komputera (10 zł), pływanie (10 zł), brydż sportowy (10 zł), taniec towarzyski (20 zł), gimnastyka (10 zł), malarstwo (15 zł), fotografia (10 zł), DKF, tj. Kino (5 zł zniżki za seans). Oprócz tego studenci płacą comiesięczną składkę w wysokości 10 zł.

Kwestią kluczową dla dostępności oferty na rzecz seniorów jest jej lokalizacja. Szczecinek, pomimo tego, że nie jest dużym miastem pod względem liczby ludności, to zajmuje rozległą przestrzeń. Miasto jest znacznie rozciągnięte wzdłuż jeziora Trzesiecko. Dla przykładu: Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień” znajduje się na os. Zachód. Lokalizacje tego obiektu w północnej części miasta w dużym stopniu ogranicza możliwości korzystania z niego osobom mieszkającym w południowej części. Ponadto problemem może być pojemność wybranych obiektów, biorąc pod uwagę prognozowany wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w Szczecinku.

¹⁰ Źródło: Fundacja „Przyszań”

Rysunek 13. Odległość pomiędzy Domem Dziennego Pobytu „Złota Jesień i okolicą Ronda Winanda Osińskiego w Szczecinku (źródło: googlemaps, dostęp 09.05.2018)

Zmiany demograficzne, w tym wzrost liczby seniorów kształtują również rynek usług. W Szczecinku lub w jego najbliższej okolicy działają obiekty prywatne, które świadczą usługi na rzecz seniorów.

Dom Seniora Familia, prowadzony przez spółkę RAJPOL, zlokalizowany jest w sąsiedztwie południowej granicy miasta w miejscowości Sitno. Jest to Dom Seniora z miejscami dla 75 pensjonariuszy. Przedmiotem działalności Domu jest zapewnienie mieszkańcom zakwaterowania, stałej opieki, warunków bezpiecznego i godnego życia, intymności i niezależności, rozwoju osobowości i samodzielności oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, z uwzględnieniem stopnia ich psychicznej i fizycznej sprawności. Obiekt zapewnia całodobową opiekę oraz świadczy usługi pielęgnacyjno-opiekuńcze.

W Szczecinku przy ul. Staszica 4 zlokalizowany jest obiekt Domu Pomocy „Na Świątkach”.

Oprócz domów seniora w Szczecinku na rzecz seniorów działają: Zakład Opiekuńczo - Pielęgnacyjny (Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej Patronka Spółka z o.o.), Hospicjum, które od do 2018 r. funkcjonowało jako „domowe”, a obecnie trwają przygotowania do otwarcia stacjonarnego Hospicjum

prowadzonego przez Stowarzyszenie Hospicjum im. Św. Franciszka z Asyżu. Ponadto w Szczecinku działają placówki świadczące usługi rehabilitacyjno-fizjoterapeutyczne, funkcjonują wypożyczalnie i użyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego (m. in. przy Szpitalu Powiatowym, Funduszu Tratwa Szczecinek, Caritasie Parafii pw. Św. Rozalii z Palermo, Stowarzyszeniu im. Św. Franciszka z Asyżu) oraz sklepy ze sprzętem medycznym.

W 2018 roku Miasto uruchomiło „Szczecinecki Program Rehabilitacji Seniorów”. Obejmuje on wsparcie osób starszych, które ze względu na długie kolejki nie mogą skorzystać z rehabilitacji finansowanej przez NFZ. W Programie Rehabilitacji Seniorów uczestniczyć mogą mieszkańcy Szczecinka powyżej 65-tego roku życia, którzy w ostatnich 6 miesiącach nie odbyli cyklu rehabilitacyjnego w ramach NFZ lub nie mają zaplanowanego takiego świadczenia w ciągu najbliższego miesiąca. Zakres pomocy obejmuje cykl 10-dniowych zabiegów składających się z kinezyterapii i zabiegów fizykoterapeutycznych.¹¹

Powyższe oferty bazują na rosnącym popycie na usługi dla osób starszych w Polsce. Atutem miasta i jego okolic są ponadto walory przyrodnicze i krajobrazowe, które wspierają powstawanie i działalność usług na rzecz seniorów.

Należy podkreślić, iż w sferze usług na rzecz seniorów zdiagnozować można szereg zewnętrznych zagrożeń. Zaliczyć do nich można w szczególności deficyt specjalistów z dziedziny geriatry oraz innych profesjonalistów sprawujących opiekę nad osobami w wieku starszym. Z uwagi na istotny niedostatek liczby specjalistów geriatry oraz geriatrycznych łóżek szpitalnych w kraju konieczne jest zwiększenie kompetencji lekarzy innych specjalności, a przede wszystkim specjalistów chorób wewnętrznych i medycyny rodzinnej. Ponadto podkreślanym przez ekspertów problemem jest brak wyodrębnionego nauczania w ramach przedmiotu geriatry na kierunku lekarskim, co skutkuje deficytami wiedzy i umiejętności w tym zakresie wśród lekarzy.¹²

Dla jakości i dostępności udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej kluczowym elementem jest stan oraz wyposażenie w infrastrukturę w ochronie zdrowia. Największe zasoby występują w podstawowej opiece zdrowotnej, która stanowi pierwsze ogniwo w dotarciu pacjenta do systemu ochrony zdrowia.¹³

System opieki zdrowotnej i społecznej nad osobami starszymi w Polsce jest niedostosowany do potrzeb tej populacji – oferuje zdeintegrowane, rozproszone i niespójne świadczenia. System nie spełnia standardów podejścia geriatrycznego – powszechności, jakości, dostępności i kompleksowości zaspokajania złożonych potrzeb. Długotrwała opieka nad niepełnymi i poważnie chorymi osobami starszymi w Polsce spoczywa głównie na rodzinie – niedostatecznie wspomaganą usługami medycznymi i pozamedycznymi systemu opiekuńczego państwa.¹⁴

W Szczecinku wydaje się, że niewystarczające jest już w chwili obecnej zabezpieczenie potrzeb obywateli, którzy stali się niesamodzielnymi w związku z chorobą, urazem lub wiekiem. Pomimo funkcjonowania w mieście wyspecjalizowanych i profesjonalnych służb pomocy społecznej obserwuje się istotny deficyt jednostek świadczących opiekę długoterminową, który wynika ze skali potrzeb i ich prognoz dla nadchodzących lat. Główną przyczyną tego stanu jest deficyt środków finansowych w systemie pomocy społecznej.

¹¹ Źródło: <http://www.szczecinek.pl/>

¹² Na podstawie: *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020*

¹³ Na podstawie: *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020*

¹⁴ Na podstawie: *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020*

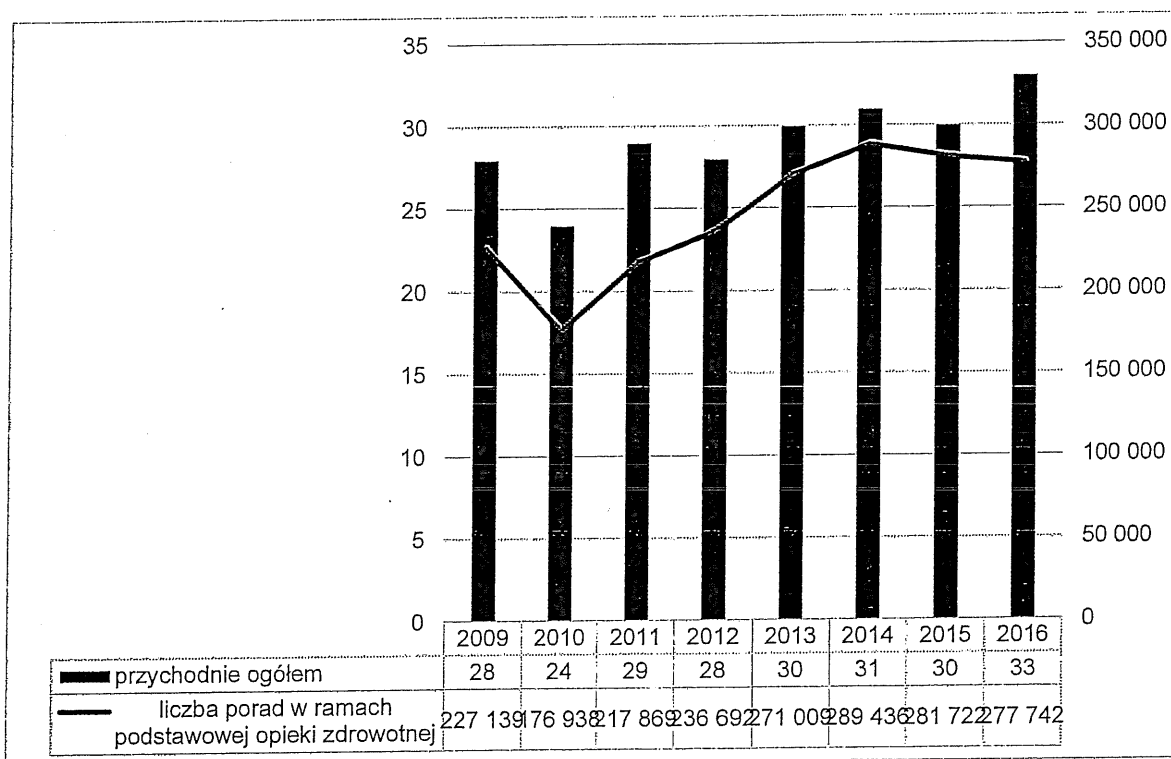
2. Zdrowie, choroba, niepełnosprawność

2.1 Zdrowie

Kwestia zdrowia ma kluczowe znaczenie dla jakości życia i wpływa w dużym stopniu na rozwój społeczno-gospodarczy społeczności lokalnych. Kwestie zdrowotne należy rozpatrywać wielowątkowo i wieloaspektowo. Z jednej strony należy przeanalizować system opieki zdrowotnej w Szczecinku oraz trendy jakie są widoczne w korzystaniu z tego systemu. Z drugiej strony należy spojrzeć na aspekty tzw. zdrowego trybu życia, który ma szczególny wymiar w kontekście rosnącej liczby osób starszych w mieście oraz zmieniających się sposobów spędzania wolnego czasu.

W mieście wg danych GUS w 2016 r. działały 33 podmioty ambulatoryjne, na które składały się przychodnie publiczne, niepubliczne i prywatne praktyki lekarskie. Oznacza to, że na 10 tys. mieszkańców w Szczecinku przypadało 8 takich podmiotów, gdy dla kraju oraz województwa zachodniopomorskiego wskaźnik ten wynosił 6 podmiotów. Dane GUS wskazują, że w latach 2009-2016 rosła zarówno liczba przychodni (z 28 w 2009 roku do 33 w 2016 roku), jak też liczba udzielanych porad (z 227 tys. w 2009 roku do 277 tys. w 2016 roku), pomimo spadającej liczby ludności miasta, co świadczy zarówno o zwiększającej się dostępności do opieki lekarskiej, jak i zwiększającej się potrzebie świadczenia usług opieki zdrowotnej.

Rysunek 14. Liczba przychodni podstawowej opieki zdrowotnej oraz liczba porad w ramach tej opieki w latach 2009-2016 w Szczecinku (źródło: GUS)

Na terenie miasta Szczecinek działa szpital (od 2008r. jako spółka gminy i powiatu szczecineckiego), posiadający 9 oddziałów leczniczych (w tym SOR) i 8 poradni specjalistycznych. Został zmodernizowany w 2013 r. za kwotę ok. 16 mln zł (w tym wysiłkiem

finansowym lokalnych władz samorządowych, co stanowi ewenement na tle szpitali powiatowych w regionie). Modernizacja znacząco poprawiła jakość i ilość świadczonych usług medycznych.¹⁵

Szpital w Szczecinku posiada następujące oddziały:

- Wewnętrzny,
- Chirurgii Ogólnej i Onkologii
- Ortopedii,
- Pediatriczny,
- Ratownictwa (SOR),
- Położnictwa.

Ponadto firmy zewnętrznie zainwestowały tworząc:

- Oddział Dializ,
- Kardiologię Inwazyjną,
- Okulistykę,
- Nefrologię.¹⁶

Wg danych GUS na terenie miasta w 2016 roku funkcjonowało 19 aptek, przy 13 w 2009 roku.

Zgodnie z rekomendacjami WHO osoby dorosłe (18-64 lata) powinny w ciągu tygodnia podejmować wysiłki fizyczne o umiarkowanej intensywności przez co najmniej 150 min., lub wysiłki o wysokiej intensywności przez co najmniej 75 min.

W przypadku osób starszych aktywność fizyczna istotnie wpływa na aktywne i zdrowe starzenie się, co z kolei pozytywnie wpływa na zmniejszenie ryzyka wielu dolegliwości i chorób. Aktywny zdrowy senior to wsparcie dla gospodarki poprzez odciążenie systemu ochrony zdrowia, zabezpieczenia społecznego, zaangażowania rodziny w pomoc dla seniora, przy jednoczesnym odciążaniu przez emerytów osób aktywnie pracujących w rodzinie od części obowiązków związanych z organizacją domu i nadzoru nad dziećmi. Kluczowe znaczenie ma promocja związana z prawidłowymi nawykami dotyczącymi diety, wysiłku fizycznego, spożywania alkoholu i unikania dymu tytoniowego.¹⁷

W Szczecinku, pomimo zachodzącego bardzo dynamicznie zjawiska starzenia się społeczności miasta, obserwowany jest trend „na aktywniejsze” spędzanie wolnego czasu. Potwierdzają to dane dot. zarówno liczby klubów sportowych działających w mieście, jak również liczby osób ćwiczących w klubach sportowych. W 2016 roku wg danych GUS w Szczecinku działalność prowadziło 25 klubów sportowych, o 5 klubów więcej niż 2008 roku. Wraz ze wzrostem liczby klubów rosła również liczba osób ćwiczących. W 2016 roku w klubach ćwiczyło 1817 osób, czyli około 450 więcej niż w 2008 roku. Największy odsetek osób ćwiczących w klubach sportowych stanowiła młodzież i dzieci do 18 roku życia. W 2016 roku ta grupa wiekowa stanowiła 77% wszystkich ćwiczących i liczyła 1401 osób. W 2008 roku w klubach sportowych w Szczecinku ćwiczyło 1037 młodych i bardzo młodych osób. Oznacza to liczba dorosłych ćwiczących w klubach sportowych wynosiła odpowiednio 416 osób w 2016 roku i 327 osób w 2008 roku. Powyższe dane oznaczają, że aktywność fizyczna wzrosła zarówno wśród osób najmłodszych, jak również starszych.

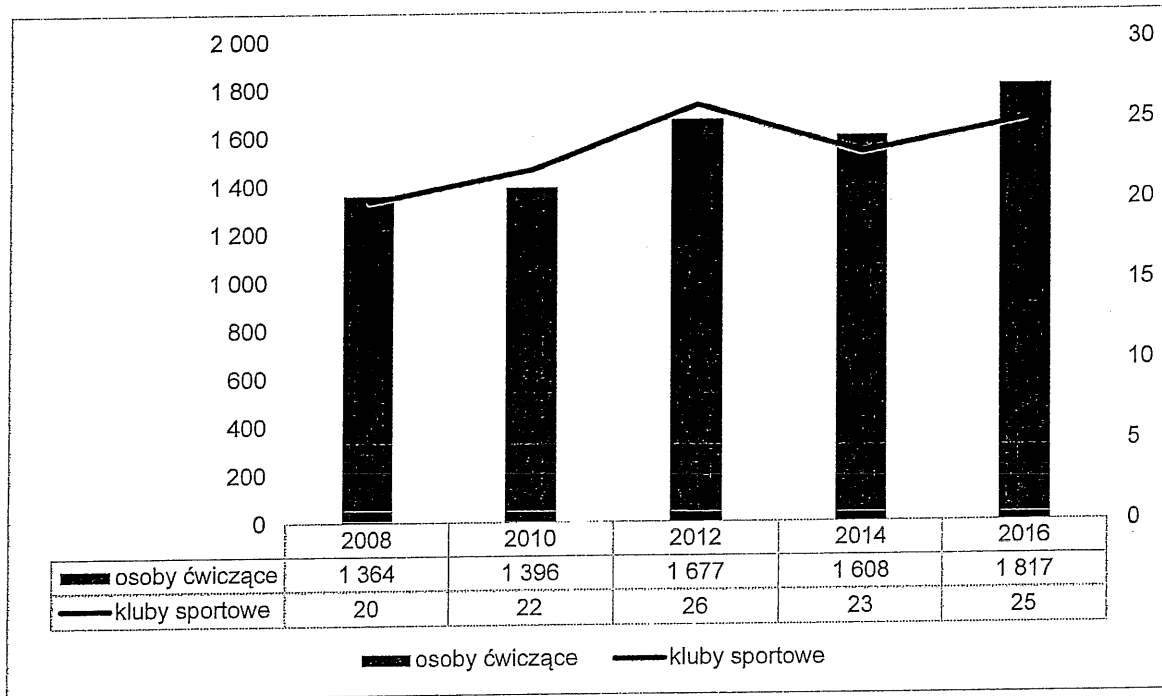
¹⁵ Źródło: *Diagnoza Strategiczna Miasta Szczecinek 2017*

¹⁶ Za: *UM Szczecinek*

¹⁷ Za: *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014–2020*

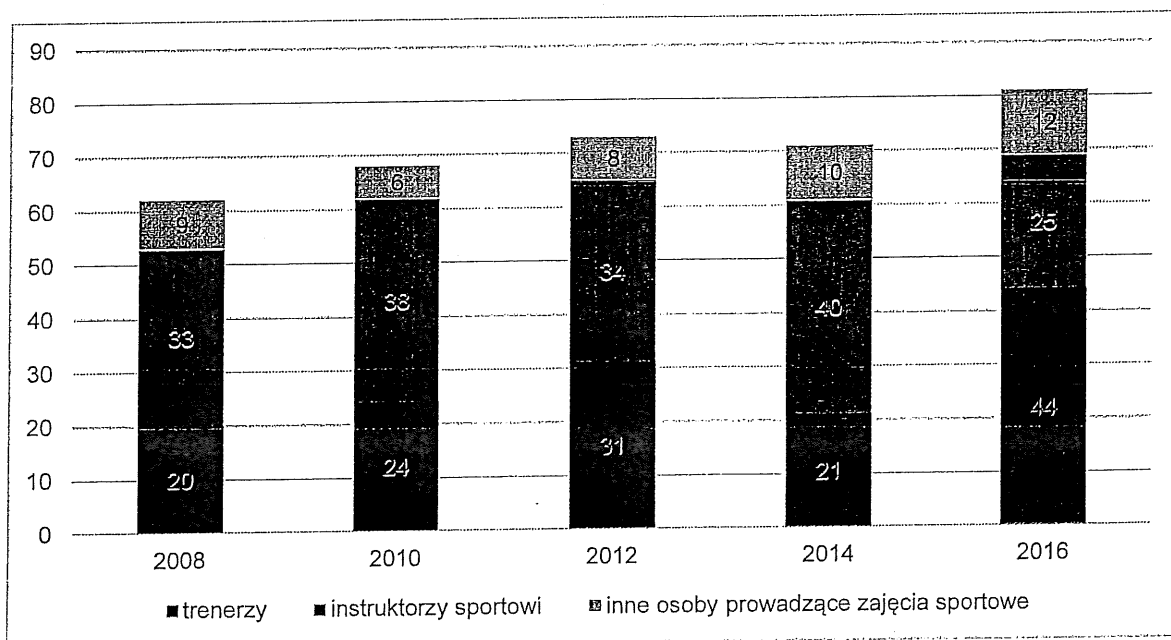

Rysunek 15. Liczba klubów sportowych oraz osób ćwiczących w Szczecinku w latach 2008 – 2016 (źródło: GUS)

Wzrastający „popyt na sport” przyczynił się do rozwoju klubów sportowych. Miarą sukcesu klubów sportowych, oprócz wyników sportowych drużyn profesjonalnych lub osiągnięć w zawodach, była wzrastająca liczba osób ćwiczących oraz wzrastająca liczba kadr prowadzących zajęcia sportowe. W 2016 roku wg danych GUS w Szczecinku było 81 trenerów, instruktorów sportowych oraz innych osób prowadzących zajęcia sportowe, przy 62 w 2008 roku.

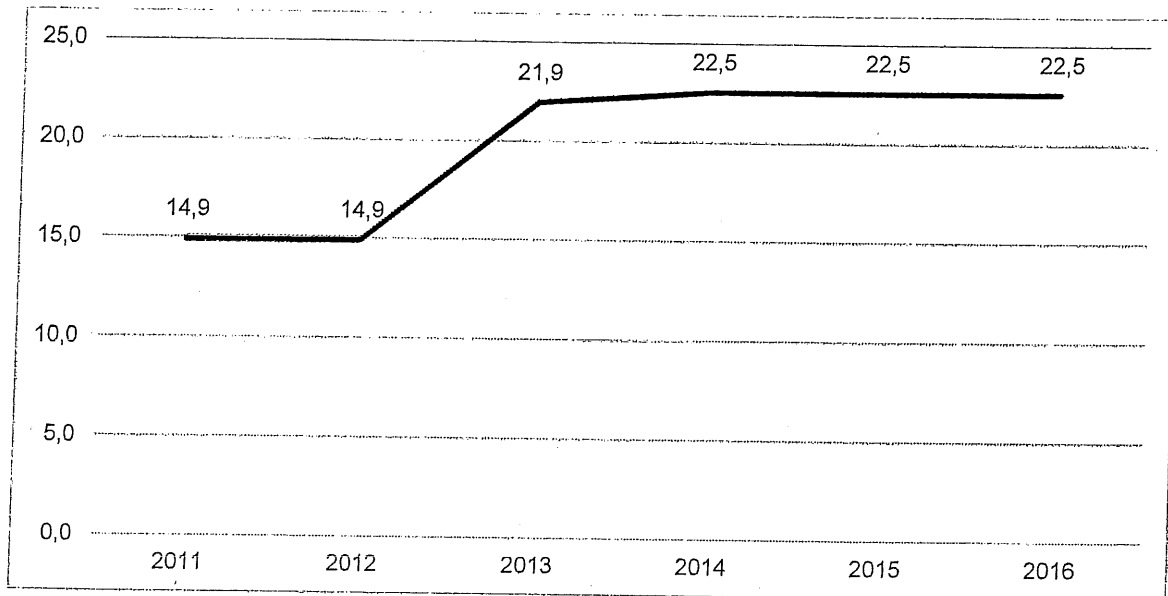
Rysunek 16. Trenerzy, instruktorzy sportowi oraz inne osoby prowadzące zajęcia sportowe w Szczecinku w latach 2008-2016 (źródło: GUS)

Nie bez wpływu na jakość i dostępność oferty klubów sportowych lub indywidualnych możliwości uprawiania aktywności fizycznej był rozwój infrastruktury sportowej w Szczecinku. Widoczny był on na przykładzie infrastruktury ścieżek rowerowych. Na przełomie lat 2012 – 2013 nastąpił duży przyrost długości ścieżek rowerowych. W 2016 roku wg danych GUS do dyspozycji mieszkańców Szczecinka było 22,5 km ścieżek rowerowych. Do aktywności fizycznej w mieście zachęcać mogą również walory przyrodniczo-krajobrazowe, w tym jeziora i okoliczne lasy.

Rysunek 17. Długość ścieżek rowerowych w Szczecinku w latach 2011-2016 (źródło: GUS)

Infrastrukturę sportu i rekreacji w Szczecinku tworzą:

- 3 hale sportowe,
- wyciąg do nart wodnych i wakeboard'u (jeden z najdłuższych w Europie),
- Regionalne Centrum Tenisowe (11 kortów, w tym 5 krytych),
- zespół krytych basenów Aqua-Tur,
- statki spacerowe i taksówki wodne,
- sieć ścieżek rowerowych,
- zabytkowy park miejski,
- zrewitalizowany brzeg jeziora Trzesiecko „Mysia Wyspa”,
- 2 boiska Orlik,
- kompleks boisk piłkarskich,
- lodowisko,
- ścianka wspinaczkowa,
- strzelnica,
- plac koncertowy,
- Szczecinecka Wypożyczalnia Rowerów Miejskich,
- siłownie zewnętrzne,
- plaże miejskie,
- „Strefa aktywnego wypoczynku – Jezioro Kopernik”.¹⁸

Główną instytucją odpowiedzialną za zarządzanie obiektami sportowymi w mieście jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Szczecinku, zlokalizowany przy ul. Piłsudskiego 3. Jednocześnie mieszkańcy Szczecinka mają możliwość korzystania z kilku prywatnych siłowni, zajęć sportowych organizowanych przez osoby indywidualne poza klubami sportowymi (np. zumba, joga) oraz, co jest szczególnie widoczne w ciepłych

¹⁸ Źródło: *Diagnoza Strategiczna Miasta Szczecinek 2017*

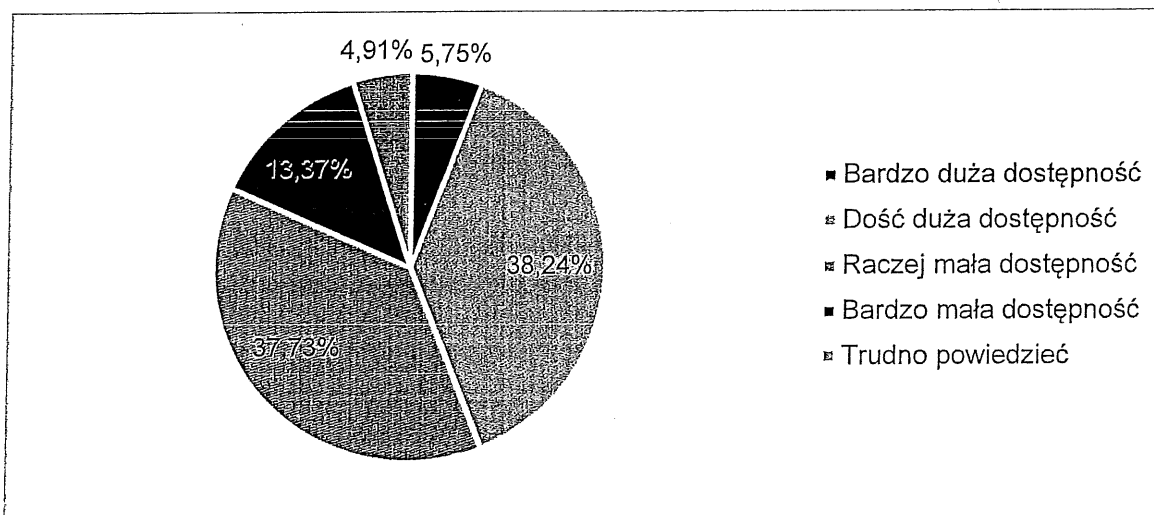

miesiącach, sami organizują sobie aktywne formy spędzania czasu wolnego na bazie dostępnej w mieście infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

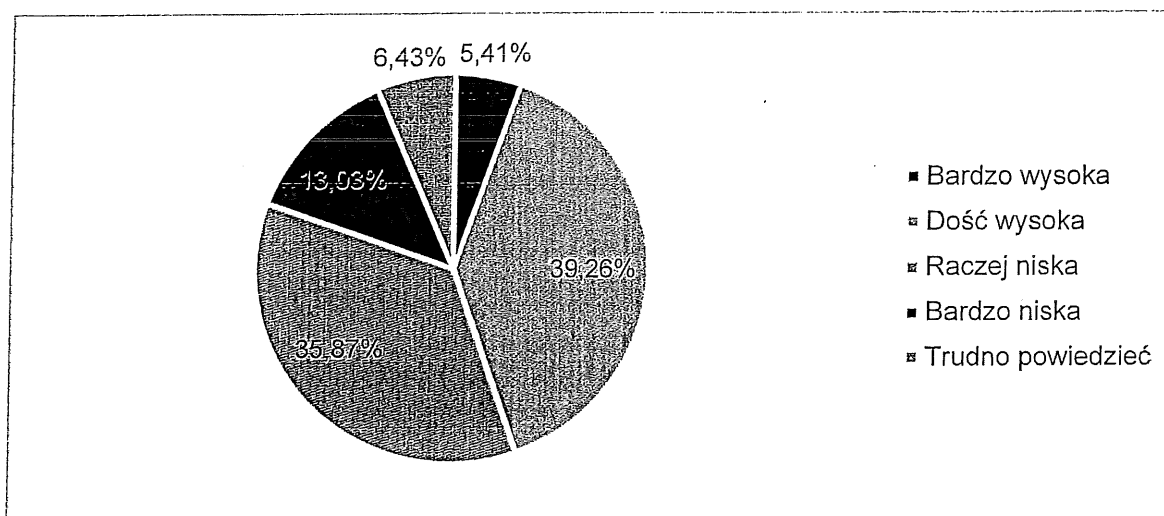
Kwestie dot. zdrowia w opinii mieszkańców miasta

Większa część badanych uważa, że w Szczecinku jest bardzo mała lub raczej mała dostępność do opieki zdrowotnej (51,1%), a niespełna 5% ankietowanych wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Dostępność do opieki zdrowotnej ocenia pozytywnie 44,0% respondentów. Analogicznie do dostępności do świadczonych usług w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Szczecinka oceniona została jakość świadczonych usług. Pomimo mieszanych odpowiedzi w sprawie oceny dostępności i jakości opieki zdrowotnej, zdecydowana większość uczestników badania ocenia swoje zdrowie jako bardzo dobre i dobre (84,43%).

Wykres 1. Opinia mieszkańców dot. dostępności opieki zdrowotnej na terenie Szczecinka. N=591

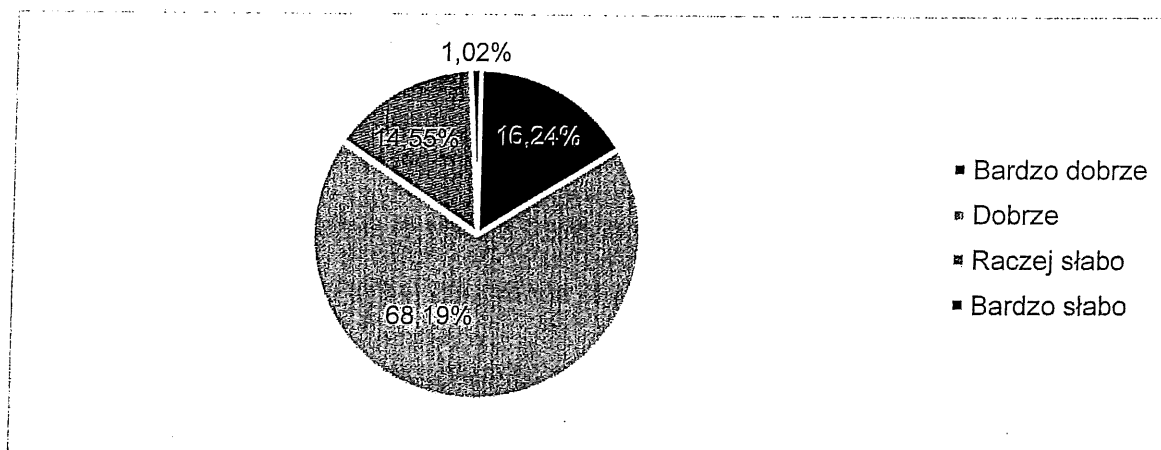

Wykres 2. Opinia mieszkańców dot. jakości świadczonych usług w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Szczecinka. N=591

Wykres 3. *Opinia mieszkańców dot. własnego stanu zdrowia mieszkańców Szczecinka. N=591*

2.2 Wsparcie osób niepełnosprawnych oraz chorych

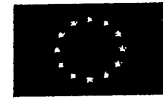
Miasto Szczecinek dysponuje rozwiniętą infrastrukturą opieki zdrowotnej. Miasto wspiera osoby niepełnosprawne oraz chore, udzielając różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej. Dane demograficzne wskazują, że kwestie pomocy społecznej z tytułu choroby lub niepełnosprawności nadal będą mieć znaczny udział w liczbie wszystkich świadczeń pomocy społecznej w mieście.

W 2017 roku wśród najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji klientów pomocy społecznej w Szczecinku znalazły się: długotrwała choroba oraz niepełnosprawność. W tym okresie z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby korzystały 882 osoby, a z tytułu niepełnosprawności 661 osób. W okresie od 2010 do 2017 długotrwała choroba niezmiennie była najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej. Wśród osób długotrwale chorych istotny odsetek stanowiły osoby starsze (około 40% w analizowanym okresie). Wśród osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej odsetek osób w wieku senioralnym był już wyraźnie niższy (około 20% w 2017 roku). W latach 2010 – 2016 widoczny był trend spadkowy liczby środowisk korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, natomiast w przypadku długotrwałej choroby można mówić o względnie stałej liczbie osób. Jak już wcześniej wspomniano w rozdziale poświęconym demografii, prognozuje się utrzymanie lub wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej choroby.

W 2017 roku przyznano świadczenia społeczne 315 osobom z powodu choroby i zaburzenia psychicznego. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu podlegała nieznacznym zmianom na przestrzeni lat 2009-2017, maksimum osiągającej w 2013 roku (415 osób). Praca z tymi osobami jest uzależniona od procesu diagnostycznego, a następnie przebiegu leczenia. Zmotywowanie chorego do podjęcia i kontynuowania leczenia oraz podejmowania prób aktywności w okresach remisji choroby jest procesem długotrwałym, pracochłonnym i niepozbawionym porażek. Osoby chore i zaburzone psychicznie wymagają indywidualnego podejścia, wsparcia środowiska i rodziny, a to jest wciąż trudne w realizacji. W przypadku osób samotnych dotkniętych tym problemem, ważne jest zaangażowanie najbliższych sąsiadów, którzy informują Ośrodek o konieczności udzielenia wsparcia takim osobom. Problem w pracy z tą kategorią osób stanowi przede wszystkim utrudniony dostęp do lekarzy psychiatrów.

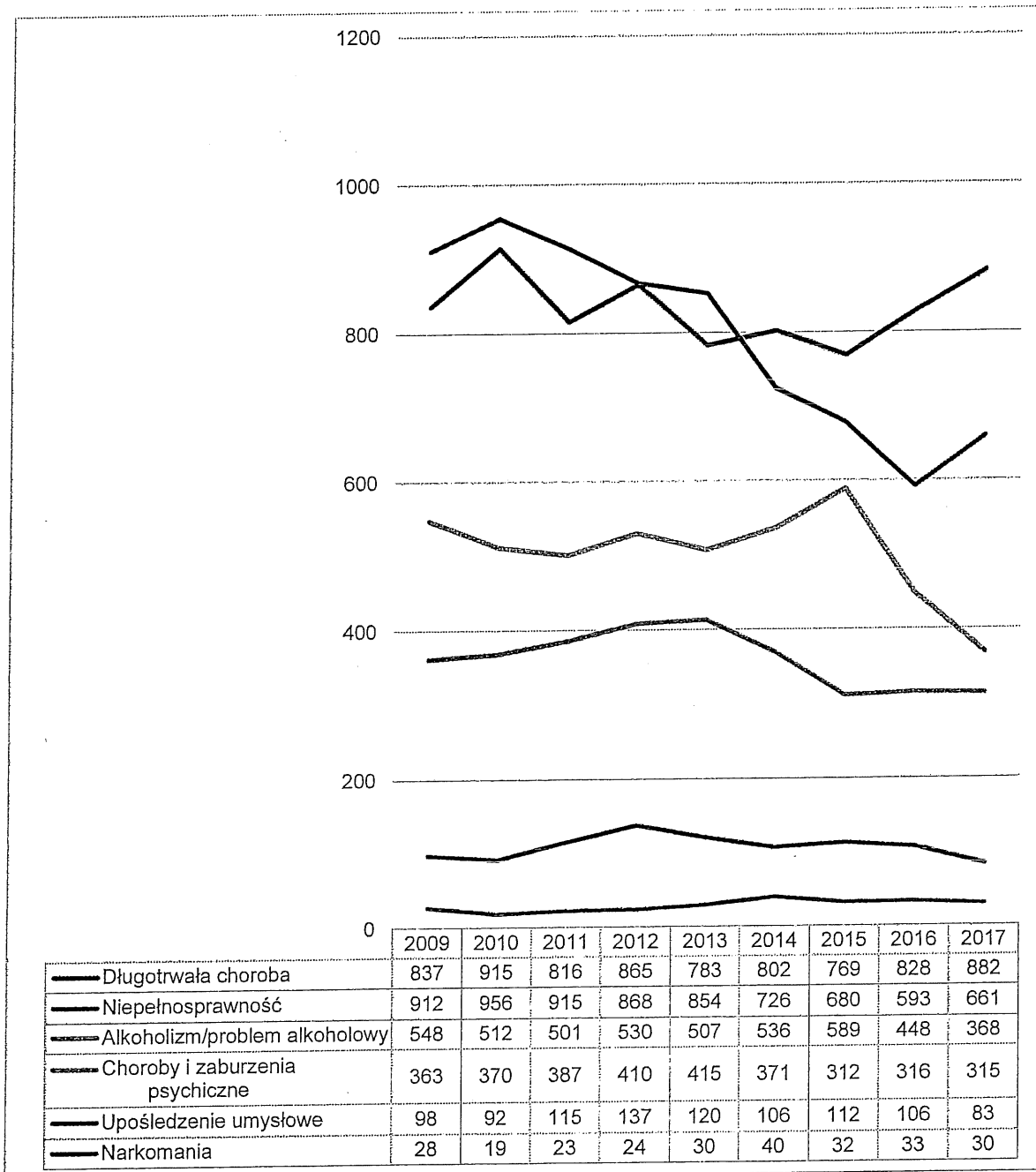
Pomocą społeczną z tytułu upośledzenia przyznano w 2017 roku 83 osobom. W analizowanym okresie największą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu odnotowano w 2012 roku (137 osób).

Powyższe dane wskazują na „powtarzalność” problemów zdrowotnych występujących w mieście. W okresie do 2009 do 2017 roku największe zmiany dot. liczby osób korzystających z pomocy

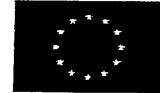
społecznej z powodu niepełnosprawności (spadek o około 27%) oraz alkoholizmu (spadek o około 35%).

Rysunek 18. Przyczyny przyznawania pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2009-2017 związane z problemami zdrowotnymi

Opracowania MOPS w Szczecinku¹⁹ podkreślają, że długotrwała choroba i niepełnosprawność to problemy, na przezwyciężenie których w większości przypadków rodziny nie mają znaczącego wpływu. Chorzy i ich losy zależne są od procesu diagnostycznego, leczenia, a następnie rehabilitacji i rekonwalescencji. W przypadku klientów pomocy społecznej z uwagi na trudności finansowe zachodzi konieczność podejmowania trudnych decyzji pomiędzy rozpoczęciem lub kontynuowaniem leczenia,

¹⁹ Sprawozdania MOPS w Szczecinku za lata 2009-2017

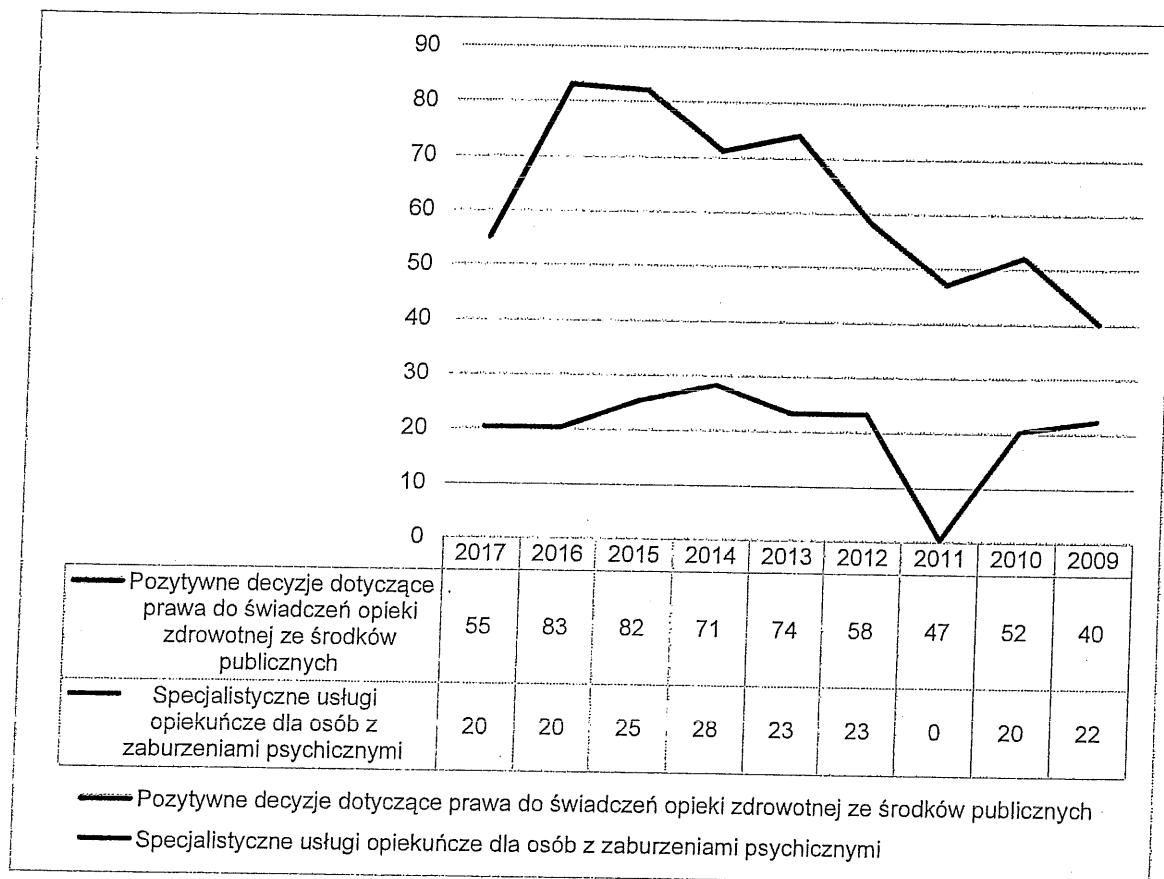

a zaspokojeniem podstawowych potrzeb bytowych. Dlatego działania pomocowe skierowane do ww. grupy odbiorców to intensywna praca nad poprawą sytuacji osoby chorej. Poczynając od motywowania do leczenia i pomocy w dostępie do diagnostyki medycznej, przez wsparcie finansowe pozwalające na dojazd do specjalistycznych ośrodków medycznych, pomoc w zakupie leków i wsparcie procesu rehabilitacji.

Do zadań MOPS w Szczecinku w zakresie wsparcia osób chorych i niepełnosprawnych należało m.in.:

- Wydawanie decyzji administracyjnych dotyczących prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Rysunek 19. Pozytywne decyzje dot. prawa do świadczeń opieki zdrowotnej oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w latach 2009-2017 w Szczecinku (źródło: MOPS w Szczecinku)

W Szczecinku realizowanych było szereg projektów i przedsięwzięć wspierających osoby chore i niepełnosprawne. Szczególnym partnerem takich działań były organizacje pozarządowe oraz wolontariusze. Należy zwrócić uwagę na trwałość realizacji wybranych przedsięwzięć i projektów w czasie. Świadczy to o istniejącej potrzebie ich realizacji oraz dużym doświadczeniu podmiotów oraz osób w nie zaangażowanych. Warto podkreślić stałe zaangażowanie wolontariuszy w pomoc osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym oraz szczególne zaangażowanie dwóch doświadczonych organizacji pozarządowych, które siedzibę mają w Szczecinku, tj. Fundacji Przyszań oraz Stowarzyszenia ATUT.

W Szczecinku, przy ul. Wodociągowej 6a oraz przy ul. Połczyńskiej 2A (filia) działa prowadzony przez Fundację Przyszań Środowiskowy Dom Samopomocy „Walentynka.” Jest to ośrodek wsparcia i placówka pobytu dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnych intelektualnie, w tym przewlekle chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie oraz

wykazujących inne przewlekłe czynności psychiczne. Przeznaczony jest dla 50 uczestników z terenu Miasta Szczecinek.

Celem ośrodka jest tworzenie warunków do aktywności społecznej i zawodowej osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz usamodzielnianie uczestników SDS poprzez uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia oraz wszechstronne wsparcie i pomoc uczestnikom. Cel ten realizowany jest poprzez: prowadzenie treningów umiejętności społecznych, terapię zajęciową, terapię ruchową i muzyczną, prowadzenie poradnictwa psychologicznego i psychiatrycznego, pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych i dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych oraz udzielanie niezbędnej opieki i aktywizację zawodową. W ramach działania dla uczestników SDS organizowane są działania o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, sportowym, edukacyjnym i turystycznym.

W ramach terapii prowadzone są zajęcia w pracowniach:

- kulinarnej,
- komputerowej,
- plastycznej i technik różnych
- dziewiarsko – krawieckiej,
- arteterapii,
- umiejętności praktycznych.

Domownicy mają możliwość uczestnictwa w praktykach zawodowych realizowanych przez Fundację im. Stefana Karłowskiego w Juchowie oraz Klubie Aktywnego Poszukiwania Pracy. Ponadto prowadzona jest terapia ruchowa (zajęcia sportowe, turystyka, rekreacja, relaksacja), muzykoterapia, psychoedukacja, poradnictwo psychologiczne, psychiatryczne i socjalne.²⁰

Stowarzyszenie ATUT wspiera działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej. Od 2007 roku prowadzi placówkę dla dorosłych osób niepełnosprawnych „Warsztat Terapii Zajęciowej”. Warsztat Terapii Zajęciowej powołany został do realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju poprawy sprawności, które są niezbędne do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę jej indywidualnych możliwości, tzn. tworzenia takich warunków i udzielania takiej pomocy i wsparcia uczestnikom zajęć, aby osiągnęli oni poziom sprawności, który pozwoli im na w miarę samodzielne życie w środowisku, wykonywanie czynności dnia codziennego oraz wykonywanie minimum pracy użytecznej.

Uczestnikiem Warsztatu może zostać osoba niepełnosprawna z orzeczoną umiarkowaną lub znaczną stopniem niepełnosprawności. Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Czas trwania zajęć w Warsztacie wynosi 35 godzin tygodniowo i 7 godzin dziennie przez 11 miesięcy w roku. Warsztat jest czynny przez pięć dni w tygodniu - od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 – 15.30 z możliwością prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych i terapeutycznych w godzinach popołudniowych oraz w dni wolne od pracy na terenie siedziby Warsztatu i poza nim. Warsztat przeznaczony jest dla 30 uczestników, z możliwością zmiany tej liczby.

Uczestnikami Warsztatu są osoby niepełnosprawne, które ukończyły 18 lat, mają orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności i posiadają wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej ustalone w treści orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ.

Warsztat składa się z pracowni: gospodarstwa domowego, dziewiarstwa, stolarskiej i zawodowej, ceramicznej, informatycznej oraz umiejętności społecznych.

Warsztat prowadzi zajęcia rehabilitacji fizycznej, które odbywają się w dwóch formach: indywidualnej i grupowej, na sali gimnastycznej z wykorzystaniem sprzętu rehabilitacyjnego.²¹

Przy ul. Staszica 6 w Szczecinku zlokalizowany jest **Zakład Opiekuńczo – Pielęgnacyjny** (działający pod nazwą: **Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej Patronka Spółka z o.o.**), świadczący usługi

²⁰ Źródło: Fundacja „Przystań”

²¹ Źródło: <http://www.atut-szczecinek.org>

opieki długoterminowej o profilu ogólnym. W lokalizacji przy ul. Lelewela 15 funkcjonuje Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny o profilu psychiatrycznym.

Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny o profilu ogólnym „Patronka” Sp. z o.o. w Szczecinku jest pierwszym i najdłużej działającym (od 15 marca 2000 roku) niepublicznym zakładem opieki długoterminowej w woj. zachodniopomorskim.

Opiekę medyczną nad pacjentami obłożnie i przewlekle chorymi sprawują lekarze specjaliści, zespół pielęgniarski oraz zespół rehabilitacyjny. Obiekt zapewnia dostęp do specjalistycznych konsultacji lekarskich i pomocy psychologicznej. W Zakładzie realizowany jest „Program profilaktyki przeciwoodleżynowej” wg zasad postępowania w profilaktyce i leczeniu odleżyn rekomendowanych przez Konsultanta Krajowego w Dziedzinie Pielęgnacji Przewlekle Chorych i Niepełnosprawnych oraz „Program rehabilitacyjny”. Obiekt dysponuje 29 miejscami.

Zakład Opiekuńczo-Pielęgnacyjny o profilu psychiatrycznym udziela świadczeń zdrowotnych chorym z zaburzeniami psychicznymi, wymagających całodobowej opieki, specjalistycznej opieki w warunkach stacjonarnych. Specjalistyczną opiekę medyczną nad pacjentami chorymi psychicznie sprawują lekarze: specjalista psychiatra, specjalista neurolog, psycholog, terapeuci zajęciowi, zespół pielęgniarski i rehabilitacyjny. W Zakładzie realizowany jest „Program terapii zajęciowej dla chorych psychicznie”. Obiekt dysponuje 20 miejscami.²²

Przy ul. Bukowej 85a w Szczecinku działa Hospicjum im. Świętego Franciszka. Hospicjum opiera swoją działalność na aktywnej pracy swoich członków, lekarzy, pielęgniarek, wolontariuszy i innych ludzi dobrej woli.

Celem Hospicjum jest:

- opieka medyczna i duszpasterska nad osobami w terminalnym okresie choroby nowotworowej, jak też ich rodzinami w czasie choroby i w okresie żałoby,
- zjednywanie ludzi dobrej woli – wolontariuszy, pragnących udzielać pomocy i opieki potrzebującym,
- pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,
- działalność charytatywna,
- prowadzenie hospicjum stacjonarnego,
- wykonywanie zadań w zakresie ochrony zdrowia.²³

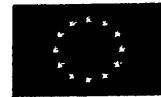
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Im. Jana Brzechwy w Szczecinku, zlokalizowany przy ul. Stanisława Staszica 18 jest placówką oświatowo - wychowawczą. Podstawową działalnością Ośrodka jest działalność oświatowo-wychowawcza i opiekuńczo-rewalidacyjna dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim.

W skład Ośrodka wchodzi:

- Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 8 w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym im. Jana Brzechwy w Szczecinku dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym skrót: Szkoła Podstawowa Nr 8 w Szczecinku,
- Gimnazjum Specjalne Nr 4 w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym im. Jana Brzechwy w Szczecinku dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim skrót: Gimnazjum Nr 4 w Szczecinku,
- Gimnazjum Specjalne Nr 5 w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym im. Jana Brzechwy w Szczecinku dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym skrót: Gimnazjum Nr 5 w Szczecinku,

²² Źródło: <http://www.patronka.pl>

²³ Źródło: <http://hospicjumszczecinek.com.pl/>

- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym im. Jana Brzechwy w Szczecinku skrót: Szkoła Przystosowująca do Pracy w Szczecinku,
- Zespołowe zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim,
- Grupy wychowawcze dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym realizujących obowiązki szkolny poza miejscem zamieszkania.

Celem Ośrodka jest zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki dzieciom i młodzieży posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych wydane na podstawie odrębnych przepisów.

Organizacją wspierającą rozwój dzieci jest Fundacja „Jaś i Małgosia”, która posiada swoje biuro główne przy ul. Boh. Warszawy 31-35 w Szczecinku.

„Jaś i Małgosia” działa w formie niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej tj. podmiotu opartego o ustawę o systemie oświaty. Wszystkie placówki prowadzone w ramach tych przepisów podlegają nadzorowi właściwego miejscowo kuratora oświaty oraz starosty.

Zespół „Jasia i Małgosi” tworzą m. in.:

- logopedzi,
- psychologowie,
- pedagodzy,
- oligofrenopedagodzy
- surdopedagodzy,
- tyflopedagodzy.²⁴

Również przy ul. Wiatracznej 1 w Szczecinku funkcjonuje **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**.

Poradnia jest nowoczesną placówką zatrudniającą specjalistów z dziedziny: psychologii, pedagogiki, logopedii i doradztwa zawodowego. Wszyscy mają pełne kwalifikacje do pracy w poradnictwie oraz dodatkowe uprawnienia do pracy terapeutycznej. Organem prowadzącym jest Rada Powiatu Starostwa Powiatowego w Szczecinku, natomiast nadzór pedagogiczny pełni Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Swoim zasięgiem obejmuje miasta i gminy: Szczecinek, Barwice, Biały Bór, Borne Sulinowo oraz Grzmiąca. W rejonie działania znajduje się blisko 20 tysięcy dzieci i młodzieży.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Szczecinku realizuje swoje zadania w siedzibie placówki, jak i w Terenowych Punktach Konsultacyjnych w podległych gminach.

Przy ul. Wiatracznej 1 mieści się siedziba **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku**, którego celem działalności jest m. in. realizacja zadań własnych Powiatu Szczecineckiego z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje m. in. następujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,
- Dofinansowanie na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej,
- Dofinansowanie dotyczy zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
- Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych ze środków finansowych państwowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych,

²⁴ Źródło: <https://www.jasimałgosia.pl>

- Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- Dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych,
- Dofinansowanie usługi tłumacza języka migowego i tłumacza-przewodnika ze środków finansowych państwowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.²⁵

Stosunkowo nowym podmiotem jest **Fundacja Promocji Zdrowia Psychicznego i Psychoterapii Drzwi Otwarte**, z siedzibą przy ul. Ordona 26 w Szczecinku. Fundacja została utworzona w 2015 roku przez trzech fundatorów, kierując się na rozwój skąpo dostępnych w regionie usług z zakresu zdrowia psychicznego. Przez dotychczasowy okres działalności Fundacja może pochwalić się kilkoma akcjami promującymi zdrowie psychiczne oraz projektem finansowanym ze środków powiatu szczecineckiego, dzięki któremu mieszkańcy powiatu mają możliwość nieodpłatnego korzystania z psychoterapii i pomocy psychologicznej.²⁶

Wsparcie dla osób z problemami psychiatrycznymi świadczy w Szczecinku Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Salus", który zlokalizowany jest ul. Kościuszki 38C oraz Centrum Zdrowia Psychicznego Solution, z siedzibą ul. Żeglarskiej 10.

W Szczecinku zlokalizowanych jest kilka placówek rehabilitacji:

- Centrum Rehabilitacyjno-Medyczne Reha Medica,
- Gabinet Integracji Sensorycznej i Fizjoterapii "Pewny Krok" Katarzyna Kulik,
- Centrum Diagnostyczno - Rehabilitacyjne Dzieci i Młodzieży NZOZ,
- Suchowiejko Elżbieta, Zakład rehabilitacji i fizykoterapii,
- Zakład Ambulatoryjnej Rehabilitacji Medycznej (Pomorski Ośrodek Diagnostyki Medycznej PODIMED Spółka z o.o.),
- Szkodlarski Piotr, Prywatny gabinet masażu i fizykoterapii,
- Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska SPZOZ,
- FOR Clinic Piotr Nowakowski,
- PEOZET Sp. z o.o.

Wsparciem i promocją zdrowia zajmują się również liczne organizacje pozarządowe i grupy nieformalne działające na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych dzieci i dorosłych w ramach konkretnych problemów np.: Fundacja Przyjaciele Języka Migowego, Stowarzyszenie Amazonek w Szczecinku, Stowarzyszenie Onkologia Szczecinecka, Grupa Nieformalna Rodziców Autyzm HELP, Polski Związek niewidomych i inne.

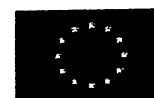
Poniżej przedstawiono wybrane projekty realizowane na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych w Szczecinku.

Tabela 1. Przykładowe cykliczne projekty i przedsięwzięcia realizowane na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych w Szczecinku (źródło: MOPS w Szczecinku).

Lp.	Tytuł projektu / przedsięwzięcia	Okres realizacji	Opis
1.	Program „Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej”	2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012,	Program zakłada wspieranie osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych w wykonywaniu czynności dnia codziennego, w podtrzymywaniu kontaktów społecznych, spędzaniu czasu wolnego oraz wykonywaniu innych czynności, których nie obejmują standardowe usługi opiekuńcze.

²⁵ Źródło: <http://pcpr.szczecinek.ibjp.pl>

²⁶ Źródło: <https://psychoterapia-szczecinek.pl>

		2011, 2010, 2009	<p>Zakres działań wolontariusza w środowisku dostosowany jest do potrzeb, możliwości i oczekiwań wolontariusza oraz podopiecznego. Zadaniem wolontariusza jest spotkać się z podopiecznym, zrobić drobne zakupy, pomóc w załatwieniu spraw urzędowych, wyjść na wspólny spacer, poczytać książkę, prasę, wyprowadzić zwierzęta itp. Wolontariusze uczestniczą w spotkaniach integracyjnych, wycieczkach, wyjściach do kina.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W roku 2017 stałą współpracę w ramach programu „Wolontariat w OPS” podjęło 16 wolontariuszy. ➤ W 2016 roku w programie funkcjonowało 13 wolontariuszy. ➤ W 2015 roku w programie funkcjonowało 19 wolontariuszy. ➤ W 2014 roku w programie funkcjonowało 15 wolontariuszy. ➤ W 2013 roku w programie funkcjonowało 13 wolontariuszy. ➤ W 2012 roku w programie funkcjonowało 15 wolontariuszy. ➤ W 2011 roku w programie funkcjonowało 23 wolontariuszy. ➤ W 2010 roku w programie funkcjonowało 19 wolontariuszy.
2.	Projekt „Samodzielni”	2017, 2016, 2015, 2013	<p>Projekt wspiera osoby sprawujące opiekę nad niepełnosprawnymi, długotrwale chorymi członkami rodziny poprzez zwiększenie ich umiejętności w zakresie czynności pielęgnacyjnych, podstawowych czynności usprawniających i rehabilitacyjnych, a także udzielanie wsparcia psychologicznego.</p> <p>Uczestnicy projektu nabywają lub zwiększają swoje kompetencje podczas indywidualnych spotkań z pielęgniarką środowiskową i rehabilitantem w miejscu swojego zamieszkania, przy łóżku chorego. Spotkania z psychologiem w zależności od potrzeb mogą odbywać się w miejscu zamieszkania uczestnika projektu lub w gabinecie psychologa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2017 r. projektem objęto 10 opiekunów osób niesamodzielnych. ➤ W 2016 r. projektem objętych było 15 opiekunów osób niesamodzielnych. ➤ W 2015 r. Projektem objętych było 10 opiekunów osób niesamodzielnych. ➤ W 2013 r. w projekcie udział wzięło 10 opiekunów osób niesamodzielnych.
3.	Projekt „Pomoc na Święta” (Kolędniczy)	2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010	<p>Projekt zapewnia pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym i samotnym w przygotowaniach Świąt Bożego Narodzenia. Osoby te ze względu na wiek i niepełnosprawność nie są w stanie samodzielnie zrobić świątecznych zakupów, porządków, ubrać choinki, itp. Realizacja projektu jest okazją do nawiązania relacji pomiędzy osobami starszymi, niepełnosprawnymi, a młodzieżą.</p>

			W projekcie rokrocznie uczestniczyło od kilku do kilkudziesięciu wolontariuszy.
4.	Projekt „Pola Nadziei”	2017-2009	<p>Projekt polegał na szerzeniu idei hospicyjnej oraz pozyskiwaniu środków finansowych na rzecz Stowarzyszenia Hospicjum Domowego im. Św. Franciszka z Asyżu w Szczecinku²⁷.</p> <p>Projekt realizowany był przy współpracy Stowarzyszenia z pracownikami MOPS w Szczecinku i rokrocznie angażując 150-300 wolontariuszy. Co roku pozwolił pozyskać od 12 do 26 tysięcy zł.</p>
5.	Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klienta na terenie Miasta Szczecinek	2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009	<p>Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie „ATUT” z siedzibą w Szczecinku przy ul. Połczyńskiej 2a.</p> <p>Usługi świadczone są w celu zapewnienia wsparcia i umożliwienia funkcjonowania osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a które są tej pomocy pozbawione, by jak najdłużej pozostawały w miejscu zamieszkania i własnym środowisku życia.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2017 r. łącznie wykonano 34 837 godz. usług. Usługi przyznano 154 osobom, z czego dwie decyzje uchylono. Faktycznie z usług skorzystało 145 podopiecznych. ➤ W 2016 r. łącznie wykonano 38 053 godz. usług. Usługi przyznano 154 osobom, natomiast skorzystało 142 podopiecznych. ➤ W 2015 r. łącznie wykonano 34 594 godz. usług. Usługi przyznano 133 osobom, natomiast skorzystało łącznie 124 podopiecznych. ➤ W 2014 roku łącznie wykonano 32 702 godz. usług. Z usług opiekuńczych skorzystało łącznie 142 podopiecznych. ➤ W 2013 r. łącznie wykonano 31 558 godz. usług. Z usług opiekuńczych skorzystało średnio miesięcznie 95 podopiecznych. ➤ W 2012 r. łącznie wykonano 33 844,5 godz. usług. Z usług opiekuńczych skorzystało średnio miesięcznie 100 podopiecznych. ➤ W 2011 r. łącznie wykonano 35 440 godz. usług. Z usług opiekuńczych skorzystało 152 klientów. ➤ W 2010r. łącznie wykonano 36 220 godz. usług. Z usług opiekuńczych skorzystało 153 klientów. ➤ W 2009r. łącznie wykonano 34.979 godz. usług. Z usług opiekuńczych skorzystało 146 klientów.
6.	Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla	2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012,	<p>Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie „ATUT” z siedzibą w Szczecinku przy ul. Połczyńskiej 2a.</p> <p>Usługi obejmowały m.in. uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb, pielęgnację,</p>

²⁷ Uwaga: W czasie powstawania dokumentu Stowarzyszenie Hospicjum Domowe zmieniło nazwę na Stowarzyszenie Hospicjum im. Św. Franciszka z Asyżu i obecnie przygotowuje się do uruchomienia stacjonarnej hospicyjnej z 15 miejscami całodobowej opieki hospicyjno-paliatywnej.

	osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Miasta Szczecinek	2011, 2010	<p>wspieranie i pomoc w załatwieniu spraw urzędowych oraz usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2017 r. łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 6 443 godz., w tym: 132 godziny usług psychologa. Usługi świadczone 20 osobom. ➤ W 2016 r. łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 6 715 godz., z tego 118 godzin usług psychologa. Usługi przyznano 32 osobom, natomiast korzystało 30 podopiecznych. ➤ W 2015 r. łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 4 817 godz. Z usług korzystało łącznie 25 podopiecznych. ➤ W 2014 r. łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 4 752 godz. Z usług korzystało łącznie 28 podopiecznych. ➤ W 2013 r. opiekuńcze uzyskały 24 osoby, łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 6 394 godz. ➤ W 2012 r. usługi opiekuńcze uzyskały 23 osoby, łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 6 441,5 godz. ➤ W 2011 r. 23 osobom przyznano specjalistyczne usługi opiekuńcze (w tym 3 dzieci), łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 5 050,5 godz. ➤ W 2010 r. pomoc uzyskało 20 osób, a łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 4 921 godz. ➤ W 2009 r. pomoc uzyskały 22 osoby, a łączna liczba usług zrealizowanych przez podmiot wyniosła 5.052,5 godz.
7.	Projekt „MOST”	2017	<p>Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie „ATUT” z siedzibą w Szczecinku przy ul. Polczyńskiej 2a.</p> <p>Projekt skierowany do młodzieży oraz klientów usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Celem projektu była integracja międzypokoleniowa i towarzyszenie młodym ludzi osobom starszym w codziennym życiu. W projekcie wzięło udział 35 klientów usług.</p>
8.	„Nie jesteś sam – mobilna usługa dla seniora”	2017-2015	<p>Zadanie realizowane przez Stowarzyszenie „ATUT” z siedzibą w Szczecinku przy ul. Polczyńskiej 2a.</p> <p>W ramach zadania co roku klienci usług korzystali z porad i usług pielęgnacyjno - kosmetycznych, fryzjerskich i rehabilitacyjnych oraz w indywidualnych spotkaniach z terapeutą zajęciowym.</p>
9.	Prowadzenie ośrodka wsparcia – Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień” dla osób starszych i niepełnosprawnych	2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009	<p>Zadanie realizowane przez Fundację PRZYSTAŃ w Szczecinku przy ul. Polczyńskiej 2a.</p> <p>W ośrodku wsparcia realizowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stacjonarną usługę opiekuńczą, • terapię zajęciową, wsparcie i aktywizację społeczną z posiłkiem, • terapię zajęciową, wsparcie i aktywizację społeczną,

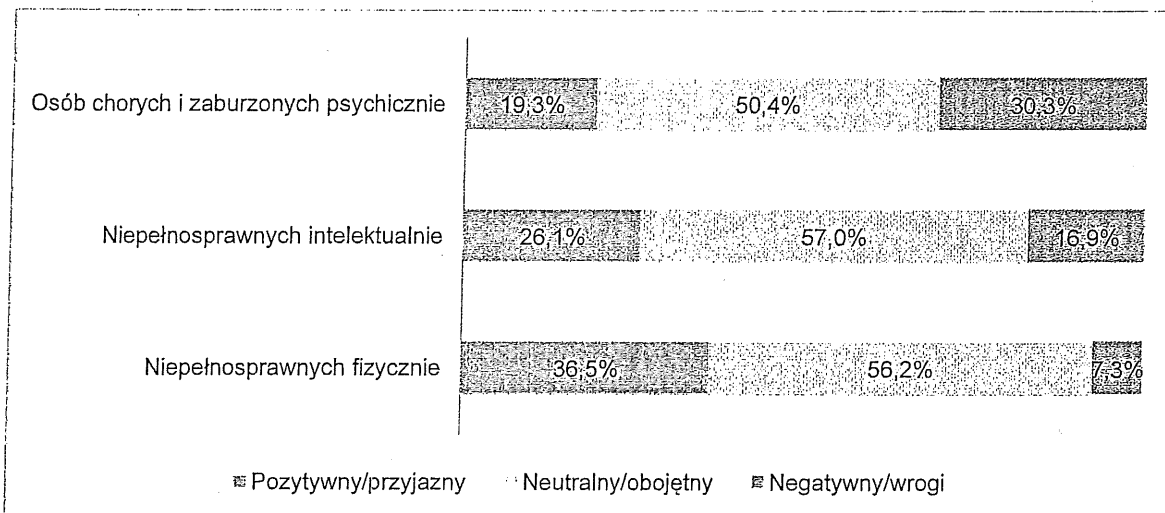

			<ul style="list-style-type: none"> • posiłek, • posiłek z dowozem.
10.	Prowadzenie ośrodka wsparcia – Środowiskowy Dom Samopomocy „Walentyńska” dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012, 2011, 2010, 2009	<p>Zadanie realizowane przez Fundację PRZYSTAŃ w Szczecinku przy ul. Połczyńskiej 2a.</p> <p>Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle, psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie, finansowany jest z dotacji Wojewody Zachodniopomorskiego. ŚDS świadczy usługi osobom z zaburzeniami psychicznymi, które wymagają pomocy w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej oraz integracji społecznej.</p>

Niepełnosprawność w opinii mieszkańców miasta

Uczestnicy badania byli poproszeni o ocenę stosunku do osób niepełnosprawnych przez mieszkańców Szczecinka. Zdaniem respondentów, mieszkańcy są najbardziej przyjaźnie nastawieni do osób niepełnosprawnych fizycznie (36,5% wskazań oceny pozytywnej oraz 7,4% wskazań oceny negatywnej), a najbardziej wrogo – do osób chorych i zaburzonych psychicznie (30,3% wskazań oceny negatywnej oraz 19,3% wskazań oceny pozytywnej).

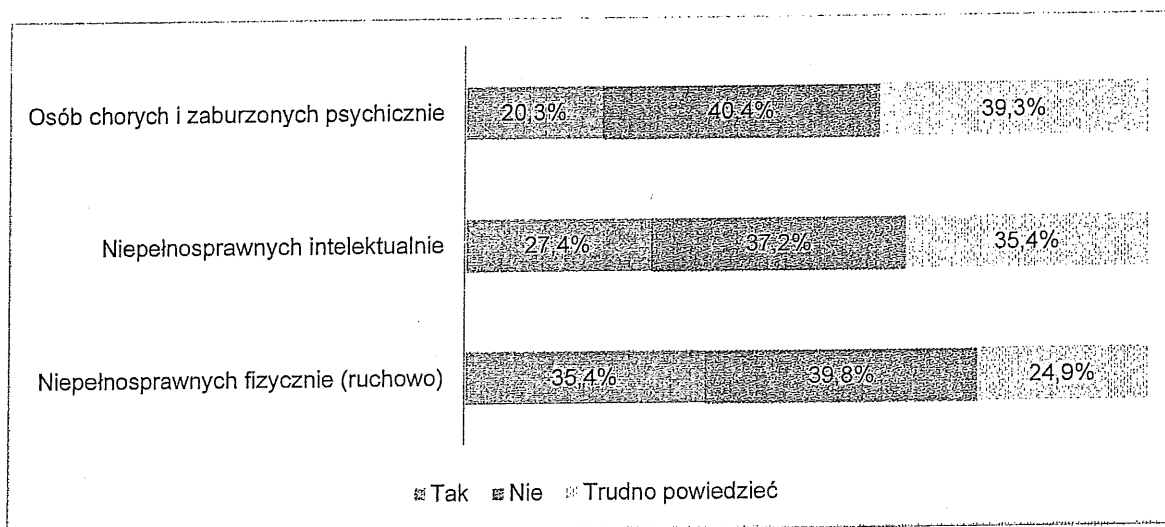
Wykres 4. Stosunek mieszkańców Szczecinka do niepełnosprawnych w ocenie uczestników badania, N=591

Duża część badanych nie była w stanie ocenić przystosowania miasta w tym zakresie, przeważały jednak oceny negatywne. Najlepiej zostało ocenione przystosowanie miasta do osób niepełnosprawnych fizycznie (35,4% wskazań odpowiedzi „tak”), a najgorzej – do osób chorych i zaburzonych psychicznie (20,3% wskazań odpowiedzi „tak”).

Wykres 5. Opinie mieszkańców dot. przystosowania miasta do osób niepełnosprawnych, N=591

3. Uzależnienia – alkoholizm, narkomania

Alkohol jest w Polsce popularną używką, po którą sięga ponad 80% społeczeństwa. Konsumpcja alkoholu niesie wiele zagrożeń dla jednostek, ich rodzin i całego społeczeństwa. Zagrożenia te dotyczą m.in. zdrowia, bezpieczeństwa i sytuacji ekonomicznej. Ich skala i natężenie sprawiają, że kwestia spożywania alkoholu jest istotnym wyzwaniem dla zdrowia publicznego, które leży w gestii państwa.

Ponad 80% dorosłych Polaków spożywa napoje alkoholowe. Postawy abstynenckie są częstsze wśród kobiet (25,5%), niż wśród mężczyzn (10,9%). Poziom rozpowszechnienia społecznych i zdrowotnych problemów związanych z używaniem alkoholu jest tym większy, im powszechniej spożywane są napoje alkoholowe. Większość konsumentów napojów alkoholowych spożywa je na poziomie niskiego ryzyka szkód, jednak blisko 12% (11,9%) dorosłych Polaków nadużywa alkoholu, tzn. pije go w sposób powodujący szkody zdrowotne i społeczne. Do grupy tej zalicza się osoby nieuzależnione (określane jako pijące szkodliwie) i uzależnione od alkoholu.²⁸

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 200 rodzajów chorób i urazów wiąże się z jego spożywaniem.

Alkoholizm i problem alkoholowy w Szczecinku, mierzony liczbą środowisk objętych pomocą społeczną w okresie od 2009 do 2017 roku, charakteryzował się spadkiem. W 2009 roku dotyczył 548 rodzin objętych pomocą, a w 2017 roku – 368 rodzin. Należy jednocześnie podkreślić, że praca z tą grupą klientów MOPS w Szczecinku ma charakter wieloletni i powtarzalny. Rodziny dotknięte problemem alkoholowym, w których pozostają dzieci wymagają ciągłego monitoringu sytuacji oraz współpracy wszystkich podmiotów realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny.

Jednym z głównych czynników mających wpływ na wielkość spożycia alkoholu jest jego dostępność, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i fizycznym.

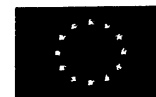
Zmniejszenie dostępności i zmiana struktury spożywanego alkoholu należą do najważniejszych wyzwań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi. Z perspektywy ostatnich lat widać, że działania podjęte przez resort finansów podnoszące podatek akcyzowy jedynie na alkohol etylowy nie przyniosły znaczącej zmiany w zakresie wielkości spożycia napojów alkoholowych w Polsce.

Istnieją liczne badania naukowe potwierdzające związek pomiędzy ceną napojów alkoholowych a wielkością jego spożycia. Jednym z podstawowych wniosków płynących z tych badań jest stwierdzenie faktu, że im większa jest dostępność ekonomiczna napojów alkoholowych, tym większe jest ich spożycie. Prowadzenie zatem odpowiedniej polityki podatkowej jest jednym z podstawowych narzędzi służących ograniczaniu szkód powodowanych przez alkohol, a co za tym idzie, służących poprawie zdrowia populacji.

Wskaźnikiem obrazującym dostępność ekonomiczną napojów alkoholowych jest liczba butelek poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, które można kupić za średnie miesięczne wynagrodzenie. W związku z tym, że ceny piwa i wina utrzymują się na mniej więcej stałym poziomie od kilku lat, a przy tym obserwowany jest wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, zanotowano kolejny wzrost dostępności ekonomicznej tych rodzajów napojów alkoholowych. Zanotowano również wzrost dostępności wódki gatunkowej 40%, pomimo wzrostu średniej ceny napojów spirytusowych.

Powyższe oznacza, że wraz z poprawą sytuacji materialnej mieszkańców rośnie również potencjalnie zagrożenie alkoholizmem.

²⁸ Za: Sprawozdanie z wykonania ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r., Ministerstwo Zdrowia

Dostępność fizyczna napojów alkoholowych oraz administracyjne i prawne ograniczenie dostępności napojów alkoholowych jest jednym z najskuteczniejszych narzędzi ograniczania zakresu problemów alkoholowych. W Polsce zasadniczą rolę w formułowaniu strategii ograniczania dostępności fizycznej napojów alkoholowych, biorąc pod uwagę instrumenty regulacji prawnych, mają jednostki samorządu terytorialnego.²⁹

Wiosną 2015 r. na zlecenie Miasta Szczecinek przeprowadzono badanie realizowane zgodnie z metodologią i standardami projektu ESPAD (międzynarodowy projekt „European School Survey Project on Alcohol and Drugs”). Zrealizowano badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek 15-16 lat, 261 osób) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek 17-18 lat, 501 osób).

Z badań wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 87,8% dziewcząt i 86,3% chłopców z młodszej grupy oraz 97,8% dziewcząt i 94,4% chłopców ze starszej grupy.

Badanie pozwoliło na pomiar czynników chroniących i czynników ryzyka używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. Jednym z podstawowych czynników ryzyka sięgnięcia przez nastolatka po substancje psychoaktywne jest ich wysoka dostępność. Brak dostępu do substancji ma walor chroniący. Zdecydowana większość nastolatków jest zdania, że nabycie alkoholu jest bardzo łatwe lub dość łatwe. Zmiana tego stanu rzeczy jest szczególnie trudna w warunkach tak silnie, jak w Polsce, rozbudowanej sieci sprzedaży napojów alkoholowych. Ważnym sposobem ograniczania dostępności alkoholu jest zdecydowana postawa osób dorosłych w przypadku chęci zakupu napojów alkoholowych przez osoby nieletnie. Konieczne są więc działania edukacyjne zwłaszcza skierowane do rodziców oraz do osób prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych. Ważnym czynnikiem chroniącym młodzież przed spożywaniem alkoholu są prawidłowe postawy rodzicielskie, a w szczególności brak przyzwolenia na spożywanie alkoholu. Niepokojem napawa fakt, że część młodzieży nie dostrzega wyraźnej, jednoznacznej dezaprobaty picia alkoholu przez nich u swoich rodziców.³⁰

Z badań prowadzonych w 2015 r. w Szczecinku wynika znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych niż legalnych, szczególnie alkoholu. Większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia, większość stanowiły osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Badanie potwierdza również bardzo dużą nieprzewidywalność wystąpienia problemu używania substancji nielegalnych. W różnych okresach „pojawiają” się mody na wybrane substancje. W latach 90-tych były to twarde narkotyki, w późniejszym okresie „kleje”, w XXI wieku rozpowszechniły się tzw. dopalacze.

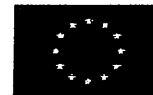
W celu podejmowania działań dotyczących profilaktyki alkoholu i przeciwdziałania narkomanii, co roku w Szczecinku uchwalany jest Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecinek. Najbardziej aktualny jest uchwalony w 2018 roku „Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecinek na rok 2018.

Program taki zawiera katalog działań, których celem jest realizacja zadań, które nakłada na gminy ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii.

Nadrzędnym celem programu w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest ograniczenie używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych (środków odurzających, substancji

²⁹ Na podstawie: Sprawozdanie z wykonania ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r, Ministerstwo Zdrowia

³⁰ Źródło: Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Szczecinek na rok 2018

psychotropowych) oraz ograniczenie negatywnych zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z ich używania.

W Szczecinku działa szereg organizacji oraz realizowane są projekty, które wspierają osoby uzależnione oraz przeciwdziałają powstawaniu uzależnień.

W ramach działalności firmy Patronka Sp. z o. o. przy ul. Lelewela 15 w Szczecinku działa Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu, a przy ul. Klasztornej 11 Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu.

„Patronka” Sp. z o.o. posiada umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia na świadczenia w zakresie stacjonarnego leczenia uzależnień.

Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu powstał w listopadzie 2001 roku przy pomocy i wsparciu Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie. Obiekt dysponuje 25 miejscami. Okres pobytu w stacjonarnym Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu wynosi 8 tygodni. Ponad połowa oddziaływań terapeutycznych to świadczenia z zakresu psychoterapii grupowej. Oddział posiada również ofertę psychoterapii podtrzymującej. Absolwenci mają możliwość kontynuowania terapii i monitorowania postępów w zdrowieniu poprzez uczestnictwo w tzw. „Zjazdach Absolwentów”. Ta forma terapii nie jest refundowana przez NFZ, jednak istnieje możliwość pokrycia kosztów uczestnictwa w postaci refundacji z gminnych/miejskich programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych lub zasiłku celowego w ośrodku pomocy społecznej.

Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu funkcjonuje od stycznia 2004 roku i udziela świadczeń z zakresu leczenia uzależnień. Okres pobytu w Dziennym Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu wynosi 8 tygodni. Ponad połowa oddziaływań terapeutycznych to świadczenia z zakresu psychoterapii grupowej.

Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia funkcjonuje od stycznia 2002 roku. Poradnia realizuje programy z zakresu profilaktyki uzależnień oraz zapewnia dodatkową ofertę terapeutyczną dla osób uzależnionych i członków ich rodzin w ramach realizacji miejskich i gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych z terenu Powiatu Szczecineckiego.

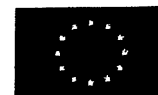
W Szczecinku funkcjonuje Klub Abstynenta „Bratek”. Ponadto realizowane są programy profilaktyczne, w których szczególną rolę pełnią placówki edukacyjne i środowiskowe

Poniżej w formie tabeli zaprezentowano wybrane projekty i przedsięwzięcia realizowane w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Szczecinku.

Tabela 2. Ważniejsze projekty i przedsięwzięcia realizowane w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Szczecinku³¹

Lp.	Tytuł projektu / przedsięwzięcia	Okres realizacji	Opis
1.	Prowadzenie przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych procedury zmierzających do zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego oraz motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii w	Działanie ciągłe	<p>U osób uzależnionych od alkoholu obserwuje się dość powszechny brak motywacji do leczenia odwykowego. Obowiązek podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu spoczywa na komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.</p> <p>Do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2017 wpłynęło 56 pism z prośbą o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego przez osoby nadużywające alkoholu.</p> <p>Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do Sądu Rejonowego skierowała 28 wniosków o wszczęcie</p>

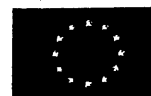
³¹ Źródło: Tamże

	placówkach lecznictwa odwykowego.		postępowania w sprawie zobowiązania do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego.
2.	Świetlice środowiskowe	Działanie ciągłe	<p>Na terenie miasta w 2017 roku działało 5 świetlic wspieranych przez Miasto:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Stowarzyszenie Fundusz Tratwa Szczecinek – Świetlica Środowiskowa „Tratwa” ➤ Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek – Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza ➤ Caritas Parafii pw. NNMP – Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Magdalenka” ➤ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze ➤ Stowarzyszenie Sportowe „Pomagamy Dzieciom” – Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Koniczynka”. <p>Do świetlic uczęszczało 129 dzieci. Zadania realizowane przez świetlice to głównie: stała i systematyczna współpraca z rodziną dziecka, organizacja czasu wolnego i prowadzenie zajęć tematycznych, współpraca z innymi instytucjami, które mogą pomóc rodzinie w rozwiązywaniu jej problemów (szkoły, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rodzinny i inne), dożywanie dzieci, pomoc dziecku w radzeniu sobie z życiowymi problemami, kryzysami, realizacja indywidualnych programów rozwojowo-terapeutycznych dla dzieci.</p>
3.	Klub Młodzieżowy	Działanie ciągłe	<p>Oferta skierowana była do młodzieży, dla której z różnych przyczyn ulica jest głównym środowiskiem wychowawczym, rodzina nie jest miejscem właściwego rozwoju i bezpiecznego pobytu i konieczne jest zastosowanie specjalistycznych form pracy wychowawczej. Do Klubu Celem prowadzonego przez Fundusz Tratwa Klubu Młodzieżowego było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji młodzieży w wieku 13-19 lat.</p> <p>W 2017 roku do Klubu uczęszczały 24 osoby.</p>
4.	Specjalistyczne poradnictwo i usługi prawne	Działania ciągłe	<p>Zadanie realizowane było przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i polegało na udzielaniu specjalistycznego poradnictwa socjalnego i psychologicznego oraz usług prawnych. W 2017 roku udzielono 226 porad specjalistycznych oraz 137 usług prawnych. Wydatki poniesione z budżetu Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na porady prawne osobom ze środowisk dotkniętych problemem uzależnienia od alkoholu i ich rodzinom wyniosły 10 281,90 zł.</p>
5.	Wspieranie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i terapeutycznego	Działania ciągłe	<p>Działania realizowane były głównie w Punkcie Konsultacyjnym prowadzonym przez Oddział Terenowy w Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii. Punkt konsultacyjny czynny był przez 3 dni w tygodniu, odbyło 497 godzin zajęć. Łącznie w 2017 roku z pomocy skorzystało 1 326 osób.</p> <p>Działania obejmowały:</p>

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poradnictwo rodzinne, ➤ Spotkania grupy wsparcia, których uczestnikami byli uczniowie, ➤ Warsztaty umiejętności psychospołecznych, ➤ Zajęcia socjoterapeutyczne dla uczniów, ➤ Zajęcia informacyjno-edukacyjne dla uczniów, ➤ Wykłady o charakterze informacyjno-edukacyjnym, których odbiorcami byli rodzice i nauczyciele, ➤ Zajęcia dla członków rodzin, ➤ Zajęcia terapii pedagogicznej.
6.	Szkolne programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży	Działania ciągłe	W celu podnoszenie jakości profilaktyki w 5 szczecineckich szkołach publicznych powołano Koordynatorów Szkolnych Programów Profilaktyki. Ich zadaniem jest wdrażanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, biorących pod uwagę wspólne czynniki chroniące i czynniki ryzyka używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych, programów wczesnej interwencji i profilaktyki selektywnej oraz programów profilaktyki selektywnej.
7.	Środowiskowe programy profilaktyki	Działania ciągłe	W 2017 roku Oddział Terenowy w Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii prowadził środowiskowy program profilaktyki uzależnień realizowany w oparciu o ideę liderów młodzieżowych „Naszym zdaniem”. W projekcie uczestniczyło 91 uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz ok. 1 500 odbiorców pikniku, lekcji profilaktycznych i występów teatralnych. Odbyły się 241 godziny zajęć i 4 dni wyjazdu szkoleniowego.
8.	Działalność Oddziału Terenowego w Szczecinku Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii	Działania ciągłe	Stowarzyszenie prowadziło punkt konsultacyjny, realizowało środowiskowy program profilaktyki uzależnień realizowany w oparciu o ideę liderów młodzieżowych „Naszym zdaniem” oraz program profilaktyczny „Akademia sztuki alternatywą wobec zachowań ryzykownych”.
9.	Działalność Stowarzyszenia Klub Abstynenta „Bratek”	Działania ciągłe	Stowarzyszenie prowadzi czynny 6 dni w tygodniu Klub Abstynenta „Bratek”, a jego głównym zadaniem było kształtowanie wśród swoich członków dążeń do całkowitego powstrzymywania się od spożywania napojów alkoholowych. W Klubie Abstynenta prowadzony był Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, czynny 8 godzin tygodniowo, w którym realizowano następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> ➤ motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia odwykowego, kierowanie do specjalistycznego leczenia ➤ udzielanie wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym ➤ prowadzenie interwencji kryzysowej ➤ udzielanie pomocy młodzieży upijającej się oraz jej rodzicom ➤ udzielanie konsultacji osobom doznającym przemocy

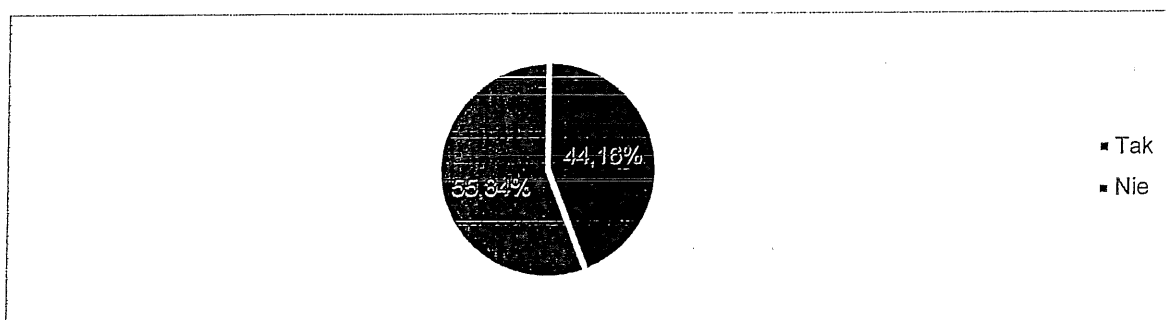

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym ➤ gromadzenie i przekazywanie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy ➤ prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
	<p>Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych art. 131 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego</p>	<p>Działania ciągłe</p>	<p>Do działań w tym zakresie należały: stałe kontrole miejsc spożywania alkoholu, kontrole placówek handlowych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, stosowanie kar wobec osób nieprzestrzegających prawa. Kontrole przeprowadzane były przez funkcjonariuszy Straży Miejskiej i członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</p>

Problematyka uzależnień w opinii mieszkańców miasta

44,15% ankietowanych przyznaje, że spożywanie alkoholu jest problemem społecznym w jego otoczeniu. Osoby te (N=261) zostały poproszone o ocenę problemu na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza mały problem, a 5 bardzo duży problem.

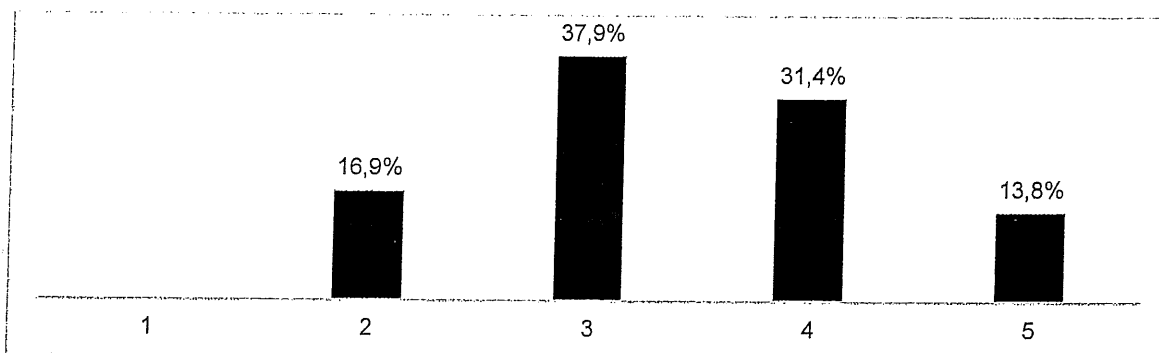
Wykres 6. Opinie nt. picia alkoholu w otoczeniu respondentów, N=591

Żaden uczestnik badania nie przyznał oceny najniższej (1 – mały problem). Najczęściej wskazywaną oceną było 3 (37,9%) oraz 4 (31,4%). Najwyższą ocenę – 5 – przyznało 13,8% zapytanych osób.

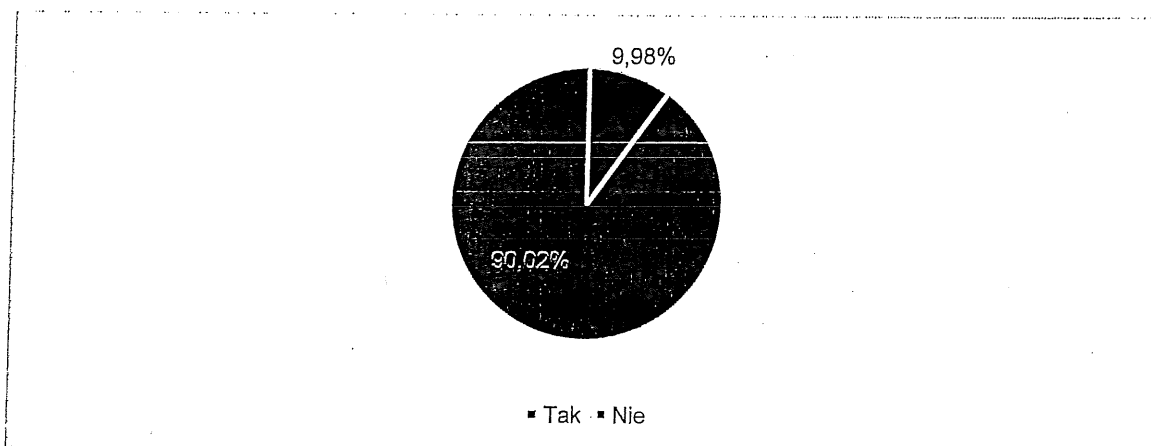

Wykres 7. Opinie nt. picia alkoholu w otoczeniu respondentów, N=591

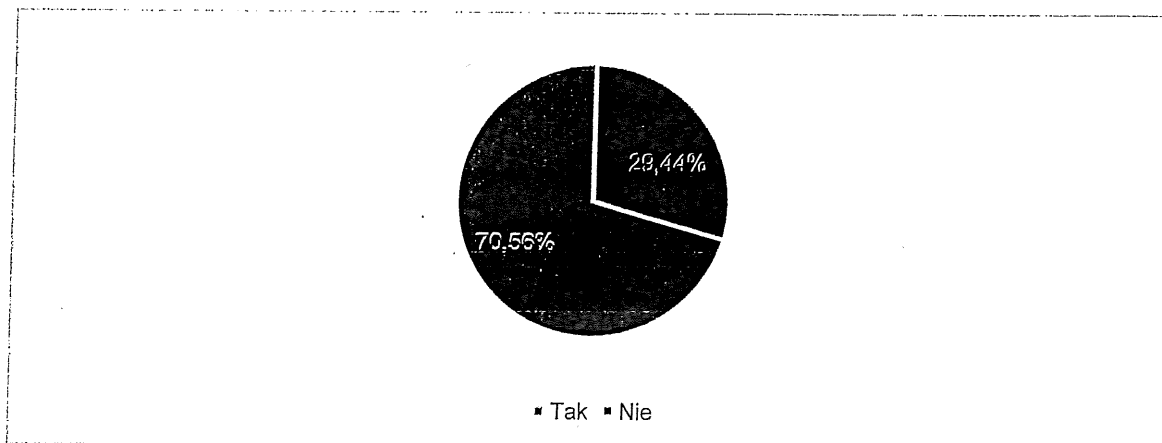

W porównaniu z uzależnieniem od alkoholu, problem uzależnienia od narkotyków jest mniejszy. Tylko 9,98% osób przyznało, że w jego otoczeniu jest osoba, która zażywa narkotyki i substancje psychoaktywne, podczas gdy prawie jedna trzecia osób (29,44%) wskazała, że zna osobę uzależnioną od alkoholu.

Wykres 8. Znajomość osób, które zażywają narkotyki, substancje psychoaktywne, N=591

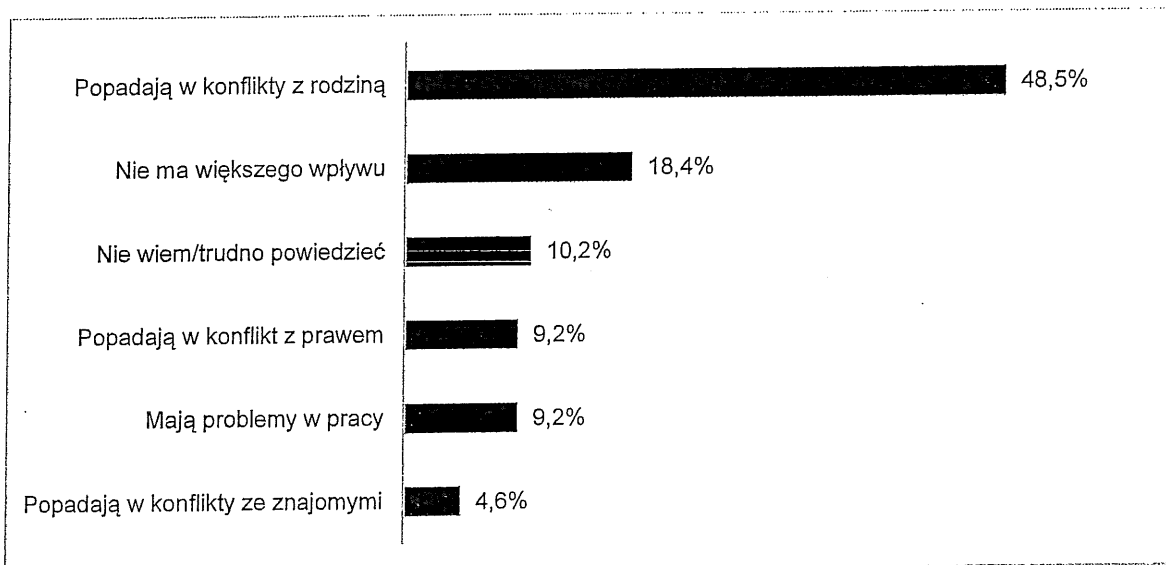
Wykres 9. Znajomość osób w najbliższym otoczeniu (rodzina, przyjaciele), które są uzależnione od alkoholu, N=591

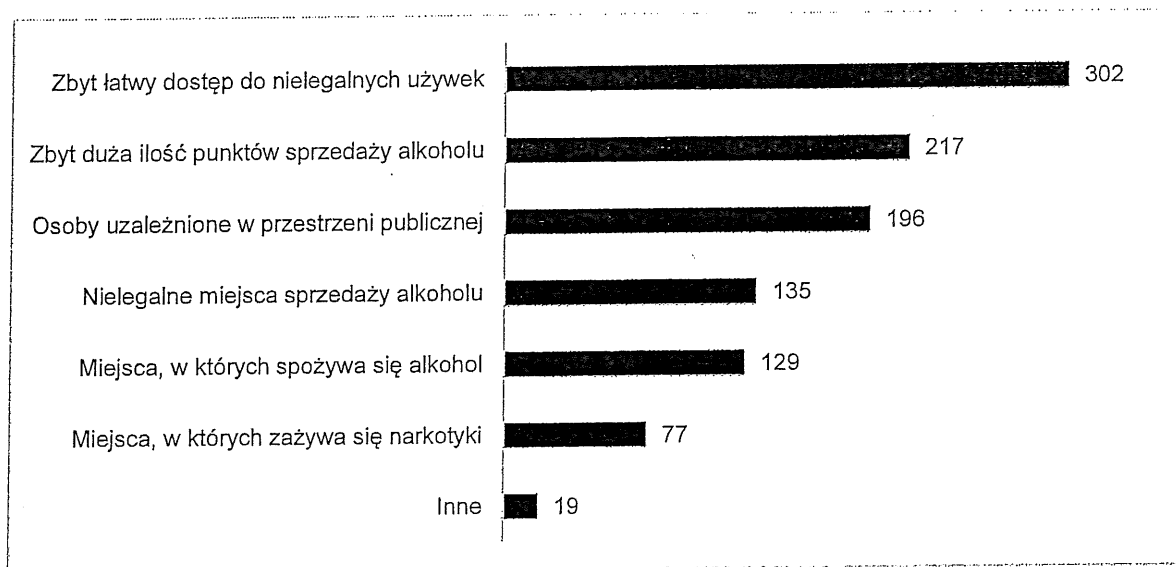
Jeżeli respondent przyznał, że zna osobę w swoim otoczeniu, uzależnioną od alkoholu lub narkotyków, był on pytany o wpływ uzależnienia tej osoby na jej relacje z otoczeniem. Prawie połowa ankietowanych zwróciła uwagę na konflikty osoby uzależnionej z rodziną (48,5%). Inne wymieniane problemy to: konflikt z prawem i problemy w pracy (po 9,2%) oraz konflikty ze znajomymi (4,6%). 18,4% osób uznało, że uzależnienie nie ma większego wpływu na relacje z otoczeniem, a co dziesiąta osoba (10,2%) przyznała, że nie wie o problemach osób uzależnionych w relacji z otoczeniem.

Wykres 10. Opinie mieszkańców nt. wpływu uzależnienia od alkoholu/narkotyków/substancji psychoaktywnych na relacje z otoczeniem uzależnionej osoby znanej uczestnikowi badania, N=196

Ostatnie pytanie dotyczące uzależnień dotyczyło codziennych problemów powiązanych z używkami/uzależnieniami. Najwięcej osób wskazało na zbyt łatwy dostęp do nielegalnych używek (302 wskazania). Na drugim miejscu uplasowała się zbyt duża ilość punktów sprzedaży alkoholu (217), a na trzecim – osoby uzależnione w przestrzeni publicznej (196). Kolejne wskazania to: nielegalne miejsca sprzedaży alkoholu (135), miejsca, w których spożywa się alkohol (129) oraz miejsca, w których spożywa się narkotyki (77).

Wykres 11. Opinia mieszkańców nt. codziennych problemów w związku z używkami/uzależnieniami, N=591

W kategorii odpowiedzi „inne” znalazły się m.in. tego rodzaju wypowiedzi:

- *"Moda na picie", forma spędzania czasu wolnego, stres,*
- *Brak edukacji,*
- *Brak przymusu leczenia osób uzależnionych,*
- *Kiepskie formy promocji zdrowego trybu życia,*
- *Nie widzę tego problemu na co dzień (4 wskazania),*
- *Niewielka oferta pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin,*
- *Palacze na przystankach i w miejscach publicznych,*
- *Reklama alkoholu,*
- *Społeczne przyzwolenia na nadużywanie alkoholu,*
- *Sprzedż alkoholu, papierosów i innych używek nieletnim.*

4. Gospodarka i rynek pracy

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodnio-pomorskiego zatwierdzonego uchwałą nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 r., miasto pełni rolę regionalnego ośrodka rozwoju obok m.in. Białogardu, Goleniowa, Wałcza, Stargardu Szczecińskiego i Kołobrzegu. Szczecinek skupia instytucje i urzędy takie jak: Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Szpital Powiatowy, szkoły ponadpodstawowe i wyższe oraz siedziby banków. Funkcje te czynią miasto ważnym elementem sieci osadniczej województwa, zapewniającym dostęp do usług wyższego rzędu mieszkańcom mniejszych miejscowości.

W Szczecinku zlokalizowane są duże zakłady produkcyjne przemysłu drzewnego i elektronicznego. Są to działalności stanowiące dużą uciążliwość dla mieszkańców, ale będące jednocześnie jednymi z większych pracodawców oraz inwestorów w mieście. Działalności te wspiera funkcjonująca na terenie miasta Specjalna Strefa Ekonomiczna.

Ponadto Szczecinek jest również centrum kulturowym o znaczeniu lokalnym. W mieście znajduje się muzeum regionalne oraz prowadzone przez Samorządową Agencję Promocji i Kultury w Szczecinku Kino i dom kultury z wieloma sekcjami i klubami zainteresowań. Spora baza sportowo-rekreacyjna dopełnia katalog usług oferowanych przez miasto.³²

Potencjał rozwoju gospodarczego kształtują ponadto położenie geograficzne. Jest to położenie w znacznym oddaleniu od większych aglomeracji miejskich i większych skupisk ludności. W tym miejscu warto dodać, że również poza korytarzami dróg ekspresowych i autostrad.

Historyczny rozwój miasta warunkowało położenie między jeziorami oraz lasy w jego południowej części. Stanowią one naturalne bariery i są bazą dla rozwoju funkcji turystycznych. Korzystna lokalizacja pod względem warunków krajobrazowych i środowiska przyrodniczego jest ważnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców miasta, równoważącym niekorzystny wpływ działalności przemysłowej.³³

Miasto Szczecinek wraz ze Starostwem Powiatowym oferuje wsparcie dla nowych inwestycji w następującym zakresie:

- pomoc w procedurach administracyjnych w trakcie i po inwestycji,
- szkolenie pracowników pod konkretną branżę przemysłową,
- refundację kosztów stworzenia nowych miejsc pracy (20.000 zł na 1 miejsce pracy).

Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Podstrefa Szczecinek) korzystają z pomocy regionalnej w formie zwolnienia dochodu od podatku dochodowego z tytułu realizacji nowej inwestycji lub z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy. Miasto udziela ulgi w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorcy na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z tą inwestycją.³⁴

Dane GUS z lat 2009-2017 wskazują na malejącą liczbę podmiotów prywatnych, z których zdecydowana większość to oczywiście działalności gospodarcze. W 2017 roku w rejestrze REGON było 4862 podmiotów prywatnych. Do tego czasu liczba podmiotów w każdym poprzedzającym roku systematycznie malała. W 2009 roku w Szczecinku odnotowano 5306 podmiotów prywatnych. Co ciekawe dane te są odwrotnie proporcjonalne do notowanego w tym okresie w Szczecinku bezrobocia (analiza bezrobocia opisana w dalszej części dokumentu). Warto w tym miejscu podkreślić, że zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa, w tym osoby

³² Źródło: *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Szczecinek, 2016 r.*

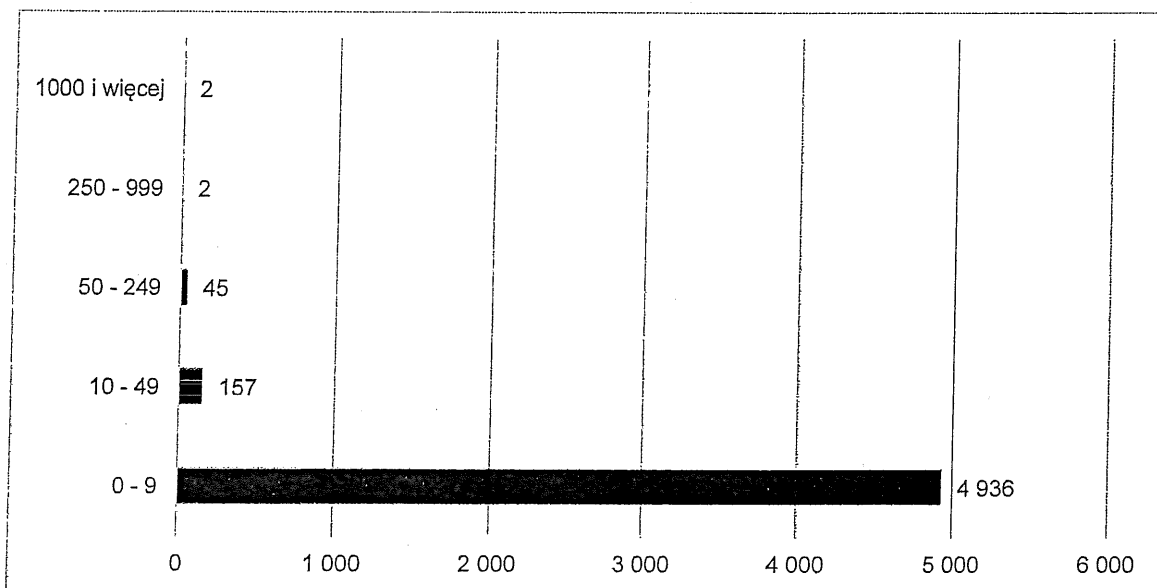
³³ Tamże

³⁴ Źródło: <http://www.strefaekonomiczna.eu>

fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (około 90%). Oznacza to, że wraz z poprawą sytuacji na lokalnym rynku pracy obserwowany był trend zamykania indywidualnych działalności gospodarczych. Można wyciągnąć wniosek, że niektórzy mieszkańcy miasta zdecydowali się na przejście z samozatrudnienia na zatrudnienie u wybranego pracodawcy.

Rysunek 20. Prywatne podmioty prowadzące działalność gospodarczą wg liczby zatrudnionych w Szczecinku w 2017 roku (źródło: GUS)

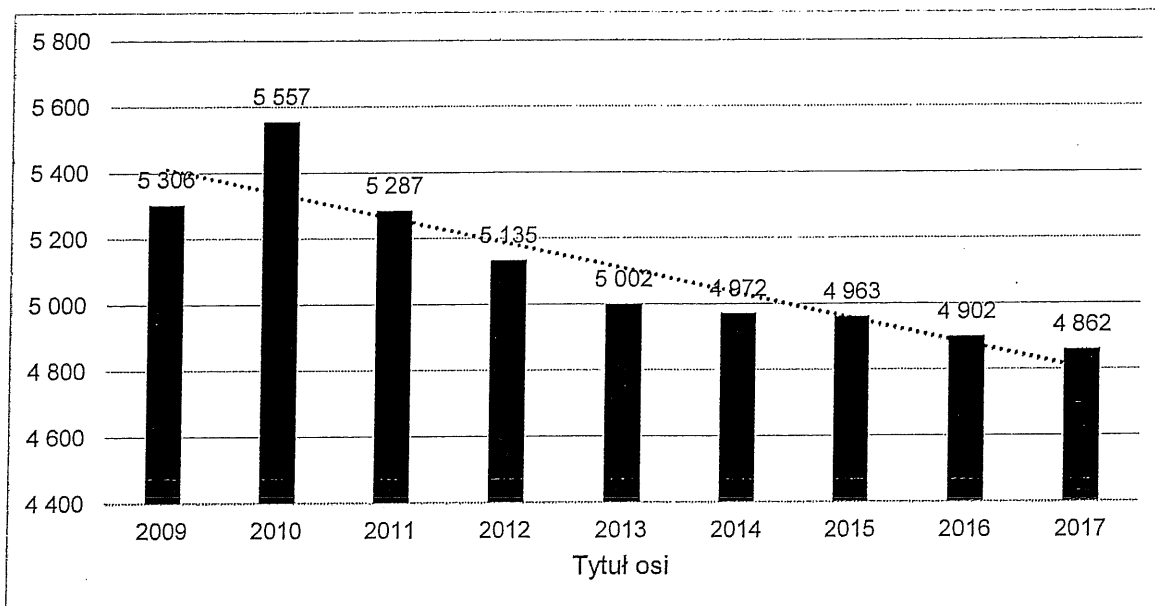
Nie bez znaczenia dla ww. statystyk spadku liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą mogą być również migracje, które w największym stopniu dotyczyły osób w wieku produkcyjnym. Wpływ na decyzje migracyjne wynikał również z korzystnej sytuacji gospodarczej w kraju oraz możliwości zatrudnienia za granicą. Spadek liczebności małych firm może wynikać także z wysokich kosztów zatrudnienia lub samozatrudnienia, które stanowią szczególnie duży odsetek kosztów w małych firmach, co w konsekwencji prowadziło do zamykania nierentowych działalności.

Istotną determinantą spadku liczby podmiotów prywatnych prowadzących działalność gospodarczą mogły być również zmiany demograficzne. Osoby prowadzące działalność gospodarczą mogły jej zaprzestać z powodu przejścia na emeryturę. Potwierdzają to dane dot. dynamiki wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz dynamiki spadku populacji w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie.

Zmiany w sferze gospodarczej miasta wynikają zapewne z kilku przyczyn. Podkreślić należy również prawdopodobną trwałość tych zmian. Przewiduje się, że wraz z poprawą sytuacji na lokalnym rynku pracy nadal maleć będzie indywidualna przedsiębiorczość. W związku z dalszym prognozowanym kurczeniem się populacji w wieku produkcyjnym zwiększać się będzie deficyt „rąk do pracy” na lokalnym rynku.

Rysunek 21. Liczba podmiotów prywatnych w REGON w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS)

Wzrastająca aktywność mieszkańców miasta na rynku pracy widoczna była nie tylko w danych dot. bezrobocia. Potwierdzeniem aktywności na rynku pracy był r wskaźnik liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Poniższy wykres prezentuje wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców w Szczecinku od 2009 do 2016 roku. Aby w pełni zrozumieć dynamikę przemian na rynku pracy w ostatnich latach w Szczecinku, na poniższy wykres należy spojrzeć także w kontekście zmian demograficznych (spadek liczby ludności miasta w wieku produkcyjnym). Z poniższych danych wynika, że szczyt kryzysu na rynku pracy odnotowano w 2012 roku. W tym okresie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców miasta pracowało 226 osób. Od tego czasu obserwowana była stała poprawa sytuacji na rynku pracy. Zatrudnienie rosło przy równocześnie spadającej liczbie osób w wieku produkcyjnym. W 2016 roku na 1000 mieszkańców miasta pracowało 253 osoby.

Kolejny wykres prezentuje bezwzględne wartości osób pracujących w Szczecinku. Porównując dane z 2012 roku z 2016 rokiem widoczny był wzrost liczby pracujących o prawie 1000 osób, pomimo zmian w strukturze wiekowej mieszkańców Szczecinku. W 2012 roku pracowało 9204 mieszkańców miasta, w 2016 rok już 10194 osoby. Większą aktywnością zawodową w Szczecinku wykazywali się mężczyźni niż kobiety. W 2016 roku pracowało 5364 mężczyzn, przy 4838 kobietach.

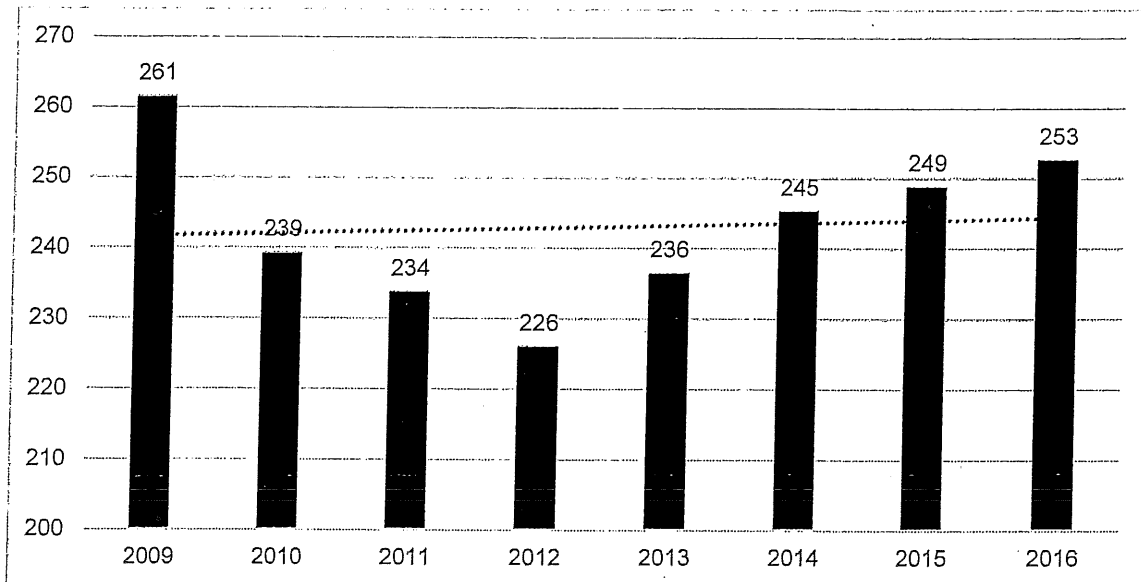
W tym miejscu warto zauważyć, że najnowsze dane GUS potwierdzają spadającą aktywność zawodową kobiet. Dane z 2018 roku wskazują, że aktywność zawodowa kobiet dla danych w skali kraju jest najniższa od 19 lat. Dane wskazują również na niski poziom aktywności zawodowej wśród rodzin z jednym dzieckiem pobierających świadczenie Rodzina 500+. W rodzinach, w których to świadczenie jest pobierane na pierwsze i jedyne dziecko, aktywność zawodowa wynosiła zaledwie 69,7%. Dla porównania, w rodzinach z jednym dzieckiem, które nie spełniają warunków dochodowych, aby pobierać pieniądze aktywność wynosiła aż 89%. Podstawowym mankamentem programu może być nisko ustalone kryterium dochodowe otrzymania świadczenia na pierwsze dziecko. Ryzyko jego utraty zniechęca bowiem rodziców do szukania pracy, co w dłuższej perspektywie może doprowadzić do utrwalenia bierności na rynku pracy.³⁵

Niska aktywność zawodowa kobiet na lokalnym rynku pracy może w większym stopniu przyczynić się do deficytu pracowników w systemie gospodarki w Szczecinku.

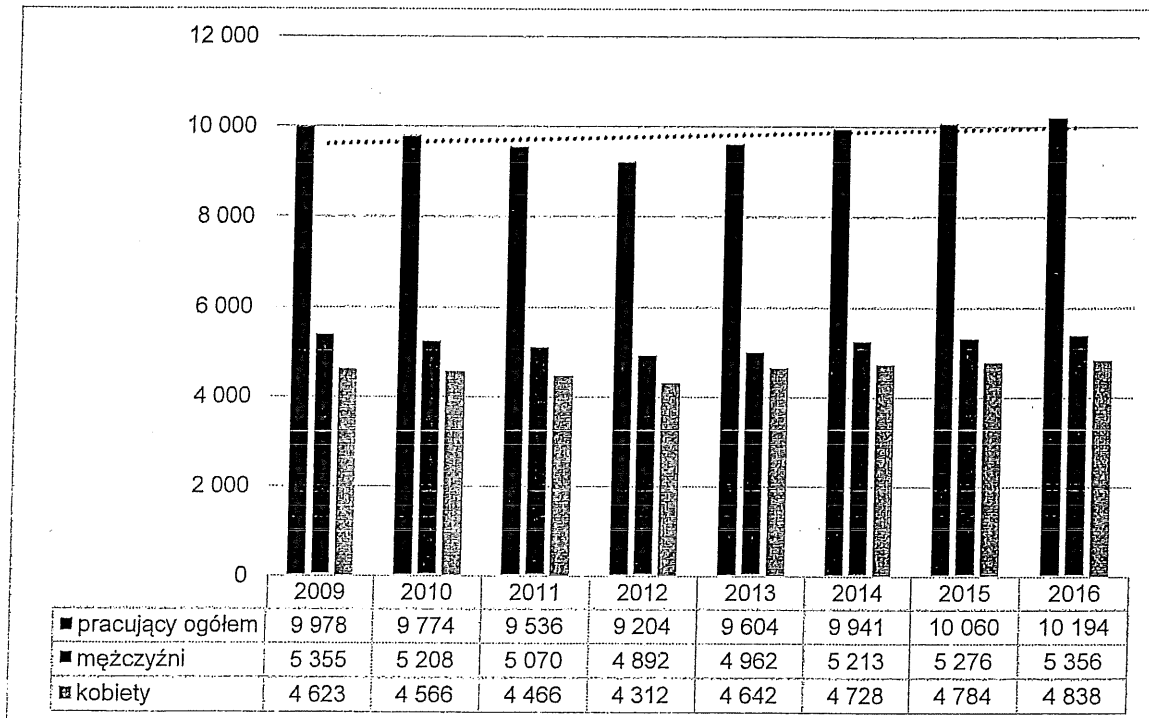
³⁵ Na podstawie: www.money.pl

Rysunek 22. Pracujący na 1000 ludności w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)

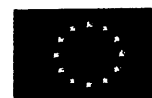

Rysunek 23. Pracujący w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)

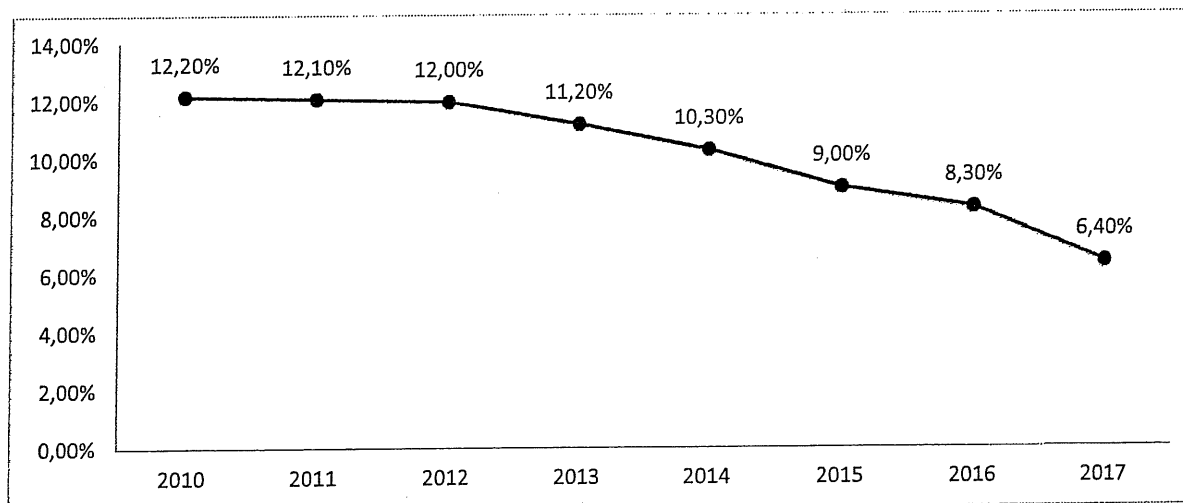
Zmiany gospodarcze zachodzące w Szczecinku w latach 2009-2017 widoczne były w liczbie osób bezrobotnych. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego oznacza procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten w Szczecinku był zdecydowanie niższy niż w całym powiecie i w poszczególnych gminach wchodzących w jego skład. Dane PUP w Szczecinku, obejmujące okres od 2010 roku, wskazują, że wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w mieście najwyższy był w 2010 roku (12,2%). Utrzymywał się na podobnym poziomie do 2012 roku. Od tego czasu zaczął systematycznie

spadać, aż do roku 2017, gdy przybrał wartość 6,4%. Wartość taka oznacza, że 6,4% mieszkańców Szczecinka w wieku produkcyjnym pozostaje bez pracy i jest zarejestrowana w PUP.

Rysunek 24. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w Szczecinku w latach 2010-2017 (dane dotyczą wartości w grudniu każdego roku) (źródło: PUP w Szczecinku)

Spadek liczby bezrobotnych obserwowany był w każdej kategorii osób. Wg danych GUS w 2017 roku w Szczecinku było 1617 osób bezrobotnych. Najnowsze dane PUP w Szczecinku z 30.04.2018 roku potwierdzają dalszy spadek liczby osób pozostających bez zatrudnienia do 1574 osób. Szczególnie dynamiczne zmiany w liczbie osób bezrobotnych widoczne były od 2013 roku. Od tego momentu rocznie liczba bezrobotnych w Szczecinku zmniejszała się o 300 do 400 osób. Oznacza to, że od 2012 roku bezrobocie zmniejszyło się prawie o 50%. Wskazuje to na bardzo dużą dynamikę zmian na rynku pracy i aktywności zawodowej. Dodatkowo na spadek wskaźników bezrobocia miały wpływ czynniki demograficzne (przechodzenie mieszkańców miasta na emeryturę). Obecną sytuację na rynku pracy należy uznać za zdecydowanie korzystną. Jednak mimo bardzo wyraźnej poprawy sytuacji osób bezrobotnych w Szczecinku nadal występują grupy osób, które w większym stopniu dotyka problem bezrobocia. Kobiety stanowią prawie 60% osób bezrobotnych. Kolejną grupą narażoną na bezrobocie są osoby powyżej 50 roku życia, które stanowią około 25% bezrobotnych. Wolniej również spadało bezrobocie wśród osób długotrwale bezrobotnych. Oczywiście warto zauważyć, że nastąpił wyraźny spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych, z 1582 osób w 2013 roku do 931 osób w 2017 roku. Bezrobocie w tej grupie spadało jednak wolniej niż w odniesieniu do ogółu bezrobotnych. Tym samym odsetek osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób pozostających bez pracy zwiększył się z 51,96% w 2012 roku do 57,58% w 2017 roku.

Analizując dane dot. bezrobocia warto również zwrócić uwagę na największy procentowy spadek osób bez pracy w kategorii wiekowej do 25 roku życia. W 2012 roku bez pracy było 536 osób do 25 roku życia, w 2017 roku zaledwie 176 osób. Zapewne nie bez znaczenia dla spadku tej liczby były trendy związane z dłuższą ścieżką edukacji. Należy zauważyć również, że w Szczecinku spadła liczebność tej grupy wiekowej. W 2010 roku w kategorii wieku od 20 do 24 było 2,7 tys. osób, w 2017 roku już tylko 2,2 tys. osób.

Osoby młodsze wykazują się również większą mobilnością na rynku pracy, tj. są skłonne podjąć zatrudnienie poza granicami miasta, w tym wyjechać za pracą na dłuższy okres lub na stałe. Dane dot. liczby mieszkańców poszczególnych kategorii wiekowych sporządzone dla 2010 i 2017 roku pozwalają określić, w których kategoriach wiekowych nastąpił spadek liczebności. Z danych tych wynika, że największą skłonnością do wyjazdu poza miasto charakteryzowały się grupy wiekowe od 25 do 39 roku życia.

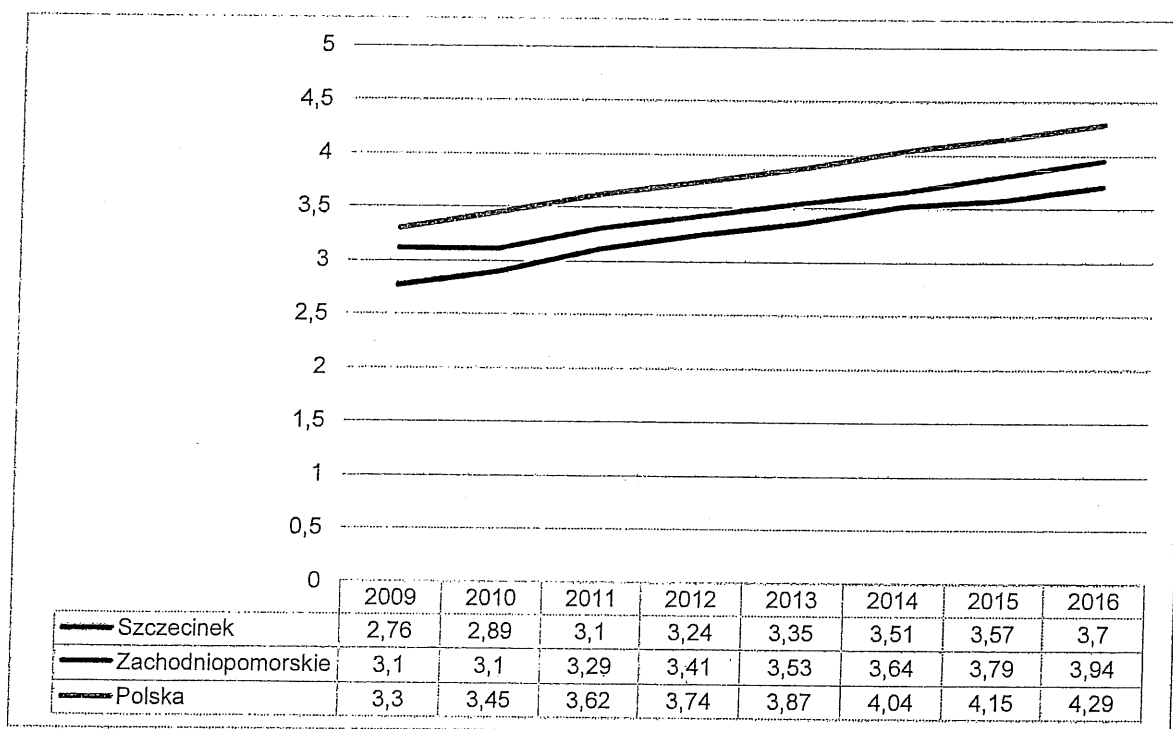

Tabela 3. Dane dot. bezrobocia w Szczecinku w latach 2011-2017 (źródło: GUS)³⁶

Bezrobocie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem	3 020	3 031	2 967	2 653	2 319	2 086	1 617
kobiety	1 644	1 645	1 609	1 441	1 218	1 182	949
mężczyźni	1 376	1 386	1 358	1 212	1 101	904	668
do 25 roku życia	558	536	503	389	324	250	176
powyżej 50 roku życia	831	818	850	805	734	627	484
długotrwale bezrobotni	1 544	1 575	1 582	1 495	1 269	1 149	931
odsetek długotrwale bezrobotnych (%)	51,13	51,96	53,32	56,35	54,72	55,08	57,58

Względy ekonomiczne oraz aspiracje zawodowe są zapewne w największym stopniu przyczynami zmian miejsca zamieszkania. Poziom wynagrodzeń w Szczecinku był zauważalnie niższy od średniej krajowej, jak też wojewódzkiej, pomimo wzrostu jaki nastąpił w latach 2009-2016. W 2016 roku średni poziom wynagrodzeń brutto wyniósł w Szczecinku 3,7 tys. zł, natomiast w kraju był on wyższy o około 600 zł.

Rysunek 25. Średnie wynagrodzenia brutto w Szczecinku, województwie zachodniopomorskim oraz kraju w latach 2009-2016 w tys. zł (źródło: GUS)

Podregion szczecinecko-pyrzycki jest w grupie obszarów o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej, czego potwierdzeniem jest lokalizacja kilku dużych firm w przestrzeni miejskiej. Rozwój przemysłu miał pozytywny wpływ na rozwój społeczny, w szczególności spadek bezrobocia w mieście. Z perspektywy lokalizowania działalności usługowej podregion szczecinecko-pyrzycki jest natomiast średnio atrakcyjny, głównie ze względu na słabą dostępność komunikacyjną (w szczególności do Warszawy oraz do stolicy regionu) oraz niską chłonność rynku instytucjonalnego. Także z punktu widzenia inwestorów z branży high-tech podregion szczecinecko-pyrzycki jest obszarem

³⁶ Uwaga: GUS udostępnia dane nt. bezrobocia w podanej formie od danych dla 2011 roku

o niskiej atrakcyjności.³⁷ Oznacza to, że w Szczecinku zdecydowanie łatwiej znaleźć pracę w obszarze produkcji przemysłowej, zdecydowanie trudniej w usługach oraz branżach wysokich technologii. Tym samym trudniej w mieście zatrzymać młodych ludzi, którzy zdobywają wykształcenie kierunkowe poza Szczecinkiem, np. na uczelniach technicznych. Nie bez znaczenia może być także różnica wynagrodzeń.

Poniżej zestawiono aktualne oferty pracy będące w dyspozycji PUP w Szczecinku. Wynika z nich, że pracodawcy oferują głównie najniższą stawkę wynagrodzenia, czyli 2100 zł brutto. Największa liczba ofert dotyczyła sprzedawców. Niskie stawki wynagrodzeń mogą być jedną z przyczyn „niechęci” do podjęcia zatrudnienia lub mieć wpływ na decyzje migracyjne. Z drugiej strony warto zauważyć, że pojawiają się oferty pracy z wyższym wynagrodzeniem. Oznacza to, że pracodawcy są w stanie zainwestować większe środki w doświadczonych pracowników. Analiza ofert pracy największych pracodawców ze Szczecinka umieszczanych na prywatnych portalach pracy (np. pracuj.pl) potwierdza, że możliwe jest znalezienie zatrudnienia na atrakcyjnych warunkach (pod kątem wynagrodzeń oraz stabilności). Wymagana jest jednak z reguły wiedza lub wykształcenie specjalistyczne.

Dane PUP w Szczecinku wskazują, że wśród bezrobotnych zarejestrowanych w 2017 roku najliczniejszą grupę stanowili: sprzedawcy sklepowi (469 osób) i w 50% były to osoby długotrwale bezrobotne (dane dla powiatu). Największy „napływ” bezrobotnych odnotowano wśród takich grup zawodowych jak: sprzedawcy sklepowi, gospodarze budynków, kucharze.³⁸

Tabela 4. Oferty pracy będące w dyspozycji PUP w Szczecinku w maju 2018 roku (dostęp 07.05.2018)

Lp.	Rodzaj pracy	Proponowane wynagrodzenie brutto (zł)
1	Blacharz, dekarz	2100
2	Cieśla	2100
3	Doradca klienta	2200 plus premia
4	Elektromechanik	2800
5	Elektryk	3500
6	Instruktor nauki jazdy	2000
7	Kelner	2100
8	Kierowca Kat. B	2600
9	Kierowca Kat. B	2100
10	Kierowca kat. C	2100
11	Kierowca samochodu ciężarowego	5645
12	Konserwator	13,1 za godz.
13	Kosmetyczka	2100
14	Kucharz	2100
15	Kucharz	2100
16	Mechanik pojazdów samochodowych	17 zł za godz.
17	Mechanik samochodowy	2800
18	Mechanik urządzeń klimatyzacyjnych	2100
19	Montaż elementów metalowych	2100
20	Monter fasad i konstrukcji aluminiowych	3500 do 5500
21	Monter sprzętu elektronicznego	3400
22	Monter sprzętu elektronicznego	4000
23	Murarz, tynkarz	2100

³⁷ Za: *Diagnoza Strategiczna Miasta Szczecinek 2017*

³⁸ Za: *Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie szczecineckim, 2018 rok*

24	Ogrodnik terenów zieleni	2100
25	Operator skrawarek	2100
26	Pakowacz	2100
27	Pomoc kuchenna	2100
28	Pomoc masarza	2100
29	Pomocnik lakiernika	3200
30	Pracownik księgowości	2800
31	Pracownik restauracji	13,1 za godz.
32	Pracownik taśm, serwisant	3500
33	Spawacz	3200
34	Specjalista ds. sprzedaży	3000
35	Sprzedawca	2100
36	Sprzedawca	2100
37	Sprzedawca	2100
38	Sprzedawca	2100
39	Sprzedawca	2250
40	Ślusarz, mechanik	3550 do 5500

Warto zauważyć, że wśród ofert pracy w dużej mierze znajdują się oferty na stanowiska, w których kształcenie oferują szczecińskie szkoły średnie (technika i zawodowe), PUP, MOPS oraz inne podmioty organizujące nierzadko całkowicie lub częściowo refundowane kursy zawodowe.

Przyczyny braku aktywności na rynku pracy są różnorodne. W przeprowadzonym w 2017 r. przez CBOS badaniu na próbie losowej 2095 dorosłych mieszkańców Polski wynika, że 52 proc. bezrobotnych poszukuje zatrudnienia, 7 proc. deklaruje, że je znalazło. 41% stanowią bezrobotni ankietowani, którzy nie poszukują pracy.

Z deklaracji bezrobotnych wynika, że jedynie 52% jest zarejestrowana w urzędzie pracy. Najczęściej w urzędzie rejestrują się bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (71%), o najniższych dochodach (66 %), niezadowoleni ze swojej sytuacji materialnej (63 %).

66 % bezrobotnych to osoby, które w celu znalezienia pracy gotowe są do przekwalifikowania się lub naučenja nowego zawodu. 43% zgodziłoby się na pracę poza miejscem zamieszkania i związane z tym dojazdy, a 31 % deklaruje chęć skorzystania z przyznawanych przez urząd pracy pieniędzy na założenie własnej firmy. Tylko 28% bezrobotnych podjęłaby każdą pracę, nawet nisko płatną lub niezwiązaną z wyuczonym zawodem, a 27 % ankietowanych bez pracy wyraziło gotowość podjęcia pracy za granicą.³⁹

Z powyższego badania można wyciągnąć następujące wnioski. Po pierwsze, aż 41% bezrobotnych stanowią osoby, które nie poszukują pracy, 34% to osoby, które nie wykazują gotowości do przekwalifikowania się w celu znalezienia nowej pracy. Taki wynik może stanowić zaskoczenie ze względu na skalę. Ponadto zaledwie co 3 osoba podjęłaby każdą pracę, aby tylko wyjść z bezrobocia. Oznacza to, że w dużym stopniu osobom bezrobotną jest się z wyboru. Przyczyn takiego stanu jest zapewne kilka. Barięą może być dojazd od miejsca pracy, np. ze względu na dostępność komunikacji publicznej, inne obowiązki, np. rodzinne.

Oprócz niskiej atrakcyjności wynagrodzeń, czy też niechęci do podjęcia zatrudnienia, wynikającej z problemów osobistych, rodzinnych, etc., problem bezrobocia to także problem „atrakcyjności legalnego zatrudnienia”. Dotyka on w szczególności sposób młodych kobiet, które korzystają ze wsparcia

³⁹ Za: <http://praca.gazetaprawna.pl>, dostęp 10.05.2018

systemu pomocy społecznej. Dane GUS potwierdzają bardzo niską aktywność zawodową tej grupy społecznej.

W zakresie pomocy osobom będącym w trudnej sytuacji na rynku pracy największe kompetencje posiada Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku, który zlokalizowany jest przy ul. Koszalińskiej 91. PUP w Szczecinku prowadzi bieżącą bazę danych ofert pracy. Posiada szeroką informację dla osób poszukujących pracy i dla osób bezrobotnych. Przedsiębiorcom oferuje pomoc w zakresie poszukiwania pracowników, podnoszenia ich kompetencji i kwalifikacji oraz oferuje wsparcie na tworzenie nowych miejsc pracy. PUP w Szczecinku publikuje informacje nt. aktualnego stanu bezrobocia i jego struktury. Informuje o zawodach nadwyżkowych i deficytowych, co może być szczególnie pomocne w kształtowaniu oferty kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku od grudnia 2009 r. powołano Centrum Aktywizacji Zawodowej, w którym umiejscowione zostały:

- Dział Pośrednictwa Pracy;
- Zespół Poradnictwa Zawodowego;
- Zespół Klubu Pracy;
- Zespół Rozwoju Zawodowego;
- Dział Instrumentów Rynku Pracy.⁴⁰

W Szczecinku realizowane są różnego rodzaju przedsięwzięcia wspierające aktywizację na rynku pracy. W pierwszej kolejności należałoby podkreślić, że za prawie 50% spadek bezrobocia w Szczecinku w latach 2012-2017 odpowiadał rozwój gospodarczy. Ponadto należy zauważyć, że w tym czasie z rynku pracy w Szczecinku ubyło prawie 2 tys. osób w wieku produkcyjnym. Zdecydowana większość z tej liczby to osoby, które przeszły na emeryturę (około 1,5 tys. osób), a następnie osoby w wieku produkcyjnym, które wyemigrowały z miasta (około 0,5 tys. osób).

Instytucją odpowiedzialną za aktywizację osób bezrobotnych jest Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinku. Dodatkowo szereg podmiotów prywatnych, jednostek samorządowych oraz organizacji pozarządowych realizuje programy aktywizujące grupy uważane za wykluczone z rynku pracy. Przykładem mogą być projekty i przedsięwzięcia realizowane przez MOPS Szczecinek.

Tabela 5. Projekty i przedsięwzięcia realizowane na rzecz niepracujących klientów MOPS w Szczecinku (źródło: MOPS w Szczecinku).

Lp.	Tytuł projektu / przedsięwzięcia	Okres realizacji	Opis
1.	Projekt „Powrót na Rynek Pracy”	2016	Celem projektu była reintegracja społeczno-zawodowa uczestników polegająca na odbudowaniu i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania oraz zdolności do samodzielnego świadczenia pracy. W ramach projektu realizowane były następujące działania: a) zajęcia warsztatowe mające na celu poprawę umiejętności interpersonalnych uczestników, dostarczenie wiedzy o sposobach poszukiwania zatrudnienia, b) poradnictwo specjalistyczne z zakresu funkcjonowania na rynku pracy osób bezrobotnych, c) kursy zawodowe, d) badania lekarza medycyny pracy, e) badanie predyspozycji zawodowych przez doradcę zawodowego.

⁴⁰ Na podstawie danych PUP w Szczecinku

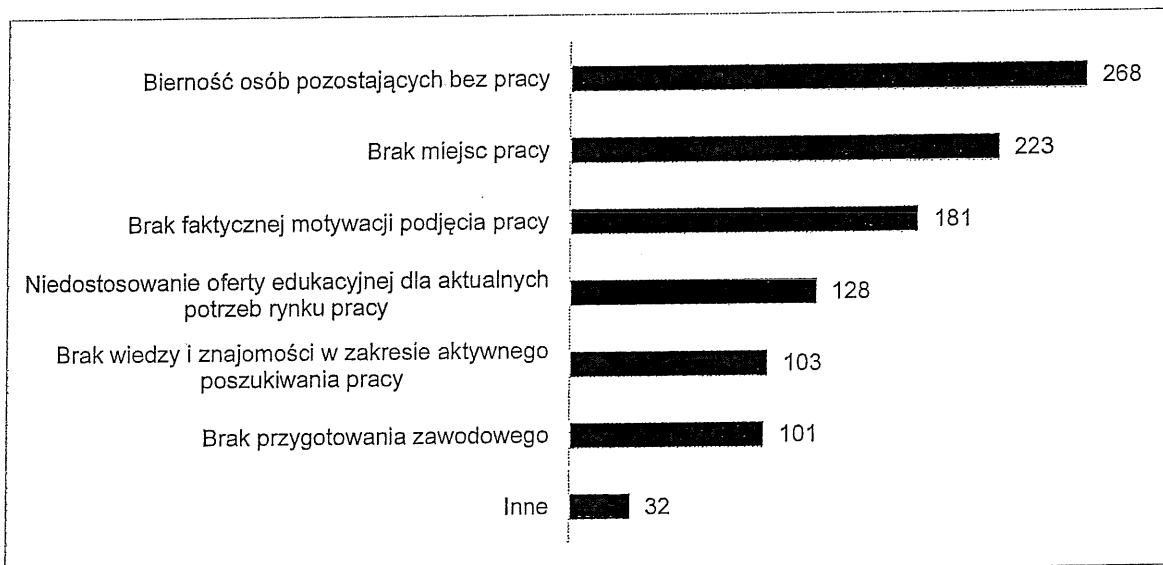
			➤ W 2016 roku działaniami projektowymi objęto 12 osób.
2.	Projekt Europejskiego Funduszu Społecznego - „SZANSA”	2013-2009	<p>Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Jego celem było upowszechnianie pracy socjalnej oraz zwiększenie szans na integrację społeczną, zawodową i bezrobotnych, poszukujących pracy lub niepozostających w zatrudnieniu, będących w wieku aktywności zawodowej, nieradzących sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawnych i młodzieży w wieku 15-24 lata.</p> <p>Projekt obejmował klientów ośrodka zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w szczególności długotrwale bezrobotnych (około 100 osób w każdym roku realizacji projektu).</p>
3.	Mikropożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej	Od 2018 roku	<p>w ramach Działania 6.4 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020 możliwe jest uzyskanie środków na założenie działalności gospodarczej i zatrudnienie pracownika. W programie można uzyskać nawet 90 000,00 zł na założenie działalności gospodarczej i 20 000,00 zł na utworzenie miejsca pracy dla osoby bezrobotnej. Okres spłaty kapitału może wynieść nawet 7 lat (w tym do 12 miesięcy karencji na spłatę kapitału), a oprocentowanie pożyczki to tylko od 1,04% w skali roku.</p> <p>Ze wsparcia mogą skorzystać:</p> <p>Osoby bezrobotne lub bierne zawodowo w wieku 30 lat i więcej zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, zwłaszcza te, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> osoby w wieku 50 lat i więcej; kobiety; osoby z niepełnosprawnościami; osoby długotrwale bezrobotne; osoby o niskich kwalifikacjach.
4.	Klub Integracji Społecznej	2017-2009	<p>Podstawową funkcją Klubu jest reintegracja społeczno-zawodowa osób długotrwale bezrobotnych, wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Warunkiem uczestnictwa w Klubie jest podpisanie i realizacja kontraktu socjalnego.</p> <p>W ramach KIS realizowano następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> zajęcia warsztatowe mające na celu poprawę umiejętności interpersonalnych uczestników, dostarczenie wiedzy o sposobach poszukiwania zatrudnienia, poradnictwo specjalistyczne z zakresu funkcjonowania na rynku pracy osób bezrobotnych, kursy zawodowe, badanie predyspozycji zawodowych przez doradcę zawodowego. <p>Z oferty rokrocznie korzystało od kilku do kilkudziesięciu osób.</p>

Rynek pracy i problematyka bezrobocia w opinii mieszkańców miasta

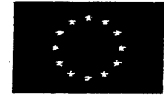
Respondenci zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie dwóch głównych barier podjęcia pracy w Szczecinku. Najwięcej osób wskazało na bierność osób pozostających bez pracy (268 wskazań). Na drugim miejscu uplasował się brak miejsc pracy (223), a na trzecim – brak faktycznej motywacji podjęcia pracy (181). Kolejne wskazania to: niedostosowanie oferty edukacyjnej dla aktualnych potrzeb rynku pracy (128), brak wiedzy i znajomości w zakresie aktywnego poszukiwania pracy (103) oraz brak przygotowania zawodowego (101). W kategorii odpowiedzi „inne”, uczestnicy badania wymieniali głównie niskie zarobki oraz układy polityczne i przyjmowanie ludzi do pracy „po znajomości”.

Wykres 12. Opinie mieszkańców nt. głównych barier podjęcia pracy w Szczecinku, N=591

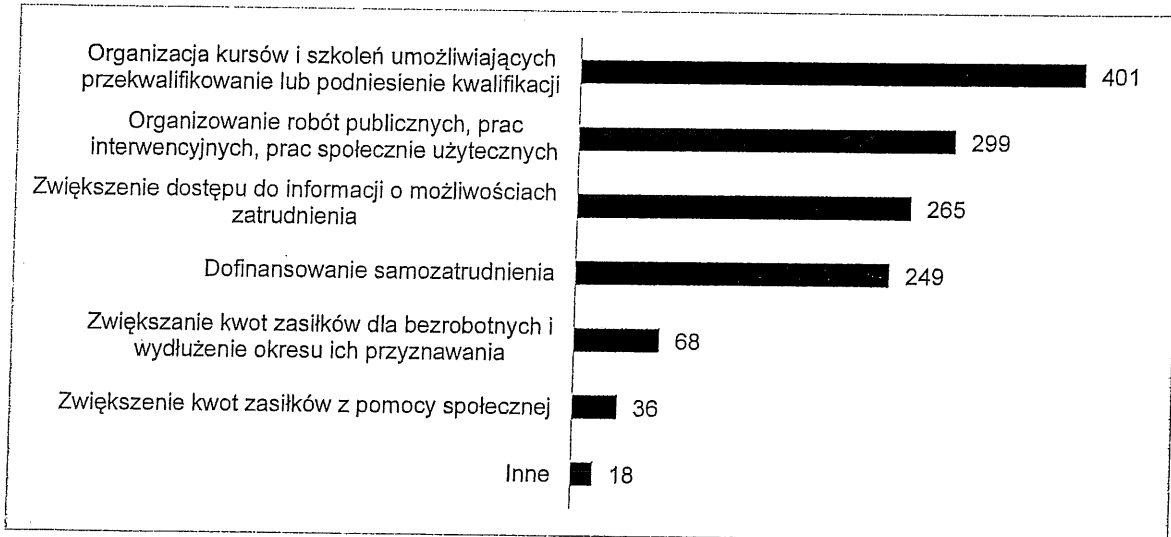

W drugim pytaniu z tego bloku, respondenci mieli za zadanie wskazać maksymalnie trzy działania na rzecz rozwiązywania problemów osób bezrobotnych w Szczecinku. Najwięcej osób wybrało odpowiedź dotyczącą organizacji kursów i szkoleń umożliwiających przekwalifikowanie lub podniesienie kwalifikacji (401). Drugim popularnym wskazaniem było organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych (299), a trzecim – zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach zatrudnienia (265). Niewiele mniej wskazań miało dofinansowanie samozatrudnienia (249). Najrzadziej wybierane były odpowiedzi: zwiększanie kwot zasiłków dla bezrobotnych i wydłużenie okresy ich przyznawania (68), zwiększenie kwot zasiłków z pomocy społecznej (36) oraz „inne” (18). W kategorii „inne”, respondenci wymieniali m.in.:

- Dofinansowanie dla przedsiębiorców
- Lepiej płatna praca
- Obniżenie podatków i ZUS
- Ograniczenie form rozdawnictw
- Ograniczyć "kolesiostwo"
- Pomoc przy opiece nad dzieckiem
- Praca dla niepełnosprawnych
- Zlikwidować mops
- Zmniejszyć liczby zasiłków

Wykres 13. Opinie mieszkańców nt. działań na rzecz rozwiązywania problemów osób bezrobotnych w Szczecinku, N=591

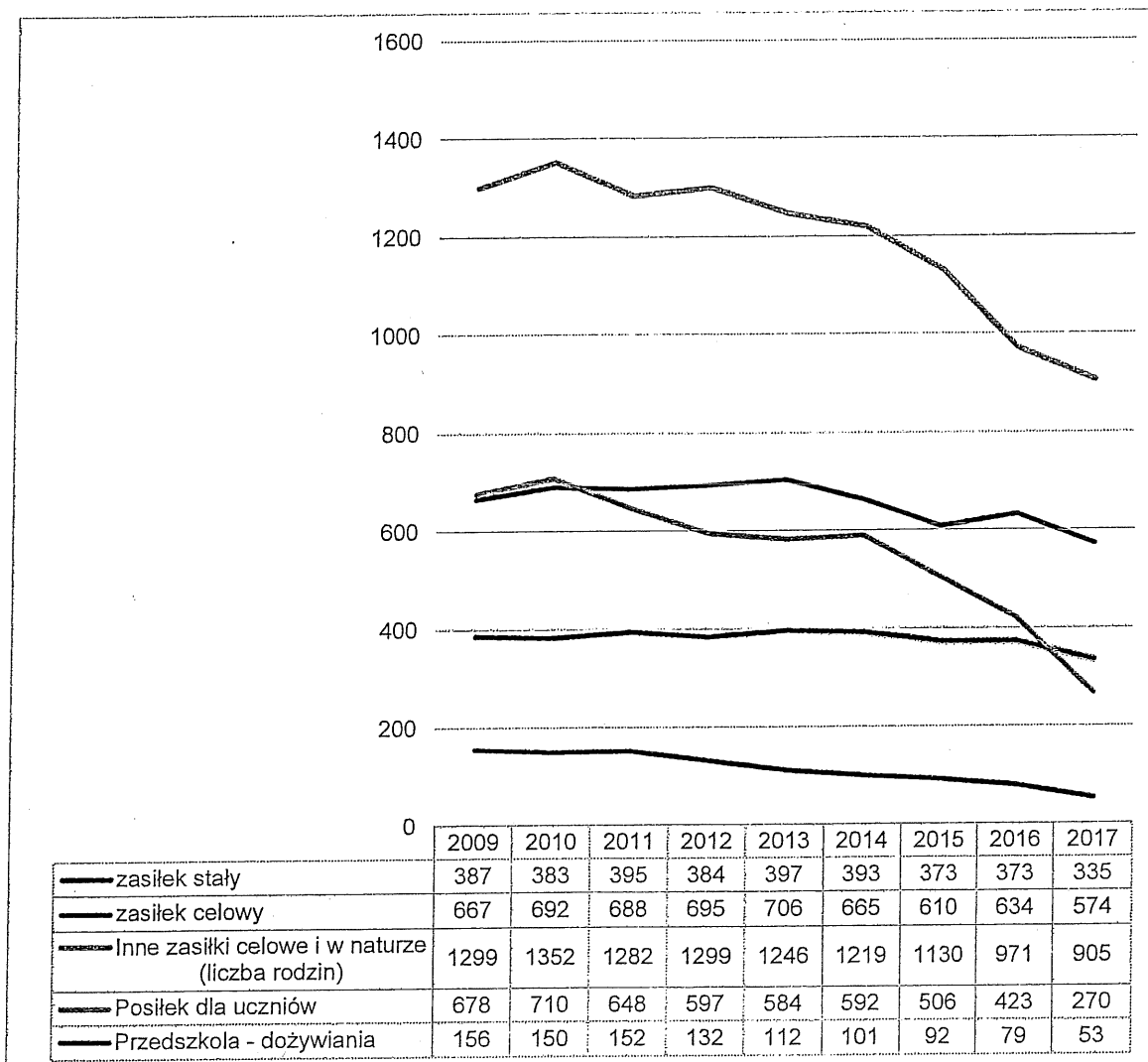
5. Ubóstwo i bezdomność

5.1 Ubóstwo

Rok 2016 był pierwszym, w którym nastąpił spadek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (2015 r. – 1844, 2016 r. – 1658). Wynika to z faktu, iż wielu świadczeniobiorców uzyskało uprawnienia do środków finansowych przysługujących w ramach ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Rodzina 500+). Na zmniejszenie tej liczby miał też wpływ spadek bezrobocia oraz szereg działań podejmowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej a mających na celu aktywizację zawodową i niezależnienie od pomocy społecznej.

Potwierdzeniem poprawy sytuacji materialnej mieszkańców Szczecinka są dane dot. liczby przyznanych świadczeń pomocy społecznej. W okresie od 2009 do 2017 roku odnotowano spadek różnych form pomocy społecznej, w tym liczby osób otrzymujących zasiłki stałe, zasiłki celowe, liczby rodzin otrzymujących inne zasiłki celowe i w naturze, jak również liczby uczniów oraz dzieci w przedszkolach korzystających z dożywiania.

Rysunek 26. Liczby oraz formy świadczeń pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS)

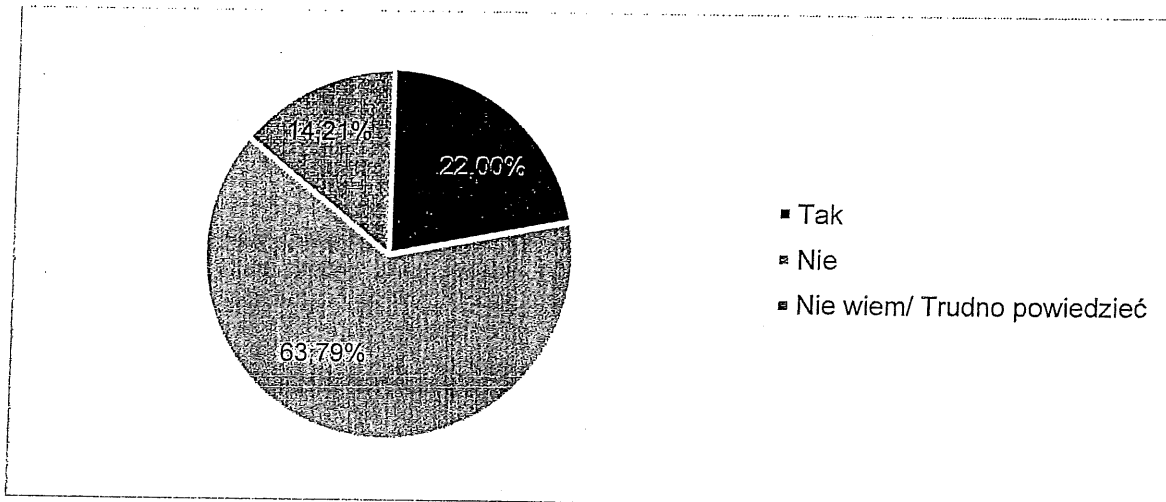

Zjawisko ubóstwa w opinii mieszkańców miasta

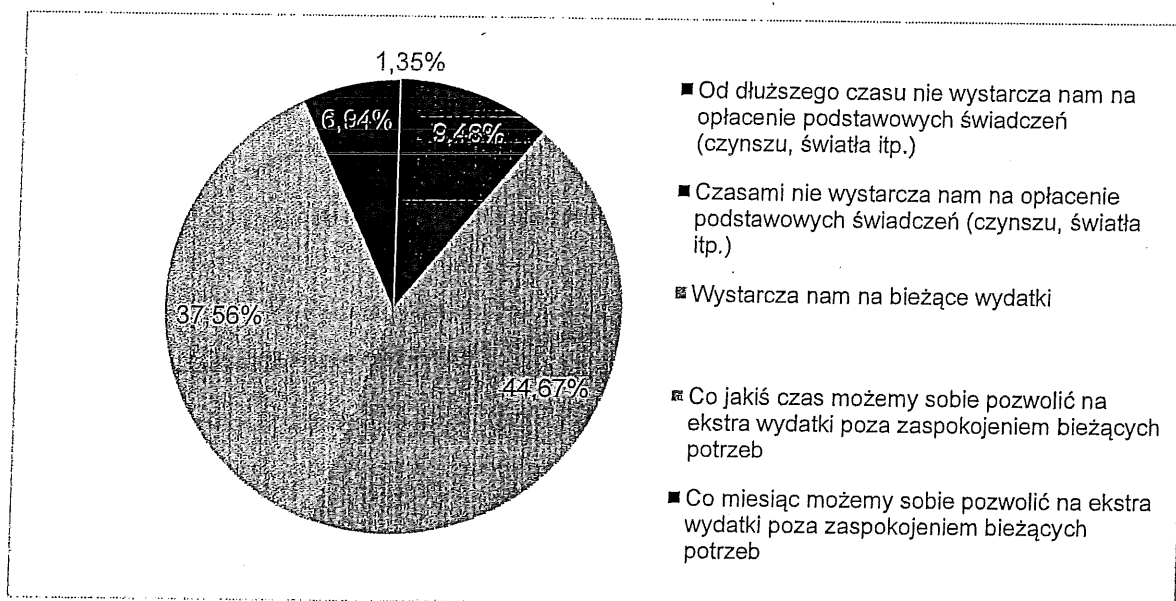
Niepełna dwie trzecie ankietowanych (63,79%) nie zna w swoim najbliższym otoczeniu osób, które żyją w ubóstwie i nie dojadają. Ubogie osoby zna natomiast prawie jedna czwarta uczestników badania (22,00%).

Wykres 14. Znajomość w swoim otoczeniu osób, które żyją w ubóstwie i nie dojadają, N=591

W złej sytuacji finansowej jest co około dziesiąty ankietowany (10,83% - suma wskazań odpowiedzi „od dłuższego czasu nie wystarcza nam na opłacenie podstawowych świadczeń” oraz „czasami nie wystarcza nam na opłacenie podstawowych świadczeń”). Mniej niż połowa uczestników badania (44,67%) ma środki na pokrycie bieżących wydatków, a drugie tyle osób jest natomiast w dobrej sytuacji finansowej (44,5% - suma wskazań odpowiedzi „co jakiś czas możemy sobie pozwolić na ekstra wydatki poza zaspokojeniem bieżących potrzeb” i „co miesiąc możemy sobie pozwolić na ekstra wydatki poza zaspokojeniem bieżących potrzeb”).

Wykres 15. Ocena obecnej sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego, N=591

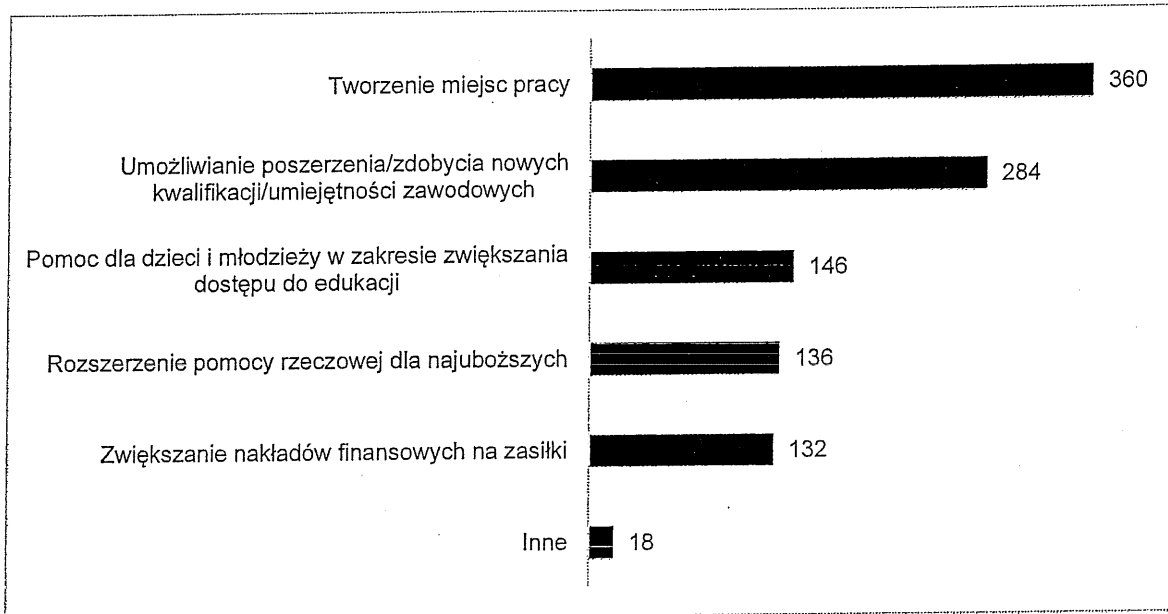

W kolejnym pytaniu respondenci byli poproszeni o wskazanie maksimum dwóch działań, które należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób ubogich. Najczęściej wskazywaną odpowiedzią jest

tworzenie miejsc pracy (360 wskazań), a na drugim miejscu uplasowało się umożliwianie poszerzania/zdobywania nowych kwalifikacji/umiejętności zawodowych (284 wskazania). Pozostałe odpowiedzi były wskazywane z podobną częstotliwością (pomoc dla dzieci i młodzieży w zakresie zwiększania dostępu do edukacji, rozszerzenie pomocy rzeczowej dla najuboższych oraz zwiększanie nakładów finansowych na zasiłki).

Wykres 16. Opinie mieszkańców nt. działań mających na celu poprawę sytuacji osób ubogich - suma liczby wskazań, N=591

5.2 Bezdomność

W świetle przepisów ustawy o pomocy społecznej, osobą bezdomną jest osoba, która:

1. Nie zamieszkuje w lokalu mieszkalnym (warunek konieczny; zawsze musi być spełniony);
2. Nie jest zameldowana na pobyt stały;
3. Jest zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Lokalem, w którym nie ma możliwości zamieszkania jest w szczególności:

- lokal, który należy opuścić w związku z wyrokiem eksmisyjnym bądź sądowym zakazem kontaktowania się z dotychczasowymi współlokatorami np. w wyniku konfliktów rodzinnych;
- lokal, w którym nie można zamieszkać z powodu zagrożenia życia lub zdrowia spowodowanego np. złym stanem technicznym budynku;
- lokal, do którego faktycznie nie można powrócić w wyniku sprzeciwu, odmowy dostępu ze strony innych zameldowanych tam osób.

W 2017 roku Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Departament Pomocy i Integracji Społecznej przeprowadziło ogólnopolskie badanie nt. osób bezdomnych przebywających na terytorium kraju. Osoby, które brały udział w badaniu najczęściej deklarowały, że są osobami bezdomnymi nie dłużej niż 2 lata (25%) oraz najczęściej mają wykształcenie zawodowe (40%) lub podstawowe (30%). Najczęstszym źródłem dochodu osób bezdomnych jest zasiłek z pomocy społecznej (37%) oraz zbieractwo (13%). Duża liczba osób (17%) udzieliła odpowiedzi, że nie posiada w ogóle dochodu. Osoby bezdomne najczęściej korzystają ze wsparcia systemu pomocy społecznej w formie schronienia (61%), posiłku (53%) oraz wsparcia finansowego (31%). Z kolei najbardziej oczekiwaną przez nich formą pomocy, jest wsparcie w sprawach mieszkaniowych (60%). Należy wspomnieć o tych bezdomnych, którzy zadeklarowali, iż nie oczekują żadnej pomocy (11%).

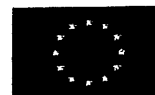
Z przeprowadzonego badania wynika, że statystyczny bezdomny, to:

- mężczyzna (około 80% bezdomnych to mężczyźni),
- w wieku 41 – 60 lat,
- przebywający w schronisku dla bezdomnych,
- będący osobą bezdomną nie dłużej niż 2 lata,
- przyczyną bezdomności jest eksmisja,
- źródłem dochodu jest zasiłek z pomocy społecznej,
- posiada wykształcenie zawodowe,
- korzystający z pomocy w formie: schronienia, posiłku oraz wsparcia finansowego,
- potrzebuje wsparcia w sprawach mieszkaniowych oraz finansowych.⁴¹

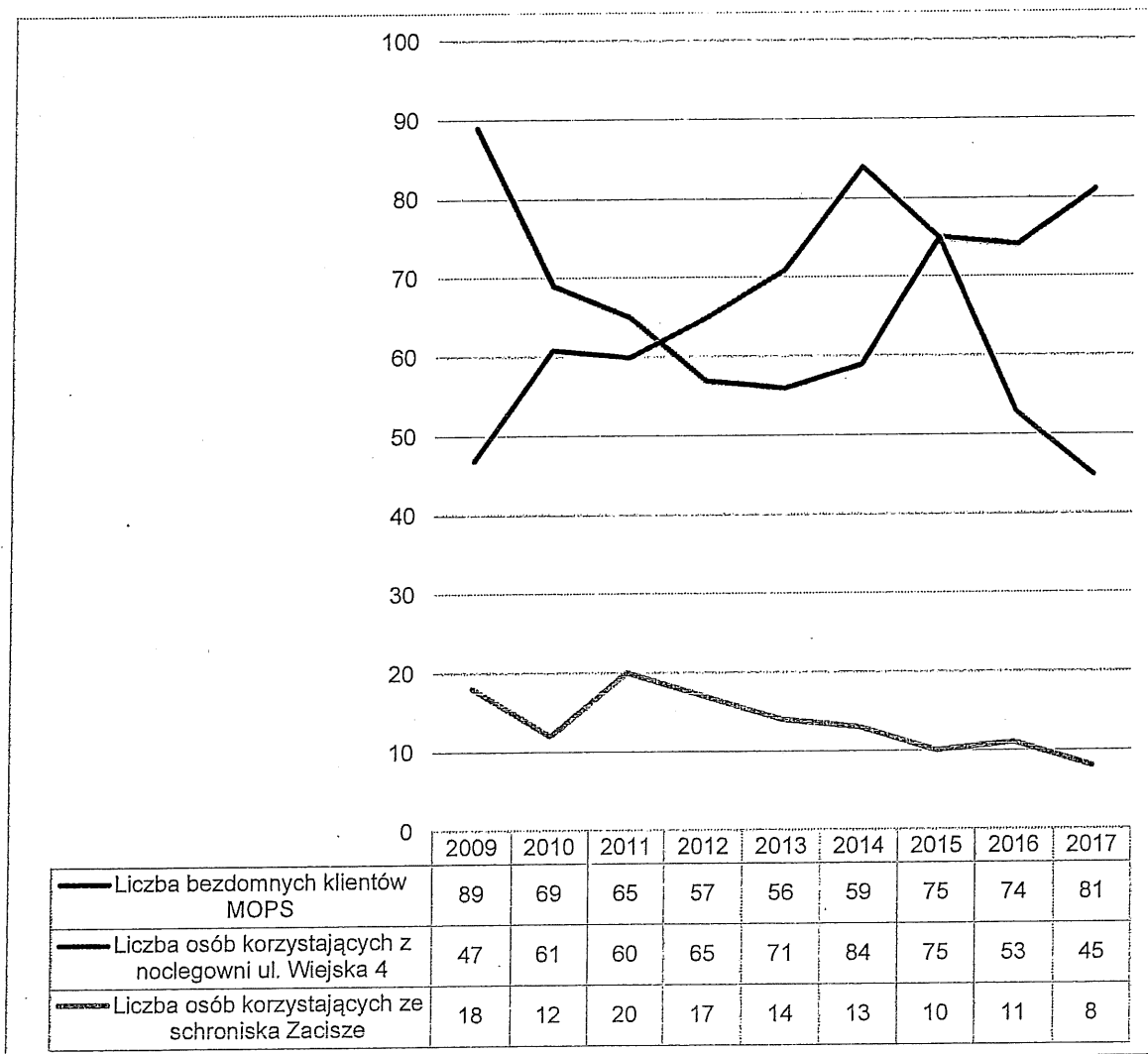
W 2017 roku w Szczecinku było 81 bezdomnych klientów MOPS. W okresie od 2009 do 2017 roku notowano znaczne zmiany liczby tych osób. Od 2009 do 2013 roku liczba osób bezdomnych, będących klientami MOPS, zmniejszyła się z 89 do 56 osób. Od 2014 roku obserwowany był wzrost liczby osób bezdomnych. Co ciekawe dane te nie były skorelowane z liczbą osób korzystających z miejskiej infrastruktury społecznej. Najniższą liczbę osób korzystających z oferty noclegowni przy ul. Wiejskiej w badanym okresie stwierdzono w 2017 roku, w którym zaobserwowano dalszy przyrost liczby bezdomnych klientów MOPS. Z kolei w latach 2013-2014 stwierdzono wysoką liczbę osób korzystających z noclegowni, przy jednocześnie najniżej liczbie bezdomnych klientów MOPS.

Do 2013 roku spadek liczby bezdomnych w Szczecinku można powiązać z efektywniejszym działaniem instytucji pomocy społecznej, w tym działalności noclegowni oraz schroniska „Zacisze” (więcej osób korzystało z oferty, a tym samym wychodziło z bezdomności, co wiązało się ze zmniejszeniem liczby bezdomnych klientów MOPS). Od 2014 roku można zaobserwować „napływ” osób bezdomnych. Dodatkowo są to osoby, które niekoniecznie korzystały z oferty infrastruktury społecznej w Szczecinku.

⁴¹ Źródło: Sprawozdanie z realizacji działań na rzecz ludzi bezdomnych w województwach w 2016 roku oraz wyniki Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych (8/9 luty 2017).

Rysunek 27. Liczba bezdomnych klientów MOPS w Szczecinku oraz liczby osób korzystających z Noclegowni oraz Schroniska dla osób bezdomnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

Dane MOPS w Szczecinku wskazują, że wśród dominujących problemów osób bezdomnych są alkoholizm, bezrobocie, długotrwała choroba, włóczęgostwo, niepełnosprawność fizyczna, choroby i zaburzenia psychiczne, kolizja z prawem i brak stałego źródła dochodu. Bieżąca praca z tą grupą odbiorców to działania zmierzające do zaspokojenia najbardziej elementarnych potrzeb bytowych oraz umożliwienie dostępu do świadczeń zdrowotnych. Równocześnie prowadzona jest praca socjalna na rzecz wyjścia z bezdomności lub rozwiązania innych towarzyszących jej problemów.

W Szczecinku, przy ul. Wiejskiej funkcjonuje Noclegownia, która przeznaczona jest dla bezdomnych kobiet i mężczyzn. Dysponuje 14 stałymi miejscami noclegowymi, w sytuacjach szczególnych liczba miejsc może być zwiększona do 20. Od 24 grudnia do 31 marca uruchomiono na terenie Noclegowni dodatkowy pokój pomocy doraźnej, gdzie osoby bezdomne mogą znaleźć schronienie w formie miejsca do siedzenia w godzinach od 20:00 do 8:00.⁴²

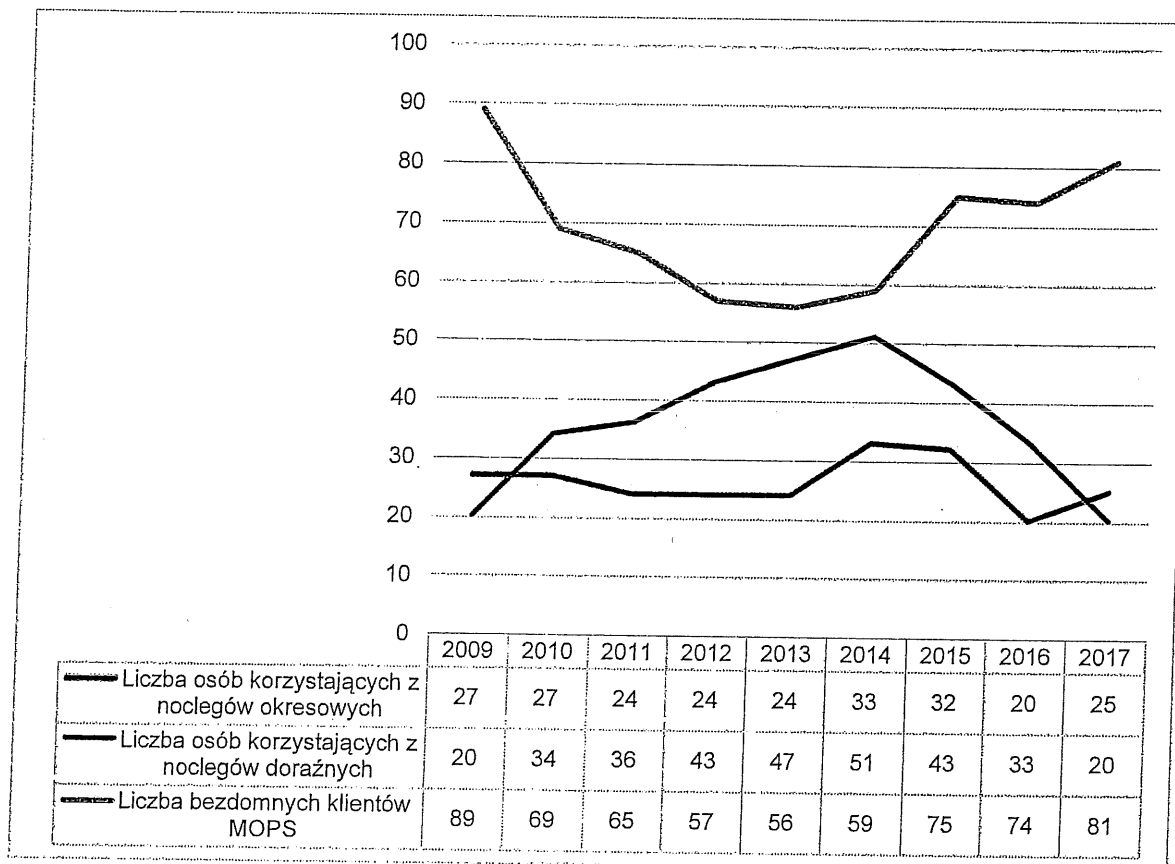
Jak już wcześniej wspomniano w okresie od 2009-2017 obserwowano początkowo wzrost liczby osób korzystających z Noclegowni, a następnie od 2014 roku spadek. Za zmniejszenie się liczby osób korzystających z oferty Noclegowni odpowiada spadająca liczba osób korzystających z noclegów

⁴² Źródło: MOPS w Szczecinku

doraźnych. Liczba osób korzystających z noclegów okresowych utrzymuje się względnie na stałym poziomie. Powyższe dane mogą potwierdzać, że wraz ze wzrostem liczby osób bezdomnych, będących klientami MOPS zmniejszyła się liczba osób, które korzystały z noclegów doraźnych.

Rysunek 28. Liczba osób korzystających z noclegów okresowych oraz doraźnych w Noclegowni przy ul. Wiejskiej 4 w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

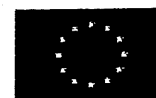

Dane wskazywać mogą, że rośnie w Szczecinku liczba osób, które funkcjonują poza infrastrukturą noclegową miasta. W związku z tym w ramach pracy socjalnej z osobami bezdomnymi przebywającymi w pustostanach, altankach działkowych i na dworcu PKP podjęto działania aktywizujące, ukierunkowane na:

- uzyskanie dokumentu tożsamości,
- wydanie decyzji uprawniającej do świadczeń zdrowotnych,
- ustalenie stopnia niepełnosprawności,
- motywowanie do zabiegania o tzw. „dach nad głową” w schroniskach dla osób uzależnionych i bezdomnych,
- korzystanie z usług świadczonych w Punkcie Pomocy Bezdomnym I Potrzebującym, w Schronisku dla osób bezdomnych „Zacisze”,
- pomoc w wyborze i dotarciu do lekarza pierwszego kontaktu.⁴³

W Szczecinku przy ul. Wodociągowej 6A działa Schronisko dla osób bezdomnych „Zacisze”. Jest ono ośrodkiem wsparcia o zasięgu miejskim, prowadzącym miejsca całonocne okresowego pobytu. Schronisko zapewnia schronienie pełnoletnim osobom bezdomnym i rodzinom, w tym rodzinom

⁴³ Źródło: MOPS w Szczecinku

z dziećmi. W okresie od 2009 do 2017 roku z obiektu korzystało od 20 osób w 2011 roku do 8 osób w 2017 roku. Od 2011 roku obserwuje się systematyczny spadek liczby osób korzystających z obiektu.

W skład Schroniska wchodzi Punkt Pomocy Bezdomnym i Potrzebującym, w którym świadczone następujące formy pomocy:

- wydawanie gorących posiłków,
- wydawanie suchego prowiantu,
- usługi higieniczne,
- pobyt w świetlicy – średnio 5 osób dziennie,
- organizowanie Świąt Wielkanocnych,
- organizowanie poczęstunku Wigilijnego i paczek,
- wydawanie odzieży,
- pomoc przedmedyczna.

W ramach prowadzonej pracy socjalnej z osobami bezdomnymi w Szczecinku realizuje się następujące działania:

- pomoc w uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i uprawnienia do zasiłku stałego,
- pomoc w podjęciu zatrudnienia,
- pomoc w uzyskaniu schronienia w ośrodkach dla osób bezdomnych poza Szczecinkiem,
- pomoc w uzyskaniu lokalu mieszkalnego (stancja, mieszkania socjalne),
- pomoc w uzyskaniu statusu osoby bezrobotnej,
- wsparcie w podjęciu leczenia odwykowego i utrzymaniu abstynencji.

Do działań wspierających wychodzenie z ubóstwa oraz przeciwdziałających potencjalnie bezdomności można zaliczyć programy przeciwdziałające eksmisji, która jest jedną z przyczyn bezdomności.

Tabela 6. Projekty i przedsięwzięcia wspierające środowiska i osoby ubogie w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

Lp	Tytuł projektu/ przedsięwzięcia	Okres realizacji	Opis
1.	Program Oddłużeniowy	2017-2009	<p>Program skierowany do klientów, których zadłużenie nie przekroczyło 2 000 zł, (w szczególnie uzasadnionych przypadkach 3 000 zł), a ich sytuacja pozwala na partycypowanie w spłacie zadłużenia oraz dalsze systematyczne regulowanie opłat.</p> <p>Celem Programu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie eksmisjom i bezdomności, • pomoc w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej klientów związanej z zaległościami w opłatach, • utrzymanie rodziny w dotychczasowym środowisku zamieszkania, • umożliwienie rodzinom życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. <p>➤ W 2017 roku przeznaczono 30 000 zł dzięki czemu pomoc uzyskało 41 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 14 środowiskach</p> <p>➤ W 2016 roku przeznaczono 30 000 zł, dzięki czemu pomoc uzyskało 50 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 14 środowiskach.</p>

			<ul style="list-style-type: none">➤ W 2015 roku przeznaczono 50 000 zł, dzięki czemu pomoc uzyskało 66 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 22 środowiskach.➤ W 2014 roku przeznaczono 60 000 zł, dzięki czemu pomoc uzyskało 68 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 25 środowiskach.➤ W 2013 roku przeznaczono 60 000 zł, dzięki czemu pomoc uzyskało 79 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 35 środowiskach.➤ W 2012 roku przeznaczono 59 130 zł dzięki czemu pomoc uzyskało 78 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 30 środowiskach.➤ W 2011 roku przeznaczono 60 000 zł dzięki czemu pomoc uzyskało 96 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 34 środowiskach.➤ W 2010 roku przeznaczono 56 000 zł dzięki czemu pomoc uzyskało 108 środowisk. Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 45 środowiskach.➤ W 2009 roku przeznaczono 54,000 zł dzięki czemu pomoc uzyskało 65 środowisk.➤ Zadłużenie mieszkaniowe uregulowano w całości w 45 środowiskach.
--	--	--	---

6. Rodzina

Zadania z zakresu wspierania rodziny realizowane są w oparciu o opracowywany cyklicznie Gminny Program Wspierania Rodziny. Jak wynika ze sprawozdań MOPS Szczecinek problemy rodzinne stanowią jedną z najczęstszych przyczyn przyznawania świadczeń pomocy społecznej. Łącznie w 2017 roku na świadczenia rodzinne, zasiłki dla opiekunów, świadczenie wychowawcze oraz składki na ubezpieczenie emerytalno-rentowe i zdrowotne wydatkowano kwotę 29 952 071 zł, co stanowiło 74,46 % ogółu wypłaconych świadczeń z budżetu ośrodka.

Największą pozycję kosztową w świadczeniach pomocy społecznej w 2017 roku stanowiły świadczenia wychowawcze 500+, które wyniosły 19 695 698 zł, czyli 65% wszystkich świadczeń rodzinnych. Świadczenia 500+ przyznawane są od 2016 roku. W pierwszym roku przyznawania tego świadczenia wydatkowano w Szczecinku 14 469 862 zł.

2016 roku na linii czasu przyniósł również szereg innych zmian:

- ustalanie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego rodzinom, w których dochód na osobę przekroczył kryterium dochodowe na osobę, świadczenia pomniejszane są o kwotę przekroczenia kryterium,
- do katalogu świadczeń rodzinnych wprowadzono świadczenie rodzicielskie,
- nałożono na organy realizujące świadczenia rodzinne konieczność samodzielnego pozyskiwania informacji o dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych każdego członka rodziny, informacji o wieku i stanie cywilnym członków rodziny, o wysokości składek na ubezpieczenie zdrowotne, informacji o zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych,
- umożliwiono składanie wniosków drogą elektroniczną,
- wejście w życie z dniem 1 września 2016 r. znowelizowanych przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, które objęły między innymi zmiany w zakresie obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, spowodowały konieczność wszczęcia postępowań administracyjnych zmierzających do pozbawienia prawa 81 dzieci urodzonych w 2011 r. do przyznanego wcześniej dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego w roku szkolnym 2016/2017, aby nie dopuścić do wypłaty we wrześniu 2016 r. nienależnych już świadczeń.

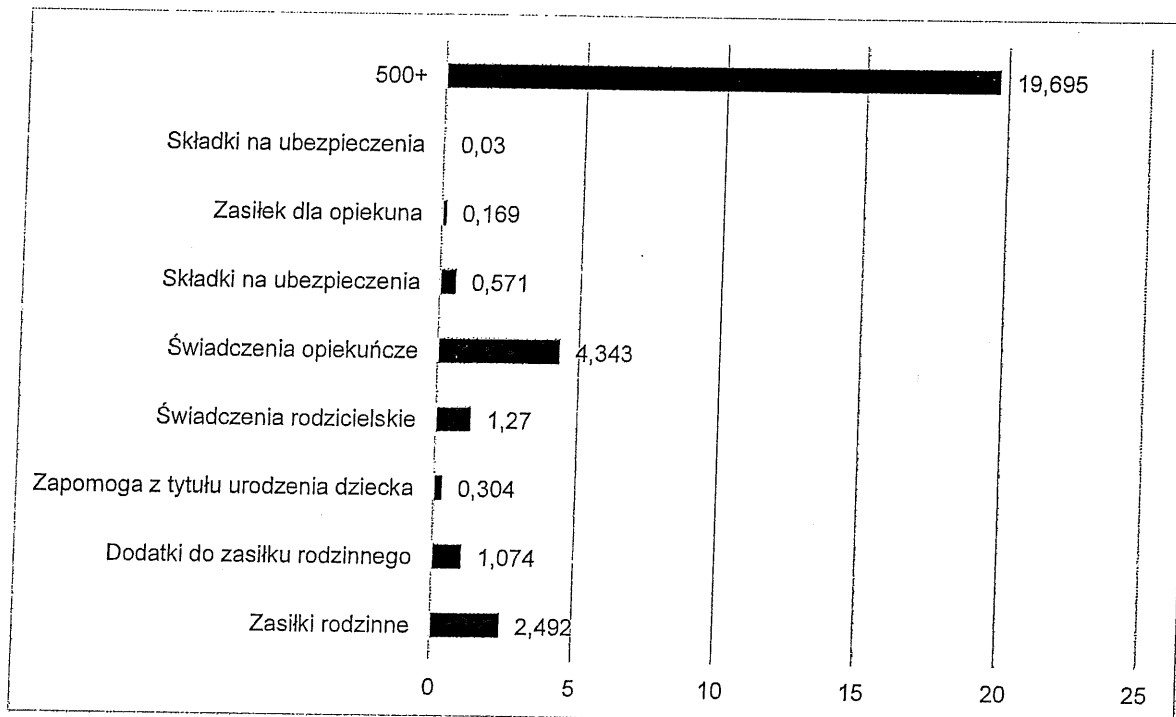
W 2017 roku oprócz 500+ największą sumę przyznanych świadczeń rodzinnych stanowiły świadczenia opiekuńcze (4,343 mln zł), zasiłki rodzinne (2,492 mln zł) wraz dodatkami (1,074 mln zł) oraz świadczenia rodzicielskie (1,27 mln zł).⁴⁴

Od 2016 roku nastąpił również wzrost wartości wybranych świadczeń rodzinnych, w tym zasiłków rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych. Od 2015 roku odnotowano wzrost wartości świadczeń opiekuńczych.

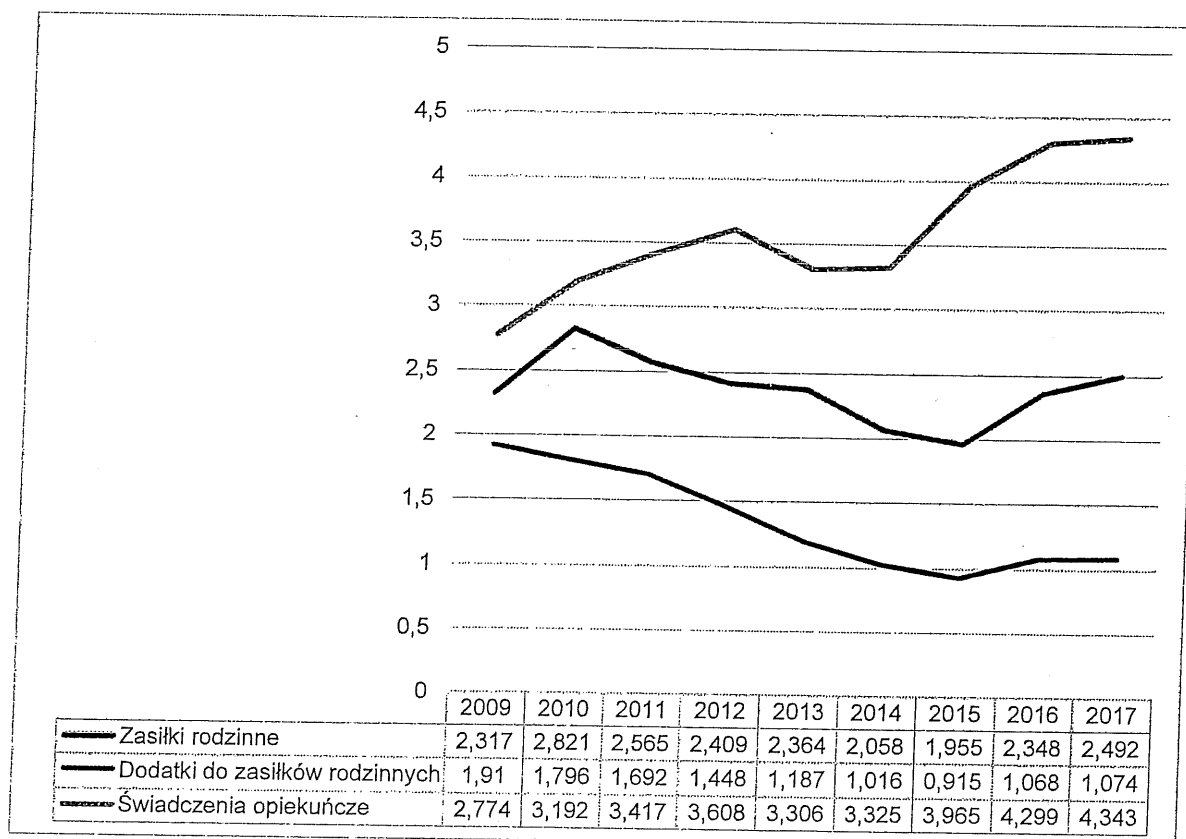
⁴⁴ Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia to między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeśli nie będą pobierały zasiłku macierzyńskiego będą mogły ubiegać się o świadczenie rodzicielskie (źródło: www.mpips.gov.pl/)

Rysunek 29. Kwoty świadczeń rodzinnych przyznawanych w Szczecinku w 2017 roku w mln zł (źródło: MOPS w Szczecinku)

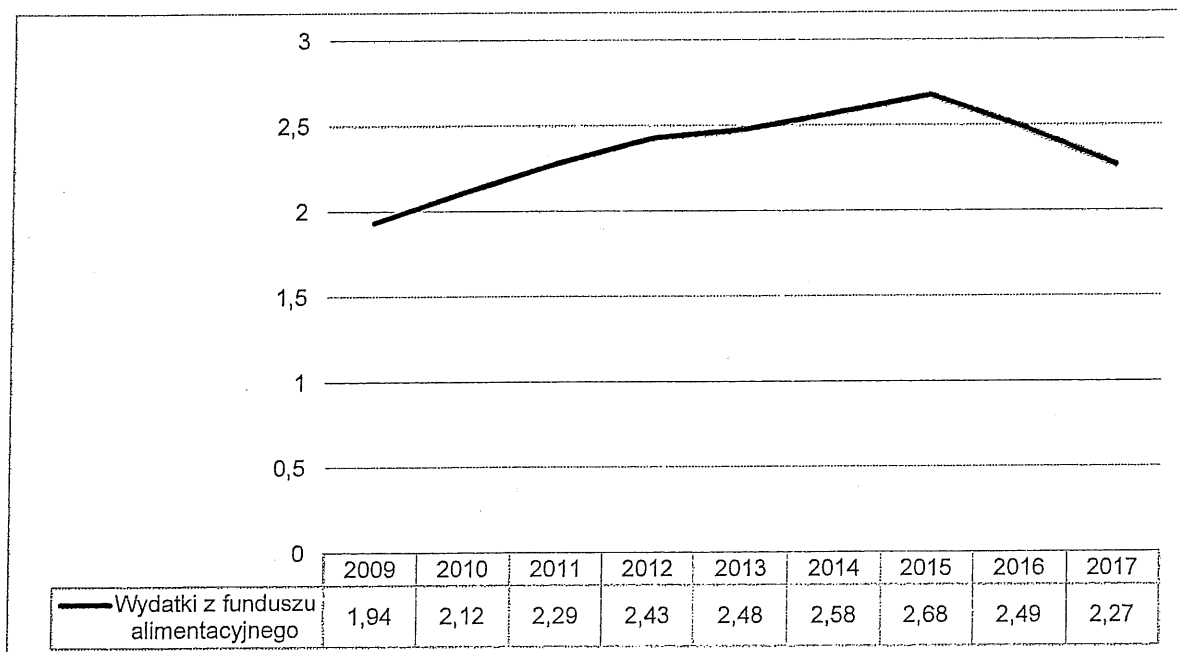
Rysunek 30. Kwoty wybranych świadczeń rodzinnych w Szczecinku w latach 2009-2017 w mln zł (źródło: MOPS w Szczecinku)

W 2017 r. nastąpił dalszy spadek liczby rodzin posiadających prawo do pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Taka tendencja spowodowana jest niezmiennym się od 2008 roku kryterium dochodowym, które wynosi 725 zł netto na osobę w rodzinie, uprawniającym do świadczeń, przy jednoczesnym wzroście najniższych wynagrodzeń.

Rysunek 31. Wydatki w funduszu alimentacyjnego w latach 2009-2017 w Szczecinku w mln zł (źródło: MOPS w Szczecinku)

W 2017 roku prowadzono działania w stosunku do 596 dłużników alimentacyjnych dotyczące:

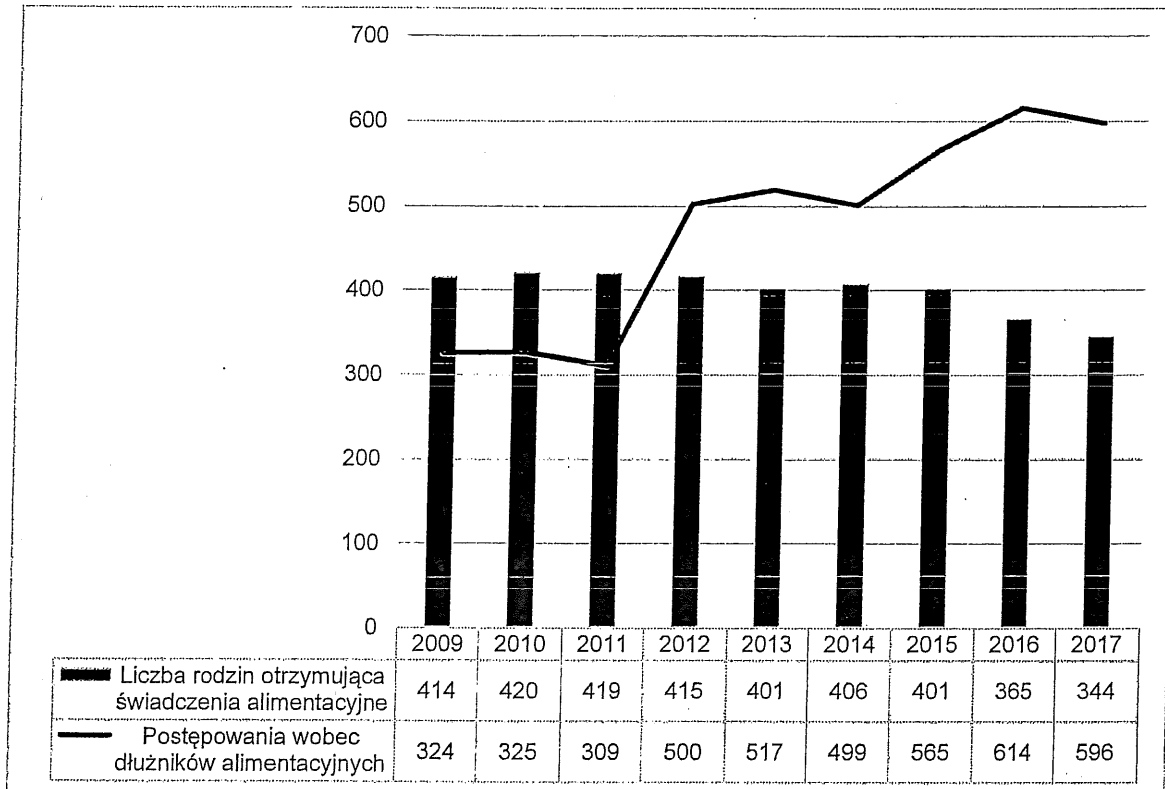
- przekazania komornikowi sądowemu 103 informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego,
- zobowiązano 28 dłużników do zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne albo poszukujące pracy,
- poinformowano Powiatowy Urząd Pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej w stosunku do 37 dłużników,
- wszczęto 38 postępowań dotyczących uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych,
- wydano 11 decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych,
- wydano 23 decyzje o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych,
- skierowano 16 wniosków do prokuratury o ściganie dłużnika za uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego,
- skierowano 7 wniosków do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika,
- skierowano 1 wniosek o uchylenie decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego,
- skierowano 389 wniosków do komorników sądowych o przyłączenie Burmistrza Miasta Szczecinek do postępowania egzekucyjnego wobec dłużników alimentacyjnych,
- przekazano do Biur Informacji Gospodarczej informacje o wysokości zaległości z tytułu wypłaconych świadczeń w stosunku do 44 nowych dłużników alimentacyjnych.

Powyższe dane ukazują jak szerokie jest spektrum działań MOPS w Szczecinku oraz jak bardzo zróżnicowane są przyczyny niewypłacalności dłużników alimentacyjnych.

Poniższy wykres obrazuje również rosnącą skalę problemu „niewypłacalności” dłużników alimentacyjnych. W okresie od 2009 do 2017 roku znacznie wzrosła liczba prowadzonych postępowań wobec dłużników alimentacyjnych (z 324 do 596), pomimo spadku liczby rodzin pobierających te świadczenia oraz pomimo wyraźnej poprawy sytuacji na rynku pracy.

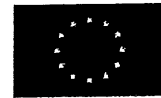
Rysunek 32. Liczba rodzin otrzymująca świadczenia alimentacyjne oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

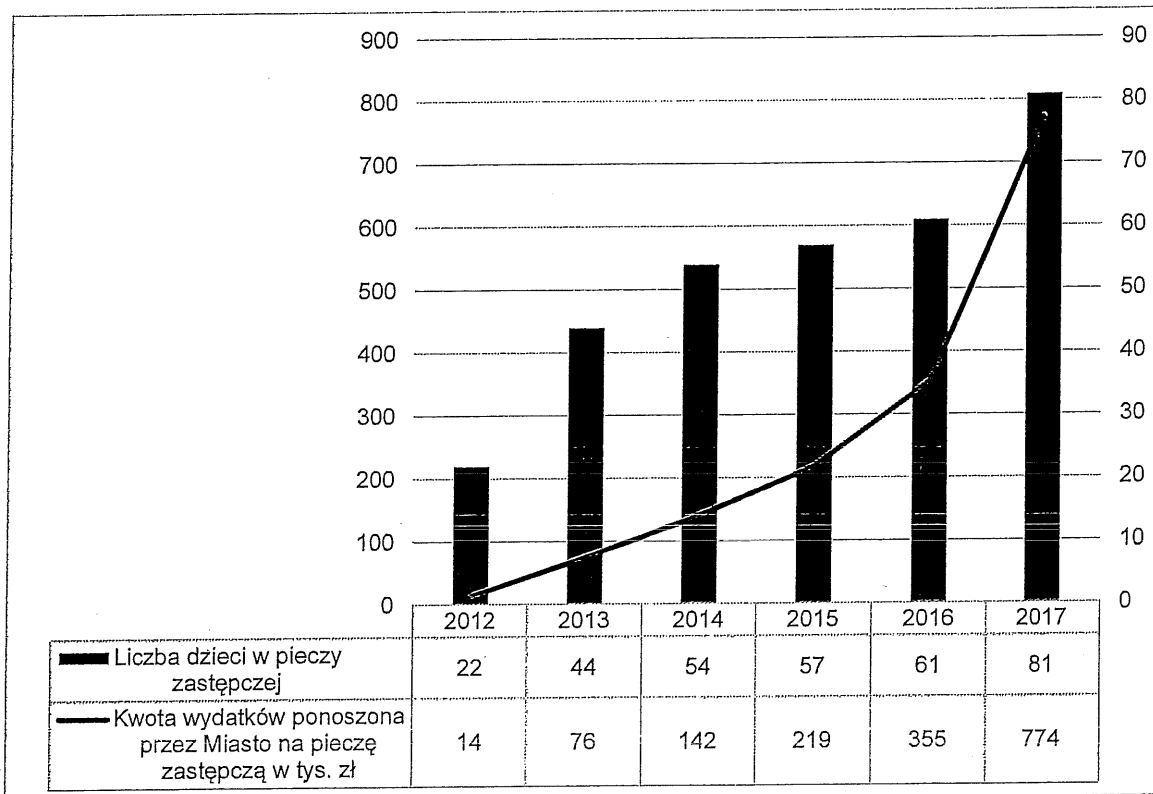
MOPS w Szczecinku realizował zadania w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- zatrudniał asystentów rodziny, którzy objęli wsparciem rodziny przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- świadczył specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi
- świadczył usługi opiekuńcze, w formie wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności i w opiece nad dziećmi dla rodziny z dziećmi,
- organizował spotkania edukacyjno-integracyjne dla rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny,
- ponosił wydatki związane z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.

Dane dot. liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej oraz kwoty wydatków ponoszonych przez gminę świadczą o rosnącej skali problemu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W analizowanym okresie od 2012 do 2017 roku nastąpił dynamiczny wzrost liczby dzieci w pieczy zastępczej. W 2017 roku było to 81 dzieci, przy 22 w 2012 roku. Nastąpił również skokowy wzrost kosztów ponoszonych przez Gminę na finansowanie pieczy zastępczej, z 14 tys. zł w 2012 roku do 774 tys. zł w 2017 roku.

Rysunek 33. Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz kwoty wydatków ponoszonych przez Miasto na pieczę zastępczą w Szczecinku w latach 2012 – 2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

System wsparcia rodzin w Szczecinku opiera się na pomocy instytucjonalnej oraz zaangażowaniu społecznym.

Do zadań pracowników MOPS poza pracą socjalną oraz obsługą świadczeń należy między innymi:

- realizacja specjalistycznego poradnictwa specjalistycznego i prawnego,
- praca z indywidualnymi przypadkami,
- tworzenie projektów i wniosków aplikacyjnych w celu pozyskania dodatkowych źródeł finansowania działań na rzecz osób wykluczonych społecznie,
- przygotowanie w formie pisemnej programów, projektów i strategii inicjowanych przez pracowników ośrodka,
- opracowanie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i placówkami działającymi w zakresie pomocy społecznej,
- prowadzenie Klubu Integracji Społecznej,
- aktywizowanie społeczności lokalnej,
- koordynowanie programów specjalnych, funkcjonujących w ośrodku,
- realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W trakcie obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Szczecinek na lata 2009-2018 powstały trzy dokumenty strategiczne, których nadrzędnym celem jest wsparcie rodziny:

- Gminny Program Wspierania Rodziny na Lata 2012-2014,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na Lata 2015-2017,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na Lata 2018-2020.

Wychodząc z założenia, że rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne, Miasto Szczecinek dąży do zapewnienia jej szczególnej ochrony. Dlatego jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Nadrzędnym celem Programu jest **skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do pełnienia ich zadań**. Wyodrębniono przy tym sześć celów szczegółowych:

- Diagnostowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
- Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
- Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
- Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
- Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

Aby zrealizować postawione cele w dokumencie przewidziano jedenaście rodzajów podejmowanych działań:

- Wsparcie interdyscyplinarne
- Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego
- Pomoc w formie rodzin wspierających
- Poradnictwo specjalistyczne
- Usługi opiekuńcze i specjalistyczne
- Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych i pomocy wolontarystycznej
- Usługi asystenta rodziny
- Tworzenie i realizacja projektów oraz programów wspierających rodzinę
- Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin
- Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej
- Doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników ośrodka poprzez udział w szkoleniach i innych formach edukacji.

Szczególną formą wsparcia rodzin i dzieci z problemami są świetlice środowiskowe. Na terenie miasta w 2017 roku działało 5 świetlic wspieranych przez Miasto:

- Stowarzyszenie Fundusz Tratwa Szczecinek – Świetlica Środowiskowa TRATWA,
- Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek – Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza,
- Caritas Parafii pw. NNMP – Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Magdalenka”,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze,
- Stowarzyszenie Sportowe Pomagamy Dzieciom – Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Koniczynka”.

W Szczecinku realizowanych było szereg projektów i przedsięwzięć wspierających rodziny w różnym zakresie. Duża większość tych projektów miała charakter powtarzalny, realizowana była przez analizowany okres, co świadczy o potrzebie ich realizacji oraz profesjonalizacji oferty. Zwrócić należy uwagę na zaangażowanie społeczne, tj. liczne projekty i przedsięwzięcia, które angażowały wolontariuszy.

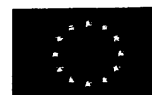

Tabela 7. Projekt i przedsięwzięcia z zakresu wspierania rodzin realizowane w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

Lp.	Tytuł projektu/ przedsięwzięcia	Okres realizacji	Opis
1.	Projekt „Przyjazny Dom”	2016-2009	<p>Jest to projekt pracy z rodzicami dzieci zagrożonych umieszczeniem i objętych pieczęcią zastępczą, a także z rodzinami objętymi nadzorem kuratora z powodu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej. Celem projektu jest prawidłowe wypełnianie obowiązków rodzicielskich oraz wzrost, jakości opieki w trakcie pobytu dziecka w domu rodzinnym. Działania realizowane w ramach projektu umożliwiają utrzymanie więzów emocjonalnych dziecka z rodziną, systematyczne kontakty rodziny z dziećmi oraz przygotowanie rodzin do okresowego pobytu dzieci w domach rodzinnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2016 r. projektem objęto 108 rodzin. ➤ W 2015 r. projektem objęto 103 rodziny. ➤ W 2014 r. programem objęto 110 rodzin. ➤ W 2013 r. programem objęto 107 rodzin. ➤ W 2012 r. programem objęto 101 rodzin. ➤ W 2011 r. programem objęto 89 rodzin. ➤ W 2010 r. programem objęto 80 rodzin. ➤ W 2009 r. programem objęto 92 rodzin.
2.	Projekt „Pogotowie lekcyjne”	2017-2010	<p>Projekt zakłada wsparcie edukacyjne w formie stałych korepetycji dla młodzieży wywodzącej się z rodzin korzystających z pomocy społecznej. Korepetytorami są dorośli wolontariusze z wykształceniem wyższym, zwykle nauczyciele.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2017 roku w projekcie uczestniczyło 4 podopiecznych i 6 wolontariuszy, którzy zrealizowali 76 spotkań edukacyjnych. ➤ W 2016 roku w projekcie uczestniczyło 6 dzieci i 5 wolontariuszy. ➤ W 2015 roku w projekcie uczestniczyło 11 dzieci i 8 wolontariuszy. ➤ W 2014 roku w projekcie uczestniczyło 5 dzieci i 6 wolontariuszy. ➤ W 2013 roku w projekcie uczestniczyło 6 dzieci i 5 wolontariuszy. ➤ W 2012 roku w projekcie uczestniczyło 8 dzieci i 6 wolontariuszy. ➤ W 2011 roku w projekcie uczestniczyło 7 dzieci i 6 wolontariuszy. ➤ W 2010 roku w projekcie uczestniczyło 14 dzieci i 3 wolontariuszy.
3.	Program „STUDENT”	2017-2009	<p>Program Student realizowany jest od 2004 r. i zakłada zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych studentów studiów dziennych, pochodzących z rodzin korzystających z pomocy społecznej, w celu umożliwienia im rozpoczęcia, bądź kontynuacji nauki na uczelni wyższej poza miejscem zamieszkania.</p>

			<ul style="list-style-type: none"> ➤ W roku 2017 na realizację programu przeznaczono kwotę 28.200 zł. Pomoc łącznie otrzymało 16 studentów. ➤ W roku 2016 na realizację programu przeznaczono kwotę 30.000 zł. Pomoc łącznie otrzymało 16 studentów. ➤ W roku 2015 na realizację programu przeznaczono kwotę 50.000 zł. Pomoc łącznie otrzymało 22 studentów. ➤ W roku 2014 na realizację programu przeznaczono kwotę 50 000 zł. Pomoc łącznie otrzymało 22 studentów. ➤ W roku 2013 na realizację programu przeznaczono kwotę 50 000 zł. Pomoc łącznie otrzymało 30 studentów. ➤ W roku 2012 na realizację Programu przeznaczono kwotę 53 000 zł. Pomoc łącznie otrzymało 33 studentów. ➤ W roku 2011 na realizację Programu przeznaczono kwotę 40 000,00 zł. Pomoc łącznie otrzymało 24 studentów. ➤ W roku 2010 na realizację programu przeznaczono kwotę 44 000 zł. Pomoc łącznie otrzymało 26 studentów. ➤ W roku 2009 na realizację Programu przeznaczono kwotę 40.000 zł. Pomoc otrzymały 24 studentów.
4.	Program „Starszy Brat, Starsza Siostra”	2017-2009	<p>Celem programu jest wspieranie dzieci w wieku 6-12 lat z rodzin dysfunkcyjnych. Przez wolontariusza w wieku 16-19 lat - „starszego brata” lub „starszej siostry” pokazujemy dziecku świat właściwych wartości. Zadaniem wolontariusza są spotkania z dzieckiem co najmniej raz w tygodniu, pomoc w rozwiązywaniu codziennych trudności, zapewnianie poczucie bezpieczeństwa, przekazywanie pozytywnych wzorców zachowań oraz proponowanie różnych, ciekawych form spędzania czasu wolnego i pomoc w nauce.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2017 r. w programie funkcjonowały 24 pary wolontariusz-dziecko oraz 3 wolontariuszy wspierających. ➤ W 2016 r. w programie funkcjonowały 32 pary wolontariusz-dziecko oraz 1 wolontariusz wspierający. ➤ W roku 2015 w Programie funkcjonowały 34 pary wolontariusz-dziecko. ➤ W roku 2014 w Programie funkcjonowało 27 par wolontariusz-dziecko. ➤ W roku 2013 w Programie funkcjonowało 41 par wolontariusz-dziecko. ➤ W roku 2012 w Programie funkcjonowało 49 par wolontariusz-dziecko. ➤ W roku 2011 w Programie funkcjonowało 35 par wolontariusz-dziecko. ➤ W roku 2010 w Programie funkcjonowało 25 par wolontariusz-dziecko. ➤ W roku 2009 w Programie funkcjonowało 46 par wolontariusz-dziecko.

5.	Projekt „Treningi dla Rodziców”	2017-2009	<p>Projekt rozszerzonej pracy z rodzicami, u których zdiagnozowano problem natury opiekuńczo-wychowawczej i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) dostarczenie umiejętności radzenia sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, b) dostarczenie wiedzy z zakresu psychologii dziecka, c) nauczenie właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego i racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, d) wzmocnienie zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia odpowiednich ról społecznych, e) eliminowanie przeszkód napotkanych w dostępie do usług rynku pracy, f) wsparcie finansowe rodziny. <p>Program finansowany był ze środków EFS w ramach projektu systemowego SZANSA.</p> <p>Projekt funkcjonował w latach 2009-2017 i co roku funkcjonowało w nim średnio 10 rodzin.</p>
----	---------------------------------	-----------	---

W mieście funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Szczecinek w listopadzie 2011 roku. Jego członkami są przedstawiciele 15 różnych instytucji i organizacji. Działania członków Zespołu oraz przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w realizację procedury „Niebieskiej Karty” przyczyniły się do szerokiego spojrzenia na kwestię przemocy w rodzinie i wypracowania zasad i narzędzi pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania określone w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Jego podstawowym zadaniem jest integracja i koordynacja działań osób i instytucji współpracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy. Realizacja tego zadania obejmuje w szczególności: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celu przeciwdziałania temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze w celu rozwiązywania problemu przemocy w indywidualnych przypadkach w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”.

W latach 2017-2012 widoczny był znaczny wzrost liczby „Niebieskich Kart”. Trudno jednak wskazywać czy tendencja ta wynika ze wzrostu skali zjawiska, czy też zwiększenia „wykrywalności” zjawiska przemocy w rodzinie. Ważne jest jednak, że rośnie świadomość mieszkańców w zakresie zagrożeń i problemów związanych z przemocą rodzinną, co przekłada się na lepsze „wskaźniki” monitorowania tego zjawiska.

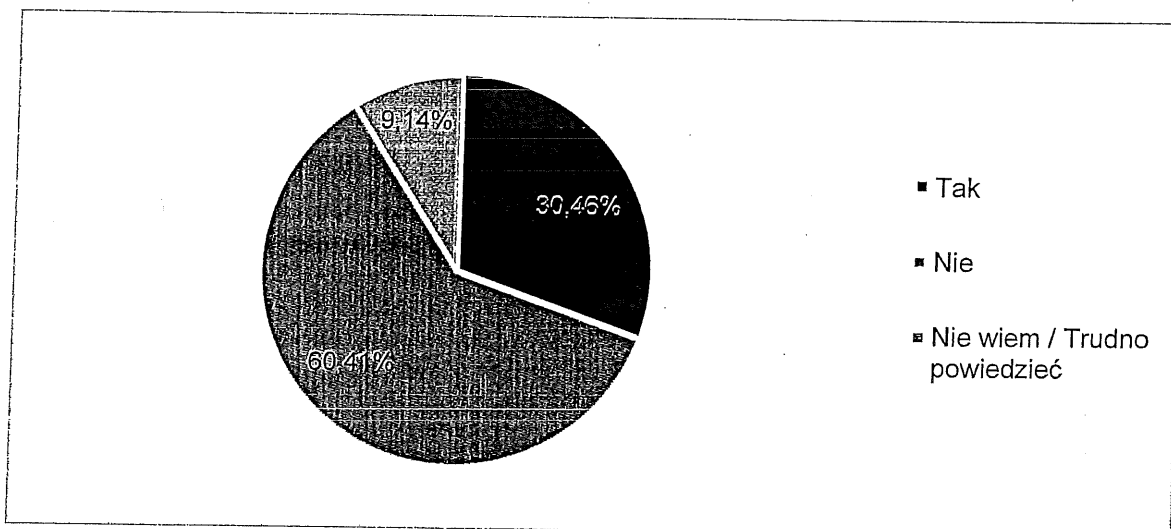
Tabela 8. Podstawowe dane dot. działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szczecinku w latach 2012-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	7	5	7	6	5	5
Liczba prowadzonych spraw wg Procedury „Niebieskie Karty”	34	43	52	67	82	87
w tym zakończonych	18	30	33	39	64	63
w tym w trakcie realizacji	16	13	19	28	18	24
Liczba pracujących grup roboczych	34	42	49	66	82	87
w tym powołanych w danym roku		26	36	48	54	69
zakończonych	18	29	31	38	64	63
działających	16	13	18	28	18	24

Przemoc w rodzinie w opinii mieszkańców miasta

Z problemem przemocy w rodzinie spotkał się prawie co trzeci uczestnik badania (30,46%).

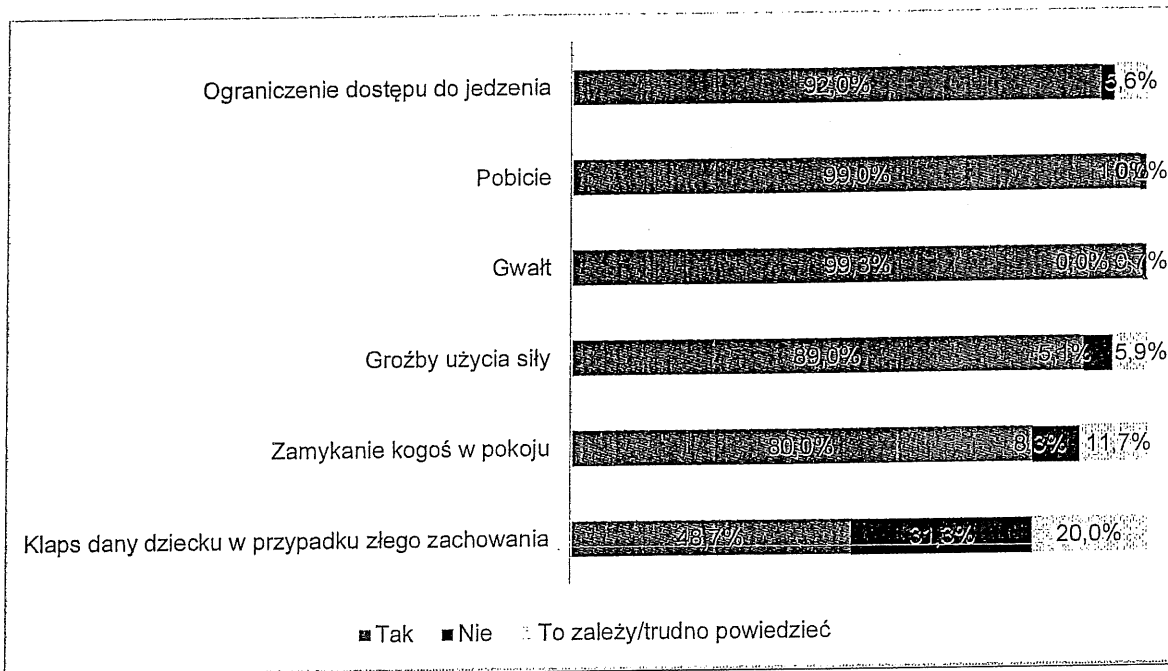
Wykres 17. Znajomość osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, N=591

Prawie wszyscy badani (99%) zgadzają się, że pobicie i gwałt są formą przemocy fizycznej. Dużo wskazań otrzymały również takie odpowiedzi jak: ograniczenie dostępu do jedzenia (92,0%), groźby użycia siły (89,0%) i zamykanie kogoś w pokoju (80,0%). Mniej niż połowa ankietowanych uważa jednak, że klaps dany dziecku w przypadku złego zachowania jest formą przemocy, prawie jedna trzecia respondentów jest przeciwnego zdania, a co piąty udzielił wymijającej odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

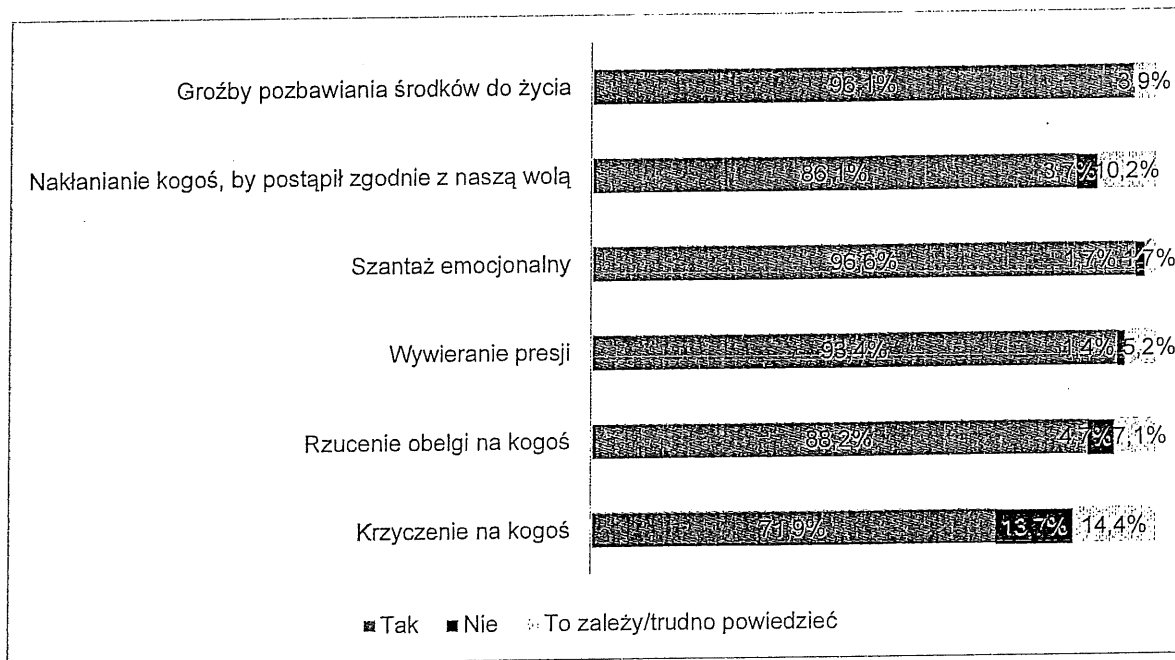

Wykres 18. Opinie nt. przemocy fizycznej, N=591

Zdecydowana większość respondentów uważa wszystkie wymienione w pytaniu czynności za przemoc psychiczną. Najmniejszy odsetek wskazań odpowiedzi odnotowano w przypadku wariantu „krzyczenie na kogoś” (71,9%).

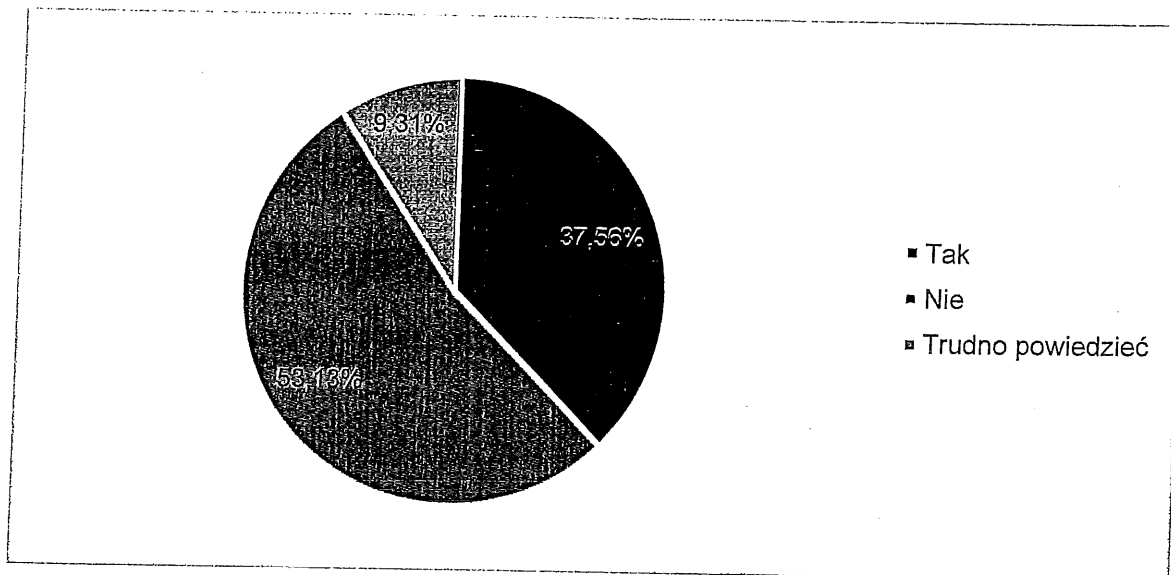
Wykres 19. Opinie nt. przemocy psychicznej, N=591

Ponad jedna trzecia ankietowanych zaobserwowała wymienione w poprzednich pytaniach formy przemocy w swoim otoczeniu (37,56%). Osoby, które zaobserwowały przemoc w swoim otoczeniu (N=222), były dopytywane o to, wobec kogo zaobserwowały przemoc i w jakiej formie (dane przedstawiono na wykresie nr 13).

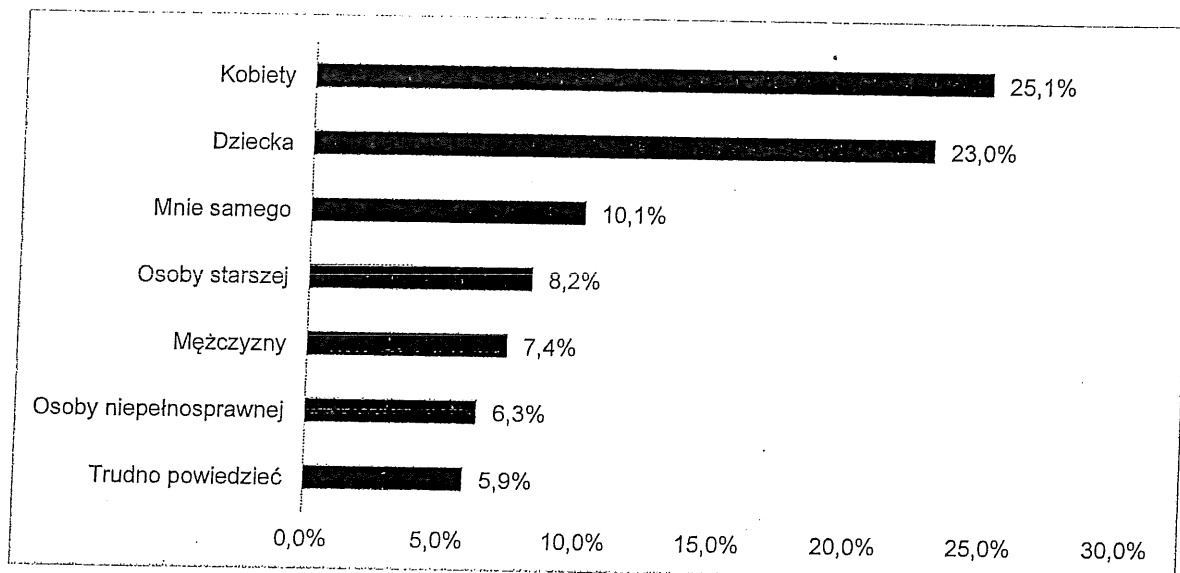

Wykres 20. Obserwacja przemocy w swoim otoczeniu, N=591

Uczestnicy badania obserwowali najczęściej przemoc wobec kobiet (25,1%) i dzieci (23,0%), a co dziesiąty respondent sam doświadczył przemocy (10,1%). Rzadziej obserwowano przemoc wobec osób starszych (8,2%), mężczyzn (7,4%) oraz osób niepełnosprawnych (6,3%).

Wykres 21. Opinie mieszkańców nt. osób, wobec których respondenci zaobserwowali przemoc, N=222

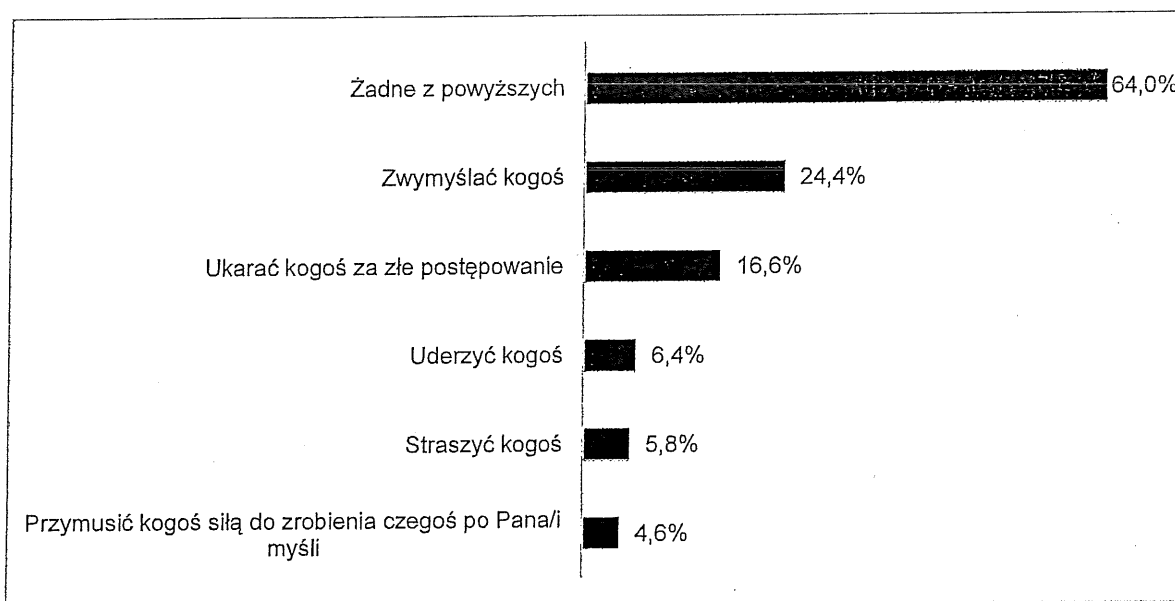

Na pytanie o zaobserwowane formy przemocy, respondenci określali je często bardzo ogólnymi stwierdzeniami „przemoc fizyczna/psychiczna”, ale pojawiały się również bardziej szczegółowe przykłady zaobserwowanych form przemocy, np.:

- Agresja słowna,
- Awantury domowe, krzyki,
- Bicie dziecka i wyzywanie,
- Bicie, groźby,
- Bicie po twarzy,
- Finansowa, odbieranie emerytury,
- Groźby,
- Groźby, pobicie,
- Klaps.
- Klaps, zamykanie w pokoju,
- Krzyczenie, wymuszanie, obelgi,
- Krzyczenie i szarpanie,
- Krzyk, przymuszanie,
- Krzyki i obelgi w miejscu publicznym,
- Krzyki, szarpanie, wyzwiska,
- Obelgi w stosunku do matki,
- Obrzucenie obelgami,
- Przemoc ekonomiczna,
- Szantaż emocjonalny, krzyki,
- Wydawanie rozkazów przez mat,
- Wywieranie presji,
- Wzywiska, szantaż.

Prawie dwie trzecie uczestników badania deklaruje, że nie zdarzyło mu się stracić panowania nad sobą (64,0%). Prawie jedna czwarta osoba (24,4%) kogoś zwymyślała, mniej osób natomiast ukarało kogoś za złe postępowanie (16,6%), uderzyło kogoś (6,4%), straszyc kogoś (5,8%) lub przymusiło kogoś siłą do zrobienia czegoś po swojej myśli (4,6%).

Wykres 22. Fakt utraty panowania nad sobą przez respondentów, N=591

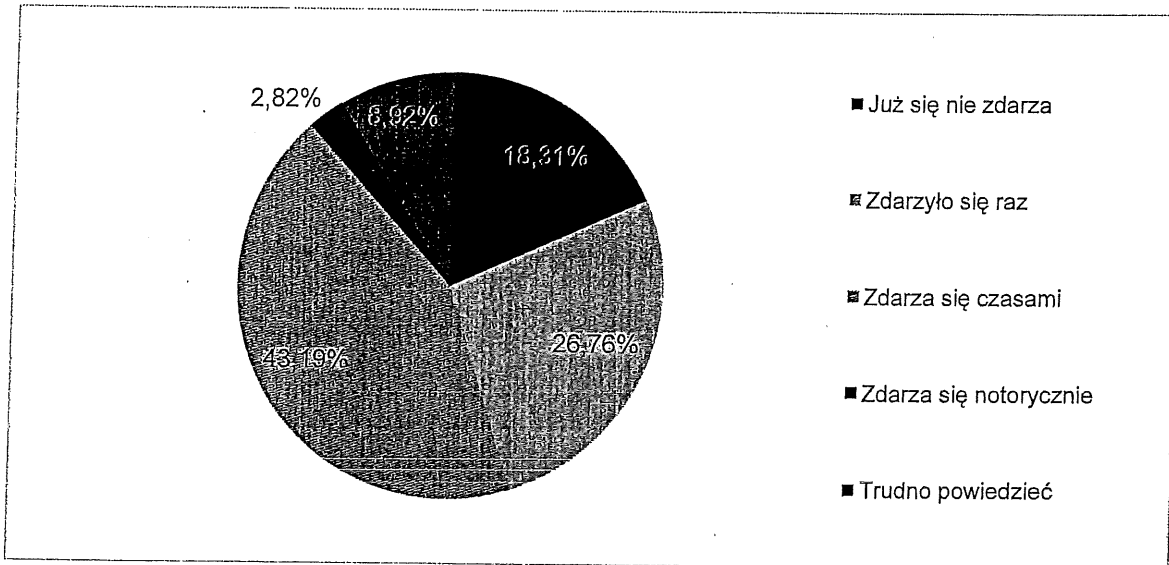

Osoby, którym zdarzyło się użyć przemocy fizycznej lub psychicznej, były zapytane o to, czy dana sytuacja często się zdarza. Około co piąta osoba (18,31%) zadeklarowała, że taka sytuacja już się nie zdarza, a nieco ponad jedna czwarta ankieterowanych przyznała, że taka sytuacja powtórzyła się tylko

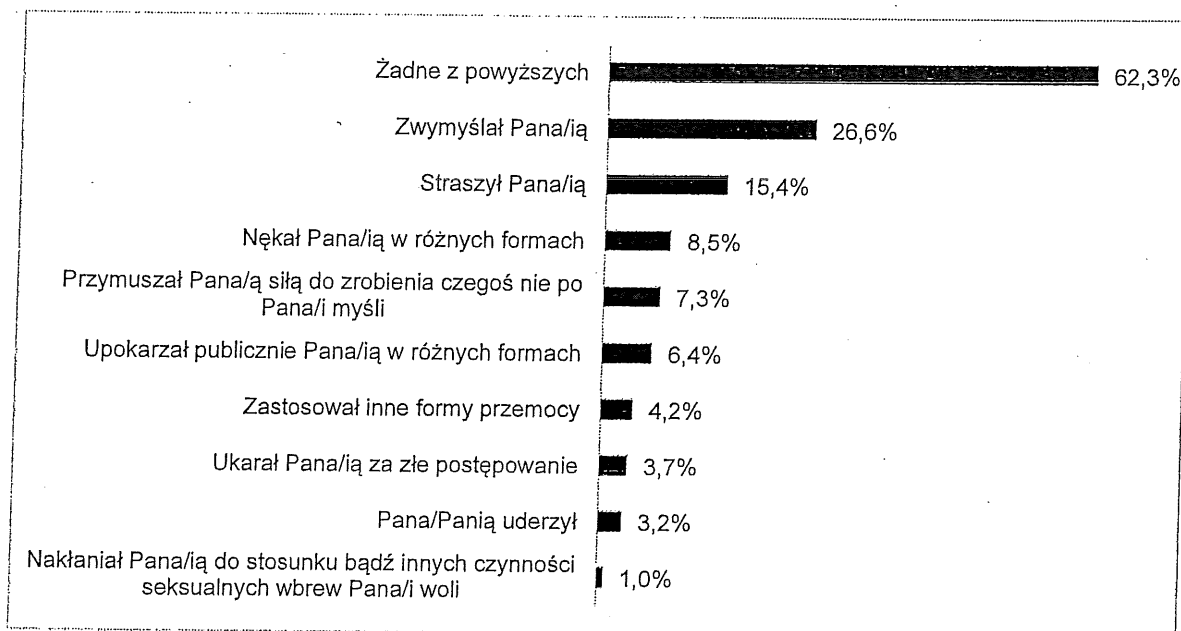
raz (26,76%). 43,19% ankietowanych zadeklarowało, że taka sytuacja zdarza się czasami, a 2,82% – notorycznie. 8,92% osób wskazało na odpowiedź „trudno powiedzieć”.

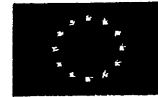
Wykres 23. Częstotliwość utraty panowania nad sobą, N=213

Następnie respondenci byli zapytani o to, czy w przeciągu 3 ostatnich lat zdarzyło im się doświadczyć wymienionej w pytaniu formy przemocy. Prawie dwie trzecie ankietowanych (62,3%) nie doświadczyła żadnej z wymienionych form przemocy. Pozostałe osoby przyznały, że zostały zwymyślane (26,6%), straszone (15,4%), nękanie (8,5%), przymuszane siłą do zrobienia czegoś nie po ich myśli (7,3%), upokorzone publicznie (6,4%), doświadczyły innej formy przemocy (4,2%), ukarane za złe postępowanie (3,7%), uderzone (3,2%), nakłaniane do stosunku lub innych czynności seksualnych wbrew woli (1,0%).

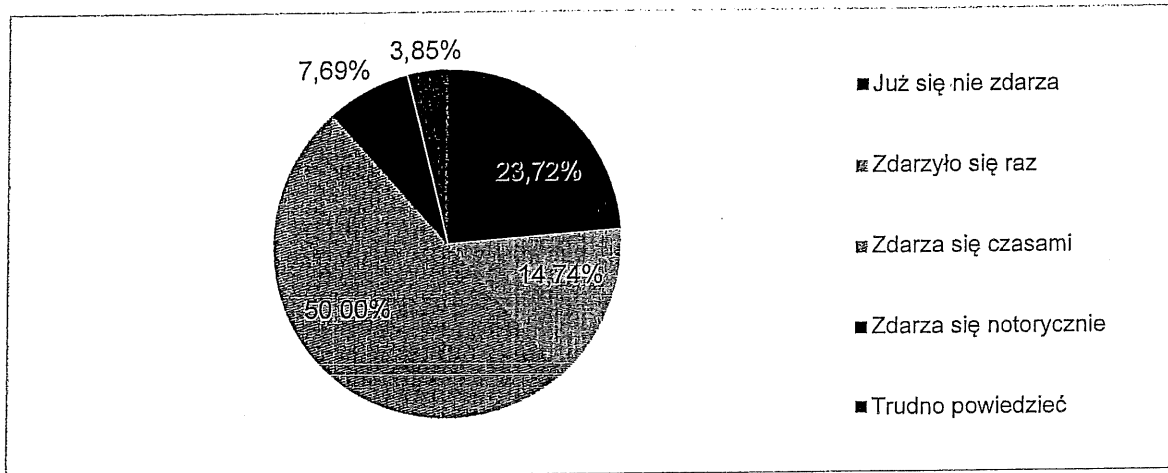
Wykres 24. Fakt bycia ofiarą przemocy, N=591

Osoby, które doświadczyły w ciągu ostatnich 3 lat przemocy psychicznej lub fizycznej (N=156), były zapytane o to, jak często dane sytuacje się powtarzały. W przypadku prawie jednej czwartej ankietowanych (23,72%), dana sytuacja już się nie powtórzyła, a 14,74% respondentów potwierdziło, że sytuacja przydarzyła się tylko raz. Połowa uczestników badania deklaruje, że doświadcza czasami jednej z form przemocy, a 7,69% przyznaje, że zdarza się to notorycznie.

Wykres 25. Częstotliwość bycia ofiarą przemocy, N=156

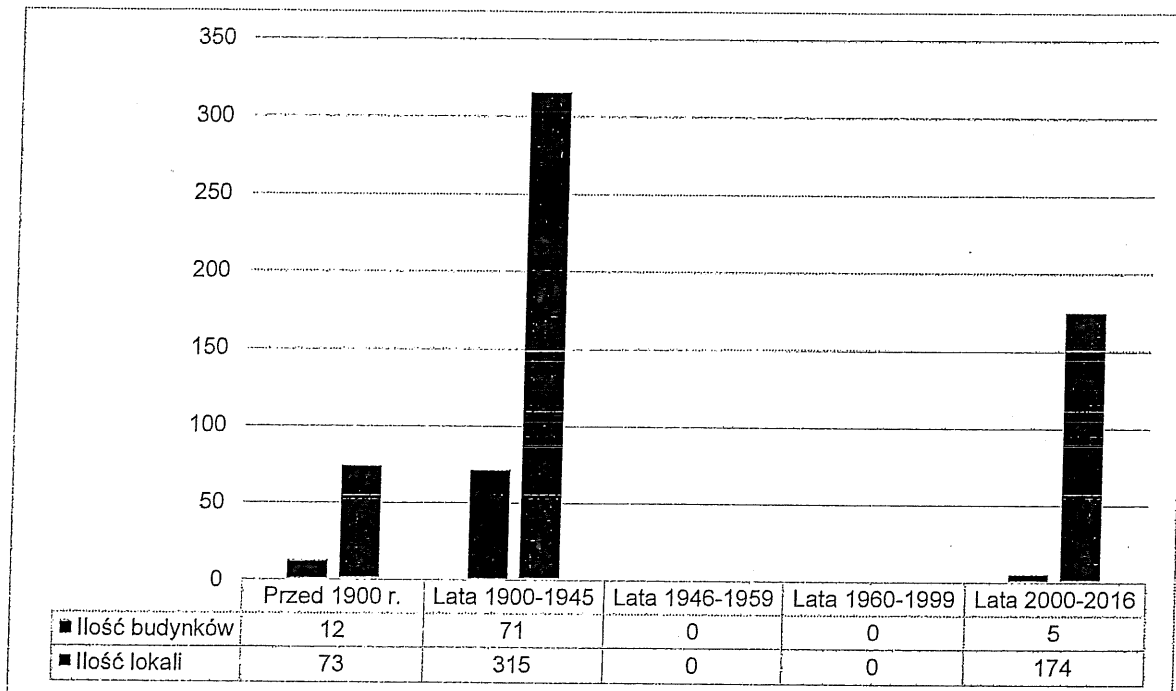
7. Mieszkalnictwo

Mieszkaniowy zasób Miasta Szczecinek tworzą lokale usytuowane w 88 budynkach stanowiących w 100% własność Miasta szczecinek (562 lokale) oraz 280 budynkach wchodzących w skład wspólnot mieszkaniowych (1559 lokali).

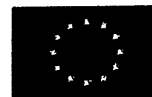
Gospodarowanie i zarządzanie budynkami i lokalami wchodzącymi w skład zasobu Miasta powierzone zostało Zakładowi Gospodarki Mieszkaniowej Towarzystwu Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. i sprawowane jest przez tę Spółkę na umowie zawartej z Miastem na podstawie przepisów ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1774, z późn. zm.). Do obowiązków ZGM TBS należy zarządzanie mieniem komunalnym Miasta, wykonywanie zadań w zakresie utrzymania zasobów mieszkaniowych, użytkowych, garaży w sprawności technicznej i użytkowej.

Mieszkaniowy zasób Miasta stanowią w większości budynki wybudowane przed 1945 rokiem. Jedynie 5 budynków wybudowano w okresie ostatnich lat. Oznacza to, że okres eksploatacji większości budynków komunalnych oscyluje wokół 100 lat. Budynki te są w znacznym stopniu zdegradowane. Przywrócenie wartości użytkowej wymaga bardzo dużych nakładów finansowych (wg szacunków to 73,9 mln zł). Dla wielu budynków remont gruntowny jest nieopłacalny. Z drugiej zaś strony większość starych budynków jest zlokalizowana w strefie ścisłego nadzoru konserwatora zabytków, którego wytyczne często ograniczają ich modernizację, przebudowę lub rozbiórkę.

Rysunek 34. Wiek budynków tworzących zasób mieszkaniowy Miasta Szczecinek (źródło: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Szczecinek na lata 2017-2021)

W większości polskich miast występuje deficyt mieszkań komunalnych i socjalnych w stosunku do popytu. Wynika to przede wszystkim z niższych kosztów utrzymania lokalu. Takie mieszkania są pożądane w szczególności przez osoby o niższych dochodach lub wśród środowisk, wśród których koncentrują się problemy społeczne. Nie inaczej jest w Szczecinku. Prognozy ujęte w Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Szczecinek na lata 2017-2021 wskazują, że uda się zabezpieczyć potrzeby mieszkaniowe na poziomie 38% w stosunku do diagnozowanych potrzeb.

Szczególny deficyt mieszkań dot. lokali socjalnych. Prognozy demograficzne wymuszają również popyt na mieszkania chronione. W tym zakresie Miasto planuje wydzielać z zasobu mieszkaniowego grupy budynków komunalnych i przeznaczać je w całości na budynki socjalne. W ten sposób do 2021 roku pozyskanych zostanie 25 lokali socjalnych. Ponadto Miasto planuje budowę nowych budynków socjalnych, obejmujących łącznie 60 lokali.

Problemy mieszkań komunalnych, a w szczególności socjalnych dot. kwestii remontowych i utrzymania tych obiektów w dobrym stanie. Jak już wcześniej wspomniano zasób komunalny miasta tworzą w dużym stopniu starsze obiekty, w dużym stopniu zdekapitalizowane. Częstym problem lokali socjalnym są również zachowania ich mieszkańców, którzy w małym stopniu dbają o „powierzoną” im infrastrukturę, lub nawet niejednokrotnie ją niszczą i dewastują. Koncentracja lokali socjalnych na jednym obszarze pogłębia to zjawisko. W ten sposób tworzą się swoiste enklawy „koncentracji” szeregu problemów społecznych, powiązanych również z problemami o charakterze funkcjonalnym i technicznym (m. in. ul. Polna w Szczecinku).⁴⁵

W zasobie gminy w roku 2017 znajdowało się 1 851 komunalnych lokali mieszkalnych (o 265 mniej niż w roku 2016). Na własne mieszkanie w 2017 r. oczekiwało 128 osób/rodzin.

W zasobie gminy w 2017 r. odnotowano 248 mieszkań socjalnych (o 23 więcej niż roku 2016). Na mieszkania socjalne oczekiwały 223 osoby/rodziny (stan na 31.12.2017 r.).

Należy zwrócić uwagę, że oferta mieszkaniowa miasta nie uwzględnia specyficznych potrzeb mieszkaniowych osób niesamodzielnych oraz osób, które muszą nabyć umiejętności samodzielnego życia (niepełnosprawnych i sędziwych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, bezdomnych wychodzących z problemu bezdomności, niepełnosprawnych usamodzielniających się itp.). Oznacza to brak mieszkań wspomaganych serwisem opiekuńczym, dostosowanych do szczególnych wymagań związanych z ograniczeniami psychofizycznymi tej grupy mieszkańców miasta.

Największym zarządcą nieruchomości na terenie miasta jest **Szczecinecka Spółdzielnia Mieszkaniowa**. Zarządza łącznie 117 budynkami mieszkalnymi i 4971 mieszkaniami, w których mieszka około 30% ludności miasta. Spółdzielnia zrealizowała i realizuje szereg inwestycji poprawiających m. in. estetykę przestrzeni miasta oraz efektywność energetyczną budynków, tym samym stając się istotnym partnerem pozytywnych przemian w sferze przestrzenno-funkcjonalnym w mieście.

Wzrost gospodarczy w mieście widoczny był również we wzroście popytu na wynajem mieszkań. W Szczecinku działa m. in. Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe Milk Wiesław Pączka, które specjalizuje się wynajmowaniu mieszkań.

Dostępność mieszkań w Szczecinku teoretycznie rośnie, gdyż związana jest z nowymi inwestycjami oraz ubytkiem ludności miasta. Niemniej jednak duży popyt na mieszkania komunalne świadczy o istniejącym problemie dostępności mieszkań ze względów ekonomicznych. Przyczyną mogą być m. in. niskie wynagrodzenia oraz relatywnie wysokie koszty wynajmu lub zakupu mieszkań.

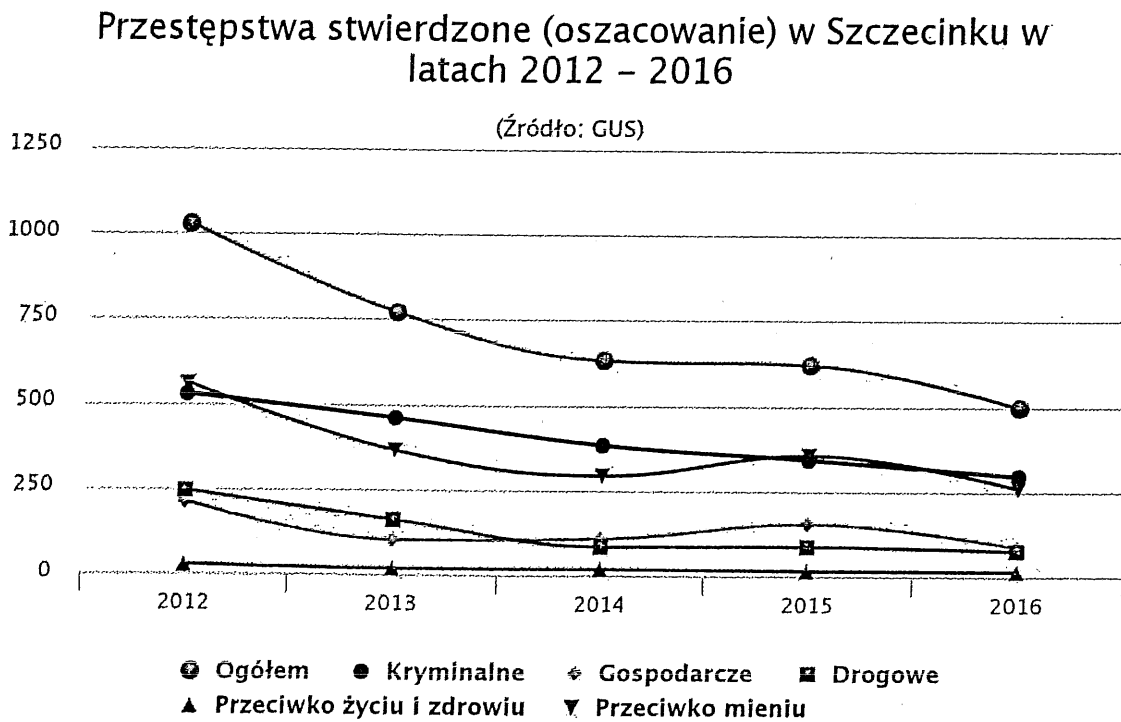
⁴⁵ Opracowano na podstawie: *Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Szczecinek na lata 2017-2021*

8. Bezpieczeństwo

Dane GUS wskazują na malejącą liczbę przestępstw popełnianych na terenie Szczecinka. W 2012 roku stwierdzono ponad 1000 przestępstw, w 2016 roku ich liczba zmalała do około 500. Zauważalny był znaczny spadek przestępstw kryminalnych oraz przeciwko mieniu. Wywiady pogłębione potwierdzają, że Szczecinek jest względnie bezpiecznym miastem. Podkreśla się m. in. pozytywne oddziaływanie monitoringu miejskiego, dzięki któremu wyeliminowano negatywne zjawiska w wybranych przestrzeniach miasta (głównie centrum). Badania pogłębione podkreślają jednak, że problemy z przestępczością w mieście nadal są widoczne i koncentrują w kilku miejscach (głównie miejscach zamieszkania osób mających problemy społeczne, zasiedlających lokale komunalne i socjalne).

Rysunek 35. Przestępczość w Szczecinku w latach 2012-2016 (źródło: GUS)

9. Aktywność społeczna

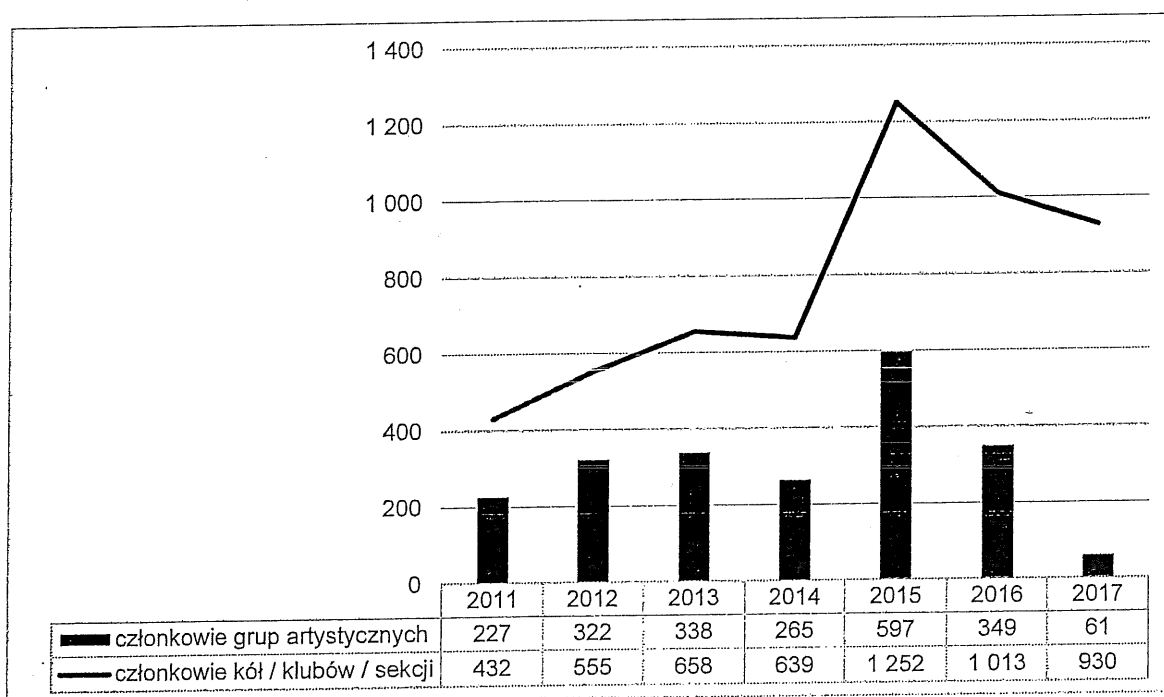
Aktywność społeczna jest zjawiskiem, które bardzo trudno zmierzyć bezpośrednimi wskaźnikami.

Z jednej strony przejawem aktywności obywatelskiej może być uczestnictwo w życiu politycznym i obywatelskim, wyrażające się w frekwencji wyborczej. Jest ona z reguły wyższa w społeczeństwach wysoko rozwiniętych, przekraczając niejednokrotnie 80% uprawionych od głosowania. Na tym tle frekwencje wyborcze w Polsce należy ocenić jako niską.

W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja wyborcza w Szczecinku wyniosła 46,19% i była niższa od frekwencji wyborczej w powiecie szczecineckim (48,01), w gminie Szczecinek (56,60%) oraz kraju (47,21%). Była wyższa natomiast od frekwencji w województwie zachodniopomorskim (44,06%).

Innym przejawem aktywności społecznej jest aktywny lub bierny udział mieszkańców w życiu społeczności lokalnej. Bierną aktywność obserwować można m. in. w uczestnictwie mieszkańców w przedsięwzięciach kulturalnych, rozrywkowych, etc. Dane dot. liczby członków klubów, kół i sekcji funkcjonujących przy obiektach kultury w Szczecinku dla okresu 2011-2017 wskazują na wyraźny wzrost aktywności mieszkańców do 2015 roku, a następnie spadek. W 2017 w różnych aktywnościach przy obiektach kultury uczestniczyło 930 osób. W Szczecinku widoczne były również znaczne wahania liczby członków grup artystycznych. W 2017 roku liczba członków spadła do najniższego poziomu od 2011 roku (61 osób).

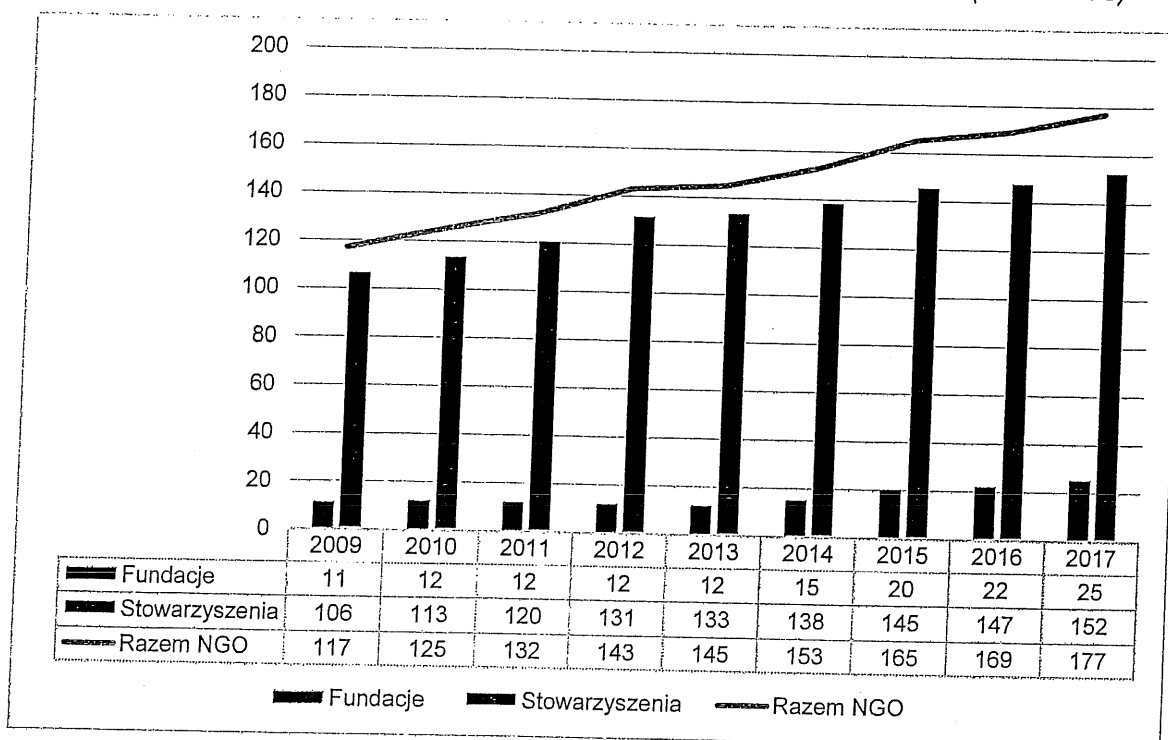
Rysunek 36. Członkowie grup artystycznych oraz członkowie kół, klubów i sekcji w Szczecinku w latach 2011-2017 (źródło: GUS)

Aktywny udział mieszkańców w życiu społecznym może wynikać z czynnego angażowania się w działalność i przedsięwzięcia organizacji społecznych. W Szczecinku w okresie od 2009 do 2017 roku nastąpił zauważalny wzrost liczby organizacji pozarządowych. W 2009 roku zarejestrowanych było 117 organizacji, w 2017 roku już 177. Oczywiście należy założyć, że część organizacji funkcjonuje tylko na papierze, niemniej jednak sam wzrost ich liczby świadczy o rosnącej aktywności społeczeństwa miasta.

Rysunek 37. Liczba organizacji pozarządowych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS)

Wśród organizacji pozarządowych są takie, które są istotnym partnerem realizacji pomocy społecznej w mieście. Należy tu w szczególności wymienić, te organizacje, które aktywnie realizują projekty i przedsięwzięcia z zakresu pomocy społecznej.

Rada Miasta Szczecinek, począwszy od 2004 roku, uchwała corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi, który określa obszary i zasady oraz formy współpracy Miasta Szczecinek z organizacjami pozarządowymi oraz zawiera wykaz zadań priorytetowych, stanowiących podstawę dla władz Miasta do dysponowania środkami publicznymi, przeznaczonymi na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych, pozostających we właściwości samorządu Miasta, a realizowanych przez organizacje pozarządowe.

W 2016 r. łączna liczba ofert zgłaszanych przez organizacje pozarządowe na konkursy miasta na realizację zadań publicznych wyniosła 80 i na przestrzeni ostatnich 5 lat znacząco się nie zmieniła. Wśród środków finansowych z budżetu Miasta przekazanych w wyniku przeprowadzonych konkursów ofert na realizację zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe znaczną pozycję stanowiły zadania zakresu pomocy społecznej.

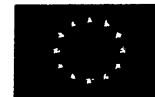

Tabela 9. Projekt i przedsięwzięcia realizowane przez organizacje pozarządowe w Szczecinku w 2016 roku z zakresu pomocy społecznej przy wsparciu budżetu miasta⁴⁶

Zakres zadań	Organizacje pozarządowe i tytuł projektu	Wartość wykorzystanej dotacji Miasta
Zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w latach 2014-2016		
Prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Fundusz Tratwa Szczecinek – Świetlica Środowiskowa Tratwa	84 tys. zł
	Caritas Parafii pw. Narodzenia NMP – Świetlica profilaktyczno – wychowawcza „Magdalena”	77 tys. zł
	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci - Zarząd Miejski w Szczecinku – Środowiskowe Ognisko Wychowawcze „Chochliki”	70 tys. zł
	Zgromadzenie Sióstr Niepokalanek – Świetlica profilaktyczno – wychowawcza	81 tys. zł
	Stowarzyszenia Sportowego Pomagamy Dzieciom – Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza „Koniczynka”	83 tys. zł
	Fundusz Tratwa Szczecinek – Prowadzenie Klubu Młodzieżowego	50 tys. zł
	Programy przeciwdziałania przemocy, w tym prowadzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej	Fundusz Tratwa Szczecinek
Programy pracy z grupami ryzyka i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych, w tym prowadzenie klubu abstynenta i punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Bratek”	65 tys. zł
Programy służące rozwiązywaniu problemów narkomanii	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Terenowy Szczecinek – Punkt konsultacyjny	39,9 tys. zł
Środowiskowe programy profilaktyki uzależnień realizowane w oparciu o ideę liderów młodzieżowych	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Terenowy Szczecinek – Naszym zdaniem	39,9 tys. zł
Pozaszkolne programy profilaktyki narkomanii promujące zachowania alternatywne wobec zachowań ryzykownych	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Terenowy Szczecinek – Akademia sztuki alternatywną wobec zachowań ryzykownych	63,5 tys. zł
Programy pomocy ludziom starszym, chorym i niepełnosprawnym oraz programy promocji zdrowia		
Pomoc ludziom starszym, chorym i niepełnosprawnym	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet – Warsztaty integracyjno - międzypokoleniowe „Jesteśmy razem”	1 tys. zł

⁴⁶ Na podstawie: Sprawozdanie z realizacji Programu współpracy Miasta Szczecinek z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na rok 2016

oraz programy promocji zdrowia	Hospicjum Domowe im. św. Franciszka z Asyżu – Hospicjum to też życie – Pola Nadziei	1,8 tys. zł
	UKS Victoria – Zajęcia rehabilitacyjne i prozdrowotne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie i ruchowo oraz udział w zawodach i imprezach integrujących środowisko osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną	2,4 tys. zł
	Fundacja „Przyjaciele Języka Migowego” – Rozmigany Szczecinek 2016	8 tys. zł
	Stowarzyszenie Onkologia Szczecińska – Szczecińska „Koperta życia”	6,1 tys. zł
	Uniwersytet Trzeciego Wieku – Uniwersytet Trzeciego Wieku	11 tys. zł
	Stowarzyszenie „ATUT” – XIII Turniej Pływacki Osób Niepełnosprawnych „Skok do wody” Szczecinek 2016	2 tys. zł
	Stowarzyszenie „ATUT” – VII Międzynarodowy Mityng Pływacki Master - mobilna obsługa dla seniora	3,5 tys. zł
	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Program pomocy ludziom chorym na cukrzycę	2 tys. zł
	Stowarzyszenie Amazonek – Nie tylko leki leczą	6 tys. zł
	Szczecińskie Towarzystwo Pływackie „Masters” – VIII Międzynarodowy Mityng Pływacki Masters - Szczecinek 2016	3,8 tys. zł
	Szczecińskie Towarzystwo Pływackie „Masters” – Udział mieszkańców Szczecinka w wieku 50+ w wyjazdowych zawodach pływackich kategorii MASTER	1,5 tys. zł
	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Zachodniopomorska – „Śniadanie na trawie” w ramach obchodów 25-lecia 13. Czarnego Szczepu im. Zawiszy Czarnego w Szczecinku	1 tys. zł
	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Zachodniopomorska – Akademia Ratownika	6,9 tys. zł
	Fundacja „Przystań” – Muzyczne podróże II	13 tys. zł
	Fundacja „Przystań” – Trenujemy razem IV	9 tys. zł
	Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród seniorów	Miejski Klub Sportowy – piłka nożna
Prowadzenie ośrodków wsparcia		
Prowadzenie ośrodka wsparcia – Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień”	Fundacja „Przystań”	380 tys. zł
Prowadzenie ośrodka wsparcia - Środowiskowy Dom Samopomocowy „Walentyńka”	Fundacja „Przystań”	795 tys. zł

Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klienta	Stowarzyszenie „ATUT”	695 tys. zł
Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klienta	Stowarzyszenie „ATUT”	160 tys. zł (dotacja z Urzędu Wojewódzkiego)

Innym przejawem aktywności społecznej jest wolontariat. Prezentowane w poprzednich rozdziałach wybrane projekty potwierdzają, że ta forma uczestnictwa społecznego jest mocno rozwinięta w mieście. W Szczecinku realizowane były projekty, które angażowały wolontariuszy w działania pomocy społecznej, w szczególności realizowane na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych lub dzieci mających problemy rodzinne. Warto również podkreślić, że w wolontariat zaangażowana dość licznie była szczecinecka młodzież. Projekty realizowane dzięki pracy wolontariuszy w Szczecinku mają ponadto swoją kilkuletnią tradycję, co oznacza, że można już mówić o „sprawdzonym systemie”.

Specyfika działalności organizacji pozarządowych niejednokrotnie wymaga wsparcia z zewnątrz, zarówno ze strony JST, jak i innych podmiotów publicznych i niepublicznych.

Miasto Szczecinek wspiera organizacje pozarządowe także w ramach współpracy pozafinansowej, do której należy:

- Wynajem organizacjom lokali użytkowych na działalność statutową organizacji oraz na realizację zadań publicznych.
- Użyczenie organizacjom pomieszczeń Urzędu oraz pomieszczeń i obiektów jednostek organizacyjnych na organizację spotkań oraz realizację zadań publicznych.
- Promowanie poprzez zamieszczanie informacji na tablicy ogłoszeń oraz w biurze obsługi interesanta, idei przekazywania „1%” organizacjom pożytku publicznego działających na terenie Miasta Szczecinek.
- Udzielanie przez konsultanta ds. projektów i współpracy z organizacjami pozarządowymi zatrudnionego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej porad dotyczących tworzenia organizacji, możliwości zasad pozyskiwania środków na działalność, prowadzenia księgowości.
- Wsparcie merytoryczne lub organizacyjne dla działań na rzecz dobra wspólnego mieszkańców poprzez konsultanta ds. animacji społecznej zatrudnionego w MOPS (np. Pola Nadziei).
- Informowanie o możliwościach pozyskiwania dotacji z innych źródeł poprzez zamieszczanie informacji w dziale na stronie internetowej, wysyłanie informacji organizacjom oraz poprzez wyszukiwarkę dotacji na stronie internetowej Urzędu.
- Informowanie organizacji o szkoleniach podnoszących jakość działania organizacji prowadzonych przez inne instytucje i organizacje.
- Udzielanie rekomendacji organizacjom współpracującym z Miastem, ubiegającym się o środki ze źródeł zewnętrznych.
- Promowanie działalności organizacji poprzez udzielanie honorowego patronatu działaniom lub programom prowadzonym przez organizacje pozarządowe.
- Działania realizowane wspólnie z organizacjami pozarządowymi: 1) Konkurs „Wolontariusz Roku”, 2); Forum Organizacji Pozarządowych; 3) Projekt „Pola Nadziei”; 4) Partnerstwo Lokalne „Wspólnie” – „Aktywny senior” „Piknik Rodzinny”.
- Przeprowadzenie konsultacji projektów uchwał Rady Miasta Szczecinek dot. Programu współpracy Miasta Szczecinek z organizacjami pozarządowymi.
- Udzielanie wsparcia na wkład własny do projektów z finansowaniem zewnętrznym.

10. Edukacja publiczna i kultura

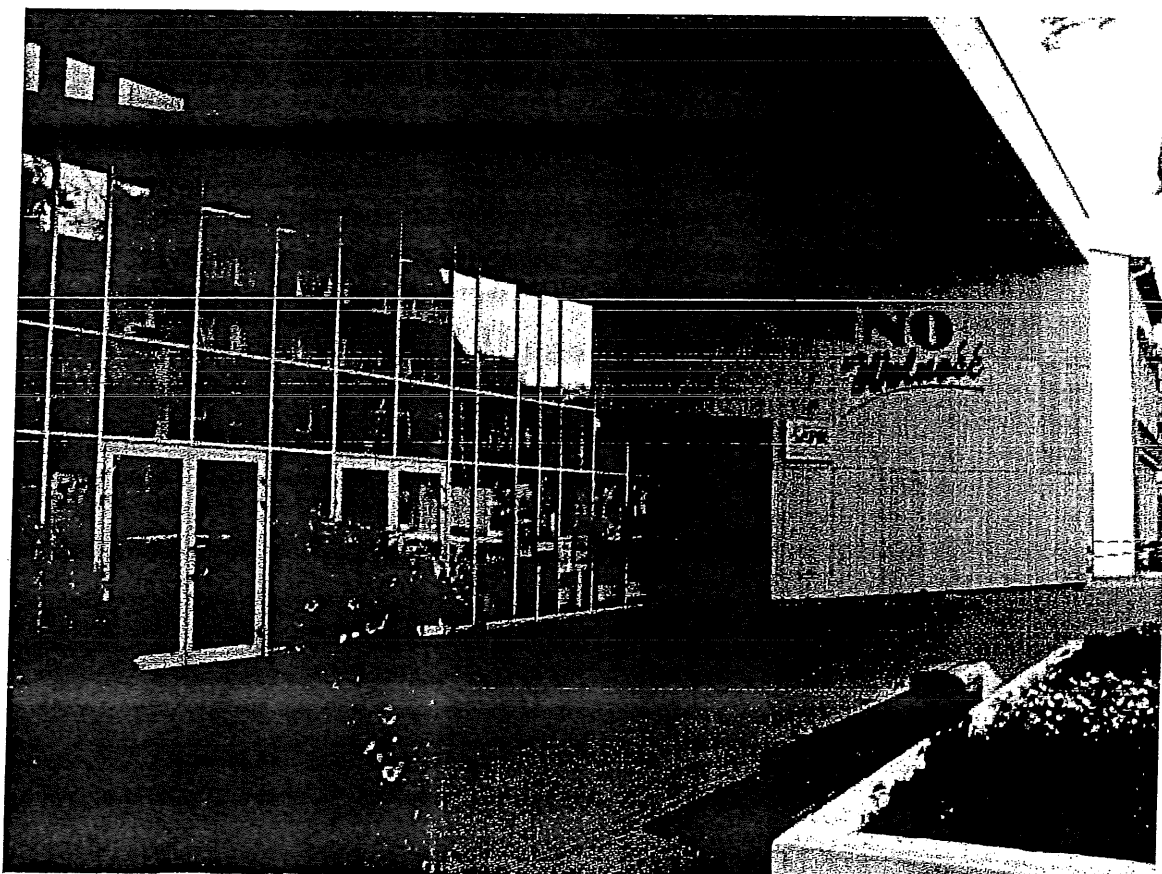
Miasto Szczecinek dysponuje bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturą publiczną, zarówno edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku.

Obszar kultury w Szczecinku związany jest z działalnością Samorządowej Agencji Promocji i Kultury SAPIK. Instytucja działa na trzech polach: kultura – organizując masowe oraz kameralne imprezy, promocja – promując turystycznie i gospodarczo miasto i region oraz biznes – eventy integracyjne, szkolenia, public i media relations. W budynku na ulicy Wyszyńskiego 65 znajdują się biura dyrektorów, dział promocji, księgowość, administracja, kasa SAPIK oraz kino „Wolność”.

Kino zostało wyposażone w najnowocześniejszy w Polsce cyfrowy projektor SONY trzeciej generacji, wyświetlający filmy w niezwykle wysokiej rozdzielczości, zapewniającej wyjątkową jakość obrazu oraz idealne odwzorowanie wszystkich kolorów. Zastosowana technologia gwarantuje widzom wysoki komfort oglądania wszystkich filmów. Ponadto w kinie zainstalowano najnowszy na rynku system 3D – całkowicie bezpieczny i neutralny dla zdrowia kinomanów. Dzięki przesuwanej ekranowi scena służy odwiedzającym Szczecinek teatrom, zespołom muzycznym i wokalistom. Prezentowane są na niej także osiągnięcia amatorskiego ruchu artystycznego. Dodajmy, że techniczne wyposażenie sceny i jej zaplecza pozwala na prezentację zarówno form kameralnych, jak i tych z większą liczbą wykonawców.

W Szczecinku widoczny był wzrost liczby widzów seansów kinowych. W 2017 roku kino „Wolność” odwiedziło 50 184 osób, w 2009 roku 39 318 osób.

Rysunek 38. Kino „Wolność” w Szczecinku (źródło: <http://www.sapik.pl>)

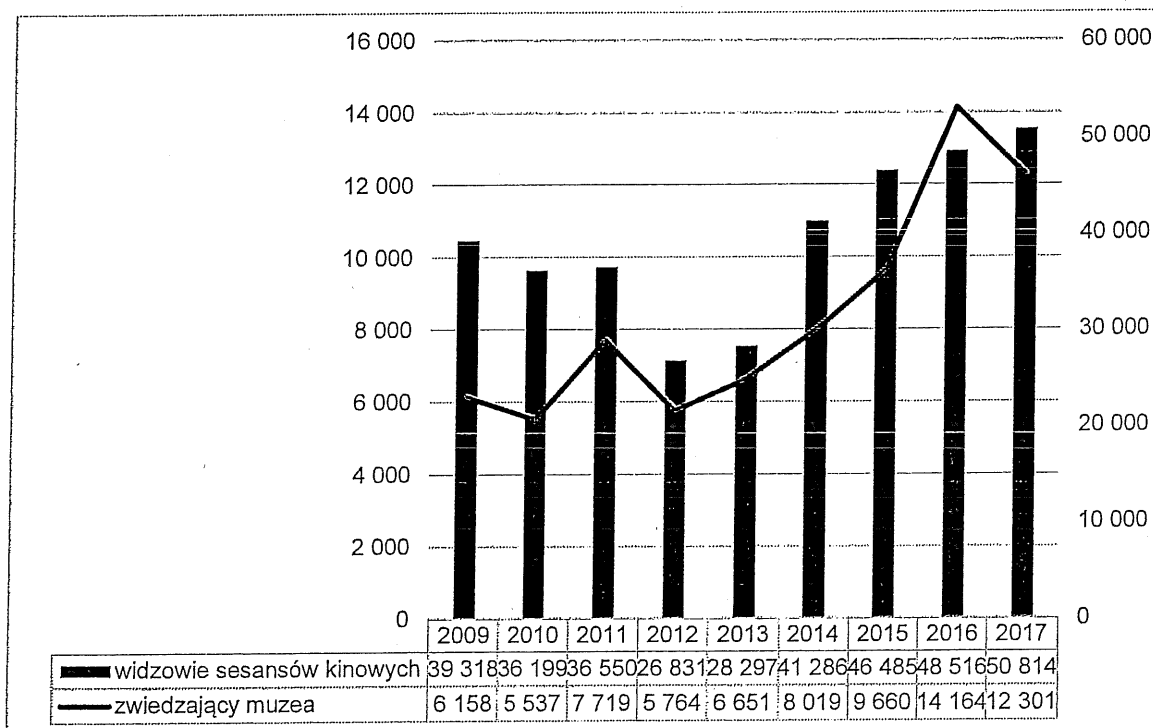

Ważnym punktem na mapie kultury w Szczecinku jest Muzeum Regionalne, które jest jednym z najstarszych na całym Pomorzu Zachodnim. Powstało już w 1914 roku i tylko niektóre muzea pomorskie mogą poszczycić się starszą metryką. Tradycje muzealne należałoby jednak przesunąć aż do roku 1866, kiedy to emerytowany major pruski F. W. Kasiski zorganizował ogromną – jak na tamte czasy – wystawę archeologiczną w szczecineckiej zbrojowni.

W latach 2009-2017 widoczny był istotny wzrost zainteresowania ofertą Muzeum. W stosunku do 2009 roku nastąpił dwukrotny wzrost liczby osób zwiedzających ten obiekt. W 2017 roku Muzeum odwiedziło 12,3 tys. osób, przy 6,1 tys. w 2009 roku.

Rysunek 39. Liczba widzów sesansów kinowych oraz zwiedzających muzea w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS)

W Szczecinku bardzo aktywnym podmiotem krzewienia kultury jest Szczecinecka Biblioteka Publiczna im. B. Horodyskiego (Biblioteka jest częścią SAPIK). Jest jednocześnie największą placówką biblioteczną w powiecie. Jej księgozbiór liczy prawie 70 tys. pozycji. Dodatkowo pełni funkcję biblioteki powiatowej, która koordynuje i wspomaga pracę wszystkich bibliotek, jakie znajdują się w naszym powiecie. Przeszła gruntowny remont wypożyczalni i czytelni. W czytelni oprócz stanowisk internetowych utworzono jeszcze specjalistyczny katalog książki mówionej dla osób niedowidzących i niewidomych.

Od 2007 roku biblioteka w ramach realizowanego przez SAPIK projektu „Wolontariat dla Kultury” prowadzi akcję „Książkonosz”, dzięki której osoby niepełnosprawne i chore mogą telefonicznie zamawiać książki bezpośrednio do swojego domu, korzystając z usługi tzw. „Książkonoszy”. W bogatym księgozbiórze biblioteki znajdziemy zarówno wiele pozycji naukowych i popularnonaukowych, jak i bogaty wybór literatury współczesnej i klasyki. Biblioteczne zbiory są stale uzupełniane o nowości wydawnicze. Placówka, oprócz tradycyjnych usług bibliotecznych, organizuje dodatkowo spotkania autorskie, prowadzi promocje nowych wydawnictw, wystawy prac plastycznych i wiele innych imprez dla mieszkańców miasta i regionu oraz turystów. Udostępnia także swoją przestrzeń na wydarzenia organizowane zarówno przez organizacje pozarządowe, jak i przez grupy nieformalne.

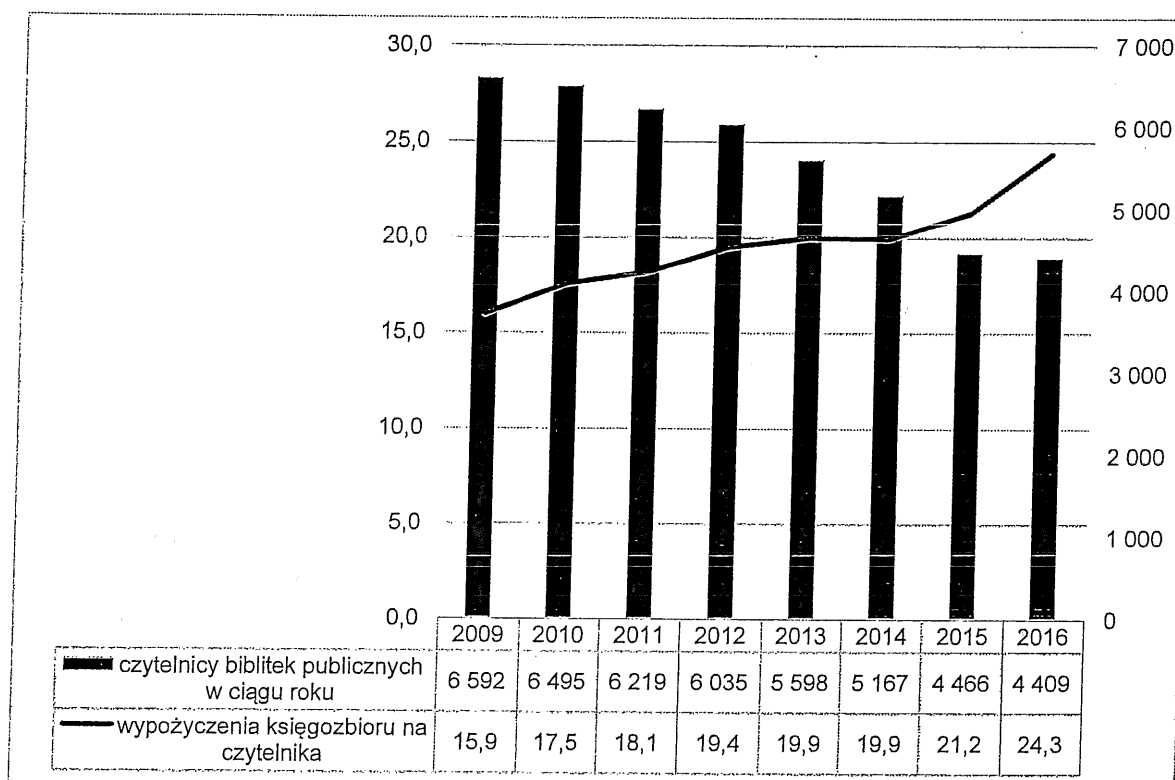

Na ul. Jeziornej mieści się biblioteka dla dzieci, nosząca imię Kornela Makuszyńskiego. W jej bogatych zbiorach – liczących ponad 26 000 książek – znajduje się literatura piękna, tworzona dla najmłodszych czytelników, a także wiele przystępnie napisanych książek o charakterze edukacyjnym.

Na młodych czytelników czeka także bogato zaopatrzona czytelnia, a z wielu prowadzonych przez placówkę działań o charakterze edukacyjnym i kulturalnym, wymienić można między innymi lekcje biblioteczne dla uczniów szczecineckich szkół, spotkania z przedszkolakami czy cykliczne imprezy Dyskusyjnego Klubu Książki.

Dane GUS dot. aktywności „bibliotecznej” wskazują na dwa istotne trendy. Maleje liczba czytelników bibliotek. W 2009 roku czytelnikami szczecineckich bibliotek było 6,5 tys. osób, w 2016 roku zaledwie 4,4 tys. osób. Z drugiej strony rośnie aktywność czytelników. W latach 2009-2016 widoczny był wyraźny wzrost liczby wypożyczeń przypadających na czytelnika, z poziomu 15,9 księgozbioru w 2009 roku do 24,3 księgozbioru w 2016 roku. Dane te można pośrednio powiązać z liczbą osób w wieku poprodukcyjnym. Więcej osób w wieku emerytalnym w mieście przekłada się na aktywniejsze korzystanie z istniejącej oferty miejskiej w zakresie kultury.

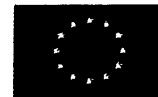
Rysunek 40. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru na czytelnika w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS)

Realizacją zadań Miasta Szczecinek w zakresie prowadzenia szkół podstawowych i przedszkoli oraz opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 zajmuje się Komunalne Centrum Usług Wspólnych w Szczecinku.

Na terenie Szczecinka funkcjonuje 17 przedszkoli (wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach i punktami przedszkolnymi), w tym jedno publiczne, 6 szkół podstawowych oraz 8 szkół ponadpodstawowych. W ramach placówek szkolnych funkcjonuje 5 świetlic przyszkolnych. Ponadto dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną objęta jest edukacją przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. W 2017 roku w Szczecinku funkcjonowały 4 oddziały żłobkowe.

Od 2013r. liczba miejsc ogółem w żłobkach i klubach dziecięcych rosła, wraz ze wzrostem liczby placówek (w 2016r. w Szczecinku działały 4 żłobki).

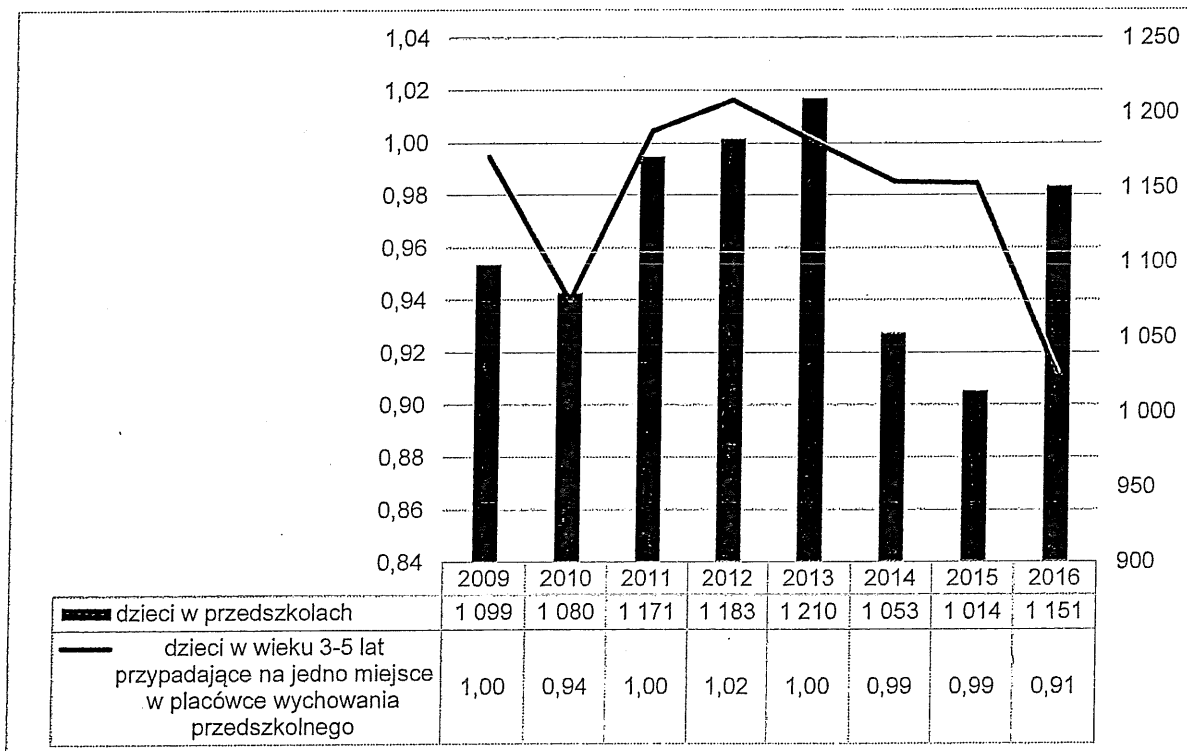

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w 2016 roku wyniósł 10% i w porównaniu z rokiem 2008 wzrósł prawie trzykrotnie (z poziomu 2,8%). Wartość wskaźnika dla Szczecinka jest powyżej średniej dla Polski i woj. zachodniopomorskiego.

Dostępność miejsc w przedszkolach uzależniona jest od chwilowej sytuacji demograficznej, która wykazuje się pewną zmiennością w czasie. W chwili obecnej w Szczecinku wydaje się zaspokajać lokalne zapotrzebowanie. Na jedno miejsce w przedszkolu w 2016 roku przypadło 0,91 dzieci. Wartość tego wskaźnika powyżej 1,0 osiągnięta została w 2012 roku. Obecne dane demograficzne oraz prognozy na najbliższe lata raczej potwierdzają, że obecna liczba miejsc przedszkolnych pokrywać będzie przyszłe zapotrzebowanie, pod warunkiem, że nie nastąpi jakas szczególna sytuacja związana z rosnącą gwałtownie liczbą urodzin.

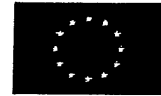
Odsetek dzieci w wieku przedszkolnym objętych w Szczecinku wychowaniem przedszkolnym jest dość wysoki (ok. 86%), i kształtuje się na poziomie powyżej średniej dla Polski i województwa zachodniopomorskiego. Na przestrzeni badanych lat odsetek ten nie uległ istotnej zmianie.

Rysunek 41. Liczba dzieci w przedszkolach oraz dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce przedszkolne w latach 2009-2016 w Szczecinku (źródło: GUS)

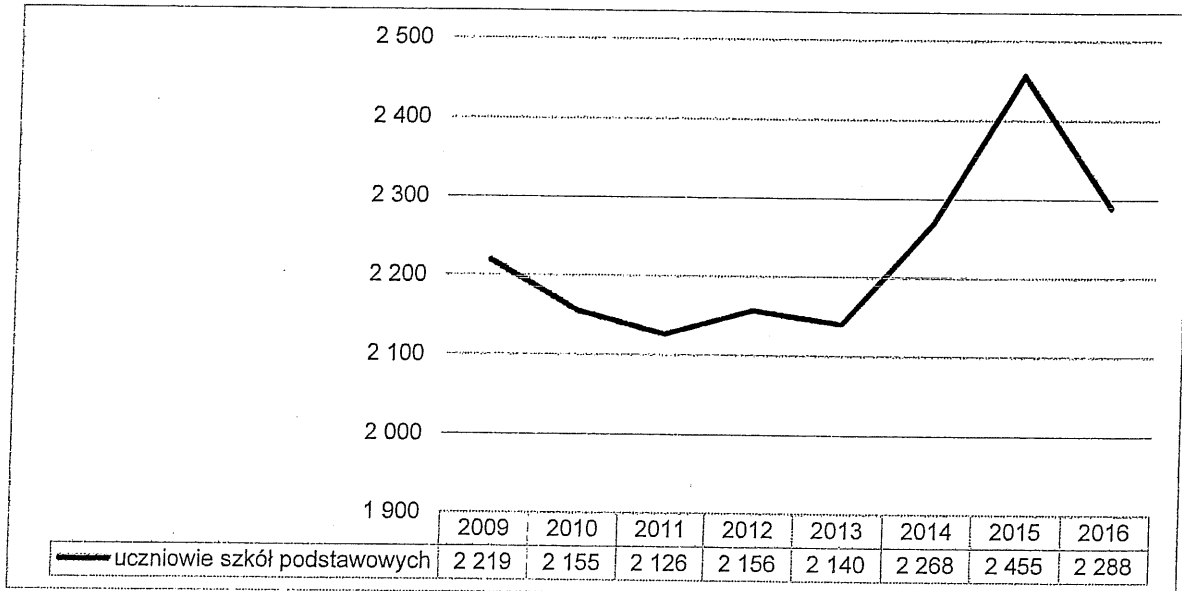
W ostatnich pięciu latach wyremontowano i poddano termomodernizacji szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Zapewniono młodzieży dostęp do obiektów sportowych, poprzez budowę trzech pełnowymiarowych hal oraz sześciu boisk sportowych. Pomimo niżej demograficznego miasto utrzymało pełną kadrę pedagogiczną, zwiększając ilość godzin pozalekcyjnych oraz finansując dodatkowe godziny zajęć z matematyki w gimnazjach.

Na sieć edukacji wpływ mają zmiany demograficzne. Lata 2009-2017 odznaczały się względną stabilnością liczby uczniów szkół podstawowych. Najbliższe lata nie powinny przynieść zasadniczych zmian w liczebności uczniów szkół podstawowych. Prognozuje się nieznaczny spadek (rzędu 10% do 20%), pod warunkiem, że „przyszli” uczniowie szkół podstawowych zostaną w mieście (wraz ze swoimi rodzicami), co wcale nie wydaje się takie oczywiste. Migracje osób w wieku produkcyjnym, nieczęsto wraz ze swoimi dziećmi, przyczyniają się do spadku liczebności grupy osób w wieku szkolnym.

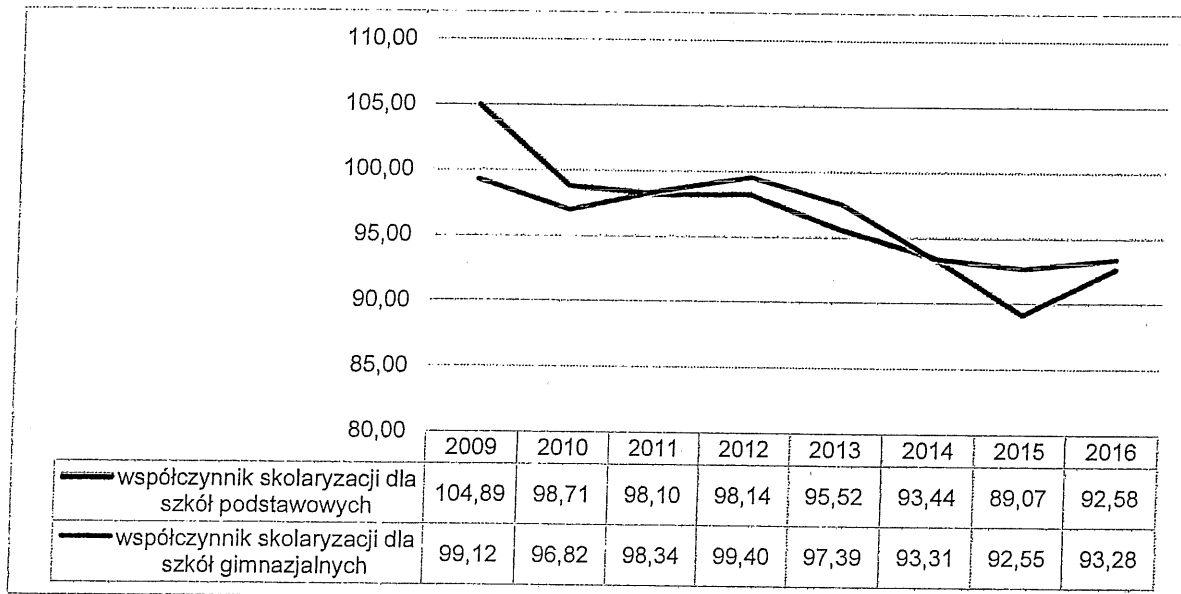

Niejako danymi potwierdzającymi „potencjalny ubytek” uczniów w Szczecinku są wskaźniki skolaryzacji. W latach 2009-2016 widoczny był systematyczny spadek wskaźników skolaryzacji netto, zarówno dla szkół podstawowych, jak też gimnazjalnych. Współczynnik skolaryzacji stanowi relację liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Oznacza to, że do szkół w Szczecinku uczęszczało mniej osób niż faktycznie to wynikało z zameldowania. Potwierdzać to może zjawisko „faktycznego” zamieszkania grupy osób wraz dziećmi poza Szczecinkiem.

Rysunek 42. Liczba uczniów szkół podstawowych w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)

Rysunek 43. Współczynniki skolaryzacji netto dla szkół podstawowych i gimnazjalnych w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)

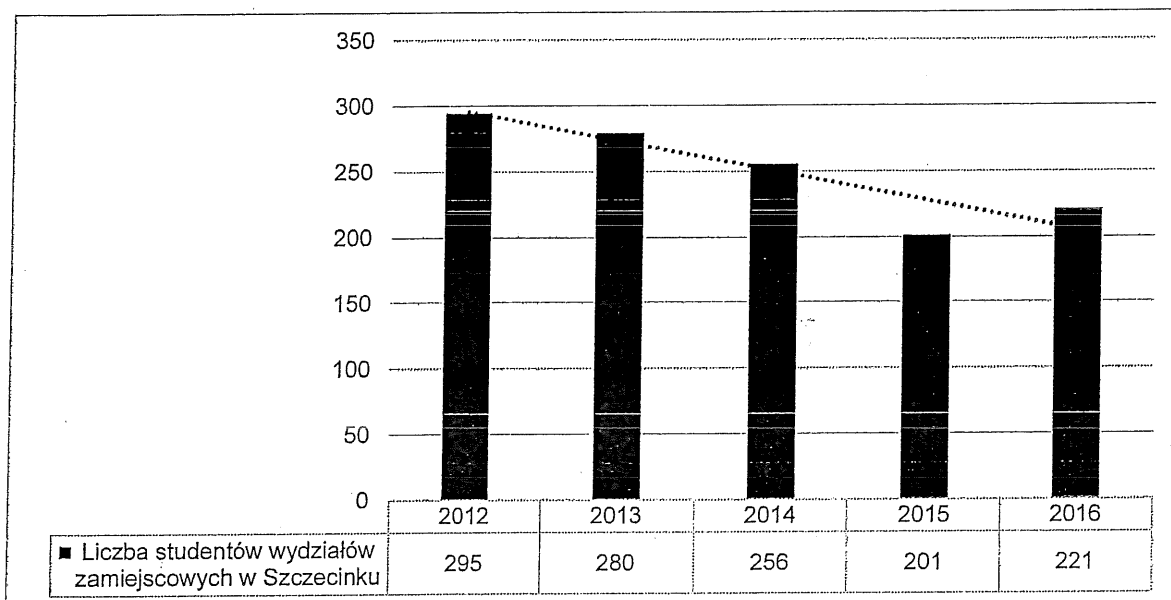

W Szczecinku funkcjonują dwa wydziały zamiejscowych uczelni wyższych, co ma duże znaczenie rozwojowe dla miasta i jego mieszkańców. Ofertę edukacyjną na poziomie wyższym w Szczecinku świadczą:

- Społeczna Akademia Nauk (kier. zarządzanie, pedagogika, informatyka),
- Politechnika Koszalińska (inżynieria i automatyzacja w przemyśle drzewnym).

Oferowany profil kształcenia zasadniczo odpowiada na podstawowe potrzeby mieszkańców i lokalnego rynku pracy. Niepokojącym zjawiskiem jest spadek osób studiujących na wydziałach zamiejscowych uczelni wyższych w Szczecinku. W 2012 roku studiowało 295 osób, w 2016 roku 221 osób.

Rysunek 44. Liczba osób studiujących na wydziałach zamiejscowych uczelni wyższych w Szczecinku (źródło: Diagnoza Strategiczna dla Miasta Szczecinek 2017)

11. Potencjał instytucjonalny i organizacyjny pomocy społecznej

Główną instytucją pomocy społecznej w Szczecinku jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku. Jest on wyodrębnioną jednostką organizacyjną samorządu terytorialnego (Miasta Szczecinek) działającą w formie jednostki budżetowej. Ośrodek został utworzony przez Miejską Radę Narodową w Szczecinku uchwałą z dnia 30 marca 1990 roku.

Ośrodek realizuje zadania zlecone, zadania własne gminy i zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych.

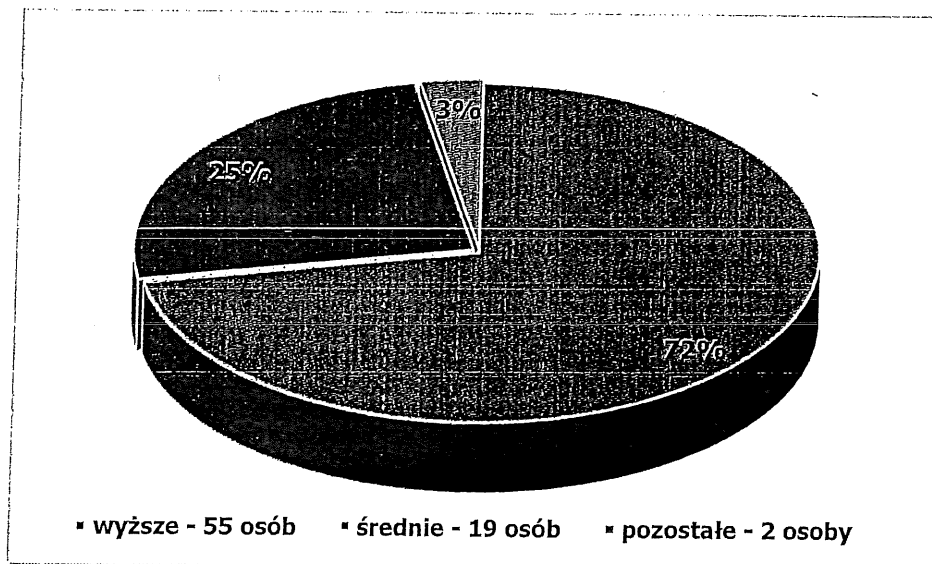
Uchwałą Rady Miasta Szczecinek nr XVII/136/2015 z dnia 16 listopada 2015 r. Ośrodek otrzymał imię Wiesławy Dudzińskiej-Stankiewicz – pierwszej kierownik MOPS w Szczecinku.

Ośrodek działa na podstawie:

- uchwały Nr XIII (79)90 Miejskiej Rady Narodowej w Szczecinku z dnia 30 marca 1990 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych,
- statutu Ośrodka uchwalonego przez Radę Miasta Szczecinek.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku należy uznać za profesjonalną organizację, której kluczowym zasobem są pracownicy. Wg stanu na 31 grudnia 2017 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudniał 76 osób (75,5 etatu). Zdecydowana większość osób zatrudnionych w MOPS posiada wykształcenie wyższe.

Rysunek 45. Wykształcenia pracowników MOPS w Szczecinku w 2017 roku

Od 2011 roku w Szczecinku wzrastała liczba pracowników socjalnych w przeliczeniu na pełne etaty, a jednocześnie obserwowano spadek liczby mieszkańców, co wskazywało na teoretyczne lepsze nasycenie miasta pracownikami socjalnymi. Zestawienie to nie uwzględnia jednak „zmian specyfiki” pracy socjalnej oraz nowych wyzwań stojących przed pomocą społeczną.

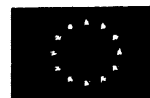

Tabela 10. Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej (na rejonach opiekuńczych) (źródło: MOPS w Szczecinku)

Rok	Liczba pracowników socjalnych w przeliczeniu na osobę niepełną	Wartość wskaźnika (k1.2000)/k2 (wartość procentowa)
2011	22	1,08
2012	21	1,07
2013	24	1,13
2014	23	1,19
2015	24	1,25
2016	24	1,26
2017	25	1,32

Jak wskazują powyższe dane Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej spełnia standardy zatrudnienia zawarte w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej. W związku z rosnącą liczbą zadań powierzanych MOPS należy jednak dokonać reorganizacji tej instytucji poprzez zmianę struktury organizacyjnej, zwiększenie zatrudnienia i powierzchni biurowej oraz zmianę zasad obsługi klientów. Zmiany w tym zakresie rozpoczęto w 2016 r. zakładając ich etapowe wprowadzanie aż do roku 2019.

Od stycznia 2017 r. w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 realizowany jest w projekt pn. „Zmiany organizacyjne w MOPS w Szczecinku”. Jego głównym celem jest wdrożenie usprawnień organizacyjnych w obsłudze świadczeń pomocy społecznej, które polegają na oddzieleniu pracy socjalnej i usług socjalnych od postępowań administracyjnych ustalających uprawnienia do świadczeń. Zmiany te mają na celu wzmocnienie potencjału kadry Ośrodka w kierunku podniesienia jakości świadczeń i usług oraz efektywniejszej obsługi klienta. W ramach projektu w 2017 r. wprowadzono nowy system organizacyjny wyodrębniając stanowisko pracownika socjalnego ds. pierwszego kontaktu, Dział Pracy Socjalnej i Integracji Społecznej, dwa Działy Świadczeń Pomocy Społecznej oraz Dział Usług.

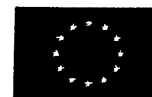
W celu zapewnienia ochrony pracownikom socjalnym i asystentom rodziny oraz zwiększenia ich bezpieczeństwa w trakcie wykonywania czynności służbowych w środowisku, w 2017 roku wdrożono elektroniczny system monitorowania pracy tych służb.

Ustawodawca nałożył na ośrodki pomocy społecznej obowiązek umożliwienia pracownikom socjalnym dostępu do bezpłatnej superwizji. Jednakże z powodu bardzo małej liczby odpowiednio przygotowanej, certyfikowanej kadry superwizorów oraz bardzo wysokich kosztów tej usługi, superwizja jest praktycznie nieosiągalna. Uniemożliwia to MOPS w Szczecinku zagwarantowanie pracownikom ich uprawnień określonych ustawą o pomocy społecznej, a tym samym stoi na przeszkodzie w osiągnięciu właściwych standardów pracy socjalnej.

Jednocześnie kontynuowano wprowadzanie ułatwień dla osób ubiegających się o świadczenia (dotyczy świadczeń rodzinnych, wychowawczych, funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych) poprzez wprowadzenie elektronicznego systemu kolejkowego, w tym z możliwością rezerwowania wizyt przez internet.

Ciągły wzrost liczby zadań, konieczność pozyskiwania danych z elektronicznych systemów centralnych, rozbudowana sprawozdawczość generują wzrost kosztów obsługi zadań w tym poprzez konieczność dostosowania zatrudnienia do ilości realizowanych obowiązków tak, aby zapewnić sprawną obsługę interesantów oraz prawidłowość prowadzonych postępowań administracyjnych.

Wzrost zadań, a tym samym liczby obsługiwanych klientów oraz zatrudnienia spowodowały konieczność adaptacji nowego budynku, w którym od 2017 r. realizowana jest część powierzonych Ośrodkowi zadań, związanych z obsługą świadczeń rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego oraz dodatków mieszkaniowych i energetycznych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczecinku funkcjonuje obecnie w dwóch lokalizacjach. Klienci Ośrodka obsługiwani są w budynku przy ulicy Wiejskiej 4 oraz w budynku przy ulicy Koszalińskiej 89. Nadal zachodzi jednak potrzeba zwiększania powierzchni biurowej. Konieczne jest utworzenie sali obsługi klienta w związku z natężeniem przyjmowania wniosków o świadczenia. Zmianie uległ okres archiwizowania dokumentacji dotyczącej świadczeń z 5 do 10 lat. Tym samym dwukrotnie zwiększa się ilość dokumentacji podlegającej archiwizacji, co wiąże się z koniecznością przygotowania dodatkowej powierzchni na archiwum, zgodnej ze standardami.

Bazę lokalową pomocy społecznej stanowią także ośrodki wsparcia i placówki, w tym dla osób starszych i niepełnosprawnych – Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień”, osób z zaburzeniami psychicznymi – Środowiskowy Dom Samopomocy „Walentynka” oraz dla osób bezdomnych - Schronisko dla osób Bezdomnych „Zacisze” wraz z Punkt Pomocy Bezdomnym i noclegownią. Zarówno Ośrodek jak też podmioty realizujące te zadania jako jedną z przeszkód w rozwoju prowadzonej działalności na rzecz potrzebujących wskazują ograniczoną powierzchnię co hamuje zwiększenie liczby odbiorców prowadzonych działań oraz oferty tych placówek.

Wobec zwiększającej się liczby podejmowanych interwencji kryzysowych, a w szczególności w przypadkach przemocy domowej, zachodzi potrzeba utworzenia placówki pobytowej dla osób w kryzysie.

Szczególną grupą osób, wobec której podejmowane są systematyczne działania interwencyjne są **osoby bezdomne**. Na terenie miasta istnieją ośrodki wsparcia dla osób bezdomnych tj. Noclegownia i Schronisko dla Osób Bezdomnych „Zacisze”. Noclegownia przeznaczona jest dla bezdomnych kobiet i mężczyzn i mieści się w budynku ośrodka przy ul. Wiejskiej 4. Dysponuje 14 stałymi miejscami noclegowymi, w sytuacjach szczególnych liczba miejsc może być zwiększona do 20. Od 24 grudnia 2017 r. do 31 marca br. uruchomiono na terenie Noclegowni pokój pomocy doraźnej, gdzie osoby bezdomne mogą znaleźć schronienie w formie miejsca siedzącego w godzinach od 20⁰⁰ do 8⁰⁰.

Schronisko dla osób bezdomnych „Zacisze” jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu miejskim, prowadzącym całodobowe miejsca pobytu, mieści się w Szczecinku przy ul. Wodociągowej 6A. Schronisko zapewnia schronienie pełnoletnim osobom bezdomnym i rodzinom, w tym rodzinom z dziećmi. W skład Schroniska wchodzi również Punkt Pomocy Bezdomnym i Potrzebującym, w którym świadczona jest pomoc dla osób bezdomnych w formie ciepłego posiłku, wymiany odzieży, usługi higieniczne, pobyt w świetlicy itp.

W związku z koniecznością uzupełnienia struktury placówek o ogrzewalnię oraz dostosowania już istniejących placówek dla osób bezdomnych do standardów określonych właściwymi krajowymi przepisami, w tym standardów lokalowych i zatrudnienia przed Miastem Szczecinek stoi konieczność zapewnienia w ciągu najbliższych dwóch lat środków finansowych na ten cel.⁴⁷

„System pomocy społecznej” w Szczecinku opiera się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników publicznych służb pomocy społecznej. Liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządczy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych atutów miasta w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. Potencjał ten jest istotnym elementem lokalnej specjalizacji – turystyka i zdrowie.

Istotnymi partnerami „systemu pomocy społecznej” w mieście są:

- Liczne i aktywne organizacja pozarządowe,
- Publiczne i niepubliczne szkoły i placówki edukacyjne,
- Policja i Staż Miejska,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Urząd Miasta w Szczecinku,
- Sąd oraz kuratorzy,

⁴⁷ Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Szczecinku, MOPS w Szczecinku, 2018 rok

- Prywatne podmioty realizujące zadania opiekuńcze,
- Podmioty systemu opieki zdrowotnej,
- Poradnicza Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Mieszkańcy miasta, w szczególności osoby angażujące się społecznie (organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i wolontariat miejski),
- Jednostki i spółki samorządu oraz biznes prywatny.

„System pomocy społecznej”, który tworzą instytucje publiczne, prywatne oraz mieszkańcy miasta ewaluował w ciągu całego okresu funkcjonowania. Istotne było reagowanie na zachodzące zmiany, które widoczne były w szczególności w zmianach otoczenia prawnego oraz sytuacji społeczno-gospodarczej w kraju, regionie i mieście.

Wyrazem zachodzących zmian w lokalnej polityce pomocy społecznej była liczba świadczeń pomocy społecznej i przyczyny ich przyznawania. W porównaniu z 2009 roku, w 2017 roku nastąpił wzrost świadczeń pomocy społecznej, których przyczyną była bezdomność (wzrost o 255%), zagrożenie bezdomnością (103%) oraz przemoc w rodzinie (278%). Nie uległy zasadniczo zmianie liczby świadczeń przyznawanych z powodu długotrwałej choroby i narkomani. Spadek dot. upośledzenia umysłowego (-15%), chorób i zaburzeń psychicznych (-13%) oraz niezaradności wychowawczej (spadek -23%). Znaczna skala spadku liczby świadczeń dotyczyła niepełnosprawności (-28%), niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego (-37%) bezrobocia (-36%) oraz alkoholizmu (-33%).

Spadki wybranych przyczyn pomocy społecznej można po części wiązać z sukcesem pracy socjalnej (np. w przypadku alkoholizmu), po części wynikają one ze zmian kryteriów przyznawania pomocy społecznej (kryterium dochodowe).

Coraz większy wpływ na zmiany w strukturze „problemów” społecznych ma sytuacja demograficzna. Do nich należy zaliczyć zwiększający się udział oraz liczebność osób w wieku senioralnym. Ogólny trend spadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej był najwolniejszy w tej grupie wiekowej. Biorąc pod uwagę dalsze prognozy wzrostu liczby osób w wieku senioralnym, a w szczególności przejścia wyżu demograficznego do kategorii wieku powyżej 70-roku życia, można prognozować zwiększenie się liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą chorobą oraz być może ze względu na niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność (czyli głównych przyczyn przyznawania pomocy osobom starszym).

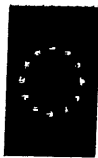
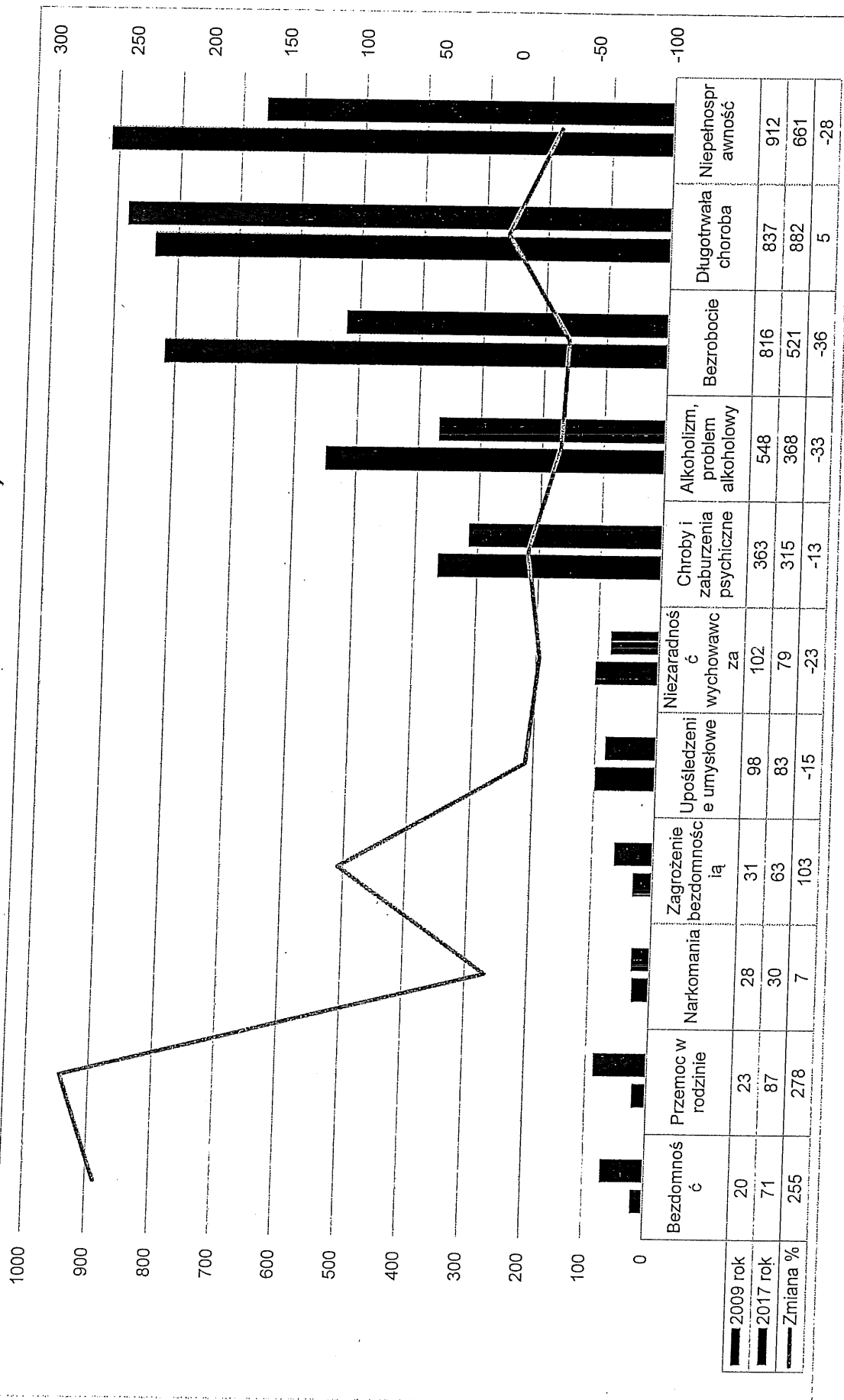

Tabela 11. Przyczyny przyznawania pomocy społecznej w 2009 i 2017 roku (źródło: MOPS w Szczecinku)

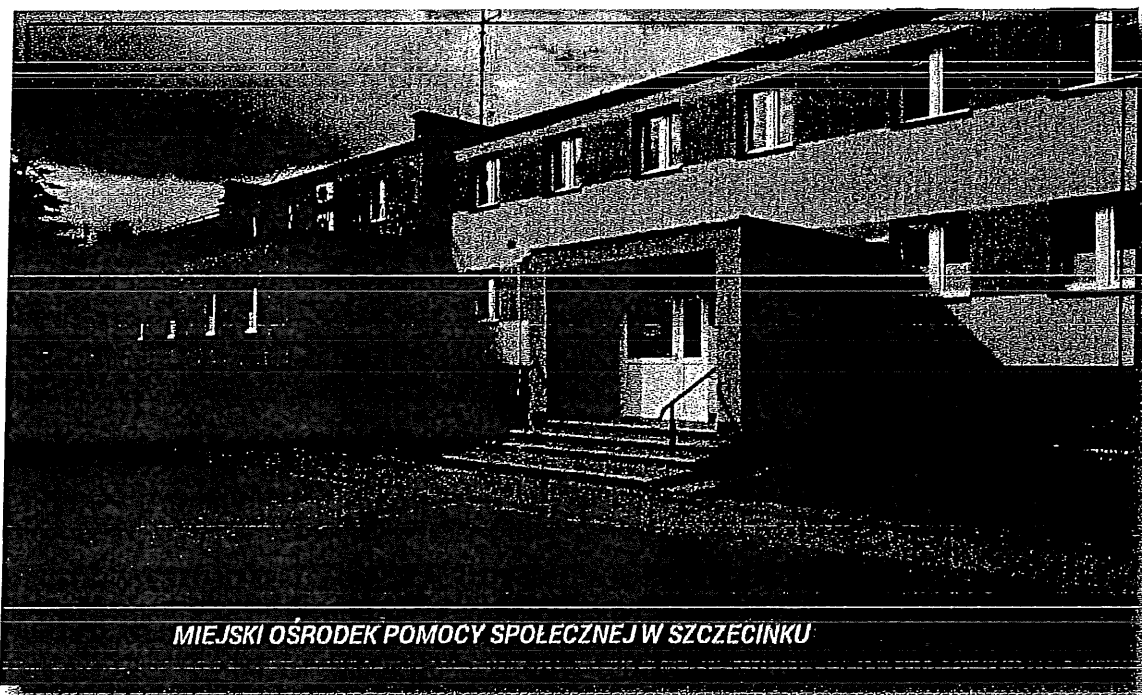

Obok wyzwań związanych ze zmieniającą się sytuacją społeczno-gospodarczą w mieście oraz kraju do wyzwań stojących przed Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Szczecinku należy szereg działań o charakterze organizacyjnym i zarządczym. Do wyzwań należy zaliczyć m. in.:

- Podnoszenie jakości obsługi klientów Ośrodka,
- Prowadzenie prac remontowo-adaptacyjnych oraz zakup wyposażenia na rzecz infrastruktury pomocy społecznej,
- Zwiększenie dostępności obiektów infrastruktury pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych,
- Zabezpieczenie trwałości „realizacji zadań i działań pomocy społecznej” poprzez utrzymanie stabilności zatrudnienia oraz zachowanie potencjału wiedzy instytucjonalnej, która opiera się na wiedzy indywidualnej i umiejętności dzielenia się wiedzą.

*Rysunek 46. Obiekt Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku
(źródło: <http://www.mops.szczecinek.pl/>)*

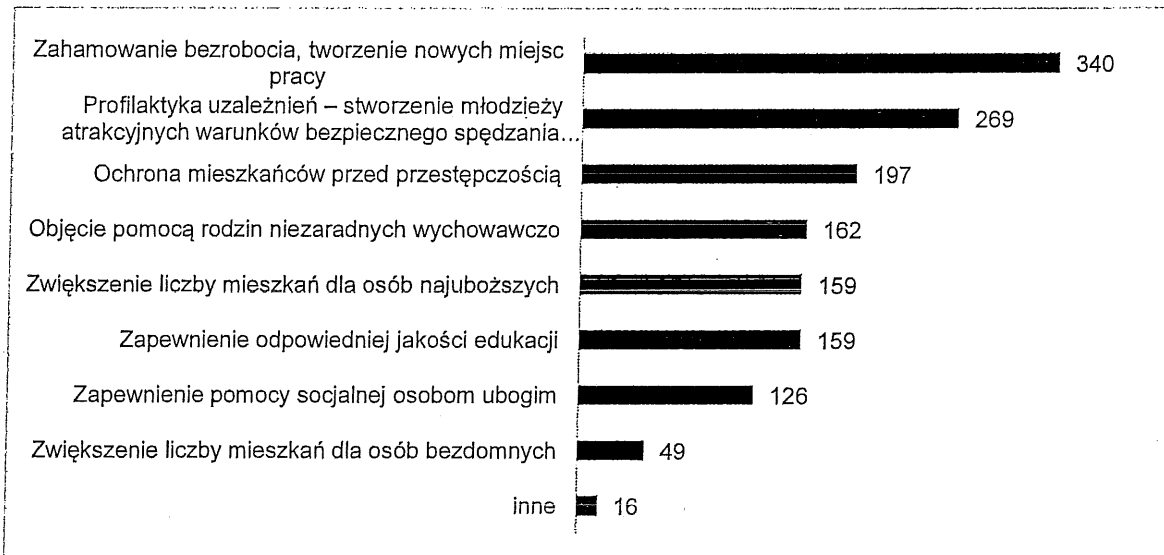
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZCZECINKU

Ważne potrzeby społeczne w opinii mieszkańców miasta

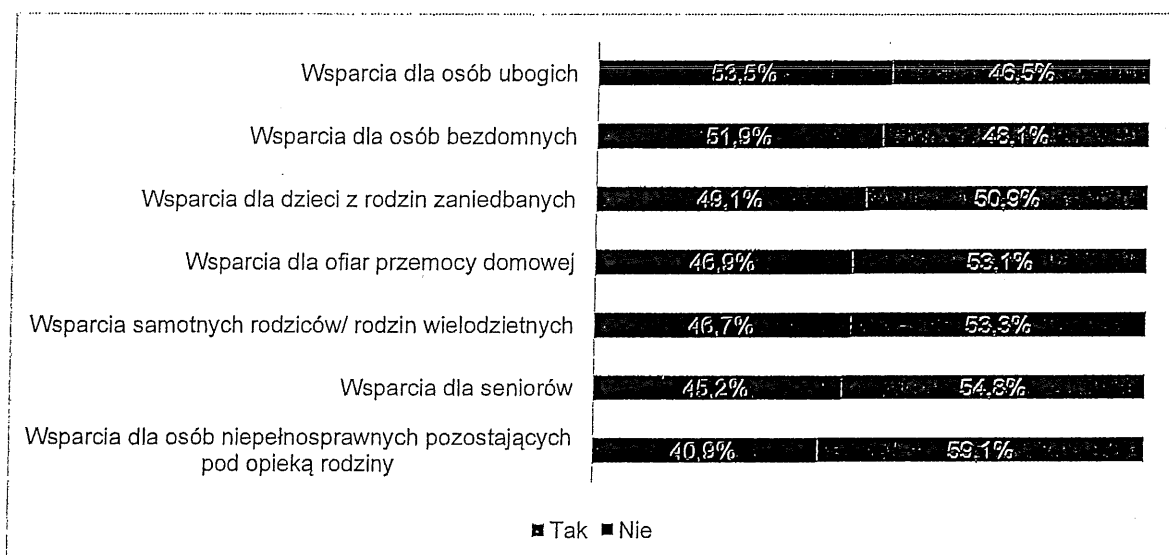
Według badanych, trzema najważniejszymi zagadnieniami są: zahamowanie bezrobocia i tworzenie nowych miejsc pracy (340 wskazań), profilaktyka uzależnień – stworzenie młodzieży atrakcyjnych warunków bezpiecznego spędzania czasu wolnego, propagowanie wiedzy nt. skutków uzależnień (269) oraz ochrona mieszkańców przed przestępczością (197). W ramach odpowiedzi „inne”, respondenci wskazywali najczęściej na kwestię ochrony środowiska.

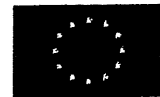
Wykres 26. Wskazanie najbardziej potrzebnych obszarów w celu poprawy jakości życia mieszkańców Szczecinka, N=591

Znajomość oferty miasta z zakresu pomocy społecznej waha się od 40 do 54% wskazań odpowiedzi twierdzącej. Najwięcej osób wie o wsparciu dla osób ubogich (53,5%), bezdomnych (51,9%) i dzieci z rodzin zaniedbanych (49,1%), natomiast najmniej – o wsparciu osób niepełnosprawnych pozostających pod opieką rodziny (40,9%).

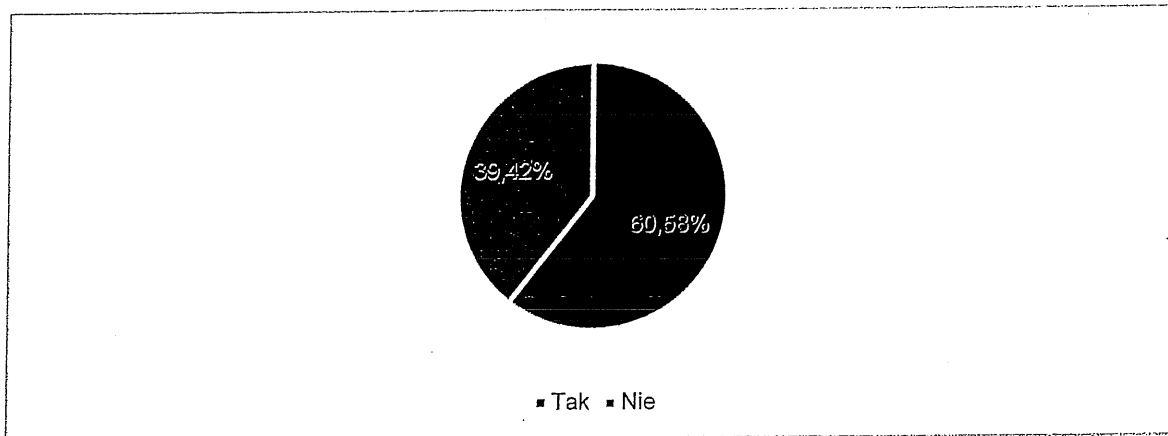
Wykres 27. Opinie mieszkańców nt. znajomości oferty miasta powiązanej z wsparciem dla osób potrzebujących pomocy, N=591

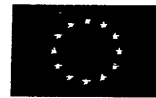

Prawie dwie trzecie ankietowanych (60,58%) uważa, że oferta wsparcia osób potrzebujących na terenie miasta jest wystarczająca. Pozostali ankietowani (39,42%) byli zapytani o to, jakie grupy społeczne potrzebują jeszcze wsparcia oraz jakiego rodzaju wsparcia brakuje w Szczecinku. Respondenci wymieniali głównie osoby bezdomne i niepełnosprawne, ale raczej nie wskazywali, jaki konkretnie rodzaj wsparcia jest potrzebny.

Wykres 28. Ocena oferty wsparcia osób potrzebujących na terenie Szczecinka, N=591

12. Podsumowanie diagnozy

12.1 Analiza SWOT

Miasto Szczecinek dotknięte jest kryzysem demograficznym, którego przejawem jest dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost liczebności tej grupy, związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego. Prognozowany jest ponadto istotny wzrost liczby osób w wieku 70+. Niekorzystna sytuacja demograficzna wynika również z braku „zasilania” grupy w wieku produkcyjnym przez młodsze roczniki. Obok zwiększającej się populacji osób w wieku poprodukcyjnym obserwowany jest spadek liczebności osób w wieku produkcyjnym. Na bardzo niskim poziomie są również wskaźniki urodzeń. W Szczecinku w ciągu ostatnich lat notowano również istotną przewagę wymeldowań nad zameldowaniami.

Powyższe zjawiska demograficzne w istotny sposób wpływają i wpływać będą na szereg aspektów funkcjonowania miasta. Do istotnych problemów należy zaliczyć samotność osób starszych, która pogłębiana jest m.in. przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin. W mieście widoczny jest deficyt mieszkań chronionych. Podstawowe bariery w funkcjonowaniu systemu pomocy społecznej na rzecz osób starszych związane są z jego finansowaniem, czyli są w dużym stopniu niezależne od Miasta i służb pomocy społecznej w Szczecinku. Deficyt w finansowaniu usług opiekuńczych, pogłębiany jest przez deficyt firm i pracowników świadczących usługi na rzecz seniorów.

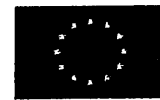
Do głównych problemów osób starszych należy zaliczyć długotrwałą chorobę, niepełnosprawność oraz trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Zjawiska te na pewno będą nadal stanowić jeden z punktów ciężkości działalności pomocy społecznej w Szczecinku w ciągu najbliższych lat. Istotną barierą ograniczającą skuteczność pomocy społecznej może być natomiast brak systemowych rozwiązań, w tym dot. wsparcia rehabilitacji osób dorosłych oraz świadczeń reintegracyjnych, dostatecznego wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną. W samym mieście widoczne są natomiast deficyty w rozwoju infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Z drugiej strony należy podkreślić, że system pomocy społecznej w Szczecinku jest zasadniczo przygotowany na nowe wyzwania, które w dużym stopniu pojawiają się w związku z sytuacją demograficzną. Miasto dysponuje infrastrukturą społeczną opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówkami wsparcia dziennego dla seniorów, choć warto podkreślić, że są jeszcze istotne deficyty w tej sferze. Brakuje przede wszystkim dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimer'a i inne choroby otępienne. Miasto posiada sprawdzony i dobrze funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz może pochwalić się realizacją licznych projektów, realizowanych przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy.

Pozytywnie należy ocenić sytuację na lokalnym rynku pracy, czego potwierdzeniem są bardzo niskie wskaźniki bezrobocia oraz rosnąca atrakcyjność inwestycyjna miasta. Istotny dla dalszego wzrostu gospodarczego może być również potencjał specjalizacji związanej z ochroną zdrowia i turystyką.

Jednocześnie, pomimo bardzo niskich wskaźników bezrobocia, widoczna jest bardzo niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (zjawisko pogłębiane przez Program 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia). W tych realiach istotną barierą dalszego wzrostu gospodarczego i sukcesu lokalnych firm może być deficyt pracowników. Niższa od średniej krajowej „atrakcyjność zatrudnienia” może być nadal jedną z przyczyn odpływu ludności z miasta.

Problemy ekonomiczne są jedną z przyczyn szeregu problemów społecznych, w tym rodzinnych. W Szczecinku występuje znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać m. in. ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne. Widoczna jest m. in. znaczna i rosnąca skala bezdomności, pomimo dobrze rozwiniętej infrastruktury i różnorodnych form pomocy dla osób bezdomnych. W najbliższym czasie infrastruktura służąca bezdomnym wymagać będzie

dostosowania do wprowadzanych systemowo nowych krajowych standardów w zakresie przystosowania obiektów tj. noclegowni, schronisk oraz ogrzewalni dla osób bezdomnych.

Istotnym problemem jest znaczna skala i różnorodność uzależnień, potęgowana przez łatwość dostępu do środków psychoaktywnych oraz niedostatki w funkcjonowaniu systemu pomocy uzależnień w mieście. Za słabą stronę należy uznać brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków oraz pojawianie się nowych form uzależnień, np. od hazardu czy sieci. Występuje również zjawisko agresji wśród młodzieży oraz problemy psychiczne, a deficytem jest brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku (np. brak streetworkerów).

Dobrze należy ocenić zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, który przełożył się na wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. Z drugiej strony widoczne są deficyty w finansowaniu poradnictwa dla osób uzależnionych, w porównaniu do skali potrzeb na terenie miasta oraz brak systemowej ciągłości wsparcia osób uzależnionych.

Kolejna istotna grupa problemów społecznych związana jest z przemocą w rodzinie. W mieście występuje deficyt miejsc schronienia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wynikający m.in. z ogólnego deficytu lokali socjalnych w Szczecinku. Należy przy tym podkreślić, że w Szczecinku bardzo sprawnie funkcjonuje system wspierania rodziny, w tym pomocy dot. przemocy w rodzinie. Rośnie także świadomość dot. problemów w rodzinie oraz skuteczność działań profilaktycznych.

W Szczecinku w ciągu zaledwie kilku lat nastąpiło imponujące zmniejszenie skali przestępczości. Swój wkład w to miał m. in. monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta. Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta wpływa jednak na obniżenie poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.

„System pomocy społecznej” w Szczecinku, który opiera się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników publicznych służb pomocy społecznej należy uznać za zdecydowany atut miasta w kontekście kreowania polityki rozwoju. Liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządczy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych potencjałów tego systemu. Istotnym partnerem publicznych służb pomocy społecznej są organizacje pozarządowe, które aktywnie działają na terenie miasta oraz realizują zlecane przez Miasto zadania z zakresu pomocy społecznej. Mocną stroną jest także zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów oraz zwiększająca się empatia mieszkańców na problemy społeczne. Podkreślić jednak należy, że w kwestii aktywności społecznej daleko jeszcze jest do dobrych wzorców rozwiniętych społeczeństw obywatelskich i w tej materii Miasto ma jeszcze wiele do nadrobienia.

Analizując wyzwania związane z polityką społeczną w mieście należy podkreślić, że nie wszystko zależy od rozwiązań i potencjałów lokalnych. Istotną barierą w prowadzeniu skutecznej pomocy społecznej w kraju. Niemniej jednak w Szczecinku może być sposób funkcjonowania systemu pomocy społecznej w kraju. Niemniej jednak miasto posiada istotne atuty, którymi są m. in. dobrze funkcjonujące służby pomocy społecznej oraz rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej. Bardzo dobrze rozwinięta jest także infrastruktura edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku. Te potencjały mogą wspierać rozwój lokalnej specjalizacji związanej ze zdrowiem, turystyką i rekreacją, ukierunkowanej w szczególności na osoby starsze. W tym kontekście za szansę należy uznać zmianę orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowaną w przyszłości na pomoc osobom niepełnosprawnym, samotnym i starszym, co wydaje się w polskich realiach tylko kwestią czasu. Oczekiwać należy wzrostu zainteresowania kompleksową ofertą opieki nad seniorami w kraju i za granicą. Szansą będą także inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmocniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.

Szans na zwiększenie skuteczności prowadzonych działań pomocy społecznej należy poszukiwać w środkach dostępnych za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dostępnych dla organizacji pozarządowych.

Zamykając dyskusję nt. wyzwań stojących przed systemem pomocy społecznej w Szczecinku należy zwrócić uwagę na zapewnienie ciągłości „instytucjonalnej”, która opiera się na potencjale kadrowym. Widoczne jest m. in. przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia. Bariera jest niedostateczne zarządzanie wiedzą w systemie pomocy społecznej w mieście, co związane jest m. in. z barierami komunikacji wewnętrznej i z przepływem informacji o działaniach, potrzebach i potencjałach różnych środowisk, instytucji i organizacji realizujących działania na rzecz społeczności miasta.

Powyżej opisane uwarunkowania wewnętrzne oraz zewnętrzne polityki pomocy społecznej w Szczecinku przedstawione zostały za pomocą klasycznej analizy SWOT.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jego przyszłego rozwoju.
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze.
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem Miasta lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jego obszarze.
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój.

ANALIZA SWOT

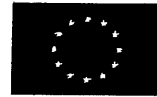
MOCNE I SŁABE STRONY

Mocne strony

- „System pomocy społecznej” w Szczecinku, opierający się na zaangażowaniu społecznym oraz wieloletnim doświadczeniu pracowników publicznych służb pomocy społecznej. Duża liczba realizowanych przedsięwzięć, potencjał kadrowy, organizacyjny, zarządcy oraz współpraca interdyscyplinarna należą do jednych z najważniejszych atutów miasta w sferze społecznej.
- Zwiększająca się aktywność społeczna, w szczególności seniorów, zwiększająca się empatia na problemy społeczne.
- Duża liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających na terenie miasta oraz zlecanie im zadań z zakresu pomocy społecznej.
- Rozwinięta infrastruktura opieki zdrowotnej, której struktura opiera się na publicznej służbie zdrowia. Miasto wspiera osoby niepełnosprawne oraz chore, udzielając różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej.
- Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura edukacji jak również kultury, która wspierana jest przez dobrze rozwiniętą infrastrukturę rekreacji i wypoczynku, dostosowana do aktualnych potrzeb.
- Infrastruktura społeczna opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówki wsparcia dziennego dla seniorów.
- Sprawdzony i dobrze funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi oraz liczne projekty realizowane przez służby publiczne, organizacje pozarządowe oraz wolontariuszy na rzecz osób starszych, np. karta seniora, Uniwersytet III wieku.
- Korzystna sytuacja na lokalnym rynku pracy, bardzo niskie wskaźniki bezrobocia, atrakcyjność inwestycyjna miasta oraz potencjał wzrostu gospodarczego, w szczególności w oparciu o specjalizację ochrony zdrowia i turystyki.
- Funkcjonujący system wspierania rodziny, w tym pomocy rodzinom dot. przemocy w rodzinie oraz rosnąca świadomość dot. problemów w rodzinie, skuteczność działań profilaktycznych, funkcjonujący punkt konsultacyjny dot. przemocy w rodzinie.
- Funkcjonująca profilaktyka dla osób uzależnionych, duża świadomość istnienia problemów na poziomie szkół oraz rosnąca świadomość rodziców.
- Dobrze zorganizowany system pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
- Funkcjonujące placówki wsparcia osób bezdomnych (noclegownie) oraz system pomocy osobom bezdomnym, ukierunkowany na wychodzenie z bezdomności.
- Zmniejszenie skali przestępczości, funkcjonujący monitoring miejski, który wykluczył przestępczość z centrum miasta.

Słabe strony

- Dynamiczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym oraz prognozowany dalszy wzrost związany z przechodzeniem wyżu demograficznego lat 50-tych do kategorii wieku poprodukcyjnego, prognozowany wzrost liczby osób w wieku 70+.
- Występujący oraz prognozowany wzrost problemu samotności osób starszych, który pogłębiany jest przez niekorzystne zjawiska migracyjne młodszych członków rodzin.
- Niska aktywność zawodowa wybranych grup społecznych, w szczególności kobiet (zjawisko pogłębione przez 500+), osób w wieku powyżej 50+, osób długotrwale bezrobotnych, powiązana z niską atrakcyjnością zatrudnienia (niskie wynagrodzenia), brak centrum integracji społecznej.
- Deficyty w zakresie infrastruktury społecznej dot. opieki długoterminowej dla osób starszych oraz placówek wsparcia dziennego. Brak dziennego ośrodka wsparcia dla osób chorych na Alzheimera i inne choroby otępienne.
- Brak mieszkań chronionych na terenie miasta w stosunku do oczekiwanych potrzeb.
- Niepełne dostosowanie istniejącej infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym hali sportowej, brak placu zabaw dostosowanych do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.

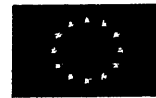

- Znaczna skala i różnorodność problemów uzależnień, w tym łatwość dostępu do środków psychoaktywnych, niedostatki w funkcjonowaniu systemu pomocy uzależnień w mieście, w tym brak należytego przepływu informacji pomiędzy instytucjami, deficyty w diagnozowaniu uzależnień, w szczególności od narkotyków, nowe formy uzależnień, np. hazard, uzależnienie od sieci.
- Występujące zjawisko agresji wśród młodzieży oraz problemy psychiczne, brak narzędzi przeciwdziałania temu zjawisku (np. brak streetworkerów), niewystarczająca opieka psychiatryczna (słaba dostępność, brak specjalistów).
- Znaczna skala i różnorodność problemów rodzinnych, które mogą się pogłębiać ze względu na niekorzystne zmiany demograficzne.
- Znaczna i rosnąca skala bezdomności, w tym przyciąganie osób bezdomnych z okolicznych terenów.
- Deficyt miejsc dla osób objętych przemocą w rodzinie, wynikający m.in. z ogólnego deficytu lokali socjalnych w Szczecinku.
- Koncentracja mieszkańców z problemami społecznymi w kilku miejscach miasta, skutkująca m. in. obniżeniem poziomu bezpieczeństwa tych lokalizacji.
- Umiarkowana aktywność społeczna mieszkańców, która w odniesieniu do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym ogranicza się do liderów lokalnych społeczności.
- Bariery dot. komunikacji wewnętrznej w sferze pomocy społecznej związane z przepływem informacji o działaniach, potrzebach, potencjałach, w tym m. in. brak rady pożytku publicznego.
- Przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań oraz brak korelacji między wzrastającą liczbą zadań, a stanem zatrudnienia.

SZANSE I ZAGROŻENIA

Szanse
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrastające zainteresowanie kompleksową ofertą opieki nad seniorami (wzrost popytu na ofertę) w kraju i za granicą. ➤ Zmiana orientacji finansowania pomocy społecznej, ukierunkowana w szczególności na pomoc osobom niepełnosprawnym, samotnym i starszym. ➤ Środki finansowe przeznaczone na projekty z zakresu pomocy społecznej, aktywności społecznej, dostępne za pośrednictwem funduszy unijnych, krajowych i wojewódzkich, w szczególności dla organizacji pozarządowych. ➤ Inwestycje prywatne w sferze opieki zdrowotnej oraz opieki nad osobami starszymi, realizowane na terenie miasta, wzmacniające potencjał lokalnej specjalizacji opartej na zdrowiu i turystyce.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Deficyt w finansowaniu usług opiekuńczych, który może się pogłębić w związku z dalszymi zmianami demograficznymi, pogłębiany przez deficyt firm i pracowników świadczących usługi na rzecz seniorów. ➤ Brak systemowego wsparcia dot. rehabilitacji osób dorosłych oraz świadczeń reintegracyjnych oraz dostatecznego wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną, osób autystycznych. ➤ Deficyty w finansowaniu poradnictwa dla osób uzależnionych w porównaniu do skali potrzeb na terenie miasta oraz brak ciągłości wsparcia. ➤ Wolniejsze tempo wzrostu atrakcyjności zatrudnienia na terenie miasta w porównaniu do wybranych przestrzeni kraju, powiązane ze wzrostem mobilności zawodowej i geograficznej ludności, co stwarza ryzyko dalszego odpływu ludności z miasta.

12.2 Analiza SWOT/TOWS

Identyfikacja sytuacji strategicznej związana jest z oceną siły powiązań czynników zewnętrznych i wewnętrznych. W zależności od powiązań szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami możemy wyróżnić kilka typów sytuacji strategicznej:

- Strategia zachowawcza – Miasto działa w niekorzystnym otoczeniu zewnętrznym, ale posiada silnie powiązany z zagrożeniami zewnętrznymi zespół mocnych stron, jest więc w stanie zdecydowanie odpowiedzieć na zagrożenia. W istniejącym otoczeniu nie jest się w stanie intensywnie rozwijać, gdyż zespół mocnych stron nie koresponduje z szansami otoczenia, niemniej jednak jest w stanie skutecznie przewycięzać zagrożenia w oczekiwaniu na poprawę warunków zewnętrznych.
- Strategia defensywna – słabe strony Miasta są silnie powiązane z zewnętrznymi zagrożeniami. Strategia defensywna jest strategią nastawioną na przetrwanie.
- Strategia agresywna – w Mieście przeważają mocne strony, a w jego otoczeniu silnie powiązane z nimi szanse. Strategia agresywna jest strategią silnej ekspansji oraz rozwoju wykorzystującego obydwa czynniki.
- Strategia konkurencyjna – Miasto posiada przewagę słabych stron nad mocnymi, ale funkcjonuje w przyjaznym dla siebie otoczeniu, co pozwala mu utrzymywać swoją pozycję. Niemniej jednak słabość wewnętrzna uniemożliwia skuteczne wykorzystanie szans, które daje otoczenie zewnętrzne. Strategia konkurencyjna powinna koncentrować się na takim eliminowaniu wewnętrznych słabości, aby w przyszłości lepiej wykorzystać szanse otoczenia.

W celu identyfikacji sytuacji strategicznej czynniki SWOT należy skonfrontować ze sobą, poprzez próbę odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Czy określona mocna strona pozwala wykorzystać daną szansę?

- Mocne strony miasta w dużym stopniu korespondują z szansami. Szans miasto upatruje bowiem w rosnącym popycie na kompleksowe usługi opiekuńcze. Do mocnych stron, które pozwolą wykorzystać tę szansę należy zaliczyć potencjał organizacyjny służb pomocy społecznej oraz bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturę społeczną, w tym ochrony zdrowia. Nie bez znaczenia dla „wytworzenia” kompleksowej oferty usług na rzecz osób starszych jest atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa. Szczecinek oferuje bezpieczną i dobrze zorganizowaną przestrzeń miejską. Biorąc pod uwagę oczekiwaną reorientację finansowania pomocy społecznej, Szczecinek może stać się miastem specjalizującym się ofercie pomocy społecznej, w szczególności usług opiekuńczych. W ten sposób wzmocni swój potencjał ekonomiczny, a jednocześnie „wytworzy” odpowiedniej jakości ofertę pomocy społecznej na rzecz swoich mieszkańców.

2. Czy określona mocna strona pozwala ograniczyć dane zagrożenie?

- Większość zagrożeń związanych jest z regulacjami centralnymi dot. systemu pomocy społecznej. W tym kontekście zestaw mocnych stron miasta w żaden sposób nie koresponduje z negatywnym otoczeniem zewnętrznym. Atuty miasta nie wpłyną na zmniejszenie ryzyka wystąpienia zagrożeń, np. niekorzystnych regulacji prawnych dot. pomocy społecznej.

3. Czy określona słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania danej szansy?

- Występujące słabe strony w mieście dotyczą przede wszystkim znacznej skali wybranych problemów społecznych oraz po części „niesprawności lokalnego” systemu pomocy społecznej (np. brak stabilności kadrowej, deficyt zarządzania wiedzą, etc.). W tym kontekście barierą wykorzystania okazji będzie raczej funkcjonalność i sprawność lokalnego systemu pomocy społecznej, w szczególności związanego np. z brakiem kadr do pracy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych. Oznacza to, że nawet jeśli rosnąć będzie popyt na usług opiekuńcze, system pomocy społecznej w Szczecinku nie będzie w stanie w pełni wykorzystać tej okazji.

4. Czy określona słaba strona potęguje dane zagrożenie?

- Słabe strony miasta w pewnym stopniu wpływają na spotęgowanie zagrożeń. Dotyczy to w pewnym stopniu atrakcyjności zatrudnienia na miejscu. Miasto, które nie będzie w stanie konkurować atrakcyjnością zatrudnienia będzie tracić kapitału ludzki na rzecz innych przestrzeni kraju, co potęgować będzie inne problemy społeczne, np. samotność osób starszych.

5. Czy dana szansa wzmacnia daną silną stronę?

- W korelacji szans i mocnych stron należy wskazać na dużą zbieżność. Mocne strony miasta, czyli dobrze rozwinięty system pomocy społecznej, posiadający unikalne kompetencje, wyróżniający się w przestrzeni kraju, będzie w stanie odpowiedzieć na pojawiający się popyt na usługi opiekuńcze, który wspierany będzie dodatkowo przez system finansowania pomocy społecznej. Tym samym Miasto realizować będzie również zadania pomocy społecznej na rzecz swoich mieszkańców na wysokim poziomie.

6. Czy dana szansa pozwala zniwelować daną słabość?

- Zdiagnozowane szanse w dużym stopniu wpłyną na niwelowanie słabych stron sfery społecznej miasta. Przede wszystkim uregulowana polityka pomocy społecznej na poziomie krajowym pozwolą „sprawniej” realizować misję pomocy społecznej na poziomie lokalnym.

7. Czy dane zagrożenie niweluje daną silną stronę?

- W korelacji zagrożeń oraz mocnych stron również występuje duża spójność i zależność. System pomocy społecznej nie będzie w stanie w pełnym zakresie realizować swoich zadań lub będzie je realizował w bardzo niekorzystnym otoczeniu (np. prawnym, finansowym), co wpłynie niekorzystnie na odbiorców końcowych, czyli klientów pomocy społecznej.

8. Czy dane zagrożenie uwypukla daną słabość?

- W korelacji zagrożenie – słaba strona również widoczna jest bardzo duża spójność. Deficyty finansowania pomocy społecznej oraz dalszy odpływ ludności z miasta zdecydowanie pogłębią niekorzystną sytuację wybranych grup społecznych w mieście.

W wyniku przeprowadzonych analiz można przedstawić następujące wnioski:

Bardzo trudno wskazać jednoznacznie, jaką strategię powinno obrać Miasto Szczecinek w kontekście polityki społecznej. Relacje uwarunkowań wewnętrznych z otoczeniem sugerują, że powinna to być początkowo strategia defensywna, jednak powinna ona „być przygotowana” na możliwość wykorzystania swoich atutów, czyli w pewnym zakresie powinna realizować strategię agresywną. Słabe strony miasta, które w dużym stopniu związane są z kryzysem demograficznym, bardzo silnie korespondują z zagrożeniami. Skala zmian demograficznych i ich nieuchronność w ciągu najbliższych lat wskazują na konieczność radzenia sobie z bardzo trudną sytuacją społeczną. Z drugiej strony Miasto dysponuje mocnymi stronami, które w pewnym zakresie niwelować będą negatywne zjawiska, a docelowo mogą mieć swój wkład w rozwój społeczno-gospodarczy. Nie bez znaczenia dla sukcesu będzie wykorzystanie szans, wynikających w szczególności z popytu na usługi opieki nad osobami starszymi oraz być może ze zmiany orientacji finansowania pomocy społecznej, w której większy nacisk zostanie położony na problemy osób starszych, chorych i niepełnosprawnych. W tym kontekście Miasto powinno rozwijać swój system pomocy społecznej, tworząc konkurencyjną ofertę skierowaną na zewnątrz (wzmacniając potencjał ekonomiczny miasta) oraz do wewnątrz (realizując usługi na rzecz mieszkańców na najwyższym, możliwym poziomie).

W przypadku niesprzyjających okoliczności zewnętrznych Miasto nie uniknie najprawdopodobniej nastawienia defensywnego – ukierunkowanego na przetrwanie, które rozumieć należy jako „konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu pomocy społecznej”, pomimo występujących problemów związanych m.in. z finansowaniem pomocy społecznej, brakami kadrowymi, organizacyjnymi oraz wzrostem skali wybranych problemów społecznych.

13. Spis rysunków, tabel i wykresów

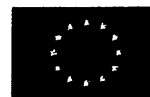
Rysunek 1. Ludność Szczecinka w latach 2009-2017 (źródło: GUS)	4
Rysunek 2. Ludność Szczecinka wg ekonomicznych grup ludności w latach 2009-2017 (źródło: GUS)	4
Rysunek 3. Zmiany demograficzne w Szczecinku na podstawie piramid wieku ludności Szczecinka w latach 2010 i 2017 w przedziałach 5 lat (źródło: GUS)	5
Rysunek 4. Ruch naturalny w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS).....	6
Rysunek 5. Liczba zawieranych małżeństw w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)	7
Rysunek 6. Zameldowania i wymeldowania w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS).....	8
Rysunek 7. Pomoc społeczna udzielana osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2009-2017 (opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Szczecinku)	9
Rysunek 8. Główne przyczyny udzielania pomocy społecznej osobom w wieku senioralnym w Szczecinku w latach 2010-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)	9
Rysunek 9. Liczba oraz wartość usług opiekuńczych (źródło: MOPS w Szczecinku)	12
Rysunek 10. Osoby przebywające w domach pomocy społecznej i oczekujące na nie w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)	13
Rysunek 11. Dom Dziennego Pobytu „Złota Jesień” (źródło: Fundacja Przystań)	14
Rysunek 12. Wizualizacja Karty Seniora w Szczecinku (źródło: www.60plus.szczecinek.pl/)	15
Rysunek 13. Odległość pomiędzy Domem Dziennego Pobytu „Złota Jesień” i okolicą Ronda Winanda Osińskiego w Szczecinku (źródło: googlemaps, dostęp 09.05.2018)	16
Rysunek 14. Liczba przychodni podstawowej opieki zdrowotnej oraz liczba porad w ramach tej opieki w latach 2009-2016 w Szczecinku (źródło: GUS)	18
Rysunek 15. Liczba klubów sportowych oraz osób ćwiczących w Szczecinku w latach 2008 – 2016 (źródło: GUS).....	20
Rysunek 16. Trenerzy, instruktorzy sportowi oraz inne osoby prowadzące zajęcia sportowe w Szczecinku w latach 2008-2016 (źródło: GUS).....	20
Rysunek 17. Długość ścieżek rowerowych w Szczecinku w latach 2011-2016 (źródło: GUS)	21
Rysunek 18. Przyczyny przyznawania pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2009-2017 związane z problemami zdrowotnymi	24
Rysunek 19. Pozytywne decyzje dot. prawa do świadczeń opieki zdrowotnej oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze w latach 2009-2017 w Szczecinku (źródło: MOPS w Szczecinku).....	25
Rysunek 20. Prywatne podmioty prowadzące działalność gospodarczą wg liczby zatrudnionych w Szczecinku w 2017 roku (źródło: GUS).....	45
Rysunek 21. Liczba podmiotów prywatnych w REGON w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS).....	46
Rysunek 22. Pracujący na 1000 ludności w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS).....	47
Rysunek 23. Pracujący w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)	47
Rysunek 24. Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w Szczecinku w latach 2010-2017 (dane dotyczą wartości w grudniu każdego roku) (źródło: PUP w Szczecinku)	48
Rysunek 25. Średnie wynagrodzenia brutto w Szczecinku, województwie zachodniopomorskim oraz kraju w latach 2009-2016 w tys. zł (źródło: GUS)	49
Rysunek 26. Liczby oraz formy świadczeń pomocy społecznej w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS)	56
Rysunek 27. Liczba bezdomnych klientów MOPS w Szczecinku oraz liczby osób korzystających z Noclegowni oraz Schroniska dla osób bezdomnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku).....	60
Rysunek 28. Liczba osób korzystających z noclegów okresowych oraz doraźnych w Noclegowni przy ul. Wiejskiej 4 w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku)	61
Rysunek 29. Kwoty świadczeń rodzinnych przyznawanych w Szczecinku w 2017 roku w mln zł (źródło: MOPS w Szczecinku)	65
Rysunek 30. Kwoty wybranych świadczeń rodzinnych w Szczecinku w latach 2009-2017 w mln zł (źródło: MOPS w Szczecinku)	65
Rysunek 31. Wydatki w funduszu alimentacyjnego w latach 2009-2017 w Szczecinku w mln zł (źródło: MOPS w Szczecinku)	66

Rysunek 32. Liczba rodzin otrzymująca świadczenia alimentacyjne oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku).....	67
Rysunek 33. Liczba dzieci w pieczy zastępczej oraz kwoty wydatków ponoszonych przez Miasto na pieczę zastępczą w Szczecinku w latach 2012 – 2017 (źródło: MOPS w Szczecinku).....	68
Rysunek 34. Wiek budynków tworzących zasób mieszkaniowy Miasta Szczecinek (źródło: Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Szczecinek na lata 2017-2021).....	79
Rysunek 35. Przestępczość w Szczecinku w latach 2012-2016 (źródło: GUS)	81
Rysunek 36. Członkowie grup artystycznych oraz członkowie kół, klubów i sekcji w Szczecinku w latach 2011-2017 (źródło: GUS).....	82
Rysunek 37. Liczba organizacji pozarządowych w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS)....	83
Rysunek 38. Kino „Wolność” w Szczecinku (źródło: http://www.sapik.pl).....	87
Rysunek 39. Liczba widzów seansów kinowych oraz zwiedzających muzea w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS)	88
Rysunek 40. Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru na czytelnika w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: GUS).....	89
Rysunek 41. Liczba dzieci w przedszkolach oraz dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce przedszkolne w latach 2009-2016 w Szczecinku (źródło: GUS).....	90
Rysunek 42. Liczba uczniów szkół podstawowych w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)	91
Rysunek 43. Współczynniki skolaryzacji netto dla szkół podstawowych i gimnazjalnych w Szczecinku w latach 2009-2016 (źródło: GUS)	91
Rysunek 44. Liczba osób studiujących na wydziałach zamiejscowych uczelni wyższych w Szczecinku (źródło: Diagnoza Strategiczna dla Miasta Szczecinek 2017)	92
Rysunek 45. Wykształcenia pracowników MOPS w Szczecinku w 2017 roku	93
Rysunek 46. Obiekt Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczecinku (źródło: http://www.mops.szczecinek.pl/)	98

Tabela 1. Przykładowe cykliczne projekty i przedsięwzięcia realizowane na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych w Szczecinku (źródło: MOPS w Szczecinku).....	29
Tabela 2. Ważniejsze projekty i przedsięwzięcia realizowane w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Szczecinku	37
Tabela 3. Dane dot. bezrobocia w Szczecinku w latach 2011-2017 (źródło: GUS).....	49
Tabela 4. Oferty pracy będące w dyspozycji PUP w Szczecinku w maju 2018 roku (dostęp 07.05.2018).....	50
Tabela 5. Projekty i przedsięwzięcia realizowane na rzecz niepracujących klientów MOPS w Szczecinku (źródło: MOPS w Szczecinku).....	52
Tabela 6. Projekty i przedsięwzięcia wspierające środowiska i osoby ubogie w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku).....	62
Tabela 7. Projekt i przedsięwzięcia z zakresu wspierania rodzin realizowane w Szczecinku w latach 2009-2017 (źródło: MOPS w Szczecinku).....	70
Tabela 8. Podstawowe dane dot. działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szczecinku w latach 2017-2012 (źródło: MOPS w Szczecinku).....	73
Tabela 9. Projekt i przedsięwzięcia realizowane przez organizacje pozarządowe w Szczecinku w 2016 roku z zakresu pomocy społecznej przy wsparciu budżetu miasta.....	84
Tabela 10. Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej (na rejonach opiekuńczych) (źródło: MOPS w Szczecinku)	94
Tabela 11. Przyczyny przyznawania pomocy społecznej w 2009 i 2017 roku (źródło: MOPS w Szczecinku)	97

Wykres 1. Opinia mieszkańców dot. dostępności opieki zdrowotnej na terenie Szczecinka. N=591 ...	22
Wykres 2. Opinia mieszkańców dot. jakości świadczonych usług w zakresie opieki zdrowotnej na terenie Szczecinka. N=591.....	22
Wykres 3. Opinia mieszkańców dot. własnego stanu zdrowia mieszkańców Szczecinka. N=591	23
Wykres 4. Stosunek mieszkańców Szczecinka do niepełnosprawnych w ocenie uczestników badania, N=591	33
Wykres 5. Opinie mieszkańców dot. przystosowania miasta do osób niepełnosprawnych, N=591	34

Wykres 6. Opinie nt. picia alkoholu w otoczeniu respondentów, N=591.....	40
Wykres 7. Opinie nt. picia alkoholu w otoczeniu respondentów, N=591.....	41
Wykres 8. Znajomość osób, które zażywają narkotyki, substancje psychoaktywne, N=591.....	41
Wykres 9. Znajomość osób w najbliższym otoczeniu (rodzina, przyjaciele), które są uzależnione od alkoholu, N=591.....	41
Wykres 10. Opinie mieszkańców nt. wpływu uzależnienia od alkoholu/narkotyków/substancji psychoaktywnych na relacje z otoczeniem uzależnionej osoby znanej uczestnikowi badania, N=196	42
Wykres 11. Opinia mieszkańców nt. codziennych problemów w związku z używkami/uzależnieniami, N=591.....	42
Wykres 12. Opinie mieszkańców nt. głównych barier podjęcia pracy w Szczecinku, N=591.....	54
Wykres 13. Opinie mieszkańców nt. działań na rzecz rozwiązywania problemów osób bezrobotnych w Szczecinku, N=591.....	55
Wykres 14. Znajomość w swoim otoczeniu osób, które żyją w ubóstwie i nie dojadają, N=591.....	57
Wykres 15. Ocena obecnej sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego, N=591.....	57
Wykres 16. Opinie mieszkańców nt. działań mających na celu poprawę sytuacji osób ubogich - suma liczby wskazań, N=591.....	58
Wykres 17. Znajomość osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, N=591.....	73
Wykres 18. Opinie nt. przemocy fizycznej, N=591.....	74
Wykres 19. Opinie nt. przemocy psychicznej, N=591.....	74
Wykres 20. Obserwacja przemocy w swoim otoczeniu, N=591.....	75
Wykres 21. Opinie mieszkańców nt. osób, wobec których respondenci zaobserwowali przemoc, N=222.....	75
Wykres 22. Fakt utraty panowania nad sobą przez respondentów, N=591.....	76
Wykres 23. Częstotliwość utraty panowania nad sobą, N=213.....	77
Wykres 24. Fakt bycia ofiarą przemocy, N=591.....	77
Wykres 25. Częstotliwość bycia ofiarą przemocy, N=156.....	78
Wykres 26. Wskazanie najbardziej potrzebnych obszarów w celu poprawy jakości życia mieszkańców Szczecinka, N=591.....	99
Wykres 27. Opinie mieszkańców nt. znajomości oferty miasta powiązanej z wsparciem dla osób potrzebujących pomocy, N=591.....	99
Wykres 28. Ocena oferty wsparcia osób potrzebujących na terenie Szczecinka, N=591.....	100

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIASTA
Katarzyna Dudź

